

M. S. 4.º perg.º con 190 hojas sin fo-
liar completo bien tratado

R̲ Egues de Gratia.

degra

antenono

anono

anonomomonom

anonoano

anda

anno

egues de grato

Gratia, significatione nominis accepta est beneficium liberaliter datum, sic honores, et divitiae, quas principes liberaliter dederint, gratiae principis nuncupat. Theologice vero est gratia est beneficium supernaturale a Deo liberaliter datum creaturae intellectuali pro se, ordinatum ad eius supernaturalem Beatitudinem, sive aeternam felicitatem, huiusmodi beneficia multa numerant a theologis, in primis auxilia supernaturalia, quae gratia actualis nominant, et gratia supernaturalia quae creaturae intellectuali conducunt ad elliciendos actus supernaturales quae de condigno s. de proximo merentur supernaturalem Beatitudinem.

Inter est beneficium supernaturale gratia habitualis dicitur, quod gratis a Deo donatur est participatio divinae, iustitia, et sanctitas, amicitia, et filiatio adoptiva Dei, quo praestantissimo beneficio homo redditur particeps, et sic est divinae, iustus et sanctus, amicus filius, et haeres Dei, ut videbitur ex dicendis subsequenter, haec ergo gratia habitualis sanctificans, sive iustificans, est obiectum, sive materia huius libri ubi agemus sive materias principales eius, et Capitulis in qua Divina gratia praelucente dabimus

Disputatio 1a

De natura gratiae habitualis.

Quaestio 1a

An detur gratia habitualis, eaque intra inhaerens ipsa sanctificans.

Sectio 1a

gratia sanctificans est forma intrinsece inhaerens.

Dico est de fide Catholica contra haereticos nostri temporis Lutherum, et Calvinum eorumque asseclas docentes, iustificari, sive, quod idem est sanctificari hominem tantum per favorem extrinsecum, sed per sanctitatem, qua Deus sanctus est, sive per iustitiam qua Deus iustus est, vel per remissionem, sive externum Dei favorem, quo Deus peccata remittit, aut tegit.—

Quos omnes errores anathematizat Concilium Tridentinum sessione 6a Canone 11 siquis dixerit homines iustificari vel sola

impurae Xpti, s. sola passionis remissione, exclusa gra et charitate quae in cordibus eorum per spiritum sanctum diffundatur atque illis inhaereat, aut etiam gram, qua iustificamur esse tantum favorem Dei anathema sit. quam desser eiusmodi sit tum doctrinam ex pluribus scripturae testimoniis infert, gram in aia esse semen, fontem, sigillum, et unctionem viuam gratiam graz effundi, et diffundi in aia.

quae oia indicant gram esse fram intram aiae, quae ex extra sit obiecto, sed sit parte in subiecto, id ipse subiecto, s. in aia, ut pet in intellectione, quae proprie non est in obiecto, quod extra afficit, et donat immo; sed in subiecto intelligente, quod intra afficit, et donat.

Probat deinde d. Thomas, quod per gram fit natura intellectualis particeps diuinae naturae quod illud Petri 1o. maxima, et pretiosa nobis promisa donauit, ut per haec efficiamini diuinae consortes naturae. id nulla natura fit particeps alterius per fram pure extrinsecam alioqui quaelibet esset particeps oium reliquarum. quod natura pura esset particeps naturae equinae, leoninae et sic de aliis, quaelibet ex extra afficit a reliquis oibus: quod gra natura intellectualis non est fra extra, sed intra et extrinsece inhaerens.

Confirmat: quia Deo esse consortes eiusdem naturae, importat fram intram in duobus, s. per eandem individuam naturam, ut personae diuinae consortes sunt eiusdem naturae vel per conuenientiam intram in eadem natura, ut petrus, et paulus consortes sunt eiusdem naturae: id per gram sanctificantem fit natura intellectualis consors naturae eiusdem cum Deo, ut constat ex relata epistola Petri: quod eadem natura sola per conuenientiam intram est in Deo et in natura intellectuali: quod gra, quae est fra huius consortii non est pure extra, sed fra intra, et inhaerens in natura intellectuali.

Sed quaeres, an gra sanctificans sit fra intra, et inhaerens physice, s. solum moraliter. Resp. esse fram intram, et inhaerentem physice, et non solum moraliter. Probat: quia esse fram intram non physice, sed moraliter inhaerentem est esse fram, quae re vera intra non sit, nec re vera inhaereat tamen ut prudenti estimetur quasi re vera intra eet, et re vera intrinsece inhaereret: non vollo

pacto potest intelligi quod vere tale sit, non sit physice gratum sed solum morale, nisi quatenus re vera tale gratum non est, prudenter tamen aestimatur quanti si re vera esset gratum. hinc in hac et in aliis multiplicitati nummi argentei sit moralis, et non physice nummus aureus, quatenus sit re vera non sit nummus aureus. prudenter tamen tanti aestimatur, quanti si re vera esset nummus aureus. =

At quia gratia sanctificans non est, neque re vera intra nos est, sed quia re vera non inhaeret, et tanti aestimetur quanti si re vera intra esset, et re vera inhaereret: hic enim haereticorum error, qui clamant dicimus sit gratiam sanctificantem esse sanctitatem qua Deus sanctus est, sive iustitiam, qua Deus iustus est Christus, quae nobis non vera intra non sit nec re vera nobis inhaeret, tanti tamen aestimatur, quanti aestimaretur si re vera nobis intra esset, et intus inhaereret: ergo gratia sanctificans est sua intra, et inhaerens physice et non solum moraliter

Sectio 2a

Explicatio difficultatum.

1a. ergo ut dicitur ad Rom. 5o sicut per unius inobedientiam hominis peccatores constituti sunt multi, ita per unius obedientiam iusti constituuntur multi: sed inobedientia unius scilicet adami non fuit intra filiis eius physice inhaerens, sed solum moralis: ergo significatur in filiis eius constituunt peccatores, sicut per solum moralem intra, quasi est in nobis iustitia Christi, constituimur iusti. confirmatur: quia ut etiam dicitur 2a Corinthiorum, qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur nos in ipso iustitia Dei; sed iustitia Dei solum potest esse nobis moraliter intra, et non physice: ergo gratia, sive iustitia non est sua intra, et inhaerens physice sed solum moraliter.

Ad 2a concedendo maiorem, et minorem, et negando conseq. quia peccatum originale per quod nos constituit peccatores, est nos morale ut probat ad hoc de patris: at sua sanctificans est nos physicum, ut nunc mox probavimus malus aptatur ad gratiam. ad confirmationem concedimus maiorem, et minorem, et negamus conseq. iustitiam Dei, per quam Deus est iustus formaliter non iustificamur formaliter, sed solum exemplariter, quatenus iustitia nostra est aemulatrix iustitiae Dei, at per gratiam

sanctificans, justificans formaliter, non divinam participando eius
constitutio non sua exemplata: quod est fieri nobis physice intra, et intrinsecum.

Dices, quod
amicitia quae physica est, et ipsa gratia originale, ac gratia sanctificans:
sicut enim haec reddit hominem iustum, Deo gratum, amicum, et filium, ita etiam illud
reddit hominem iniustum, Deo ingratum, inimicum, et indignum filiatione: ideoque gratia
originale solum est, fieri intra, et intrinsecum morale non physice: et in ipsa
gratia Adami, quod solum Adamo physice inhaesit: ergo fieri intrinsece gratia
et intrinsecum solum morale, non physice.

Negando maiorem: licet enim gratia
originale sit degenerare ens morale, et bene probat in morali, quae
autem sit degenerare ens physice ut probat ex suis comparationibus, aliunde
cum quaevis paribus quoad physicum sit magis proprium, et ipsum ma-
gis proprie, quam ens morale, quod ipsa suo imperfectius dicitur
ab scholasticis ens diminutum, hinc est, nec quod amicitiae proprie
et inde gratia originale, ac amicitiae propriae, et amicitia inesse
sanctificatum. —

Neque obstat maiorem objectio, quia licet verum sit esse filii
originatos quoniam a patre, et a gratia, tamen et esse proprie, et
perfectius tribuit gratia, quam gratia tribuat suum; cum hoc morale
et diminute eum tribuat, illa vero physice, et sine ulla diminutione.
addo, quod reddens non intrinsece participationem et naturae divinae, quod
esse cum tanta proprietate, et perfectione alia praestat, quanta nullum
proprium esse praestat a patre.

3a, quod esse, quod sit pure morale
sit ens filiatio adoptiva, et eius amicitia, remissio peccati, ius
ad hereditatem gloriae, et filiis, quae eis [illegible]; sit pure morale
id esse morale solum exigit causam moralem, et intrinsecam mora-
lem, ut patet in adoptione, et amicitia humana: ergo gratia est
solum morale intra. Confirmatur, quia peccatum solum morale existens

ideoq[ue] solum intrinsece moraliter reddit hanc iniustum, et inimicum
Deo, ut patet in peccato habituali, quod de primo physicum non
est: ergo et gratia solum moraliter intra reddet hanc gratam et Dei amicum.
Respon-
deo magis loquendo de aliis effectibus gratiae: participationem et consortium
divinae naturae, quia est gratiae effectus formalis, non est effectus moralis sed physicus. imo
effectus isti relati ut in [illegible] complexionis [illegible] sint partim morales, nihil tamen
obstat de gratia physica, et talis est ut non [illegible] reddere, constat ex nostris
declarationibus. ad confirmationem vero dico, et non loquor gratia de primo aliquid
physicum est, constituit iustum, et amicum Dei non qualitercumque, sed participem
gratiae, et consortium divinae naturae, quod physicum est.

4°. quia humanitas Christi Domini
non minus sanctificatur gratia divina, quam natura intrinseca creata per suam sancti-
ficationem: sed natura divina est gratia solum moraliter intra humanitatem: cum non unitur
physice humanitati, sed solum personaliter divina: ergo gratia sanctificans intra
solum moraliter sanctificabit nos intrinsece. = confirmatur quia gratia solum moraliter
intra operibus iustis reddit ea digna praemio aeterno, et specialiter compla-
centia Dei: ergo eadem solum moraliter intra nos intrinsece hanc iustificat, et
Deo gratificat.

Nec omittendo magis, adhuc non est subordinatio cum natura
divina sanctificet humanitatem Christi, nunc nego deinde morem: ut enim
divinitas immutat physice non unitur humanitati, unio non mere quamvis
personaliter cum divinitate identificata immutat unionem humanitatis
quod sufficit, ne haec unio sit solum moraliter, sed multum accedit ad
physicam. ad confirmationem omitto antecedens, forsan enim operationi conveniunt physice
cum gratia, et causa illa physice unitur: non tamen loquor, quia natura intrinseca sit de
facto iusta, et grata Deo per participationem et consortium divinae naturae, quod con-
naturaliter sit per unionem physicam cum gratia, quam per moralem, ut opera sit digna
praemio aeterno, grataque Deo, eo quod sint supernaturalia et accedant

a iusto ad quas conversiones non requiritur vnio physica cum gratia, sed satis est moralis, hoc est, quod gratia sit in ea nata, a qua opera procedunt.

Sectio 3a

Gratia sanctificans est permanens. Quod est certissima ita vt a pluribus de fide censeatur, praesertim post Concilia Viennense, et Tridentinum; sed immediate tantum id habent certitudo. Nam quoad Viennense solum traditur, vt probabilius parvulis iustificatis infundi habitus fidei, spei, et charitatis de adultis autem nil statuit. Nam quoad Tridentinum solum definit, iustificari homines per infusionem gratiae et donorum; et de permanentia vero gratiae, vel donorum nil decernitur.

Probatur autem primo: quoniam effectus permanens, et habitualis non potest procedere nisi a causa formali permanenti et habituali, vt ex terminis constat. Cum enim effectus formalis includat causam formalem tanquam partem essentialem non potest esse ipse permanens, et habitualis, nisi causa eius formalis sit permanens, et habitualis, sed effectus formalis gratiae est permanens et habitualis: est enim reddere hominem virtualiter participem, et consortem divinae naturae, eiusdem impertiri filiationem, et amicitiam Dei, quod sane effectus permanens, et habitualis: iustus enim permanet, et non transeunter est particeps naturae divinae, filius, et amicus: ergo gratia non est qualitas transiens, sed habitualis permanens.

Confirmatur 1o quia vt ex illo constat, Deus per gratiam ad iustum venit, et in eo manet. Gratia enim est semen gloriae, arrha, et pignus, et sigillum; sed haec omnia sunt permanentia, et non transeuntia: ergo gratia est qualitas permanens per modum habitus, et non aliquid transiens per modum actus. Confirmatur 2o quia quantum ad effectum formalem participationis divinae naturae, filii, et amici Dei, eodem modo iustificantur parvuli, et adulti; nam ne fundo enim diversitas inter eos adstruenda; sed parvuli non iustificantur per aliquem actum transeuntem: nullus enim eius extat vestigium: ergo vtrique iustificantur per qualitatem aliquam permanentem et per modum habitus.

Sectio 4a

Occurrit obiectionibus. 1o, quia gratia, qua redditur homo iustus non est qualitas permanens, et per modum habitus, sed actus vero transiens ut patet quolibet actuale, et mortale: ergo iustificatio sicut non est qualitas aliqua permanens per modum habitus, sed transiens per modum actus. Confirmatur, quia qui iniustus est, quia permanenter iniustus est ac permanenter iustus, qui iustus est; sed ille iniustus est per qualitatem transeuntem: ergo hic iustus erit per [illegible] qualitatem.

Resp. reddendo antecedens et negando consequentiam: nos disparitatem desumimus ex eo, quod peccatum actuale sit iniustitia formalis [illegible], ideoque applicatum subiecto capaci reddit illum formaliter iniustum: cum ergo peccatum actuale sit actus transiens, sequitur subiectum fieri iniustum per actum transeuntem; at nullus est actus transiens qui sit formalis iustitia, hoc est omnino, et undequaque adaequatus subiecto cum sua regula honestatis: ideoque iustitia, sive gratia iustificans nequit esse actus transiens.

[illegible] cum sit Deus actus amoris Dei super omnia seu actus perfectae contritionis ex sua iustificantia in primis summo caret ut infra dicemus. deinde non est sua iustificatio parvulorum: hi enim sunt incapaces huiusmodi actus, neque insuper iustificatur, qui in sacramento Baptismi, et poenitentiae iustificantur adulti, ut fatetur ipse Vasquez: deinde qui iustificantur extra sacramentum per priorem [illegible], quam actum amoris Dei super omnia, seu perfectae contritionis elicitam, iustificantur per gratiam habitualem, nulla ergo est de facto iustificatio quae fiat per qualitatem transeuntem, et per modum actus.

Ad confirmationem reddo maiorem proportionaliter acceptam, et distinguo minorem, ille iniustus est per qualitatem transeuntem physice, concedo; per qualitatem transeuntem moraliter, nego. Ut enim iniustus sit permanenter satis nunc est peccatum physice transiens moraliter

permanere. non sufficit autem ad justificationem haec permanentia pure moralis: ergo nil est, quod eius sit physica mansio, sed justificatio, si ea [illegible] aliquid [illegible], videlicet, quod permaneat [illegible] proximae justificationi.

Ratio 2a est, quia ex propria ratione habitus est qualitas difficile mobilis a subiecto; sed gratia habitualis non est difficile mobilis a subiecto; dicitur autem in abeo, per quod quodlibet peccatum mortale, quod facillime est: ergo gratia sanctificans non est proprie habitus. Consequentia patet. Minor: gratia acquiritur per unum actum seu contritionis perfectae, seu amoris Dei super omnia: habitus non acquiritur nisi repetitione plurium actuum: ergo gratia sanctificans non est habitus aliquis permanens, sed actus transiens. unum

Pro decisione nota habitus alius naturalis, alius: habitum enim scholastici agnoscunt physicum, supernaturalis, nempe gratia autem est habitus supernaturalis, praeterea Theologi quam dicunt habitum, non usurpant nomen habitus in stricta Philosophi acceptione, prout habitus est qualitas difficile mobilis a subiecto, sed usurpant late prout habitus est idem ac qualitas permanens, et non circumstantiis.

Ad 2um [illegible] omitto majorem, gratia enim non acquiritur per actum quidem contritionis, concurrentibus aliis per [illegible] [illegible]. Itaque decernendo morem habitus non ac [illegible] naturalis, seu supernaturalis, non hic in loco ac quaestione [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Sectio 5a

Multiplex illatio praefertur — — —

1a est, dari [illegible] habituales: haec enim aliud non est, quam [illegible], [illegible] permanenter justificans: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] gratia habitualis. Ratio: huius [illegible] non est [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] est [illegible] accidentis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dicimus esse [illegible] hoc e[st] [illegible]: si qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
ut [illegible]: [illegible] [illegible] q[uod] n[on] e[st] subjecta, sed accus. —

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] animali, et Angelus, s. [illegible] [illegible] [illegible], s. [illegible]: [illegible]
[illegible], [illegible] subjecta, id [illegible]: [illegible] [illegible] subjecta e[st] [illegible] [illegible] q[uod] qua
e[st] subjecta et n[on] accus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] angelo, et [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] qua e[st] [illegible] Angelus, [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].

[illegible], q[uod] e[st] qua sub Dominio, et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] s.
[illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: n[on] q[uod] qua [illegible] [illegible] Angelus s. [illegible]
sed ab eis [illegible].

Deinde omitto [illegible] [illegible] ad [illegible], n[on] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] esse [illegible] accus: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] n[on] e[st] [illegible]
[illegible] qua [illegible], s. [illegible] [illegible]: deinde n[on] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], s. [illegible], [illegible] [illegible] morali, et [illegible] ad
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maxime [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]
[illegible] s. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], eo quod [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] n[on] [illegible] [illegible]
qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] eo [illegible] [illegible] subjecta sint.

[illegible] [illegible] e[st], [illegible] [illegible] [illegible] qua
[illegible]: n[on] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible]; n[on] [illegible] [illegible]
ut [illegible], n[on] [illegible] [illegible] ut [illegible], n[on] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
n[on] e[st] [illegible] [illegible] agendi, s. patiendi, ut [illegible], s. passio, n[on] e[st] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible]
ratem. —

Confirmatur: quia qualitas est actus primario, et secundario ordinatus ad perfectionem subiecti, quod adeo verum est, ut plures asserant [illegible] semper [illegible] [illegible], sed gratia est primario et peculiariter ordinatur ad perfectionem subiecti: ordinatur enim ad reddendum subiectum spirituale participem, et consortem divinae naturae, filium, et amicum Dei; ergo gratia est qualitas.

Sed contra dices, quod ut supra diximus gratia est habitus, ideoque gratia dicitur habitualis, sed habitus non est qualitas sed speciale praedicamentum habitus nuncupatur; ergo gratia non est qualitas. Sed respondendo negatur, et distinguendo maiorem, habitus non est qualitas, qui est unum huius [illegible], et armorum, et sic de aliis, [illegible], alia [illegible]. Praedicamentum habitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est illa [illegible] habitus dictus, sed [illegible] permanentis, qua aptitudo qualitatis difficile mobilis consulto [illegible] [illegible], et habere in habitu. —

Ad illas difficultates explanare, an gratia sit perfectiva et [illegible], in primis enim dicimus non est perfectionem subiecti spiritualis. Deinde probabile videtur non esse perfectionem subiecti viventis: conclusionem enim sapienti iudicio vivum [illegible] non viventi. Nec est inconveniens non esse perfectionem ullius subiecti: facere enim esse [illegible] [illegible] [illegible] perfectionem [illegible] [illegible] in alio quod est eidem inhaerere, qualiter existit, et inhaeret gratia, quod [illegible] perfectioni physicae, [illegible] morali, et ordinatur ad vitam aeternam promerendam, et perfectiva est gratia qualiter entitative [illegible], eo quod magis [illegible] [illegible] vitam ut supra diximus ex [illegible] [illegible] [illegible]. —

Confirmatur [illegible] [illegible] [illegible] naturalibus, [illegible] gratia est perfectionem: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deinde [illegible] [illegible] [illegible] et amicos Dei [illegible] qualis perfectionis

esse nullus accensus nale gratiae: quod gratia excedit perfectione ea omnia

id qa dices, qa potes vitalis excedunt substan. proxime viventis

q. hic b. nalis nae vitae eriunt [illegible] gratia, qa vitae, et vitalis

malis et sic dealiis in vita in actu 2°: quod solus hic actu excedunt

perfectione gratia.

Resp. 1°, potes vitalis non est actio, si [illegible] substan.

viventis: ideo hic nae [illegible] non est perfectius gratia. Resp. 2°, [illegible]

loco non enim quod excedit proxime vivens est perfectius non viventi [illegible]

iter qui speciem impressa, quod h. excedit [illegible] proxime viventes

hoc est, proxime [illegible] intelligere; non enim ipsa est perfectior tota, quam

aut [illegible] Calore, s. frigore. [illegible] viventis, quod quidditative et

intrinsece est tale (non vero potentia, quae solus denotatur in viventis eo quod

ordinantur ad vitam) est perfectius non viventi. ad hoc non loquimur in [illegible]

in actu 2° per inferiorem perfectionis, quas vita in actu 1°, sic [illegible]

viventis; eo quod [illegible] non viventis, et gratia non sequitur eumdem excessum re-

spectu in [illegible], quia si vita solus in actu 2°.

id quod dicimus

de perfectione gratiae illius conferendo cum actibus supernalibus. Resp. gratiam esse

perfectiorem. P. qa est eorum radix; radix autem perfectior est radicato

2° qa immediate supernali est [illegible]; reliqua vero s. dicuntur ad illam, s. proprie-

tates illius: [illegible] autem perfectior est [illegible], et [illegible]. 3° qa est

participatio Divinae naturae, filiatio, et amicitia [illegible] quae effectibus nullus

[illegible] convenit eorum, qui [illegible] ab aliis actibus supernalibus: quod gratia

[illegible] [illegible] omnibus est perfectior

Si qa dices, qa visio Dei est beatitudo

nostra, id hoc est [illegible] omnibus aliis: quod est gratia. probatur, qa beati-

tudo est summum bonum, id nihil potest esse summum bonum perfectius.

quod nec [illegible] probatur 2°, qa beatitudo est ultimus finis, gratia autem

est medium, id medium non est perfectius fine [illegible] ultimo: quod [illegible]

gra perfectior est beatitudo, sive visio ma. =

Ad 2. dicendum est maiorem: visio est beatitudo nra formalis vere, obtiva, non. hic autem sola perfectior est dicitur, n. 1a. ad 19 quaestio. nec beatitudo obtiva est summum bonum in formale, quod adimmumentum bonis expcedit. ad 2u sine dico beatitudo obtivam esse ultimum finem, non vero formale, quod solum est possessio ultimi finis, nec tunc gra non est primum maius, vel illius non, summam et maius &c.

Cum intellectus sit, nisi visio Dei, esse, et ex natura sua sit gra sanctificans qualis est perfectissima: tunc in visio Dei erit perfectior gra habituali, qua nunc sanctificamur in via; similiter in effectu huius in gra, et in effectu expresso, sive visionis Dei, quam longe perfectius est, quod patet est gra sanctificans

§ 2.

An gra habitualis sit participatio divinae ut divina natura.

Gratiam habitualem esse participationem divinae naturae docent theologorum scita, nitentes imprimis D. Petri epistola 2a c. 1o. per quem maxima, et pretiosa nobis promissa donavit, ut per haec efficiamini divinae consortes naturae. ubi iuxta explicationem interpretum haec dona gratiae agnoscunt quae efficiunt consortes, sive participes divinae naturae. restant tamen plures difficultates implicitae in ea haec, quae singillatim explicanda: 1a. an haec participatio sit realis s. formalis, 2a. an sit physica, s. moralis, 3a. an haec participatio sit adeo plena et perfecta ut pertingat usque ad ultimam differentiam divinam participando eius proximitatem essentiale, vel in similitudine, et quaeritur resolutionis ut clarius procedamus sit.

Sectio 1a

Praesuppositiones praemittuntur.

1a est, participans

unius cum alterius nil aliud est, quam [illegible] unius a [illegible]. [illegible] participatio est, participatio [illegible] ... sic [illegible] participationem [illegible] participatio [illegible] ...

[illegible]

Hinc duplex est participatio [illegible] realis, alia [illegible] ... participatio [illegible] quod ab alio [illegible] ... [illegible] participatio [illegible]

[illegible] hinc

[illegible] participatio [illegible]

ria specialiter sive gloria [illegible] eius in esse repraesentandis, ut illud specialiter exprimant, aut repraesent, sed quaedam magis quaedam minus secundum maiorem, vel minorem similitudinem cum illo, quam suppleret, quaerere in esse, ut sit alterius simul participatio, aliud per similitudinem et gradum; quod si similitudo defecerit nil aliud quaerendum est ut participatio [illegible] realiter per gradum.

Unde [illegible] aliud, [illegible]

Nec necesse ut unus sit alterius participatio, quia pars alterius capiat, pars non capiat, sed relinquat summo ex absoluto recedat participatio est alterius, sive pars capiat, sive totum. haec ipsa ut est participatio ipsius [illegible] recedit, nec in parte illius capit, et pars non, sed totum [illegible] similitudinem: et inde est deleri prodenire absoluta luce, et sic de aliis. =

[illegible]: si ad veram et propriam participationem, et necesse partem capere, et partem non, sequitur ens [illegible] esse impartecipabile: cum ex careat partibus, [illegible] partis una capit, et altera non capit: sed hoc est falsum; cum ens indivisibile et summe simplex, qualis est Deus est summe, et infra parabile quia non est [illegible] participationibus partem capere, et partem non, nec satis [illegible] ens indivisibile, ut sicut [illegible] realiter, [illegible] satisfacit: quia partes realiter non sit simpliciter partes, [illegible] et aequivalentias [illegible] ens indivisibile non erit simpliciter participabile, sed solum [illegible] quid et per aequivalentiam, cum non Deus simpliciter et gratia sit ens parti[illegible], et [illegible] partis participant.

2a propositio sit, distinguo duplicem participationem de proprio, unam physicam, aliam moralem physicam, seu naturalem, quae nativa participat [illegible] est ens [illegible]; est autem ens morale, quaeque est [illegible] si [illegible] operationibus naturis vel intellectionibus [illegible]

a mente divina, quae est norma [illegible] physica, sicut naturalis [illegible] pro-
male, et omnis libero. participatio moralis est, quae non est divina par-
ticipatio, ut prius est operatus liber [illegible], informitudinis
et ab aliquibus virtutibus moralibus: quoniam liberum sit formaliter ens
moralitatis, scilicet moralitas ipsa, quae non est liberi, quae [illegible] ame-
operandi [illegible] moralis [illegible] prius [illegible] moralis [illegible]
moralis, et participatio moralitatis, ea quae est participatio huius [illegible] mentis
est sic constantis.

[illegible] praeterea [illegible], [illegible] quae [illegible] participatio
ipso divina ut divina est, duplex [illegible], scilicet [illegible]
[illegible] [illegible], significat quae est participatio aliculus [illegible] divini
spectantis ad lineam [illegible], et non ad lineam attributarum, ubi [illegible] par-
ticipat [illegible], virtutis, et amoris dei participat [illegible]
[illegible] divini spectantis ad lineam [illegible], et non attributorum: [illegible]
est attributum [illegible] [illegible], [illegible] consequentia
dicitur quae est participatio divina ut divina est.

[illegible]
dicitur [illegible] [illegible], quod [illegible] participatio [illegible] divini spec-
tantis ad lineam [illegible], id quod [illegible], est participatio
divina [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
scilicet [illegible] [illegible] quae [illegible] consequentia [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]: [illegible] reduplicationis [illegible]
[illegible] [illegible] reduplicationis, scilicet [illegible], quae [illegible]
[illegible], quae est ultima [illegible], et non [illegible] aliquid [illegible], sic
[illegible] ut divina [illegible] reduplicatio [illegible], scilicet [illegible], id [illegible]
[illegible] [illegible] supernaturale.

[illegible] suppositis, multiplex est theolo-
gorum [illegible] est [illegible], [illegible], qui dicunt quae est parti-
cipatio divina [illegible] formalis, id virtualis, sicut [illegible] est virtualis par-
ticipatio [illegible], eo quod [illegible], [illegible] virtute [illegible]
[illegible]: [illegible] est [illegible], qui [illegible] quae est participatio formalis divina

[illegible]

nis, quin omnes theologorum [illegible] quos adhuc est dicimus [illegible] in eius [illegible] Ripaldi docent esse solum participationem moralem, quatenus gratia participat a natura divina esse rationem [illegible] honestatis moralis, excludendo [illegible] malitiam [illegible] moralis.

[illegible] docent esse participationem [illegible] moralem [illegible] quatenus gratia [illegible] participat a natura divina esse rationem [illegible] Dei, quod [illegible] divinae, ut [illegible] sive [illegible] S. Chrysostomi [illegible] [illegible] quos plures se [illegible] [illegible] Gloss.

Tandem omnes theologi [illegible] gratiam esse participationem physicam et formalem divinae naturae, ut divina natura est, quatenus participat eius [illegible] ad [illegible] infinitatem [illegible] [illegible], plenitudinem [illegible] sive essentialem [illegible] quam ita referunt [illegible] Vasquez, Card. [illegible] et alii.

Sectio 2a

Gratia est participatio formalis et physica Divinae naturae

Probatur 1°

quia illa natura est participatio physica et formalis alterius, [illegible] [illegible] convenit cum illa in [illegible] physico [illegible] [illegible] quod [illegible], ut [illegible] ex [illegible]: sed gratia [illegible] a natura divina [illegible] [illegible] convenit cum illa [illegible] physico [illegible] naturae divinae [illegible]: [illegible] gratia [illegible] visionis, et amoris Dei, [illegible] natura divina, quod [illegible] naturae divinae [illegible] [illegible] quod natura [illegible]: [illegible] [illegible], quod [illegible] physicum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sive [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]: ergo gratia est participatio formalis et physica divinae naturae.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] physica [illegible]: [illegible] imago et similitudo Dei, [illegible]

cooperatio, et concursus, et influxus, et non alia ratio est participatio naturae divinae, nisi quia est prima radix intelligendi, et volendi: quare eadem in alia ratione non magis [illegible] in natura creatali, sed aliquando natura [illegible] [illegible] quia est prima radix intellectionis [illegible], quod [illegible], et amoris, haec non erit participatio physica divinae naturae in ordine supernaturali.

Probatur 2o quia gratia est physicum principium, radix amoris supernaturalis est participatus: non enim [illegible], sive imparticipatus [illegible] est participatus [illegible] physice [illegible] [illegible]: [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible] gratia potius dicitur participatio attributi divini, [illegible]: [illegible] est participatio physica divinae naturae.

Confirmatur: quia natura divina non est minus participabilis in esse physico, quam in esse morali, in [illegible] esse in se, et in esse [illegible] in esse morali participatur per gratiam: ergo et in esse physico, si enim participabilis agere participaret in esse physico gratia est sola, et peculiariter participatio divinae, et volunt [illegible] gratiae.

[illegible] 1o. [illegible] explicans, quod licet sit participatio physica divinae naturae, quibus [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] simpliciter [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] participationes divinae naturae est propria, et peculiaris gratiae: ergo gratia est participatio physica divinae naturae. Confirmatur 1o. quia gratia est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deo, quam substantia naturalis: ergo potius quam substantia naturalis creata erit participatio divinae naturae gratia.

Confirmatur 2o. quia substantia intellectualis, et creata ut Angelus, et homo magis [illegible] [illegible] divina, quam gratia, si quidem conveniunt in natura [illegible], sicut gratia; et ulterius in ratione substantiae viventis, et intellectualis, quod [illegible] gratia, [illegible] [illegible] [illegible] substantia non est participatio divinae naturae: ergo hoc est proprium gratiae [illegible], quod alioqui gratia erit participatio minus [illegible]

divinae naturae, quod est donum quod Apostolus et Paulus docens, pretiosa et maxima nobis et pretiosum donum, quod non aliunde habet, nisi quia est perfectissima participatio divinae naturae.

Alter modo materia [illegible] in natura non habent participationem [illegible], in quo habitus conveniant cum natura divina, non enim habent conceptum [illegible] radicis, talis natura quae non sit participatio divinae naturae, sed attributorum; ut intellectus creatus intellectionis increatae, volitio volitionis et sic de aliis; quidam sunt partes habitus, ut praedicta, quidam vero sunt naturales, ut calor, et frigus, quae ab ipsa natura participant vim calefaciendi, et frigefaciendi.

Ad 1am confirmationem concedimus et nolumus, quod licet ut natura sit habitus participatio alterius, requiritur convenientia, ea non tamen non sit perfecta, quando est in gradu communi, quod sufficit, quando est in minus communi; cum gratia conveniat cum natura divina in gradu minus communi, sed in ratione radicis, visionis, et amoris Dei, hinc est potiori iure dici participatio divinae naturae, quam substantia naturalis creata, quae habeat maiorem convenientiam cum natura divina, quam gratia. = Ad 2am confirmationem [illegible] distinguo maiorem: substantia intellectualis creata etiam in gradu magis communi, concedo; in gradu minus communi, nego. [illegible] substantia intellectualis in gradu magis communi, quam est radicis, visionis, et amoris Dei, siquidem hoc gradu solum convenit natura divina, quae sanctificanti et ad summum subjectum supernaturale [illegible], quae in communi non [illegible], tum quia eius potius subordinatio adhuc est;

tum quia, licet gratia extollat [illegible] et theologi extollunt ad modum existentiae, [illegible] et ad possibilia, quae sunt [illegible] cum existentibus, non [illegible] alia, quorum comparationem ut [illegible] nequeunt nisi temere, aut conferri, aut praeferri. Loquendo autem de rebus ut modo sunt, certum est in natura divina magis commune esse, naturam intellectualem esse, quam esse radicem visionis et amoris Dei: siquidem illud est commune Angelo, et homini, hoc vero uni gratiae sanctificanti quae est in specie athoma, sive infima.

Deinde distinguo minorem: talis substantia non est participatio supernaturalis divinae, concedo; non est participatio naturalis, nego: quod enim [illegible] est gratia [illegible] participatio divina in ordine supernaturali, non in naturali, in quo gratia non est, est vero natura intellectualis. Neque obstat naturam creatam intellectualem esse perfectiorem

Divinæ naturæ, quia cum hæc participatio est in prædicato magis [illegible], est perfectior par-
ticipatio physica non moralis, in hoc enim genere gratia participat naturam divinam
cum omnimoda dictione ad honestatem cum summa repugnantia cum inhonesto grauis
tali, et cum proportione ad supernalem beatitudinem, qualiter nulla virtualis creata non participat
naturam divinam, quod solum docet Paulus [illegible], et cum theologi sit ingenere morum est
supernali maximus, et pretiosus donum, non vero ingenere physico, et nali, cum tamen sonat
[illegible] Theologus illa afferant substantiam ingenere physico esse perfectior gratia, hanc vero ingenere
morum perfectiores esse substantia: si enim ingenere physico substantia naturalis perfectior excedit gratiam, cum
excedat perfectione imparticipata, excedet perfectione participata a natura divina: ergo substantia
naturalis ingenere physico perfectior participatio naturæ divinæ, quam gratia
2° quia dices, quia scripturæ et
Patres explicant participationem divinam, cum per gratiam confirmatur, nunquam numerari nisi radi-
cationem visionis in gratia: sed gratia quatenus participatio est participatio divinæ naturæ, per quod non conformatur eadem:
ergo gratia non participatio naturæ divinæ eo quod sit radix visionis. Confirmatur 1°: quia potius est gratia, quæ solum
sit radix visionis supernalis, sed hoc erit participatio naturæ divinæ, cum enim gratia talis est, nullo
erit radix visionis, ut supponitur: ergo gratia est participatio divinæ naturæ non stat in eo quod sit ra-
dix visionis. Confirmatur 2°: quia potius est substantia supernalis, quæ exigat elevare ad solam
visionem: potius enim est substantia, cum solum debeat fides, spes, et charitas supernalis
sed hoc est gratia: si quidem dictam esset ad honestum, et repugnans inhonesto, sed tales
supponatur talis etenim erit participatio divinæ naturæ, nullo erit radix visionis: ergo esse
participationem divinæ naturæ non est esse talem radicem. —
Hæc non magis urgent. Ad 1. dico quod dicant gratiam participationem divinæ
naturæ, quod tamen gloriæ, quod fons, semen et initium æternæ, quia implicant radicem visionis in gratia
participationem naturæ divinæ explicant per radicem visionis, quæ gloria est, et vita æterna. Ad 1° confirmatur omitto maiorem, et minorem
et [illegible]: gratia est participatio [illegible] quatenus [illegible], hanc sicut illi [illegible], est participatio dictione
divinæ naturæ, non tamen ad participandum divinam naturam ut tamen non sit necesse esse radicem visionis, cum natura divina sit
intellectualis per visionem, participandum in ea quatenus gratia non participatio necessario est radix visionis.
Ad 2° confirmatur sic breviter omitto maiorem
et minorem, et distinguo consequens: est participatio naturæ divinæ qualiscumque non esse radicem visionis, concedo, esse hanc
specie participationem, nego. Ubi notandum nos non asserere omnes participationes [illegible]
naturæ divinæ naturæ esse gratiam: plures enim, quæ gratia non sunt, hu-
ius modi participationes sunt, affirmamus tamen esse radicem visionis
[illegible] de divinæ naturæ participatione, eam quæ requiram —

eam [illegible] —

gra

ex qd crescq in gratia proficitur, et excellentius modo [illegible] completo.

Ad 4um Dico: qa gratia est intrinsecus quidam habitus supernaturalis positi, ad debendum visio Dei, qd [illegible] natura Divina: et tn̄ non est physica participatio talis habitus naturae Divinae. Ex quo a contrario, qa licet quae sit vera participatio naturae Divinae, eius qd gratia adhuc quae sit vera participatio naturae Divinae, ex hinc quae sit vera et debeat visio Dei, nisi sit radicaliter visiva; alioqn̄ licet sit vera [illegible] adhuc non tamen participatio Divinae naturae in ratione radicaliter visiva.

Sed secundo magis, et magis, et [illegible] loco, qa ad participationem altam communicationem [illegible] ratio, qd licet non sit gratia sit habitus supernaturalis, unde est ratione [illegible] participatur ad [illegible] dignus magis, [illegible] quae sit vera et [illegible] perfectiorem [illegible] et [illegible] hoc est [illegible] potest rationari, sicut [illegible] qui dormiens est [illegible] qui dormiens non potest rationari, sicut est rationalis. [illegible] magis [illegible] est solutio. Sed 3a gratia est participatio formalis moralis Divinae naturae.

Sectio 3a

Gratia est participatio formalis moralis Divinae naturae

Probatur, qa illa est participatio formalis moralis Divinae naturae, qua nos [illegible] personas [illegible] extensa: sed gratia [illegible] simpliciter [illegible] natura Divina [illegible] moraliter, sicut enim [illegible] est radix omnis honestatis moralis naturalis, ita illa est radix omnis honestatis moralis supernaturalis, [illegible] moraliter [illegible] virtutes supernaturales morales [illegible] gratia [illegible] ergo gratia est participatio formalis moralis Divinae naturae.

Probatur 2o quia gratia est honestas moralis,
quatenus est radix operationum moralium, et honestatum: Item
est honestas moralis imparticipata: gratia enim non est impar-
ticipata, sive creata; ergo honestas moralis participata et
gratia non aliud nisi natura Divina. ab hac enim solum ut a causa
principali fluit gratia: ergo haec est participatio Divinae. Confirmatur
quia imparticipabilitas [illegible] participatio est bonitas moralis increata
quae enim bonitas [illegible] entitatis moralis participatae, [illegible]
et [illegible] bonitas moralis: Item bonitas im-
participata: ergo participata non Divina, [illegible] et
[illegible], et moralis Divinae.

Probatur 3o quia natura Divina [illegible]
bonitas, sive honestas moralis; ergo gratia est participatio
bonitates non est participatio [illegible] naturae Divinae. Confirmatur quia bonitas
Divina est imparticipabilis ut [illegible] adhuc [illegible]: [illegible]
ergo non participatio [illegible] moralis naturae Divinae
[illegible] bonitas moralis est [illegible] radicalis [illegible]: [illegible] radix
est de [illegible] naturae Divinae, quae est [illegible] radix omnium Divinorum
attributorum, et [illegible] bonitatis moralis; [illegible] radicis [illegible]
bonitatis moralis, [illegible] gratia [illegible] est moralis partici-
patio naturae Divinae.

Ad 1 [illegible], et [illegible] locus,
non est participatio [illegible], [illegible] Divinae bonitatis [illegible],
[illegible] quod gratia est participatio moralis
Divinae [illegible] gratia, et [illegible] Apostolo
et [illegible] excellentiam [illegible]
[illegible] participatio [illegible]
[illegible] et bonitatis moralis
et [illegible] non est participatio
moralis naturae Divinae, [illegible] praedicta
[illegible] Divina: [illegible] participa-
tio.
Ad 2m [illegible]: gratia est [illegible] gratia, et [illegible]
[illegible] cordibus, et [illegible] gratia,

a Deo conferendo illis eius auxilium. de alijs enim qui extra statum sunt omnes impossibile est ut [illegible] apostolus [illegible]: ideoque solum extollunt gratiam per donum naturale, et supernaturalibus quae excedunt exigentiam, aut etiam possibilem ut per alium, quibus [illegible] s. talis invincibiliter ei operatur. ad conclusionem [illegible] [illegible] gratia [illegible] supernaturali.

Ergo gratia [illegible] pura non est eadem fidei et spei [illegible]: [illegible] imperator [illegible] gratia, [illegible] [illegible] gratiae [illegible] virtutibus: quod [illegible] [illegible] moralibus: quod [illegible] participatio divina [illegible] conclusione 10. quod [illegible] virtutis moralis, [illegible] imperatione, [illegible] temperantia et obedientiae [illegible] moralis. conclusione 20: [illegible] gratia, quae [illegible] moralis, et [illegible] [illegible]: [illegible] participatio moralis divinae: [illegible] moralis, [illegible] [illegible] gratia [illegible] participatio moralis divinae.

[illegible] imperatore enim fides, et spes [illegible], et [illegible] [illegible] gratia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratia [illegible] moralis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] charitatis, et [illegible] [illegible] fides et spes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vita Dei, [illegible] [illegible].

[illegible] conclusione non [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moralis [illegible] imperatore [illegible] [illegible] naturalis supernaturalis [illegible] [illegible] [illegible] supernaturale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conclusione [illegible] [illegible] [illegible] moralis divina [illegible] [illegible] [illegible] moralis [illegible] [illegible]

[illegible] sit eius participatiue. et non abunde, quam [illegible] [illegible] est participatio increata diuinae naturae. secunda pars [illegible] participatio creata formaliter [illegible] naturae diuinae, [illegible], [illegible] scilicet [illegible].

Probatur prima pars [illegible] [illegible] participatio [illegible], [illegible] participatio; [illegible] est [illegible] participatio [illegible] [illegible] participatio [illegible], [illegible] diuina [illegible]: [illegible] participatio [illegible], [illegible]: [illegible] participatio diuinae naturae [illegible].

[illegible] participatio [illegible] [illegible] participatio [illegible] [illegible] participatio [illegible] participatio diuinae [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] diuinae naturae [illegible] [illegible] participatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] participationes [illegible].

[illegible] participatio [illegible] [illegible] participatio [illegible] participatio [illegible]

p̃ p. similitudinis non infinitæ possibilis nec habet participatio infinita.

Ad 2m. quia minus repugnat ad Dei infinitudinem con-
quia repugnat inadequatus illius et saltem intellectualis, quia et ra-
tio visionis sui: sicut enim essentia infinita divina sibi est ratio
qua videntur sibi, nec est infinita substantia intellectualis nec
participatio repugnat inadequatus infinitudo; ergo non substantia
intellectualis non sufficit ad participationem finalis divinæ infinitudinis:
alioqui omnis substantia creata intellectualis esset participatio finalis
divinæ infinitudinis, quod non sequitur, ergo participatio finalis divinæ infi-
nitudinis est participatio eius inadequatus repugnat rationis
visionis, et amoris Dei.

Ad 3m. quia natura divina ut est infinita est
sicut ut in actu primo, dicit habere ultima differentia divina: sicut
enim repugnat differre a vero quod non habet natura divina: nihil quod non
sit habet natura divina, [illegible] infinitatis differentibus divinæ [illegible]
differentibus [illegible] divinæ: ultima differentia divina est omnino
imparticipabilis: quia omnino includit quamlibet [illegible],
[illegible] ultima differentia; [illegible] participabile debeat esse divisibile, [illegible]
quod ut minimum debet [illegible] duplex, [illegible] quarum una [illegible]
altera relinquatur, ut docent [illegible]: quod [illegible]
participatio finalis divinæ ut infinita, sicut [illegible]

[illegible]
tantia maxime [illegible] [illegible] ultimæ differentiæ
[illegible] omnino simplices, et indivisibiles, quia [illegible]
[illegible] [illegible] nullam in [illegible]
pluralitatem, ad [illegible] una [illegible]
[illegible], et altera relinqui quod [illegible] ad participationem [illegible]
[illegible] virtualis [illegible]
[illegible] ultima differentia divina [illegible]
et altera relinqui [illegible]
simplici [illegible] virtualis.

Ad 4m. quod distinctio virtualis
[illegible] finalis [illegible] virtualis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

ratione formali,

quod si distinctio sit virtualis, ut ait Thomista, contra

dicta infert tamen distinctionem ex natura rei a parte rei, et contra fundamentum

quod fundat distinctionem ex natura rei; videlicet in ratione, et realiter, quamvis

fundamentalis distinctio infert utramque distinctionem ex natura rei; sed ipsa

affirmatione Divina ut patet simplicissima ut adversarii [illegible]

est Capua distinctionis formalis ex natura rei, quae virtualis. [illegible]

contra exponuntur.

Sectio 3a

Thomistarum fundamenta proponuntur

Primum, quia nempe in-

clinat in Deum, ut est in se, infinitus, et proinde ut patet in fide, et charitate, quae praestant quod ea

quoniam [illegible] sub ratione infinitae contingunt tendunt infinitum: ut

infinitum enim credit, sperat, et amat: sed nulla ratio inclinat

in aliam nisi talis quae participat ex alia: ergo ratio participata

Dei, scilicet ratio Divina, ut infinita est, et est. Probatur minor, quia inclinatio

tendit in bonum rei illius, in qua radicatur, ut patet in exemplis

quae appetunt deorsum tendunt, et inclinant, quia ibi locus bonus est

gravibus, et sic de levibus, quae appetunt sursum tendunt, ubi

locus eorum ratione perfectionis, participat est bonum rei quae tendit, et

inclinat: ergo nulla ratio inclinat, nec tendit in aliquid, nisi talis participa-

tio sit ab illo.

Respondeo omittendo maiorem, quae obscura est, et magis

ambigua, et negando minorem, quae falsissima ut patet in materia,

quia ut materia inclinatio est infinita ut sic, patet in se, et sic inclinat, et tendit in eam ut materiam; neutra sit multiplex, alia est

alia, adhuc participat. Et inde patet in inclinatione substantia in

accidens, et accidentis in substantiam, quorum neutrum multiplicatur

neque per identitatem, neque per participationem. Itaque [illegible] [illegible]

quae opponitur, et evidentissima est ratio magis ut patet in materia [illegible]

[illegible], et in quibus magis patet. Locus enim deorsum est

bonus gravis, locus sursum levibus; neutrum locus deorsum, et gravia,

nec locus sursum, et levia sunt eadem ratione adhuc participant. Deinde

ut infinitus est, amplitudo [illegible] est bonum, et quod bonum per essentiam immo
ejus creaturae, et in tale bonum per ea et [illegible] beatitudo haec in illis, ut in
sua causa, et in ultimo fine; nec tamen propterea est creatura par-
ticipatio formalis Dei ut est infinitus et esse.
Cujus est quia operatio connaturalis a-
licuius nequit excedere, nisi tantum capacitatem substantiae participans, ideo
quod intelligere, et amare nequeunt excedere creato, quia cum hic par-
ticipans non est substantia intellectualis, cui hujusmodi operationes sunt connaturales
[illegible] Dei est operatio connaturalis Deo ut infinito, et esse; et ulterius est
operatio connaturalis per se: quod talis participative est natura Dei ut Deus infinitus
est et esse. Confirmatur, quia gratia debetur naturae divinae, ut est species intelligibilis
repraesentans Deum, quia species est infinita, et nulli debetur species, nisi
ejus cui debetur, et proportionatur illo. quod per ea talis participationis est
infinita. Dices [illegible] operatio connaturalis est [illegible], dando,
[illegible], non. ut habet videre, quia [illegible] operatio connaturalis soli, [illegible]
[illegible], qui non est natura participans solum: ideoque intelligere et amare
nequeunt excedere creato, non quia sunt operationes connaturales, [illegible] intel-
lectuali, sed quia [illegible] illius [illegible]. Deo pro ut infinito, et esse [illegible] vi-
dere non qualitercumque sed comprehensive; unde operatio quae est connaturalis
Deo sub hac ratione [illegible] per se [illegible], quod est illi [illegible] qualis est
visio comprehensiva: at haec [illegible] per ea, et tamen participatio non est in-
finita.
Ad [illegible] [illegible] ad illam partem quia species est infinita
ut repraesentans Deum comprehensive [illegible], ut repraesentans non comprehensive non
solum [illegible] debetur per se species haec ut repraesentans non comprehensive. [illegible]
non potest debere nisi naturae ejus cujus ordinis est species ~~[illegible]~~ quod etiam
valde est [illegible] illius [illegible] ordinis, qui [illegible]
lumine aequivalenter proportionatur; et tamen ex hoc [illegible] per ea non est infinita, quia
species non debetur ei ut infinita.
[illegible] Quae est gratia ut per ea [illegible] participatio infinitatis
Dei [illegible] infinitatis [illegible] aliqua infinitatis
hoc enim est participare [illegible] et [illegible] in [illegible] per ea par-
ticipat [illegible] infinitatem Dei participat [illegible] aliquam [illegible] infinitatem [illegible]
per ea est participatio infinitatis, sicut Deus ut infinitus est [illegible]
quae Deo [illegible] infinitatis sicut in quantum infinito [illegible] [illegible]

ab speciebus intelligibilibus, et objectali sui visionis. Quia sibi [illegible] clare humanum speciem obiectum, et [illegible]. Quia talis species et visio est [illegible]; ad quid [illegible] comparanda per [illegible] illo enim debere visio Dei, cuius species intelligibilis, et obiectum formale est ipse Deus, quod per participationem [illegible] aliquam infinitatem Dei.

Dicat [illegible] clare Deus, ipse intelligentibus videre Deum, hunc habere [illegible] obiectali [illegible] Deo, ut est [illegible] omnes creaturas, et creaturis nullius [illegible] creaturae [illegible], quod competit Deo, [illegible] creaturis, convenit Deo ut infinito. [illegible] in Deo [illegible] nisi ut infinito competere. Infinitum [illegible] nisi ab infinito; quod supra participat Deus [illegible] Deus participat ut infinitus.

[illegible] Deus [illegible], ut [illegible] sit [illegible] infinitus [illegible]; [illegible] non: [illegible] alia infinitate [illegible] participationem [illegible] infinitatem; aliquin [illegible] participationem infinitatem [illegible], quae a Deo [illegible] infinitate. [illegible] infinitatem; [illegible] clare Deus ab speciei intelligibili, et obiectali.

Atque [illegible] clare Deus [illegible] Deo ut est [illegible], [illegible] theologice loquendo, sumpto metaphysice, non: nullus enim est [illegible] supernaturalis [illegible] theologica [illegible] metaphysica [illegible] Deus ab speciebus intelligibilibus, et obiectis formale [illegible], quod Deus videtur. [illegible] de visione Dei [illegible] plures [illegible].

[illegible] quod competit Deo ut excedit omnes creaturas, et creaturas [illegible] ut infinito; [illegible] quod competit Deo ut excedit [illegible] creaturas [illegible] Deus excedere [illegible] omnes [illegible] creaturis [illegible] infinitatem simpliciter; et [illegible] requiritur [illegible] ita ut nulla creatura possit [illegible] participare [illegible] infinitate Dei, [illegible] formalis infinitatem.

Ad secundum hoc.

ut excessus sit infinitus simpliciter, tunc est excessus infinitus, quo liberatur
subjecta creatura excedat infinite actio, non tamen eius excessus in ipsa sit sim-
pliciter infinitus: quoniam ad excedendum infinite satis est si sit superioris ordi-
nis, quin sit nunc licet infinitus simpliciter ut constat in dato
exemplo substantiae, et infinitis aliis.

Aug. est quod charitas est participatio
divinae charitatis, ut haec est infinita. Consequentia enim sanctus Thomas 2a 2ae q. 24
articulo 7 docuit charitatem posse augeri in infinitum: Ergo non potest
in infinitum augeri: eadem enim est ratio utriusque. Probatur: haec est participatio
divinae ut haec est infinita. Confirmatur 2o. quia charitas non est participatio
divinae charitatis ut haec est infinita, sed in aliquo gradu determinato non potest
augeri: charitas enim participans gradus superiores non est eadem charitas
creata, sed superior: ergo est participatio divinae charitatis, ut haec est in-
finita. Confirmatur 2o: quia [illegible] et voluntas potentiae non possunt augeri
in infinitum, quia sunt participationes Dei ad aliquem gradum determinatum: ergo idem
charitas potest in infinitum augeri, et idem est de charitate, ut est participatio
infiniti ut infinitus. Respondeo negando minorem. Nam Divus Thomas probat cha-
ritatem posse in infinitum augeri quia est participatio infiniti, ut infinitus est;
sed quia est participatio infiniti, cuius quaelibet potentia participat [illegible]
spectat aliud, et aliud sine fine participabile: immo [illegible] potest
in infinitum augeri, nunquam est ipsius, non est participatio infiniti ut infinitus
est: infinitus enim ut infinitus est non potest augeri, tamen infinito ut infinitus
est nihil potest addi minus. Ad [illegible] charitas potest in infinitum
augeri, nunquam participat infinitum, ut tale, sed ad aliquem gradum de-
terminatum, ultra quem possunt alii, et alii sine fine participari.

Ad 2m Respondeo
non consistit enim charitas participans gradus superiores non est eadem
specie adaequate, est tamen eadem inadaequate: quia augmentum charitatis supponit
in voluntate gradum illum, a quo incipit augmentum, quod sufficit ut
charitas denominetur eadem. Praeterea, si ex gradu intentiore [illegible] ho-
minis, [illegible] qui [illegible] potest [illegible] non est eadem
adaequate et numerice, est tamen inadaequate, et specifice.

Quin imo melius
et expeditius est solutio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

radicatis, quae non numerantur, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intensivis per modum radicis.

At dices, non [illegible] intellectus, et voluntas, et idem de subjecto et actu non augeri gratia creata, nec esse capaces augmenti s. intensionis, quod docent omnes [illegible] [illegible], s. voluntas [illegible], aut subjecta [illegible] [illegible] dicuntur entitatem unam esse perfectionis [illegible] [illegible] entitativa et individuali [illegible] augmento s. intensionis [illegible], virtus [illegible], s. subjectum non potest [illegible] augeri: [illegible] [illegible] posse [illegible] et actu, et actum [illegible] perfectionis. Sed [illegible] illatio duplex [illegible] quo gratia est participatio Divinae naturae.

Sectio 6a.

Illatio duplex [illegible] quo gratia est participatio Divinae naturae

[illegible] illatio est, gratiam non esse participationem, neque physicam, neque moralem Divinae naturae, ut [illegible] est. [illegible], quae est participatio, sive physica, sive moralis Divinae naturae, ut Divina natura, denotat gratiam participationem naturae Divinae, [illegible] [illegible] [illegible] Divina natura: [illegible] participando [illegible] ad [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratia [illegible] non participat naturam Divinam ut [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] gratia non est participatio Divinae naturae, ut Divina natura.

[illegible], gratiam esse participationem physicam, et moralem Divinae naturae, ut [illegible] natura. [illegible], [illegible] participatio Divinae naturae, ut natura solum denotat gratiam participationem aliquod praedicatum [illegible] naturae Divinae ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] ex eadem [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] theologos [illegible] radix [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] radix physica, sive moralis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] radicis [illegible] [illegible], ut natura: [illegible] [illegible] radix [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] gratia [illegible] participatio physica et moralis Divinae naturae, ut natura.

[illegible] [illegible], quia natura Divina non est radix physica, neque moralis [illegible] [illegible] [illegible]: radix enim radicis [illegible] [illegible]: natura [illegible] Divina [illegible] non [illegible] ab eis, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] gratia sit radix [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura Divina, [illegible] [illegible], neque [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible] [illegible] ad summum [illegible] radix metaphysica

earum quae sunt simpliciter simplicia: est enim ens eius summa identificatio; si ratio
metaphysica est in praecisione, et solum per suam rationem: nihilominus praecise
in praecisione sumpta ipsius ratio: quod participat huius omni praedicato [illegible]
non potest esse participatio [illegible] divinae naturae: nihil enim est participatio
formalis alicuius actus quod habeat id, quod in praecisione est connotatio.

Ad 2um [illegible]

Et [illegible] satis probabiliter addunt, quod sub ratione rationis [illegible]
et amoris Dei, non vero et honestatis moralis solum esse virtualis [illegible]
formalis participatio divinae naturae: sic enim de ratione [illegible]
praecisione non exprimit, nec [illegible] tamen [illegible] coniunctionis accep-
tionis [illegible] divinae [illegible] praecisione, [illegible] praecise ratio;
Consequenter nullus [illegible] est participatio formalis divinae naturae, [illegible], quod
videtur esse de mente theologorum [illegible].

[illegible] maius
eius probabiliter [illegible] ratio physica [illegible] ratione, [illegible] ratio
metaphysica, non; divina autem natura ratio est metaphysica, non physica
earum, quae sunt simplicia. [illegible] deinde [illegible], et non [illegible]: natura
[illegible] divina et [illegible] [illegible], quod [illegible] praecise [illegible]
[illegible] aliud [illegible] rationis, [illegible], quod [illegible]
[illegible] praecise [illegible]: [illegible] [illegible]
et ratio metaphysica, quod praecise [illegible] per [illegible], et
esse, [illegible] per participationem, et [illegible] a Deo

Ad [illegible]

omnino [illegible] et [illegible], et non [illegible]; [illegible] probabiliter [illegible] par-
ticipatio [illegible] participat id, quod est [illegible] connotatio, [illegible],
sive [illegible] participat id, quod est praecise, non: [illegible] ratio [illegible]
praecise [illegible] divina, [illegible] praecise [illegible] et [illegible]
rationis [illegible] aliud, et [illegible] praecisionis, quod [illegible]
participat [illegible] divina participat [illegible] rationis. [illegible]
[illegible] formalis participatio divinae naturae.

[illegible]

[illegible] ratio est [illegible] quae sunt simplicia: si [illegible] divina non est praecise ratio
earum quae sunt simplicia. [illegible] praecise [illegible]: [illegible] par-
ticipatio divinae naturae. [illegible] divina [illegible]
rationis, sive non [illegible] aliud, et [illegible] ad illarum [illegible] quae sunt simplicia

na divina exig. pmae ratis: i enim alis ... pter cu...
statuit... [illegible] quatenus ibi repugnant, quod praeiudicatum talis prae
se na divina non est pmae ratis: ergo nec hic sed, quod est praeciusiva ratis.

Quod ad ...
...ando ... pmae loquendo: nam etiam in ... ...
quidditatibus est id quod abundanter ..., et ... ...
... ... ratis ... ... pmae ratis: quod
... ... sicut
... ... hoc ..., ...
... hoc; ... ...

... ...
... ...: praeciusiva ... distinctionis ratis tollenda ... quod
... ... in perfectionibus divinis ... ...
distinctio ratis ... ..., quia ... distinctio ...
... ... in Deo, quod est praeciusivae
... ...
... exemplo distinctionis ratis. ... ratis pmae ...
in Deo ... ... praeciusiva ratis, ...
... ... ratis, et ..., quia ... ...
est pmae ratis. ... illatio duplex ... ...
... ...

Sectio 7^a

illatio duplex ... ...

... illatio est, ...
... ...
... ... quatenus ... ratis ... ...
... ... ratis
... ... ratis ... ...
... ...
nulla est repugnantia ... ...
... ...
... ...

... ...
divina ... ...
et hoc: ergo ... ...
... ...
... ...

pluri...

gratiae specie diversae. Confirmatur deinde: quia non repugnat gratia, quae ipsius solum exigat actus supernaturales, et alia, quae solum exigat actus humanos: sicut enim gratia, quae defacto datur solum exigit actus virtuales, nec [illegible] sic non repugnat gratia, quae solum exigat actus supernaturales, et alia, quae solum humanos: ideo gratiae erunt specie differentes ad quam tenens actus specie differentes, sicut aequaliter diversos: ergo possunt esse gratiae specie distinctae. Ideo

Sed dices

1o quod natura quae est divina est simplicissima, ideo simplicissimus unico solum modo est participabile, et non pluribus diversis specie: sed per eam gratia sit participatio divinae naturae actus est divina solum erit participatio unius speciei, et non plurium specierum. Respondeo: quod natura divina sit infinite participabilis, quod [illegible] dicatur unus participatio, unico modo, et non pluribus diversis specie est participabilis, ad praecipue infinitae et lumine plurium, quae per diversitatem participant infinitae divinae infinite participabilis, nec possunt plures haberi fides, et luminum diversis speciebus: ideo quod dicatur unus participandi divinae: participat enim ex [illegible] existentiam, et a modo quo agere solum est participabilis unico modo, et non pluribus, et plures gratiae specie diversae.

2o quod si erunt possibiles plures gratiae specie diversae, etiam possibiles erunt plures charitates specie diversae: haec enim se, sicut patet ex dictis, ideo non possunt plures charitates specie diversae: charitas enim est habitus inclinans ad Deum supernaturalem, et supra [illegible]: ergo si charitates deberent inclinare in plures ultimos fines specie diversos: qualibet enim inclinaret in finem ultimum diversum: ideo repugnant plures ultimi fines diversi specie, aut non: ergo et plures gratiae et charitates specie diversae.

Respondeo ad ...

Disputando modo natura divina est simplicissima actu, sicut actualiter [illegible], et virtualiter, non: haec enim ratio est multiplex, imo et infinita, ideo quod est infinite participabilis ad plures gratias specie diversas, imo et infinitas. Actus non manent: possibiles enim sunt habitus fidei, et luminis specie diversi: impossibile enim possibilia sunt lumina dicta aliis duabus, ideo viderent unicum quantum habitus fidei, et habitus quoque non sunt infinite et quasi actualiter specie diversi, sed quod lumina sunt dicta specie diversa deinde possunt esse fides, quae dicatur in dicto lumine praedictorum luminum; ergo et fides, et lumina specie diversa possibilia sunt infinita.

Resp. neg: secundo maiorem, et 2o maiorem: itaque quia hi sunt characteres contrarii per operationes [illegible] possunt singulae [illegible] de natura [illegible] ex [illegible] habitus fidei, s. luminis gloriae, vel possunt [illegible] specie [illegible] per [illegible] ad [illegible] propter specialis bonitatis obiectum; et in [illegible] alium, et alio characteres; qui sunt [illegible] specula [illegible], et sic de aliis virtutibus [illegible] habitibus ac [illegible] characteres [illegible] specie distinctum.

Ad 2um vero maiorem, at enim characteres specie distinctae non [illegible] ad [illegible] specie [illegible], et [illegible] quod [illegible] singulae [illegible] [illegible] ad [illegible] quae [illegible] habitu fidei, s. luminis, et alii quae [illegible] specie [illegible], et sic [illegible], sicut etiam [illegible] singulae [illegible] ultimum [illegible], sub [illegible] in habitibus [illegible] obiecti, et sic de aliis.

[illegible] non sit [illegible] habituales, qui de facto dantur in Angelis, et in his [illegible] specie: nulla enim [illegible] multiplicari [illegible] specie [illegible]; [illegible] Angelis, et [illegible] ac [illegible], amor, [illegible] ad [illegible] characteres [illegible] in [illegible] eius [illegible] specie [illegible], et Angelorum; [illegible] qui [illegible] possunt dependere [illegible].

4a illatio

[illegible] emanatio habituum supernaturalium a gratia est physica, et non moralis tantum; et [illegible] quae gratia [illegible] supernaturalis [illegible]; habitus et [illegible] passiones, sicut [illegible] a [illegible] gratia et participatio [illegible] divinae; non [illegible] physica [illegible] emanatio passionum a natura non est tantum moralis, verum etiam physica, [illegible] non solum [illegible] ad exigentiam [illegible], verum etiam ipsa natura producit [illegible] passiones: [illegible] emanatio supernaturalis a gratia non est tantum moralis, verum etiam physica. [illegible] quae [illegible], quae [illegible] passiones [illegible], et dona supernaturalia: datur enim [illegible] ordinis, et mutua [illegible]: [illegible] emanatio passionum a natura est physica: [illegible] emanatio donorum supernaturalium a gratia est etiam physica.

[illegible]

ga dona supernalia infunduntur a Deo ut gratia est apud Tridentinum
Patres, et Theologos aggressurus absque Tridentino dicitur, justificationem
fieri per infusionem gratiae, et donorum: ergo emanatio eorum a gratia, non est physica alio-
quin ab ea infunderentur, et non a Deo. Ro: patet, et spes per se praesu-
ponuntur ad gratiam; in adultis enim sunt dispositiones ad gratiam; id quod est prius physice,
non dimanat a posteriori: ergo supernalia dona a gratia. Ro: quia gratia est
via sine lumine gloriae, et in patria sine fide, et spe; in purgatorio
et spes sunt in patrone sine gratia: ergo haec dona non dimanant physice a gratia,
quae enim physice dimanat ab alio, inter ea inest inter eas mutua connexio
et inseparabilitas, ut patet in ea, et proprietatibus.

Item adhuc respondendo

dico, et nego: cum enim Deus infundat gratiam, a quo non dimanant
supernalia, quae sequuntur gratiam, infundendo gratiam infundit etiam supernaturalia:
qui enim dat esse, dat consequentia ad esse. adhuc non majus, ut patet in parvulis,
qui cum justificantur sine ulla eorum dispositione, fides, scilicet spes non praecedit gratiam;
in adultis autem dispositio ad gratiam non est fides, scilicet spes habitualis, sed actualis.

Ad 3um:

dico dico, et nego: plura enim dimanant ab aliis, et tamen quandoque separantur
ab aliis, ut patet in calore physice dimanante ab igne, qui quandoque
est in aqua, a qua physice non dimanat, et in humiditate physice
dimanante ab aqua, quae quandoque est in aere, scilicet terra a quibus physice
non dimanat, insuper subra, a quibus est dimanatio physica, quandoque sepa-
rantur ab eis, quae ab eis physice dimanant, ut patet in aqua,
quae quandoque fuerit separata a frigiditate, et ab humiditate, quando per
frigore carent in Nube. Stat autem mutua eorum connexio, quamvis
in separatio non fit absque aliqua violentia ex parte subjecti, a quo
separantur, scilicet ex parte subjecti, in quo inesse debent.

Supponendo: quod gratia vio-
lentum erit in gloria sine fide, et spe, et lumine sine lumine, non enim
fit separatio emanantis ab eo a quo emanat sine aliqua violentia:
Dico negando sic: dico enim id, quod emanat sine superfluum absque ulla violen-
tia subjectum separatur ab eo, nihil enim superfluum est in naturalibus(?) gratiae

sine violentia a nobis, sicut in patria gratia separari ab [illegible] re-
gasti illi ad nostram decursionem; ideoque theologi aliqui assimilantes
in patria praedictos habitus, eos assimilant [illegible] obliquis [illegible]. Lumen
autem gloriae in terra, sicut in coelo superfluum [illegible]. Locum enim est in ordine
dicitur ad visionem Dei, quae [illegible] in aeternum, sicut in coelo superflua, verum
etiam destruit statum [illegible] viatorum, qualis est [illegible] in [illegible].

Quae omnia ar-
guunt [illegible] solummodo esse a [illegible] adveniendum: sicut dona supernaturalia
moralia dimanant a gratia; [illegible] mixtorum, quae est integra, et donorum
[illegible] enim gloriam [illegible] in dona, reliqua, quae non [illegible] in
[illegible] donorum [illegible] adversarium [illegible] emanare in
nos, et cum a [illegible] theologi existimo, qui omnia ad extra Dei voluntatem
revolant; nulla ad [illegible] ingenia exigendo nec seorsim effectum)
per gratiam separari sine violentia a donis. quare nec aliter collatio [illegible]
est in via sine lumine, et in patria sine fide, et spe: quam adveniant
ex cogitatione solutio, ex hinc non [illegible] sed duplex alia
collatio [illegible] efficientiae gratiae, et aliis iustificandis.

Sectio 8a

Duplex alia collatio circa efficientiam gratiae, et aliis iustificationis [illegible].

quin talis est, gratia
habitualis effective et immediate concurrit in actus supernaturales fidei,
spei cum pluribus aliis catholicis [illegible]. gratia in ordine supernaturali
[illegible] munus [illegible], sicut in ordine naturali concurrit effective et im-
mediate in suas operationes ut supra ex [illegible] alia catholicis: quod gratia
effective, et immediate concurrit in actus supernaturales: sicut actus [illegible]
operationes [illegible], quae gratia [illegible] habitus supernaturales, quos [illegible]
[illegible] actus supernaturales: dimanant enim habitus [illegible] a gratia [illegible]
[illegible] theologos, quod fieri nequit, sicut [illegible] habitum in gratia:
[illegible] gratia [illegible] actus supernaturales: [illegible] intelligibile enim est [illegible]
virtutem [illegible] effectus, et [illegible] effectus: quae gratia de facto immediate [illegible]
actus supernaturales. [illegible] enim [illegible], et [illegible] effectus
[illegible] [illegible] effectus [illegible] [illegible] tota est.

quare concurrit
immediate ad actus supernaturales, [illegible] in habitibus supernaturalibus

quidem

quies in anima accidens hinc virtutes sufficiunt ad actus salutiferos ex sua abundantia virtutis: ergo pro quo habitus datur [illegible] ibus actus supernaturales, debet ea adesse gratia, et habitus supernaturales debent attemperare [illegible] ad productionem supernaturalium actuum

sed Dices si gratia

hoc virtutes sufficiunt ad salutiferos actus: ergo frustra infunduntur habitus, qui soli infunduntur propter actus; hactenus iuxta Tridentinum iustificatio fit per infusionem gratiae, et donorum: fatetur enim esse per infusionem gratiae [illegible] nando loqui: tunc gratia etiam habitus infunduntur, ut fit ornatus gratiae et animae; [illegible] etiam qui infunduntur ad gratiam quae est quasi naturale principium supernaturalium, et habitus, quasi dirigat ad hanc potentiam speciem, quoniam ad illos actus supernaturales. [illegible] etiam fides, et spes infunduntur, ad eorum actus, a quibus [illegible] iustificatio [illegible] operare, in quo non deum est gratia.

Castillao [illegible] habitus supernaturales non sint de essentia iustificationis, sed haec essentialiter consistat in infusione gratiae, et remissione peccati; sed omnino spectant ad complementum, perfectionem, sive ornatum iustificationis. illa est communis theologorum, unusquisque [illegible] habitus supernaturales non esse de essentia iustificationis; et alterum probat, scilicet pertinere ad eius integritatem

Probatur

prius [illegible] quae supponit, quod per gratiam homo fit particeps naturae divinae, filius Dei adoptivus, eiusque amicus: est enim gratia participatio divinae naturae ut constat ex dictis; et in ipsa filiatio, et amicitia Dei, ut constat ex dicendis [illegible] sed ad iustificationem [illegible] sequitur: quicumque iustificatur, fit particeps divinae naturae, filius, et amicus Dei: ergo de essentia iustificationis [illegible] in sola gratiae infusione adiuncta remissione peccati, quae [illegible] infusione essentialiter includitur [illegible] connaturaliter sequitur: ergo habitus supernaturales non sunt de essentia iustificationis.

prius vero ad [illegible] quod probat Castillao: quia ad integritatem etiam spectat [illegible] instrumenta, sive organa, quibus [illegible] expedite possit suas operationes elicere: [illegible] enim ad integritatem hominis spectant [illegible] sicut [illegible] organa, sive instrumenta oculorum, auditus, et similia: sed habitus in ordine supernaturali sunt quasi [illegible]

dispositiones quae pertinent ad virtutes: istae luminum affectus sicut ornatus justificationis, quae sit facta per gratiam.

Sed 2a Dices, quod in scriptura sacra justificatio nostra tribuitur fidei, spei, charitati: ergo quod habitus isti saltem partialiter pertinent ad receptionem nostrae justificationis. Confirmatur quod tridentinum tribuit justificationem gratiae, et habitibus: docet enim fieri justificationem per infusionem gratiae, et donorum: ergo omnes isti saltem partialiter reddunt justificationem.

Resp. in scriptura sacra justificationem tribui fidei, quia ipsa est actualis, ab ea tanquam a dispositione sumit justificationis initium; quod ipsa sit habitualis, quae spectat ad integritatem justificationis. Charitati autem saepius tribuitur justificatio, tum quia sit actualis, et perfecta, tum dispositio immediata cum justificatione quod ipsa sit habitualis, quia s. non disparatur ab ipsa gratia, s. inseparabiliter illam comitatur. Ad confirmationem respondetur Concilium justificationem tribuere gratiae, et donis illi assistentibus, quae sunt inseparabilia: sic enim intelligendum Concilium constat ex omnibus theologis. Dices q. 3a an, et quomodo gratia habitualis sit filiatio adoptiva Dei sed an gratia est filiatio adoptiva D.

§ 3a

An, et quomodo gratia habitualis sit filiatio adoptiva Dei

Sectio 1a

Gratia est filiatio adoptiva Dei

Conclusio videtur certa de fide ex Tridentino sessione 6, c. 4 ibi justificatio est translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adae, in statum gratiae, et adoptionis filiorum Dei. ubi insinuat Concilium, statum gratiae, et adoptionis filiorum Dei esse eundem: ergo et gratia, et adoptio sunt idem: nullus enim status fundatur distinguendi unum ab alio. Confirmatur: quia filiatio naturalis et adoptiva in eo maxime differunt, quod illa fundatur in natura per generationem, haec vero in gratia adoptantis: quod ergo filiatio justorum respectu Dei sit adoptiva, fundatur in gratia Dei ~~[illegible]~~, sicut tum gratia est filiatio adoptiva. Dummodo enim ab ea conveniat esse haeredis filio, parum refert quod nunc, an ab ea conveniat tanquam a fundamento proximo, s. tanquam a forma

Hinc est, filius Dei per gratiam habet ius in bonis Dei, filius enim adoptivus per adoptionem habet ius in hereditate paterna: est enim adoptio, ut iuristae dicunt, personae extraneae in filium legitima assumptio; assumitur autem quis in filium, quando illi legitime, sicut naturalis, datur ex voluntate adoptantis extraneae personae successio in hereditate, cum enim filius natus ex generatione, ut iuristae dicunt, habet ius ad hereditatem, et hanc generationem [illegible] adoptivus, adoptione supplente vices generationis, per adoptionem tale ius eidem confert.

Atqui hereditas Dei est visio Dei: hereditas enim complectitur universitatem omnium bonorum defuncti; est enim hereditas successio in universum ius, quod defunctus habuit, ff. de verborum significatione, lex nihil aliud, et lex bonorum eodem titulo. Illa autem visio Dei possidentur omnia bona Dei, cum ea sola possideat Deus qui est summum bonum, in quo omnia bona continentur, quod equivalenter est omnia alia bona, et infinite praestantius omnibus illis: ergo per gratiam filius adoptivus Dei confertur ius in visione Dei.

Sed dices 1o: gratiam esse, quod quis habeat ius in hereditate alterius est filius adoptivus alterius: frater enim habet ius in hereditate fratris ab intestato defuncti, nec tamen est eius filius adoptivus. imo extraneus heres in testamento institutus non est filius adoptivus testatoris: ergo ex eo, quod gratia tribuat ius in visione, sive hereditate Dei, non constituit filium adoptivum Dei. Dabo: quia praedestinatus, dum praedestinatus est, habet ius ad visionem, sive hereditatem Dei: cum etiam Deus [illegible] conferret, quia voluntas est [illegible] ius, [illegible] sunt [illegible]: et adhuc talis praedestinatus non est filius adoptivus Dei: tempore enim [illegible] praedestinationis est sine gratia, et in peccato mortali: per ergo, quod gratia tribuat ius in visione Dei non tribuit filiationem adoptivam Dei. + eius

Nego antecedentem, et [illegible]: ex eo quod gratia tribuat ius [illegible], [illegible]: ex eo quod tribuat ius cum titulo adoptionis, concedo. Ius autem quod gratia tribuit est cum titulo adoptionis: quoniam cum adoptio [illegible] [illegible] sicut possibile, talis est adoptio, qualis [illegible] [illegible]. [illegible]

ut proinde quicunque statuit sibi filios adoptare, mox et gratificare, quae in ordine supernali sit participatio Divinae, tum ut est physica, tum ut est moralis: ergo hoc habet gratia sola, imbuit ipsos ad gloriam, quae in illa fundatur, in proximo fundo adoptionis fundamentum

Undequaque

ter ad eam, cuius mens digno, praedestinatus etsi non sit fundatus in fundo adoptionis, quod est, dando; est fundatus in fundo adoptionis, non praedestinationis. Tale habet aliqualiter ad gloriam per suam [illegible] voluntatis Dei, quae non patitur mutationem in eo, quod semel decrevit; quod si praedestinationi accedat gratia, ipsa eius fundatur in fundo adoptionis; quoniam huiusmodi gratia Deus confert adoptionem in gloriam, si vero praedestinatus cadat gratia, amittit fundus adoptionis, remanet tamen ius in re non fundato in fundo adoptionis; id in Dei immutabilitate, et constantia.

2a Prueba.

quia potest Deus hominem ipsum in aeternum decorare sine gloria; ita ut [illegible] est filius adoptivus Dei: et non est dare filiationem adoptivam Dei conferre ipsi in hereditatem Dei: 40: quia potest Deus de potentia absoluta conferre non gloriam sine gratia: sed hic est filius adoptivus Dei sine gratia: est enim heres Dei, quod non stat sine filiatione: ergo gratia non est filiatio adoptiva Dei: non enim potest dari effectus sine causa.

Item ad

3um Deus deridendo magis, et magis, et [illegible], ut enim hominem [illegible] praedicet hereditatem Dei, heres tamen eius adultus; non eius [illegible] ipsius, cui Deus non satisfaciendo, est iniustus, nec fidelitatis, quod supponitur tali iusto Deus non promittere gloriam: alioquin, non posset ipsum in aeternum gloria spoliare: heres ergo ipsius physicus et naturae exigentiae, quia habet gratiam et [illegible] omnino in aeternum, a Deo conferatur gloria. Ergo sine gratia [illegible], est filius adoptivus Dei, tale quod, quod habet separationem hereditatis Dei, quae spoliatus in aeternum remanet.

ad 1um

Ad 4um concedo maiorem, et distin-
guo minorem: est filius adoptivus secundum aliquid,
quidem, concedo minorem, secundum pro-
prietatem conditionis, nego; nam hanc enim nulla est adoptio
sine gratia; neque obstat talem hominem esse
heredem, quia ut heredes? stat hereditas sine
filiatione, ut docent leges; quia filiatio adoptiva, quae est effe-
ctus gratiae, non potest dari sine gratia, quae est propria ratio ipsius;
potest tamen dari heres ab alio sine filiatione, [illegible] [illegible]

Ad 5um
quamquam in faciendis filiis adoptivis intercedat? voluntas
eius, qua ad leges dispone, quod attinet personas extraneas in locum filii
adoptio enim, ut habet lege septuagesima septima de regulis iuris, est
actus legitimus, quo in locum filii adsciscimus eum, qui nobis extraneus
est. ubi legitimus denotat non quamlibet voluntatem sufficere ad adop-
tionem, sed eam solum, quae est iuxta leges dispositam; nam praeterea aut quidem-
nis? stat, Deus lege tulit dum adoptandi filios in ea operatione

in locum filii adsciscimus denotat adoptantem omnibus se debere erga
adoptatum habere ac si filius natus esset, exempla enim gratia, in multis
quod est in duobus debet adoptatus specialis amoris et regimen, eius alere et
quod est ultra praestare quae requiruntur ad veram filii eiusmodi requirendum
ac vitae felicis, et verae; tandemque debet eundem instituere suum heredem
sic enim, et non alio patris munere, et officio plene satisfacit. quae omnia
cum sufficientissime a Deo praestentur homini per gratiam: per eam enim iusto confert
vitam supernaturalem gratiae, quae alit, et nutrit per virtutes infusas, quibus
mediis tandem iustus consequitur vitam veram, sive hereditatem Dei, quae est ipse
ipso.

Restat dubium, an gratia habitualis hanc filiationem adoptivam
Dei conferat per se, et ab intra, sive ex natura sua; an vero solum conferat per favorem
extrinsecum, sive voluntatis Dei omnino independentis gratiae. quaestio haec stat
tamen a fortiori gratiae a favore Dei, sive a voluntate extra independenter
conferre filiationem adoptivam Dei. Quaestio haec theologorum pertinet [illegible]

et magnum tum absolute, et ut profanum sibi vindicet, [illegible] Dei sibi vindicat, et iuxta ... [illegible] tribuunt huiusmodi filiationem Thomistas sequuntur omnes nostri DD. cum Cardinali Bellarmino et paucis aliis exceptis, qui ... [illegible]; Patres ... [illegible] ... [illegible] ... Dei; ... [illegible] ... [illegible] ... filiationem adoptivam Dei. sectio 2a

Sectio 2a

Gratia ex se, et absolute constituat filiationem adoptivam Dei

Probatur ... [illegible] ... filii adoptivi Dei, ... [illegible] ... gratia, quae ... [illegible] ... filiationem adoptivam Dei, ... filii adoptivi Dei: ergo gratia ex se, et absolute constituat filiationem adoptivam Dei.

Probatur minor ... causa formalis ... absolute ... effectus formalis ... [illegible] ... causa formalis ... filiationem adoptivam Dei ... filii adoptivi ... absolute, et ex se ... adoptivum Dei, ergo ... filii adoptivi Dei.

Dices: ... [illegible] ... filiationem adoptivam Dei, ... [illegible] ... gratia absolute ... filiationem adoptivam Dei ... [illegible] ... filiationem adoptivam Dei: ... [illegible] ... gratia ... [illegible] filiatio adoptiva Dei. ... [illegible] ... gratia ex se et absolute huiusmodi.

divina effectum non praestare; praestare tamen illum moraliter, quatenus per voluntatem extrinsecam Dei ad eum praestandum instituitur, et elevatur, quae voluntas licet physice sit extrinseca moraliter est eidem intrinseca: per eam enim voluntatem tantum potentia physica ordinatur ad hunc effectum, quem praestat, sed ab intrinseco, et ex natura sua est physice ordinata ad eundem. Sicut enim moneta, quae ex se physice nihil, aut parum valet per voluntatem principis physice extrinsecam, et moraliter intrinsecam monetae, valet; et multum valet; sic etiam gratia, quae ex se physice non praestat filiationem adoptivam Dei, per voluntatem Dei physice extrinsecam, et moraliter intrinsecam illi, confert huiusmodi filiationem.

Ad 1um: quod admissa sequitur non, et entitatem physicam gratiae esse omnino superfluam. Totum enim illum effectum quantum huic, non praestat ab entitate physica, sed a voluntate divina, quae gratia ... eum effectum praestaret sine entitate physica gratiae, ac praestat cum illa, quod est evidentissimum signum superfluitatis, sed ex opposito nunquam falsum gratiae entitatem seu physicam esse omnino superfluam: ergo etiam falsum est entitatem physicam non praestare huiusmodi effectum.

Ad 2um: quod effectus, sive physici, sive morales inseparabiles omnia tribuuntur entitati intrinsecae, et non voluntati extrinsecae, nisi a voluntate extrinseca dependeat quoniam: sed filiatio adoptiva Dei est effectus inseparabilis a gratia: nulla enim est potentia quae diligi... pura creatura separata a gratia, ut infra ostendetur: ergo filiatio adoptiva Dei tribuenda est entitati intrinsecae gratiae ab intrinseco, et extrinsecae non quoniam. Probatur maior quoad inseparabiles in physicis patet, quia calor natura reddit calidum, frigus frigidum, et non a voluntate extrinseca, et sic de aliis. In moralibus etiam patet, quia iniuria ipsa, ab intrinseco offendit, et non a voluntate extrinseca, laus honorat, virtus reddit bonum hominem, vitium malum; obsequium est ex se dignum praemio et gratitudine; delictum vero punitione. Dixi in ... huiusmodi effectus tribui entitati intrinsecae, nisi dependeat a voluntate extrinseca quoniam quia plures sunt effectus, qui rebus ab intrinseco non conveniunt, nec apparet aliud, praeter extrinsecam voluntatem a quo possint provenire; imputantur voluntati extrinsecae

tribuerit, tamen est valde in merito, mansura in ... [illegible] ... in bonitas moralis in ieiunio praecepto: atqui effectus ... non ... [illegible] praecipue voluntate extra, nec stat ... quaerere: ergo ... praecepta intra, et extra ...

Dices deinde ... gratia est excellentissimam qualitatem ut quae participatio moralis naturae Divinae ... ut Deus attendendo tantam excellentiam, illam elevat ... adoptionem filii; tamen ... elevans, sive ... [illegible] ... et ... gloria quae debetur ... adoptivus ... excellens et perfecta ... minus perfecta est, non potest elevari.

Ad 2am ... eliminari ... quam sit perfectio gratiae cum tota ... incumbit, falsum est, ut ... 2a ... quod dicendum ... est, gratiam ... perfectiorem entitatem, quae participat naturam divinam ... simpliciter, et naturalis, quam gratia participat ... intentionalis: multum enim est perfectius esse simpliciter tale, quam intentionaliter tale ... perfectior est ... quam in ... solum intentionaliter. atqui gratia participat naturam divinam ... simpliciter et naturaliter ... radix ... honestatis moralis, quae participat moralia divina ... simpliciter et naturaliter ... ; visio autem naturam divinam solum participat intentionaliter ... : ergo gloria sive visio Dei non est excellentior gratia; quin imo gratia est perfectior quam gloria.

Ad 2o: gratia ... exigentia ... ulterius ... minus perfectum, quam sit ulterior ... ultimo ... ad ... exigentia ... illi debetur ... multo perfectior ... : ergo gratia est multo minus perfecta quam gloria ... exigere ... debere ... patet ... Dei, et ... ; minus perfecta

qm in sio Dei, illa expectat, ei eius esse debeant. Ad 3o: quamvis
non debeant saltem, nisi quod finis eius debetur: cum enim mediam non tene
propter se, sed propter finem, repugnat eam debiti, non debito fine. Quod patet
pluribus exemplis, gravibus corpora debetur motus deorsum, et deorsum,
quia motus iste est medium ad occupandum locum deorsum, qui est finis debitus
levibus, in quo quiescunt; quibus quia est finis quies, non debetur locus
deorsum, corpora eisdem non debetur motus deorsum, qui est medium ad pro-
dictum finem.

Ad 4m: gravibus debetur motus deorsum, qui est medium
ad occupandum locum deorsum; quia locus iste quies est, et finis debitus gra-
vibus. At quidquid debent media ad gloriam, sicut visionem Dei, quae
cum patet Ripalda est finis gratiae, quae etiam est moralis participatio divina
non, quam eis debent naturales supernaturales quas sub dubitant media
ad visionem Dei, quae visio est proportio, sicut finis quo Deus qui est finis quo
possidetur. Ergo gratiae debetur gloria, ea ratione, qua debentur dona supernatural
quae sunt media ad gloriam.

Ad 4o: quamvis comparatio unius ab alio
sit in physicis, non in moralibus non solum arguit proportionem unius
ad aliud, sed etiam exigentiam unius ad alterum, ut patet in exem-
plis allatis in sectione secunda quaestionis, sed non propter contrarium
concludentiam, gratia, et filiatio adoptiva Dei sunt effectus inseparabiles
ut infra dicemus: ergo gratia non solum habet comparationem ad filiationem adopti-
vam Dei verum etiam eam exposcit scilicet est ipsa adoptiva filiatio.

Sectio 3a

Proponuntur ad contrarium argumenta

Primum est, quia non
repugnat qualitas quae non sit gratia, idem saneve ex modo sit
filiatio adoptiva Dei: sicut enim in beatis filiatio adoptiva consistit
in voluntate extra; sic in Divinis posset reddere in voluntate

extra Dei illibandae quantitas aliqua ad id munus: sed si pollet, talis est quae de facto dat. Venit enim est functus ostendendi qualitates quae de facto extrinseca est, scilicet petere filiationem adoptivam Dei: quod tamen est non extrinseca sed ab extrinseca voluntate Dei, confirmatur 4o: quia adoptio ista habet fit per voluntatem extrinsecam adoptandi; immo difficile est comprehendere possibilitatem qualitatis creatae, quae extrinseca conferat filiationem adoptivam homini: sed eadem est de filiationibus naturalis Dei: quod oritur a voluntate extrinseca, et non a qualitate extrinseca eam conferente. Confirmatur 5o: quia in creatis voluntas extrinseca principium dat nobilitates subditis, valores morales et alia huiusmodi, nec aliqua nulla qualitate exigente ea extrinseca: sed si effectus filiationem adoptivam Deus conferre per qualitatem, quae eam extrinseca non exigat.

Cum est quod per extrinseca solum petit, quod sit habitus supernaturales virtutes, ut sunt fidei, spei et Charitatis, quibus instructus potest Deo credere, in eum sperare, eumdem amare, sed, quamvis aliquando per actu sit praedicatio Deum, non habens per extrinseca sua est, scilicet conferre filiationem adoptivam Dei: quamvis enim habet aliquis homo omnia haec, ita, quod possit ei credere, in eum sperare et eumdem amare; nunquam extrinseca habet filiationem adoptivam alicuius: per extrinseca sua habet quod sit filiatio adoptiva Dei, scilicet quod eam conferat. Confirmatur: quia amor est proportio credendi, sperandi, et amandi in altero cum filiatione adoptiva, quam habet omnia parentes in actu: pueri enim debent quoad adoptare infinitas, amantes in actu, quam parentes amare, et credentes sed aliquis amorem, eique est diabolus, non est extrinseca sua adoptio Dei: quod per extrinseca, quae habet hoc in actu 2o.

Tertio est quia si per extrinseca esset filiatio adoptiva Dei, inde extrinseca sua deberet esse Dei filiationem enim eam habere, quae filiatio est, extrinsecus debet habere, quamvis est filiationis Dei: sed per non debet extrinsece esse Dei; quod enim debet a nullo extrinsece supernaturalitas alicuius alteri; cum per extrinseca de facto separatur a visione Dei: quod per extrinseca sua etiam extrinsece non est filiatio

adoptivae Dei: Confirmatur, quia magis perfectum non debet minus perfecto, sed alioquin minus perfectum, sive magis perfecto erit otiosum: sed gloria est magis perfecta quam gratia, et aliunde supplet otiosa semper gloria: operatur enim actus supernaturales, radicaliter et haurientes eiusdem radicis quam gratia non debet gloria.

Tertio est, quia merita de iustitia habent aequalitatem cum actibus sed ipso aequalitatem proportionis cum gloria, ut multis probat Despalda Disp. 6 dicente supernali; probatur ex Paulo ad Corinthios ubi ait non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis: sed si gratia debet gloria, merita de iustitia habent aequalitatem cum gloria meritoriae gloriae includunt exhibitionem gratiae; cui si debeatur gloria longe magis gratiae, et licet debita gratia est perfectior quam gloria, cum [illegible] perfectam proportionem: sed gratia non debet ex natura sua gloria, sicut hoc unde Dei, [illegible] ex natura non est filiatio adoptiva Dei, neque illa gratia.

Quarto est, quia naturales proprietates substantiae, eius debita ex natura, eius maiori evidentia, si proprie cadere submittitur substantia, ut patet in spiritualitate, quae non proprie cadere submittitur hoc; quod docet Despalda Disp. [illegible] dicente supernali: sed gloria debetur gratiae, naturales proprietates cadunt submittitur supernali: sed gloria ex natura sua non debet gratiae.

Tertio enim est, propterea conferre gloriam: sed gloria ex natura non debet gratiae, sed quia sicut dicunt, actualis proxima gloria non proprie cadere submittitur: et hoc, quia sicut dicunt, actualis proxima gloria non proprie cadere submittitur: sed ad merita supponit gratia; nullus enim meretur simpliciter et [illegible] ratione: sed gratia ex se non debet gloria: alioquin daretur in [illegible] ad, quod aliunde debet esse gratia.

Quinto, quia excellentior [illegible] gloria
supernaturalis gratia, quam naturalis [illegible] esse: sed iusto
non [illegible] debet ex natura [illegible] quod et gratia
ex natura sua debet gloria. Confirmatur, quia magis [illegible]
[illegible] iustus [illegible] gratia; sed hoc non debet ex natura. [illegible]
[illegible] ex natura debet hereditas, gloria [illegible]
Dei: quod est propria ex natura sua filiatio adoptiva Dei. Sed ita quod

adoptiva

Sectio 4a

Respondetur ad argumenta. Ad [illegible]
maiorem, et minorem: ex tanti enim sunt a nobis [illegible] ea qualitas diminuta et superflua, cum
nil deleat ad effectum adoptionis, [illegible] gratia est, sit a voluntate extra Dei, aliquid ulla [illegible]
[illegible] qualitatis. Deinde cum [illegible] quomodo [illegible] effectus adoptionis [illegible]
[illegible] nobis non [illegible], effectus [illegible] ab extrinseco, cum [illegible] ab intrinseco, et [illegible] sicut
[illegible] non [illegible] calor, qui [illegible] non [illegible] calor [illegible], [illegible]
[illegible] calor [illegible] voluntate extra Dei; [illegible], [illegible] calor
[illegible] particulari nobis non [illegible], [illegible] cum [illegible] non aliqua voluntate Dei [illegible]
calefaciat. Ad [illegible] maiorem, et nego minorem: sicut enim [illegible] adoptio inter homines
fiat sine [illegible] qualitatis intrinsecae in adoptato, [illegible]
adoptio per meram voluntatem extrinsecam [illegible] adoptio Dei [illegible] qualitate intra
[illegible] fiat haec adoptio Dei, [illegible] qualitas superflua [illegible] illum [illegible] adoptio
[illegible] et [illegible], quia Deus potest filiationem adoptivam [illegible] maximum
favorem extrinsecum, [illegible] qualitatem [illegible] filiationem Dei [illegible]; cum [illegible]
ad [illegible] [illegible] nobis non [illegible], [illegible]
[illegible] qualitatis intrinsecae [illegible] filiationis adoptivae, [illegible]
[illegible] ad [illegible] talis qualitatis intrinsecae. Nil desunt.

Ad [illegible] argumentum [illegible]
[illegible] filiatio adoptiva Dei, sicut enim gratia cum gratia
inseparabiliter [illegible] ea dona [illegible], [illegible] ex [illegible]
[illegible] gratia inseparabiliter [illegible] filiatio adoptiva Dei [illegible]
[illegible] filiationem, [illegible] et non ex [illegible] illorum [illegible]
[illegible] gratia [illegible] participatio, et [illegible], amicitia, et [illegible]
[illegible] haec qualitas, [illegible] gratia nuncupatur [illegible] radicem [illegible]

Ad [illegible]
[illegible] maiorem. [illegible] est [illegible] adoptionis humanae [illegible]
[illegible], non [illegible] participationem [illegible] humanae non [illegible]
[illegible], [illegible] adoptionem [illegible]; aliquando [illegible]
[illegible] adoptio [illegible]: [illegible] adop=

adoptionis humana sit amor, et effectus amoris, magis proprie et potius amor est in alterum, quia in alterum, quia hoc est in natura humana propter adoptionem humanam.

At eum posse amari in alterum ex motivis radicaliter demonstratis suis naturis, quales reperiunt in gratia seipsa praeter exigentiam visionis Dei, ideoque eius praecipue etiam exigentia naturalis adoptionis Dei; inde etiam huius adoptionis magis est proprie ex potentiis amare, laudare, et sperare in altero Deo, qui habet omnia potentia ipso in altera.

Ad 2um respondeo maiorem propositam, et dico debere proprie aliquo statu esse, quod non. Adhuc enim filiationis naturalis non debere haereditatem suo statu, sed per eo, in quo status vult, et per eo, in quo status meret; unde Deus sit immediate filio adoptioni eius adoptivo, qualis est gratia, debere haereditatem in eo statu, in quo Deus vult illam conferre. Unde autem hominibus in tempore sequenti propter eorum merita, et angelis autem voluit in tempore illo, quo Deus posuit, et ipsi Angeli sciunt.

Ad 3um respondeo maiorem, quia ut diximus supra supponi maioris perfectum potest debere minus perfecto. Respondeo deinde maiorem, quia ut etiam ibidem diximus, gloria non est maioris perfecta, quam gratia ad eas potest tamen ratione causae S. Thomae et aliis, qui speculum intelligunt de operibus quae elicit a voluntate, non in gratia dignificatis apta habitualiter ad opera sit digna vita aeterna, et etiam aequalia et qualitate sui ad eas. Respondeo deinde maiorem, quod gloria [illegible] quae dignificantur opera, sed quod in facultatibus subest: habitus tamen gloria est haereditas gratiae, eius [illegible] apprime; alteri autem est merces, et praemium illius.

Nec obstat, quod gloria est perfectior gratia, et meritum includere potest, perfectiones meritum est perfectius gloria, si in quo, est qua hoc est gratia in proprio subiecto, sed extra eos subest, sit perfectior gloria, non tamen quae ex unita cum merito, quod dignificat: meritum enim gratiae est dignificatio agnita quid sit, gloria est permanens

Vita

meritorum immensorum, et undequaque subiectorum voluntati, itaque gloria et ut ait [illegible], meritorum adhuc, ut infra[illegible] gratia non est in [illegible] naturis, quae ex principiis excellentioris [illegible], quo eorum radicale solum [illegible] est in subiecto. Numquam auditum est, huius perfectiones, cuius sunt, reddi minus perfectas per coniunctionem cum alio, ideo ut sic coniuncta exsistit in perfectione [illegible], quam ipsa cum se excedebat. Sic enim esse divina quae perfectionem [illegible] excedit eius perfectiones, sive increatas, sive creatas, eadem quae coniuncta cum perfectione creata minus perfectae fuissent: ipsa enim est perfectio increata et increata ut non coniuncta cum perfectione creata est distinguens et creatio [illegible] eius excedit perfectionibus divinis, quae [illegible] excedebat, quamvis [illegible] adhuc sit [illegible], et solum identice increatae.

(quemadmodum)

est, ex coniunctione sua cum subiecto, quatenus imperfectionem [illegible] quae subiecto, et cum ipsa cum se illis [illegible], sed perfectio cum se [illegible] eadem et ut in subiecto, ut patet in natura divina, quae cum cum se sit [illegible] coniuncta cum perfectione creata est distinguens. Ad rem, gratia cum se, et [illegible] subiecto perfectio est gloria, eadem vero ut diximus [illegible], et quasi [illegible] meritum minus perficiat, quam gloria ad quam disquiro maxime, [illegible] in statu omitto, non [illegible] in statu viae. [illegible] ut saepe [illegible] diximus, [illegible] non debeat gratia [illegible] statu viae, sed [illegible] statu patriae, [illegible] quod [illegible] statu viae possit cadere sub meritum; at [illegible] cum [illegible] statu debeat [illegible], [illegible] quod non possit cadere sub meritum [illegible]. Omissa [illegible] [illegible] [illegible] in statu non posse cadere sub meritum, quod plures theologi affirmant posse, docent [illegible] tunc [illegible] [illegible] duplici titulo, uno [illegible] naturalis, et altero titulo [illegible] moralis, quod [illegible] [illegible] quod [illegible] gloria duplici titulo, uno [illegible] naturalis [illegible], et altero [illegible], et [illegible] meriti [illegible]

[illegible]

omitto [illegible], quam plures [illegible]; [illegible] deinde [illegible], et [illegible], [illegible] non debere gloriam [illegible] statu [illegible], [illegible], non. [illegible] gloria cadere sub meritum [illegible] quo non [illegible]; [illegible] ultimo

[illegible]

dixi, id quod titulo hereditatis debetur, conferret, debitum eius, et conferri titulo meritorum, et rationis.

At dices non maxime: perseverantia enim integra est ipsa gratia continuata usque ad finem eius; gratia autem est perfectionis, et excellentiae gloriae, ut supra diximus. Respondeo distinguendo maiorem, ... gratia non debetur ulla debito iustitiae, scilicet fidelitatis, concedo; debito connaturalitatis, ratione cuius ex natura violente, et dependentia gratiae, ... destruitur, nego: licet enim nulli debeatur debito proprio scilicet de condigno ratione propria perseverantia integra; ipsi tamen gratiae debetur non elicitum, nisi ex illata ... quae ex natura petit sui permanentiam, et durationem, sicut quaelibet alia entitas, quae continuationem ... sui conservationem, et permanentiam ... non detrahe ... quia patet subito debiti quod excellentiam, et non debitum quod omnino excellens est: sic enim haec non debet omnino, debet tamen ... quod excellentiae est. ad ...

Ad ... concedo maiorem, et minorem, ... nego: ... enim adoptio Dei fundatur in ... similitudine, quam habet gratia cum natura divina, non nunquam ... diximus, gratia ex natura sua est adoptionem Dei, scilicet illam exigere, quia est similitudo Dei: maior enim est similitudo Angeli cum Deo, quam similitudo gratiae, nec tamen Angelus natura est adoptio Dei, scilicet illam exigit. Respondeo ... gratia ... similitudo, quae ... adoptionem Dei, unde intelligimus eam ... conferre; quod si ... conferat, ex natura sua conferet: ... enim ... praestat effectum ..., nisi quam ex natura exigit praestare, quod ostendimus instantiis supra allatis, quae ... ad maiorem, scilicet maiorem similitudinem supereximus.

Ob ... naturam ..., ... et ..., ... affiliationem adoptivam creatam comparemus ad divinam: divina enim excellentior est creata, ... cum hereditate Dei, quam creata cum hereditate creaturae. ... enim: adoptio creata nihil ... in adoptato, ponit ... adoptio divina.

... adoptio creata ... conferre ... ius in hereditatem, quae est collatio eius bonorum ... ... solum

in quantum legitime [illegible], [illegible] Romanum, sicut [illegible]
debita [illegible] bona [illegible], [illegible]
debet filio; quod si [illegible] sint filii, [illegible]
succedendo. at adoptio [illegible] non [illegible] bona Dei, sed [illegible]
[illegible] per aeternitatem possidendus, qui est [illegible] omnia bona [illegible], quique
adeo integre, et insolidum a quolibet possidetur ut nil [illegible] proportione di=
minuatur per aliorum filiorum [illegible].

Quamvis [illegible] non [illegible]

filiationem adoptivam creatam, sed [illegible] filiationem naturalem creatam [illegible]
adoptionem Dei exemplo, quod [illegible] filiatione naturali fundata [illegible] naturali, in
[illegible] extraneus longe [illegible], [illegible] adoptionem
creatam, [illegible] quod [illegible] personas extraneas, [illegible]
[illegible] solum est [illegible] adoptionis. et sic, [illegible]
dicitur [illegible] adoptionem fundatam in favore adoptantis, qualis [illegible]
adoptionem creaturam, [illegible] est adoptio Dei. et in adoptionem, quae
[illegible] solius adoptantis, [illegible] qualitatem [illegible] adopt=
[illegible], qualis est adoptio Dei, quam modo [illegible] per gratiam habitualem [illegible]
sectio 3a [illegible] Collationis doctrinam huius quaestionis

Sectio 3a
Conclusiones Collationis Doctrinam huius quaestionis

1a [illegible]

[illegible] gratia [illegible] et [illegible] gratia [illegible] non est ipsa formalis adoptio
Dei. adoptio enim, ut diximus sectione 1a § [illegible] est voluntas, qua
quis personam extraneam [illegible] in locum filii. [illegible] est voluntas, [illegible]
voluntatis divinae [illegible], et [illegible] gratia [illegible] non est formalis adoptio
Dei; est [illegible] fundamentalis adoptio Dei, non quomodolibet, sed proxime fundamentum
[illegible] filiatio [illegible], [illegible] positionem [illegible], [illegible] resultat ipsa
formalis adoptio: sicut enim fundamentum [illegible] filiatio naturalis est [illegible],
huius positionem [illegible], ex [illegible] resultat filiatio formalis naturalis, [illegible]
[illegible] resultat [illegible], [illegible] in
Deo voluntas conferendi gloriam, et [illegible] dona supernaturalia quae

voluntas

a voluntate filius adoptivus: ergo gratia est fundamentaliter adoptivi Dei, utcumque modo debiliter, ut supra.

Gratia de se, gratia ex se, et ex natura sua est forma reddens subjectum in quo est amicum Deo. Probatur, quia cum videntiorum sententia C. 7. quia gratia, ut sic, est ex intimo Dei amicus: sed nisi gratia ex natura sua redderet hominem filium, quia gratia non faceret hominem ex intimo Dei amicum, sed potius quod gratia superadditur, probatum, gratia superflueret in illum effectum, ut supra explicavimus agentes de filiatione adoptiva: ergo gratia est forma, quae ex se, et ex natura sua reddit subjectum, in quo est, amicum Deo.

Unde sequitur, gratiam ex se, et ex natura sua, reddere hominem, seu angelum gratum Deo. amicus enim, eo ipso quod sit amicus gratus est amico: sed gratia ex se, et ex natura reddit hominem seu angelum amicum Deo: ergo et eidem gratum. Confirmatur, quia pro titulo, quo appreciatur tam in homine, tam in angelo, est de natura amicitiae, mutua gratitudo sive benevolentia: sed in hac mutua gratitudine nulla est superior, tam in homine, tam in angelo, si intelligamus cum Deo: est enim gratia specialis gratitudinis, tum physice, tum moraliter Dei in nos: quia gratia ex consequenti est de ratione amoris, et gratitudinis in Deum, et hominem, sed specialis gratitudinis et amoris: ergo ex se reddit hominem amicum, et gratum Deo.

Quae intelligenda sunt de gratitudine, et amicitia fundamentali proxima (ut supra diximus de filiatione adoptiva) cum dicat amicitia, et gratitudo formalis Dei quae est actus liber divinae voluntatis, cum gratia cum se gratia est, et amica et ratio illius subjecti in quo est, eidem gratum, et amicum est. Sed dices contra: gratia est simpliciter inferior Deo, et homo seu angelus qui est ei gratus Deo, est simpliciter inferior Deo: sed amicitia cum divinis est inter aequales: ergo gratia ex se non est amicitia cum Deo, neque subjectum in quo est reddit eidem amicum. Quia angelus, seu homo per se, et ex natura sua non sunt Dei amici, nec laudantur eius amicitia. Sed gratia est etiam simpliciter inferior quam est amicitia cum Deo, nec illum eorum reddit amicum Deo. Gratia enim simpliciter inferior non mutat effectum, quem alia perfectior requirit.

Ergo ad amicitiam requiritur ad amici amorem: sed gratia non potest requirere

amorem: nam licet enim eadem gratia Divina voluntatem humanam liberam ad suum amorem inclinare, ita quod non ex hoc non reddit nos amicos Dei. Tum quia nullam potest qualitas eadem quae extrinsecus reddat plurimos non amicos Dei: ita non potest esse qualitas quae eos reddat non amicos Dei: maxime enim est distantia hic, quam illic.

Secundo quia adhuc potest ex ipsa Deus omnia complacere, et nunc quam numquam [illegible], tunc non [illegible] satis est, ut ipsa ex se sit amicitia cum Deo. Nunc enim complacentiam exprimit possibile intellectualem eadem; immo de facto Deus omnia complacet, quia Deus [illegible], quae fecerat, et erant valde bona. Nec tamen quaelibet est Dei amicitia: ergo quae ex se est amicitia Dei.

Tertio ad hunc [illegible] amorem et [illegible] amorem. Nam enim [illegible] amicitias inter homines facilius, et felicius, nisi si [illegible] qualis aliquod enim bonorum communionem ut [illegible] possit confidere, nisi [illegible] qualis repraesentari, quod [illegible] qualis repraesentari, et quod [illegible] experientia [illegible]. Deus e sua infinita bonitate et sapientia suas cum hominibus amicitias faciles, et felicias per voluntatem efficit.

Ad [illegible] amorem et [illegible] amicitia enim [illegible] de qua hic loquimur solum est dignitas aliorum ut quod amet [illegible] bonitates [illegible] autem [illegible] cum [illegible] ut experientia [illegible] enim in hominibus [illegible], pulchritudine, et sic de aliis [illegible] inferior [illegible], quod non potest [illegible] sua superioritate [illegible] amorem, quia amicitia fundabilis, qualis est quae, solum habent dignitates et ad summum excipientis [illegible] ut [illegible] tibi in exteriores amet; hoc autem non requirit ad amorem; amicitia autem [illegible], qualis est eadem [illegible] ex [illegible] redamandi non [illegible] alterius, neque ad [illegible] quia [illegible] alterius amorem, neque ad [illegible] amorem; quia ad hunc [illegible] amantes redamet, propter [illegible] amare [illegible] ab amore: nullum amicitia requirit ad amorem

[illegible]

nari mox, quia nihil creatum potest absolute Deum necessitare ad sui amorem complacentiae quo tenetur ipse ex plenum. at extrinsece + quod sit non videtur repugnare, quod Deus necessitetur ad sui complacentiam; sicut enim potest extrinsece quod sit Deus necessitetur ad sui displicentiam, sic videtur non repugnare contra, quod extrinsece quod existat Deus necessitetur ad sui complacentiam.

Nec hinc sequitur Deum non posse destruere creaturam illam; id enim quod amatur ad hunc vinculum ex proprio amore potest destrui. sic enim Deus summo amore Christum Dominum et maximo complacuit, cum morti tradidit qua ratione ille destructus est; huius ratio est amorem istum non esse complacentiae directe obiecti, sed solum complacentiae in obiecto, quamvis comprimeret voluntatem simpliciter existentiam obiecti; nec inconveniens sequitur, obiectum quod Deus destruit, odio habere odio: quia velle malum alicui, quamvis malum sit destructio, sit odio habere; quod vero est talis voluntas oritur ex displicentia in obiecto, non vero si aliunde oriatur, ut patet evidenter exemplo Christi Domini, cuius mors non fuit effectus odii Dei, quia non oriebatur ex displicentia in Christo Domino, in quo Deus summe complacebatur, sed aliunde, scilicet ex voluntate redemptionis generis humani.

Ad tertium respondetur negando antecedens; cum enim loquimur de amicitia possibili, sive de eo illo, quod erat amor amicitiae, cum autem non involvat contradictionem qualitas, quae in quantum [illegible] ponatur, alicuius eius amorem exigat; non video impossibilitatem qualitatis quae se exigeret amicitiam Regis, et si ea sit in homine, quemadmodum [illegible] communis; quia maior est unio hominis cum Deo, quam [illegible] cum Rege; unde sicut datur gratia ex se petens unionem, et [illegible] a Deo [illegible] [illegible] qualitas, quae [illegible] petat [illegible], et [illegible] Rege; sicut non repugnaret qualitas, quae [illegible] peteret amicitiam Regis, ita non repugnat qualitas, quae exigat amicitiam Dei.

Ad secundum [illegible] [illegible] enim [illegible] [illegible], ut homo [illegible], in quo complacet Deus, [illegible] [illegible] omnia bona, quibus [illegible] Deus [illegible], in quo [illegible] bona [illegible] quamvis non quomodolibet [illegible] est amicitia

+ at extrinsece

Dei: perfecta enim amicitia amicorum bona facit communia. deinde ex parte morum, quae ... est alta, et si amicitia supernaturalis perfecta esto, et sit naturalis, et imperfecta non. Denique posset cum qualibet creatura intellectuali, etiam complacentia verum bonitate contrahere amicitiam imperfectam, et talem cum illa, quid enim negat, posuisse Deum contrahere amicitiam cum creatura et si eam impeccabilem naturalibus reliquisset, nec ad aliorum praecelebraret. Nunc enim si creatura ea esset sine peccato, et in ea Deus complaceret, propter bonitatem eius virtutes, eadem creatura esset amica Deo, quia amicitia ea maxime esset, quo propter ad maiorem bonorum naturalium communionem creatura eveheretur.

Dixi autem si creatura esset sine peccato, quia si esset in peccato, odium, et displicentia peccati, et propter rationem peccati, scilicet tolleret Dei complacentiam in creatura, scilicet talem ostenderet, nec esset amicitia. Dixi insuper, hanc amicitiam esse imperfectam, quod non est intelligendum de imperfectione absoluta, nulla enim cum Deo absolute imperfecta: sed intelligendum de imperfectione respectiva quatenus amicitia haec non esset tam perfecta, quam ea, quam de facto Deus contrahit per gratiam supernaturalem.

Sectio 6a

Aliae Conclusiones Corollariae ~~et 4a~~

3a Dico, gratia esse, et ex natura sua esse iustitiam qua iustificamur, et summam iustificationis, quia ut constat ex Concilio Tridentino sess. 6 iustificatio est unde homo ex iniusto fit iustus, et ex inimico amicus, sed id per quod homo ex iniusto fit iustus est iustitia: ergo gratia, per cuius infusionem homo ex iniusto fit iustus est iustitia: atqui nisi gratia hoc praestet [illegible], et ex natura sua gratia non esset iustitia, [illegible], quod [illegible]; [illegible] superflua, [illegible] de adoptione diceremus: ergo praeter [illegible], et ex natura sua est iustitia.

Probatur ratione.

quia iustitia est voluntas suum cuique tribuendi; [illegible], ut [illegible]: ergo gratia non est iustitia. Resp. quod si loquamur de iustitia [illegible] in quo [illegible], sicut [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], quae, [illegible] ergo gratia non est iustitia. 3o. [illegible], sicut iustitia

dicit Laurentius eius partes, sed non mutabiles, ipsa enim est eius in Laurentia, eius qui patitur: quod nisi est iustitia.

Ad 2um respondetur distinguendo maiorem: iustitia est circa praedicabilia, et commutabilia, concedo; essentialis, nego. haec enim est solum tribuere unicuique quod suum est, id est satisfacere debito, sive reddendo unicuique quod suum est, sive obediendo cuicumque legi. deinde distinguo minorem, quae non est huiusmodi voluntas actualis, concedo; habitualis, nego. cum enim quae sit [illegible] actus voluntatis, fit tamen illius habitus immediate concurrens ad operationes huiusmodi voluntatis, quorum est animus reddere unicuique quod suum est, iure, [illegible] huiusmodi iustitiae: particula enim voluntas positivam dicitur virtutem indignat actum, id est aptitudinem, et complexitudinem quae valent in habitibus iuxta vulgatum illud verbum in esse non dicunt actum, id est aptitudinem.

Ad 3um distinguo maiorem, et nego minorem: ita enim est complexivam eius virtutem [illegible] salvis [illegible] obligatione legis, ut [illegible] etiam fiat salvis tali obligationi; ut enim [illegible] dicitur gratia seu [illegible] gratia immediate concurrit ad [illegible] supernaturalis: [illegible] habitus fit salvis [illegible] legis. adde [illegible] eius [illegible], quae [illegible] iustitia [illegible], ut [illegible] eadem [illegible], [illegible] tribuuntur [illegible] iustitia [illegible]: [illegible] enim [illegible] tribuunt, [illegible] operantur [illegible].

Ad 4um [illegible] maiorem, iustitia et [illegible] quod dicit [illegible], concedo; [illegible] quod dicit [illegible], nego. iustitia [illegible] ultima [illegible], et [illegible], dicit Laurentius [illegible] quid [illegible] actibus [illegible], quae [illegible] contraria [illegible] quocumque [illegible], iuxta Tridentinum, [illegible] iustificationis [illegible] quae loquitur [illegible] de iustificatione [illegible], quae [illegible] partibus: [illegible] huiusmodi [illegible], merito [illegible] partibus [illegible] tribuunt [illegible] illud [illegible] non [illegible].

[illegible], quae [illegible] et [illegible] familias [illegible]

sanctitas vt S. Dionisius, quem Theologi sequuntur, est puritas et munditiæ appellato. deinde David in psalmo 50 Deum alloquens Deo inquit, lavabis me, et super nivem dealbabor. deinde videntimus ubi sunt Deum tradit esse spiritus sanctus, per nitionis quo abluimur, purgamur, et unguimur, quod omnia pertinent per munditiam, et puritatem apparato, et conuenit eandem esse sanctitatem.

Arguunt

gratia est, et ab intrinseco sit puritas, et munditia apparato, sed ex eo sequitur gratia sanctitas, non enim fit id ex sanctitate, quod fuerit haec puritas, sed eam exequitur: ergo gratia s. est, et puritas apparato, s. illam exigit. gratia exigit est sanctitas, non quod sit ipsa depositum creaturis caritatis patri, ergo caritatis exigit. ideo est fundamentalis proxima sanctitas, sicut est fundatio, et proxima sit habitualis dispositio Dei, quod illam exigit. s. etiam moralem; propterea dicitur habitus sanctitatis, quatenus licet non sit ipsa caritas patri, inquam ultimo dicit sanctitas, ius ad eandem, ratione unius dimensionis, quam proxima sit talis caritas, possunt tribui operi gratiæ

sit maxime

enim non tales tribuuntur per effectum illis, quia abea immediate effluant, sed etiam illis, quibus quam maxime confirmant, prout dicitur. sic cuique fluit gratia passio cum ipso patre tribuitur. dilectionem, iuxta illud, remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. eo tamen tamen patri sit habitus immediate a dilectione sed agitant s. a voluntate Dei, qui libere eius dilectio mutit.

q. a. 3º c, gratia est in ab intrinseco est pulchritudo animæ, probat, quod quamuis in canticis laudetur Sponsa de pulchritudine sponsa, omnia ad ambitus intelliguntur, s. de pulchritudine animæ ratione gratiæ habitualis, s. de singulari Beatæ uirginis pulchritudine, ratione gratiæ singularis, quam habuit a sua conceptione instanti, s. de singularissima pulchritudine animæ Christi, ratione gratiæ unionis hypostaticæ. ergo gratia habitualis est animæ pulchritudo.

Probatur 2º: quia gratia inter alia ornat pulchritudinem, iuxta illud fallax gratia, et vana est pulchritudo; sed gratia habitualis habet ius affectionis, dicit gratia absque addito s. distinctione. ergo gratia est animæ

pulchritudo. Confirmatur: quia ut habet in Catechismo Romano cuius grauis auctho-
ritas magna, est autem gratia qualitas divina in anima inhaerens, ac veluti
splendor quidam, et lux, quae omnes animarum nostrarum maculas delet, ipsasque
animas pulchriores, et splendidiores efficit: sed gratia existit in pulchritudine animi
eius, ergo talis est, scilicet pulchritudo exigentis, et sic ergo in calculo omnis,
gratia pulchritudo non est, sed oritur, quod gratia, quae est eius exigentiis superadditur
bonae;

gratia existit et ab intrinseco est ens supernaturale. Probatur, quia debitale dicitur quod de
sui exigentiis et debitis relationes, ut ipsius nomen supernaturale indicat;
sed talis est gratia: illius enim effectus, quales sunt filiatio adoptiva Dei, exigen-
tia supernaturalis visionis, siue beatitudinis supernaturalis, remissio peccati, et fide
alius, sunt sui debitus, et exigentiis relationes; aliquid effectus ipsi inclinante
in ordine supernaturali: ergo gratia existit, et ab intrinseco est ens supernaturale.

Confirmatur quia
ut habet Augustinus lib. 12 de Civitate Dei c. 9 quae ergo in Scriptura
sancta dicuntur dicuntur de charitate, quae est gloria ad ordinem supernaturalem
donum Dei, non minus de angelis, verum etiam de hominibus: ergo juxta
Augustinum gratia existit in ordine supernaturali, sicut angelorum, et hominum,
et communis est sententia in philosophia, et theologia, et latius explicavimus
in lib. de esse Dei etiam per gratiam gloriae formaliter; quae omnia constituta
statis gratiae habitualis. Sectio 2a explicatur aliquae objiciunt.

Q. 4a

Quaeritur an constitutus essentialiter gratiae habitualis

Sectio 1a

Explicationes aliquae adjiciuntur

Vidimus ergo
esse qualitatem supernaturalem intrinseca, et permanentem, quae nostra intellectualis
naturae participatio divinae, cuius quod haec gratia sui essendi, sui autem
et ab honestate moralis: vidimus etiam quod est esse filiationem adopti-
vam Dei, eiusque gratitudinem, et amicitiam; ac tandem esse virtualis
justitiam, sanctitatem, et pulchritudinem. Licet ergo hae nobis omnia declarant
et aliquae ex diximus superioribus, ut magis peramus lectoribus plurius

quaerimus an methaphysice loquendo an gratiae repugnet tam excelsa
gratia, an aliquid contra, saltem aliquo concurrente, sit explicanda
ista methaphysica gratiae. Dixi ex methaphysica quia non consideramus
[illegible] repugnet [illegible], [illegible] est [illegible] ad [illegible]
[illegible] sublimis gratiae.

Primum explico, scilicet definitio ista methaphysi=
cis gratiae est, quae traditur a Thomistis sic: gratia est participatio divi=
nae, ut divina natura, hoc est, ut natura divina est actus purus, et actus
infinitus, et est quod dicitur, cur gratia sit adeo excellens participatio,
cum in ipsa non sit actus purus infinitus, et est. Nam talis est, quia par=
ticipat naturam divinam, ut haec excedit infinitum, sic ut excedit omnem
substantiam creatam, et creabilem, cuius non est infinitus, et quaerimus nulla
est radix visionis Dei.

Sed contra hanc definitionem sit 1o quia diximus
gratia substantiam, et gratia deinde gratia, quia ad participandam naturam
divinam, ut haec est actus purus infinitus, non satis est eam participare, ut
excedit naturam infinitam: substantia enim creata visionem participat naturam divi=
nam, ut haec excedit omnem substantiam non eminenter, cuius non est infinitus na=
tura est participatio naturae divinae, ut haec est actus purus infinitus: et ut gratia
participet naturam divinam, ut excedit omnes substantias creatas, et creabi=
les, cuius non est infinitus, non tamen propterea erit participatio naturae divinae,
ut haec est natura divina, et ut haec est actus purus infinitus.

[illegible] definitio
[illegible], quod sit, adaequatio [illegible] intellectualis cum [illegible]
la [illegible]; quae definitio [illegible] selectum est [illegible] aliis [illegible]
[illegible], aliis [illegible]. Sed contra 1o: quia [illegible]
[illegible], quod in definitione [illegible], [illegible] non explicat [illegible]
[illegible] gratiae [illegible] omittit excellentissimum, scilicet quod gratia sit
natura [illegible] supernaturalis, [illegible] radix nullam [illegible],
et [illegible] omittit, quod [illegible] sit [illegible], et [illegible] visionis Dei.
2o definitio non est bona: nam [illegible], quae omittit, nec explicat
[illegible] gratiae, [illegible] [illegible].

[illegible] 2o: quia actus [illegible]

d. repugnatis, quo quis vellet, se adequare cum inadequata ho-
nestati, et affectiva adequatio voluntatis, et. cum intellectualis
eius cum regula honestatis: est enim adequatio cum illa per affectum, et talis
actus non est extra habitualis, ut per se patet: ergo defectus huius talis adequationis
quod idem est, ac defectus non esse bonam.

Ad 8: quia collectio omnium actuum, qui
a Deo praecipiuntur, et omissio omnium, qui a Deo prohibentur est adequatio
per affectum cum regula honestatis: nil enim magis adequatum per affe-
ctum potest excogitari regulae honestatis, quam affectus, qui exequitur
quidquid ea praecipit, et omittit quidquid eadem prohibet, sed praedicta collectio,
et omissio affectuum est extra habitualis; ergo per tantam adequationem affectivam,
sicut per affectum non bonam explicatur conceptus essentialis peccati habitualis.

Ad 3: dico
quod peccatum sit, quasi substantialis forma deletans sublatam ad honestatem, et
positivam exclusionem ab eodem debitam per naturam suam honestatem: sed dices;
quia talis defectio habitualis praecipitur per ... peccatum enim est quoddam,
quod est, quam est sicut album, quod revocatur; ergo peccatum debet
explicari quod revera sit forma, quae explicat quod sit sicut forma substantialis,
quae revocata est; sicut peccatum debet explicari, quod peccatum sit materialiter,
quam quod sit sicut paulus: immo male explicaretur quod dictum peccatum talis
per hoc, quod erat sibi paulo albo; sed deberet explicari per hoc, quod haberet
albedinem, sicut male ... quae dicuntur ut peccatum conse-
quitur ... quae cum paulo albo: ergo male explicatur peccatum per conceptum, quod
sit quasi forma substantialis, quae subsequitur ad eum conceptum quod dictatur,
qui est ipsa peccata.

Ad 10: quia non praecipit ... delectatio ad honestatem, sed quod
est compatibile cum omissione omnis honesti: non enim est delectatio ad honestatem, sed
quocumque potest componi eadem forma: sed cum peccatum non potest componi omissio
omnis honesti: qui enim est singula in semper operatur honeste, sed quoque omni-
bus semper honeste operabitur, quoque nil operatur: ergo per hanc delectationem
non recte explicatur esse peccatum.

Ad 20: quia si peccatum diceretur quod sit delectatio
ad honestatem non solum est delectatio ad honestatem, sed etiam praedicta delectatio ad illud:

quod enim dictat se non debere exire actum in quantum licet tempus [illegible] actus
in honesti, non solum dictat, sed etiam praedictat ad actum eius: sed
ratio non est praedictato ad actum honestum: hic enim tollit necessitatem
et libertatem ad oppositum; quod adeo verum est, ut propterea [illegible],
et multorum hominum auxilium efficax, gratiam victricem physice prae-
moventem, renuant tamen illud dicere physice praedictatum: ergo ratio non est dictato
ad honestum.

4a. Sed hoc dicto sit quod praeceptum formale dictatum ad de-
honestum gravem praeceptum. Eisdem fere verbis eruitur: et solvitur eo
ex dictis, quia ratio etiam dictat ad fugam honesti gravem physice, ut si
in aliqua extrema temporis [illegible] alicui actum amoris Dei: tunc
enim ratio dictabit ad omissionem actus amoris, quia est fuga ab honesto: sed
haec fuga ab honesto non exprimitur per hanc definitionem: ergo [illegible] explicat
conceptum essentialem [illegible].

Dato: quod in medio [illegible], et praeter [illegible]
[illegible] et [illegible] honesto: [illegible] amplu-
[illegible] honestum: sed fugam ratio dictat ad fugam huius mi honesti, ut quando
[illegible] quadragesima, scilicet aliis diebus, sive etiam ad [illegible]
[illegible]: ergo ratio non solum dictat ad honestum gravem praeceptum,
sed etiam ad fugam honesti gravem [illegible]; nec sit satis dicendo,
[illegible] sive [illegible] non est honesta, sed inhonesta. [illegible] enim
est, quod adhuc sit [illegible] honesto, et solum extrinsece, et [illegible]
[illegible]: sed adhuc ratio non dictat ad ea, sed potius ad eorum fugam: ergo
[illegible] dictato ad de honestum, sed solum ad [illegible] ad honestum est [illegible],
[illegible] gravem: ergo ratio non debet definiri dictato ad honestum
gravem praeceptum, sed dictato ad gravem praeceptum, et fuga a gravi
[illegible], sive [illegible] et ab intrinseco sit honestum, sive inhonestum,
sive omnino indifferens.

Dato: [illegible] quod non est omnium [illegible] dictato
ad de honestum gravem praeceptum, quin [illegible] actus honesti
[illegible], sive [illegible] gravem [illegible], sive non: [illegible] enim [illegible]
[illegible] actus praeceptum [illegible] honestum, ac [illegible]: sed [illegible]
[illegible] non explicatur per definitionem: [illegible] enim dictatum ad honestum [illegible]

non est talis de genere honesti non praecepti, quare desso haec invenienda est ut possit
explicari dicentem totalem adaequatum per eo[illegible]
Quia tandem est aliorum desso
quod gratia sit, Pulcritudo supernalis subjecti intellectualis, Haec autem secunda
desso est obscura: non enim facile videtur pulcritudo moralis per modum
[illegible] spiritualis, et supernalis debet explicari; non enim facile explicatur
in genere dicatur moralis pulcritudo: quare desso haec rejicienda est ex hoc
capite quod sic explicet obscurum per obscurius.
Dato: quod aliqua analogia
ad moralem pulcritudinem spiritualem, et supernalem sit explicanda
haec non potest dicere simplex gratia, sed in collectione habituum supernalium:
pulcritudo enim moralis via importat essentialiter partium integritatem,
earum proportionem, et colorum nitorem, sed gratia sola, et sine habi-
tibus supernalibus non habet partium integritatem, consequenter nec earum pro-
portionem, (et mittam colorum nitorem, quem non facile si ponatur invenire)
gratia enim sine habitibus non omnino [illegible], ac anima sine potentiis
corpus sine organis: quare gratia non bene explicatur per supernalem pulcritudinem

Sectio 2a

Desso nostra proponitur, et exponitur.

Ex im-
pugnatione dessonum excogitatarum ab aliis facile intelligitur quae possit
esse juxta nostras summulistas quae essentialiter dessire, cum mul-
tominas (?) hic aliter summulistice dessiniendo. Gratia est qualitas
supernalis, et permanens, radix essentiae Dei, et supernalium virtutum
cum talibus virtus omnibus: quae ea dessi ex his [illegible] sit: Primo
enim est qualitas, quae est genus [illegible] subjecti intellectualis; deinde
est supernalis, quae est [illegible] omnis.

Dicitur autem la. qualitas, quoniam
in ordine supernali ipse nulla alia subjecti; ad [illegible] aliae quae accedunt
praecedunt ut in justificatione adulti praeveniunt actuales fidei, spei, dilectionis
de gratia [illegible]. cum haec praecedunt [illegible], [illegible] non obstante, nigra
sit la. qualitas supernalis. [illegible] quae gratia est prior illis virtutibus la-
[illegible], cum illis sit [illegible] ad quas [illegible]

est ergo, quia adaequate propria talis actus [illegible] et efficere; sicut in naturalibus dicimus adstatus; hac in [illegible] clausa est efficientia [illegible] rationis in ordine supernaturali, sicut ratio est rationis in ordine naturali; et ante complementum [illegible] adstatus dicimus aliquam praecedentem in anima.

Dicitur ergo radix visionis Dei, quia [illegible] divina scriptura [illegible], et Patres gratiam semen gloriae, fons aquae salientis in vitam aeternam, qua ratione explanant quod gratia sit radix visionis Dei, et gloriae, sicut [illegible]: radix enim, fons, et semen sit maxime a[illegible], ideoque gratiam [illegible] explanant. dicimus autem gratiam continere radicem, quam semen, quia radix permanet, nec [illegible] semen, quod sic transit, nec [illegible], sicut [illegible] fructus affert.

[illegible] gratiam dicimus radicem, quam semen, [illegible], quia cum [illegible] ordine supernaturali [illegible] [illegible] rationis [illegible] explicat quod radix [illegible], quam [illegible] semen, aut fons [illegible], [illegible] in ordine supernaturali [illegible] radicem; quam [illegible] semen, aut fons explanat.

[illegible] [illegible] radix visionis, semper cum illa [illegible] coniungit, [illegible] visione [illegible] quia radix [illegible] est [illegible] et [illegible], quoniam radices [illegible], nisi tempore opportuno. est ergo, quia in ordine naturali [illegible] semper coniungit [illegible], quae [illegible] humana radix, et [illegible] et amor, quae nec semper [illegible], nec semper amat, [illegible] opportuna, et [illegible]: [illegible] in [illegible], [illegible] sic [illegible]: [illegible] radix est visionis, [illegible] illa [illegible], nisi [illegible] consummatam, sicut [illegible].

[illegible] praedicatur radix, [illegible] supernaturalium, quibus [illegible] visio Dei. quoniam cum visio Dei non solum sit [illegible] [illegible], sed ergo [illegible], et

Corona ut talis convenit cum virtutibus supernalibus, et generis magnitudine, ratione quod concomitatur. virtute autem sit aliquo habitu supernalis, quorum radix est immediata vox fori et gratia, et modo vox habitualis: effectus est gratia sanctitatis prima, et 8a.

Homo autem definitione est rectam, unde patet, quia comprimitur tradit quod diceret. Ut enim radices praedictum est talis Convenientiae omnes, sicut est virtutum rei. hoc experientia in alia sit prior, ut patet in materia, cui talis est de sua substantia, et in substantia de primam rem, sive saporem attribuere.

Deinde autem ad principium operis talis est ex primis, ut patet in hoc, cui talis est res ad rationalia, et sensationes, adeo quod differt quod humanum differt animal rationale, sicut principium sentiendi, et ratiocinandi. quod duo prima differt prius ad virtutes Dei, et ad operationes quae sunt operationes illius principii, quod est principium essentiales definitionis.

Similiter autem statutis, hoc dispositiones est talis pater reddendo definitionis, quomodo dat principium formalis, et essentiales; cum quod differt gratia habituali, et aliis, ut probat documentum primaria quae habituales prima sunt, et non sunt: quod est recta definitio, tenentur aliud requirit ad rectam definitiones, nisi statum genere, et differentia, ut dominari, et soli differentiae; haec enim ratio, et in alia animal rationale est recta hominis definitio.

Sed dices, definitio ut recta sit debet Constare differentia ultima, et genere illius proximo, propterea quae non recte definiret homo vivens rationale, quia vivens non est genus proximum rationali similiter quae homo non recte definiret vivens sensibile quia sensibile non est differentia ultima hominis, sed in nostra gratiae definitione non est assignabilis ultima differentia, esse enim radium visionis aeternae quae videtur ultima differentia competit substantiae supernali principaliter

quae videt

quae videtur ultima differentia, quando sensitiva supernaturali, quam postea statuimus sub definitione Dei, quae supra non dixi[?] hauriebatur, quam omnino diffinimus.

Deinde non est quantitates, tertio, supernaturales non sunt genus proximum tali rationi: non enim omnis qualitas est talis, nec etiam supernaturalis qualitas: immo etiam per motum non est ulla, sed qualitas: omnes enim istae qualitates se mutuo excludunt: ergo haec definitio non est recta, utpote quae non explicat differentiam ultimam, et genus illi proximum.

Respondendo manet: definitionem enim rectam diffinitio solum est, quod explicat totam essentiam rei, quae explicatio optima ut fiet per differentiam ultimam, et genus illi proximum; ceterum hoc non tollit posse rem aliter explicari, licet sit definitio; sic vult res explicatur per plures qualitates divinae communes, et collective differentiales. Sic enim unius definitio unius essentiae est in pluribus ubi unitas, aptitudo, et pluralitas sunt propria divinae communia, nec unus eorum est genus proximum differentiae ultimae unalis[?], quae intelligitur in conceptu aliquo simplici, sed in collectione omnium propriarum divinae communium.

Quartam definitionem non admittam[?] non ideo quia non sit recta, quam non dant per differentiam ultimam, et genus illi proximum, sed quia ceteris non explicant totam essentiam, quod potius conveniunt alteri definito. Ad rem ergo definitio quae explicat totam essentiam quae per propria divinae communia, et collective differentialia: recta quoque definitio deiformitatis[?] solum est explicare totam essentiam definiti. Sectio 3a

Sectio 3a

Difficultas contra nostram definitionem supernaturalium.

Tertia contra Dei lux nullis supernaturalibus connaturalis: item enim connaturalis lux actibus supernaturalibus et ipsis, et licet non connaturalis eius eorum haurientis: quod frustra ponitur cum illis quod sit ratio supernaturalis quibuslibus visio Dei connaturalis. Ad haec respondetur: visio Dei connaturalis confert participationem divinae naturae; haereditatis aliquorum motibus, et licet aliquo modo

alteri honesto; ergo visio Dei non connectitur cum actibus supernaturalibus honestis
neque cum aliquo supernaturali.

Confirmatur 1o: quia possibilis est visio Dei connexa
cum omni supernaturali: ergo deberet esse per se radix earum, quibus cum visio
connectitur. Confirmatur 2o: quia visio Dei per se respondet ut per se beneplacita
pro meritis hereditarium: confertur enim nullis praecedentibus meritis; ergo saltem
huiusmodi visio est inconnexa cum meritis supernaturalibus.

Quo ad argumentum
ergo, visio Dei debita ut hereditas est, omitto, ut corona est, nego. Quando de-
inde argumentationi, et eodem modo eiusdem loco: ratione infertur huiusmo-
di praedicta particula inesse per se, quia est supernaturalis generaliter, tamen est
visionis gloriae connaturalis conferendae praecedentibus meritis, et cum connexione
cum illis, ut quod confertur per modum coronae, et tunc per se exigere ea ut earum
radicem, ut talis respectus essentialis per se deberet inesse esse excepta comi-
tia enim, hoc est naturae morientis in infantia, scilicet sacramentorum, in quorum
statu non potest exerceri, quamvis possit in aliis statibus, non deberet
omitti inesse esse, id in ea apponi dicendo, quod sit animal rationale.

omissa autem
visione Dei ut hereditate, non connectitur cum aliquo supernaturali, quod est falsum:
adhuc enim ut hereditas connectitur cum lumine gloriae, quod exigit, et cum ma-
xime gradualiter, immo et ut hereditas connectitur cum aliquibus habitibus
supernaturalibus; visio enim est hereditas et sit hereditas, quam per accidens
posse, ut corona, licet de facto pro aliis sic non augeatur per meritorum praece-
dentium adhuc si in infantia moriantur, infundendo habitus super-
naturales, quia illis conferenda est visio, quae licet de facto non sit corona, potest tamen
posse augeri per modum coronae.

Ad 1am confirmationem concedo argumentum de visione† di- † extra
recta actione praecedentis procedentis, et non licet, cum quia visio est ea
actiones praecedentis procedentis, non ea virtus divina, et alterius pro-
cedentis; tunc etiam quia visio est ea visio, cuius radix est gratia, non ea visio
cuius non est radix, quae cum non spectet ad gratiam, nec etiam adeo spectat
id quod cum connectitur, scilicet non connectitur. Ad 2am confirmationem concedo argumentum. Et ratio [illegible]

immediatius quod possit augeri per omnes lineas, hic per amorem vel defectu non augeatur.

Dices, quod [illegible] subjecta identificata cum [illegible] et omnibus habitibus supernaturalibus: sed haec subjecta est gratia habitualis, quia haec est radix omnium supernaturalium [illegible] Dei: ergo [illegible] cum [illegible] subjecta, quia non est [illegible] radix, et [illegible] cum omnibus habitibus [illegible], quia [illegible] non est radix, cum identificatur cum illis: quod [illegible] non convincit [illegible].

Resp. omittendo maiorem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: non enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] deinde minorem, haec est gratia habitualis [illegible] [illegible] alia, quae defacto datur, omitto, [illegible] [illegible]. Hic autem non [illegible] [illegible] habitualem possibilem, sed eam solum, quae defacto datur, [illegible] eam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit non [illegible] [illegible] [illegible] gratiae [illegible]: omitto autem, eam subjectam esse gratiae habitualis, quia [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] subjectata, non gratia habitualis, sed subjectatur gratia est [illegible].

Quaeres. [illegible] amorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quod gratia non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sed debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratuitum, [illegible] [illegible] [illegible], quia excellentissimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; sed [illegible] [illegible] non exprimitur per [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] deinde: quia gratia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adoptiva Dei, [illegible] amicitia, et gratitudo; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] non explicant per [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible].

Resp. [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]: amorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

tum

cuius designat accidentis, cuius est [illegible] aliud satis exprimendo dicendo esse qualitatem: totum enim est qualitatem in spetie sub[illegible]; ubi qui vero de[illegible] sunt peculiares, et proprii [illegible] quae [illegible] medium [illegible] ad subtus exprimenda: =

Ad 1um contra dicere mag[illegible]: excellentissimum est a parte intra, parte extra, [illegible]; adequate intrinsecum non. Et in [illegible] hoc praeterea est. [illegible] quod dicunt, [illegible] intrinsecum non. Et nolumus [illegible] essentiale debere esse per [illegible] intra; vero per extra [illegible] par- ticipans divinitatem duo importat, [illegible] exprimi- mus [illegible] definitionem, [illegible] divinae [illegible] extrinseca [illegible] ideoque [illegible] definitionem essentialem [illegible] debuit explicari: =

Ad 2am non [illegible]: filiatio enim adoptiva Dei, id est filius, et dicit [illegible] divinae voluntatis, quae non est essentialis [illegible], id est formalis, et dicit [illegible] fundamen- to, quod movet [illegible] actum, quod fundamentaliter [illegible] essentia [illegible] ph[illegible]- [illegible], et methaphisice: sic enim [illegible] bonitas [illegible] methaphisice [illegible], et [illegible]; [illegible] bonitas [illegible] [illegible], et [illegible].

[illegible] de amicitia, et gratitudine [illegible] semper [illegible] actum divinae voluntatis, quamquam [illegible] [illegible], [illegible] fundamentaliter [illegible], [illegible] bonitas [illegible] methaphisice [illegible] abstracta [illegible], [illegible] bonitas [illegible] [illegible] intelle[illegible] methaphisice [illegible], ut [illegible] [illegible] sectio 4a [illegible] magis expo- nunt [illegible] essentiales, et attributales [illegible].

sectio 4a.

[illegible] magis exponunt [illegible] essentiales et attributales [illegible].

1a [illegible]

ille, [illegible] tempore [illegible] divina, [illegible] [illegible], quod [illegible] nullus [illegible]

cuius actus est visio Dei. Probatur, quia hoc medium cum sit principium
communicativum naturae divinae, et gratiae, utraque enim est vere principium; utraque
nullius supponit radicem; cuiusque actus est visio Dei, quoniam visio qua
Deus videt se, non solum est actus naturae, verum etiam est actus principium;
visio autem, qua creatura videt Deum, est actus gratiae cum sit principium ab
ea manans, scilicet immediate quibus per habitus supernaturales.

Sed advertendum
communicatur alia non communicat, nisi naturae Divinae, et gratiae; immo non solum
natura Divina, quia intellectualis est, [illegible] actuat; immo [illegible] autem [illegible]
visio sit actus [illegible] gloriae; hoc enim [illegible] supponit [illegible] radix [illegible]
[illegible], ideoque hoc medium [illegible] communicatum: [illegible] supponere
aliam radicem, et visio Dei est actus eius, est medium, in quo [illegible]
[illegible] communicatur natura Divina, et [illegible] [illegible] illius
participatio: id enim medium denotat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], quod utrique est commune, et alteri communicatum.

Hoc medium [illegible]
explanant Theologi dicendo, utrumque esse radices visionis Dei, quibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], quod nos [illegible] [illegible]. [illegible], quo quomodo, et qua
[illegible] utraque sit radix [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible], qualis de [illegible] [illegible] in natura Divina, [illegible]
[illegible] a communi, cuius est [illegible] [illegible] [illegible], scilicet [illegible].

[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] radices visionis Dei, et [illegible] supernaturalis [illegible]
[illegible] [illegible] visio, est [illegible] [illegible] [illegible], quo [illegible], [illegible]
intelligit [illegible] [illegible]; [illegible] est [illegible] [illegible]: ea enim
[illegible], [illegible] intelligit Deus [illegible] voluntate [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad tales visiones [illegible]
[illegible], et [illegible] intelligit [illegible] voluntas [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] radix: [illegible] [illegible] radix [illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible]: [illegible], quo [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible], et ad hoc ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

filius naturalis, cum sit verus filius naturalis [illegible], intelligitur esse filius naturalis
alicuius; id hoc proprie praestat haec ratio [illegible] intellectuali, [illegible] con-
telligit [illegible] ad haereditatem, sive [illegible] Dei, et ad haereditatem supernaturalem
qua se habet Deus, ac se haberet per filium naturalem, quae huius [illegible]
[illegible], sive [illegible] in solum [illegible] fundamentum adoptionis, verum etiam [illegible]
filiatio adoptiva. =

Hoc [illegible] posset [illegible] [illegible]
in solum in [illegible], id est [illegible] adoptivam Dei [illegible] cum [illegible]-
natio vocis adoptio desumpta sit a [illegible], [illegible]
[illegible] quod [illegible], quae desumitur a voluntate extra, cum est loquendo, et
[illegible], quo [illegible] intelligitur filius adopti-
vus alicuius sumpta adoptione late sumendo, stricte, non adoptio late
[illegible] filiatio, quam [illegible], et haec [illegible] posset dici adoptio,
quatenus est filiatio [illegible] fundamentalis, quae filiatio [illegible] naturalis.

Si homo
sumatur adoptio stricte, et ut desumitur a voluntate extra [illegible]
ut diximus [illegible] [illegible], et hoc [illegible] negat dici
adoptio Dei, nisi [illegible] ut diximus [illegible] [illegible]
[illegible] accepsione [illegible] posset dici [illegible] adoptio Dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible]
[illegible] Dei [illegible] amicitiae [illegible]
[illegible] amicitiae, quo [illegible] [illegible], qui [illegible],
sive [illegible] bonitatem [illegible] sibi, et [illegible] ad bonorum communi-
[illegible]; [illegible] alia [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] amicitiae in humanis (sit nomen domini benedictum in saecula
saeculi) [illegible] [illegible] [illegible] intellectuale [illegible]
[illegible], quod [illegible] amet, sive [illegible] bonitatem [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] natura, [illegible]
[illegible] [illegible] supernaturalem, quae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] amet. [illegible]
[illegible] amicitiae [illegible] cum Deo. =

[illegible]

humanitatis similitudo unius cum alio, tum in esse, tum in operando, sic etiam unus dignus amicitia alterius, tanto est per maiori similitudine, magis proportionatus ad amicitiam, et ad maiorem amicitiam; sed per hunc characterem magna est similitudo intellectualis cum Deo, tum in esse, tum in operando, ut vidimus quoniam est gratia, quae huiusmodi character est fundamentum proximum dignitatis amicitiae.

Sed ea dices, quia mihi satis promittebant Lazarus peccato, et intelligentes dignus divina amicitia: ideoque manente peccato in subiecto sub eius gratia, subiectum non est amicus Dei, nec dignus divina amicitia: ergo gratia non est fundamentum proximum amicitiae divinae: fundamentum enim proximum ad [illegible] illius est, quo posito nihil ei desideratur praeter [illegible].

Respondetur negando assumptum: tum subiectum, in quo simul permanent gratia et peccatum non est amicus Dei, sed inimicus, propter maculam [illegible] Deo, at dignus est divina amicitia, quia proxime dignus est, ut Deus abstrahat ab eo tale odium, et non maneat in subiecto, quo [illegible] odit Deus, et complacentia, sed amicitia divina gratia in subiecto in [illegible], [illegible] Deus [illegible] et deinde amet, [illegible] [illegible] exigentia. [illegible] Deus [illegible], quia [illegible] subiectum [illegible] maneat inimicus Dei, [illegible] [illegible] [illegible] formalis amicitiae Dei, sed non fundamentalis amicitiae et proximae dignitatis ad illam.

Sed nota, cum dicimus characterem radicem esse fundamentum proximum adoptionis, et amicitiae divinae, non [illegible] intelligendum esse, ut talis character, cum characterem radicem habeat [illegible] praedicta fundamenta; sed cum [illegible] specialis bonitatis [illegible] metaphysica sequitur praedictam radicem, quoniam intantum huiusmodi character est fundamentum filiationis, et amicitiae, in quantum habet [illegible], [illegible] movet Deus ad filiationem, et amicitiae fundamentum [illegible] divinae voluntatis, [illegible] [illegible] [illegible] movet [illegible] voluntatem [illegible] [illegible], et [illegible] aliud [illegible] gratiam habet sub [illegible] radicem, [illegible] [illegible] specialis bonitatis est fundamentum adoptionis, et amicitiae Dei.

Sectio 9a

[illegible] amplius explicatur.

[illegible]

gugrey radiosy oiyg seymahiy guiloyley smultt vitta, gurdeyrey expplicat go hoc, q̃ el gra pt radix oig vixtutd seymahiy & la- xindie grati, gra, ingug, ey oitey regreg e iugtisia grati, go- tra ea, aae levity dultey gpesst greaud inhoneytag, & giy insultoe mgmatilihy, euy oi mhonyto, tiue el actuale ptt, tiue hauituale, ea ingug, fra e iustisia tiut en aetey oiey vixtutey seymahiy tollitiue aegpti ley laxindie grati; ntt posunt ele iustisia actualy, ey reddont dultey adequatey ley regula tolrey honytatey, & satisfacieny ady gua- ntary debito ol lapsd seymah; ; tic eig radix oiey eoxey nt potesplelay- tiua gmaney, & hauituali: q̃ gra ley gra diitey regrey radiosd e iusti sia.=

q̃d radiey io: g og ra gthuiygni gregrey radiosy tolu dat suotro potte eiiuexe oeg iugtisig: nt tolu potte eliuexe oeg iugtisig nle igtalit dixtag. ho in, gugtgad oinigtey ptest eliuxe oey iugtisig nialy; nuisti ej oixxea e oixtey natt: q̃ gra gthuiey mi regrey radiosd nle iugtisia. ro- galo peatia, eogd pt radix od honyti, nu gost nt ea radix aliuiy inho- nyti, nt iugtisia, & hautae, nt eig impeaetilty, tiue impalatilitey, tiut nt gratia reddit tuiey impecaatibile, ita, nu reddit iugtey: q̃ gra ley oeyrey radiosd, nt e iugtitia, gua iugtipila mur.

ro, galto gthaui- tey vitiogy ol tolui e potte eliuexe iniustisia venu oig e tunt ealeay: nt q̃ go ho hoy hauitey vitiagy e iniugtey hauituali: ggra eu homo ley haueitey nt e ingra, laent q̃ iugtey: q̃ gra g mi diitey regrey radios nt e iugtitia, nu iugtiplat noy:

qet autey euvido mogg daturiniey oey mundeyg, tiue laxindia grati: e in radix od honyti, laent q̃ ex- pulsiba oig graciat inhonyti. vnuy in ex honyti e laxindia humy- mi honyti, tiue el hauituale, tiue actuale ptt, gdsi radix nt e hu- iuymi honyti, tiue honyty laxindie, nt ea tuali iugtitia vnde eltpuo moeg, tantay potu eliuxeelta, hindo pateg, gdo: ley laxindia grati nto. ideo g̃lto potto eliuxe oey iugtitig naly, aelteu nt e iugtey, gathe iniugtitig grati; gdsi ea laxent posit aligualitr dici iugtey grati.

gugri

aliqualiter, quoniam inter virtutes naturales, et supernaturales est magnum discrimen: virtutes enim naturales non dant potentiam simpliciter, sed facilitatem; econtra supernaturales infusae non dant facile posse, sed simpliciter posse: ideoque possumus dicere actum iustitiae naturalis non denotare iustum, sed tantum facile posse, hinc inclinatum in actus iustos denotat. at possumus supernaturalem dicere iustitiam supernaturalem iustum denotare, qualiter potentiam simpliciter, quod non est, nisi virtute supernaturali; ideoque infusam censemus nostris virtutibus supernaturalibus iustum esse supernaturalem, cuius non [illegible] naturale. =

Ad 2um respondeo: dato enim quod gratia solum sit iustitia, [illegible] cum [illegible] possit reddere subiectum iustum, quae reddat illud impeccabile, quatenus cum omni opere proportionata ad reddendum subiectum iustum; non vero ad illud reddendum impeccabile. declarari enim iustitia solum est quod potest dicere bonum honestum, et quod non habet gravitatem inhonesti, quod habet subiectum, eo quod gratia ei [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]. =

Ad subiectum esse impeccabile aliquatenus importat praedictis [illegible] [illegible] [illegible] subiecto: eo enim ipso subiectum non possit peccare, quare si gratia alicui subiecto [illegible] [illegible], dicatur tale subiectum non posset esse gratiam abiicere; [illegible] ipso non potest peccare: quoniam cum peccato non potest gratia [illegible]; subiectum [illegible] [illegible] non solum est [illegible], tum verum etiam est impeccabile.

Ad 3um [illegible] [illegible], et [illegible], et [illegible]; gratia [illegible] praedictus [illegible] [illegible] [illegible], cum quod [illegible] [illegible] [illegible] posse ad actus iustitiae [illegible] cum quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible], non; facile posse ad iustitiam, quod dant habitus [illegible] [illegible] cum gratia, quae est vera iustitia; [illegible], [illegible] adest, non reddunt subiectum simpliciter iniustum, sed ad summum, cum quod homo, facile ad iniustitiam; at posse ad actus iustitiae, quod dat gratia est impossibile cum [illegible] gravi, quod solum est simpliciter iniustitia: ideoque hoc posse positum in subiecto reddit illud simpliciter iustum. =

. Sed [illegible] [illegible] [illegible] ille, cui gratia [illegible] reddens, i. subiectum adequatum, optime nomen iustitiae?

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hunc, quare collectio [illegible] virtutum

dicitur iustitia? cui in materia de habitibus, et virtutibus facile respondetur, quia cum talis collectio sit talium in debito, quod quisque debet, reddendi illi cui debetur, sicut quod in se, iustus, talis collectio dicitur iustitia.—

Sed statim subiungit aliquis, quoniam sit ex debitum quod quisque debet, cuius sunt tales, et quare reddit per actus collectionum virtutum? cui etiam facile in materia de actibus humanis: debitum hoc est honeste operari, et non operari inhoneste. Id subito statim alia movetur 2° quid sit operari est honeste? cui iterum respondetur, est conformis regulae totius honestatis: cui difformis est operari est contraria inhonestas:—

Unde patet responsio ad repetitionem propositam de regula, cum [illegible] quae quaerit [illegible], et facere aliquam [illegible] nomen iustitiae [illegible] in talis [illegible] est regula totius honestatis, quod sit in quaestione, et subinde quaeritur quae sit regula totius honestatis? An conformitas actus honesti cum regula honestatis debeat esse cum ea adaequate, an solum praesumptive? 2° an debeat esse conformitas cum regula praecipiente, et permittente, scilicet satis sit cum regula quomodolibet regulante? 3° an debeat esse conformitas cum regula certa, scilicet certa ut [illegible] propositio quod exigitur.

Hae omnes quaestiones sunt importantiae in hac materia gravissimae, et talis [illegible] cum [illegible] in materia de bonitate, et malitia humanorum actuum [illegible] in materia de conscientia. [illegible] tempus [illegible] in hac sua materia breviter ad quaestiones propositas respondet.

Dico 1°: regula honestatis est divina voluntas liberae operationis: cum enim ea voluntas sit ex se honestissima, quod cum ea conformat, et operantes regulat, necessario honestum est; cum autem divina voluntas non supponat honestatem aliquam praeviam quae regulet, praedicta divina voluntas libera est regula totius honestatis:

Dico 2°: conformitas actus honesti est cum regula praesumptiva, non adaequate, quoniam regula honestatis [illegible] includit [illegible] actum honestum, qui [illegible] regulat, est in

divina voluntas, et sic ut actus honestus creaturae; actus autem non conferat, nec regulat per se ipsam. Restat ergo ut conformitas actus honesti cum regula specificative, non reduplicative, quia ad hoc sufficit prout cum paulo sufficienti est cum illo reduplicative et sufficit id cum eadem specificative sumpti. =

Addo ex his, tandem conformitatem actus ad honestatem sit, cum regula debere esse cum ea ut praecipiente vel consulente, ut suadente, dissuadente; quoniam eo praecise, quod extensive intellectus sit, voluntate, iudicio, et reliquis, intelligat actus conformis cum regula praecipiente, vel consulente, suadente, vel dissuadente, intelligitur honestus: ergo honestas actus consistit in praedicta conformitate; quod si difformitas sit de regula praecipiente vel consulente actus est inhonestus: praecise enim in ista sua difformitate actus intelligitur et aliis connexis intelligitur inhonestus. —

Secus res se habet si actus non se conformet cum regula suadente, vel dissuadente, inde enim non evadit inhonestus, sed ad summum non est adeo honestus, ac et si hac etiam ratione cum regula conformaretur, quoniam ab consiliis creaturarum, vel consiliis regulae non est constrictio, vel honestas operantis nulla sine malitia abeo, quod operatio non sit cum consiliis. Alioquin et forent operationes nostrae honestae cum inhonestis si ulla attingat eas devotiones, et charitatis, mansuetudines, et intentiones, quae cum nobis suadet. =

Quod si desit in actu praeceptum, consilium, consilium, et dissuasio, actus est quoad tunc indifferens, nec honestus, nec inhonestus, sed omnino indifferens; quoniam cum tunc non adsit tunc illa regula honestatis, per quam regulatur actus, nec conformis, nec difformis, propterea ex regulis, consequenter nec honestus, nec inhonestus. Et propositio actus omnino indifferens, quod omnino est necessarium si conformem vel difformem actibus aliis honestis divinae voluntatis. ab his, in nulla honestas, vel inhonestas decernitur in actibus creatis ut patet in voluntate Christi Domini nullo praeceptis, quae inhonesta non erat quatenus non conformaretur voluntati Dei dominante Christi; ea voluntas quatenus non erat praeceptiva, nec consultiva, nec suasiva

Sicut

Sicut Domino placuit, ita factum est. =

Ad 4um nam conformitas [illegible] honesti cum regula debent esse eadem, id est, ut idem ea, ut probavimus supposita: quoniam conformitas actus cum regula debet esse conformitas moralis possibilis; alioquin non esset imputabilis, actus autem disformitas, seu inhonestas, est solum conformitas cum regula, ex praecise [illegible] supposita, non est possibilis = nulla enim voluntas, quam praelegimus, [illegible] praelegeremus cum regulas, nisi praecise [illegible] conformitas actus cum regula solum debet esse, ut supposita praecise [illegible].

Sectio 6a

Conclusionibus allatis quaestio clauditur.

Dico 1o: gratia [illegible] talis radius, qua infert non esse peccati est sanctitas stricte accepta, qua ut vidimus [illegible] superiori sectione 6a § 4a. sanctitas stricte accepta est puritas a peccato; ergo gratia ut est radius influens [illegible] est puritas a peccato: cum enim istum conceptum non admittit [illegible] in [illegible], ideoque tanquam munditiem, et puritatem [illegible], reddit illum mundum, et purum: ergo gratia cum istum conceptum est sanctitas stricte accepta. =

Dixi esse sanctitatem stricte acceptam: quoniam sanctitas late etiam accipitur pro amicitia, filiatione, divina [illegible] cum quibus conceptus iam explicuimus, gratia non competit esse sanctitatem. Dixi insuper esse sanctitatem stricte, quoniam sanctitas late etiam significat confirmationem in bono, qua ratione sanctitatem solum competit comprehensoribus, sive in Patria, hi enim solum, qui sunt in Patria, ut pote impeccabiles, sunt firmati in bono, ideoque sancti in hac acceptione, in qua etiam sancti in via fuerunt Beata Virgo Maria, Apostoli, et qui alii fuerunt, Dei singulari privilegio in gratia confirmati quorum confirmationem in gratia in impeccabilitate consistere, satis constat apud theologos.

Dico 2o, gratia ut praecise sumpta radius et ornatus supernaturalis non est formaliter pulchritudo supernaturalis, sed est supernaturalis radicaliter. Probatur, quia pulchritudo non est bonum [illegible]; [illegible]

numeris absolutum, et talis perfectum, ut nil ei desit ad sui integritatem: si enim quodcunque bonum esset pulchritudo, et quodcunque bonum pulchrum omnia entia erunt pulchra, licet quod huiusmodi pulchrum non est, quoniam deest perfectio, atque in quantum gratia est proxima radix, non est undique usque perfecta, et omnibus numeris absoluta; sed ut sic et sine hauritibus intelligitur imperfecta, et desiderans ad sui integritatem perfectionem hauritionum supernaturalium: ergo gratia est proxime radix non est formaliter pulchritudo, quae claudit omnem hauritionum supernaturalium integritatem, et collectionem, ergo solum radicaliter pulchritudo, hoc est, radix pulchritudinis, quae resultat ex integritate hauritionum supernaturalium.—

Ad radios, quia bonum, et pulchrum sunt idem. Respondeo: gratia licet sint idem radicaliter est bona metaphysice, physice, et moraliter, et in suis communicationibus intellectualibus: ergo concedo radicaliter est pulchritudo, et pulchra formaliter, quia ut constat ex doctoribus et philosophis: Deus pulcher est, immo ipsa pulchritudo, causa pulchritudinis omni creata pulchritudine: addidit absque ulla prorsus integritate. Ergo concedo radicaliter in quantum gratia est pulchritudo absque hauritionum integritate.

Hoc distinguendo maiorem: bonum est undique perfectum, concedo; in perfectum, nego. Alioquin causa sine finibus pulchra erit. Et distinguo minorem, gratia est bona bonitate perfecta, nego; imperfecta, concedo. Ad confirmationem distinguo maiorem: Deus pulcher est eminenter, concedo; intrinsece formaliter, et in supposito creaturae omnis pulchritudo formalis; pulcher est formaliter, nego: pulchritudo enim formalis stricte accepta claudit imperfectionem creaturae, et separationem, quarum Deus est incapax.

Dixi stricte acceptam, quoniam pulchrum, et pulchritudo late, quae solum importat perfectum, et perfectiones cum nulla desint formaliter est in Deo, in qua acceptione procedit maior, et minoris consequentia; non autem est in hoc loco, quia Deus eminenter habet tales, ac tantas perfectiones, ut nulla ei desit. At gratia nisi per unionem cum hauritionibus non habet perfectionem, quae est integra, et undique perfecta, et dispositione harmonica ergo deest illi perfectio virtutum supernaturalium, ideoque sine illis, nec est perfecta neque pulchra.—

7a, 8a, 9a, quibus participationis divinae
filialis, amicitiae, iustitiae, sanctitatis, et pulchritudinis integra-
bilis dispositio. Probatur: quia conceptus illi formaliter designant, quae
connotant hos effectus, ut patet inductione; et ratio habitualis formalis
effectus; Id praedicti conceptus sic se habent. Participatio enim naturae
connotat naturam divinam; adoptio connotat actum divinae voluntatis adoptan-
tis, et insuper adoptionem creatam in ordine ad quam explicat; amicitia
connotat actum divinae voluntatis amicabilem, et insuper amicitiam creatam
in ordine ad quam exponitur; iustitia connotat legem regularem virtutis;
sanctitas carentiam peccati; ac denique pulchritudo radicalis colligitur
habitualem supernaturalem, quae tales effectus dat; aliquis radicaliter, aliquis uni-
versaliter. Ergo praedicti conceptus integrant dispositionem; ubi notandum,
conceptus sanctitatis, cuius connotatum est carentia peccati, esse conceptum termi-
nantem seu reliquorum conceptuum, quoniam non potest intelligi, quod gratia
specialis moralis participatio divinae, nisi intelligatur, ea participatione
ut exclusiva peccati, nec est formalis adoptionis, amicitiae, iustitiae, et ra-
dicalis pulchritudinis, nisi intelligatur ut est exclusiva servitutis, ini-
micitiae, iniustitiae, et deformitatis peccati: ergo conceptus sanctitatis termi-
nativus, sive includitur in reliquis ut exclusivus peccati. Tertio in omnibus concep-
tus includitur connotatio, quo aliquis non potest intelligi sine connotato proprio
omnium; ipsa enim ratio includitur in illa, quia hic non potest intelligi sine connotato
connotato proprio omnium, qualis est privatio, cuius non est ratio realis, sive
quod idem est, principium cognoscendi et ratiocinandi.

Disputatio 2a

De oppositione gratiae habitualis cum peccato

Exordium

Diximus supra, inter alia duo stare, quod gratia est sanctitas; quae
sanctitas est puritas, et munditia a peccato. Unde patet gratiam
cohaerere oppositione cum peccato: praecipue cum est mundities a peccato importat ca-
rentiam immunditiae, et immunditiae peccati; sicut autem in eadem
privatio, sive carentia, quae ... opponuntur; quo circa autem et qualiter
sit oppositio gratiae cum peccato, explicandum est in hac tertia disputatione.

Praesupposito

Q. 1a

An gratia, et peccatum opponantur ex se, et ab intrinseco

Sectio 1a

Praesuppositiones non nullae

1a. peccatum est actus liber contra legem Dei, ubi nomine actus non solum intelligo actus positivos contra legem commissos, verum etiam omissiones contra legem praecipientem, sive omissio sit pura, sive non, quod modo non disputo. nomine autem legis Dei intelligo, tum legem aeternam existentem in Deo, tum temporalem existentem in creaturis, sive eam naturalem, sive positivam: quia lex creata, et temporalis vim habet obligandi, quatenus est participatio legis aeternae, et aeterna Dei altiorem, et [illegible] creata [illegible].

2a. peccatum est duplex, aliud actuale, aliud habituale, actuale est peccatum actu physice existens. habituale vero est peccatum actu physice non existens, existens vero moraliter. sic quod peccatum existens moraliter [illegible] Thomistae et plures alii cum [illegible] ex parte actuale: id quod sit de veritate [illegible], [illegible] praesuppono cum locus quaestionibus infra subiiciendis, cum certum sit [illegible], et [illegible] plures [illegible] posse [illegible].

3a. peccatum moraliter existens, peccatum aliquod fecisse physice, et non retractasse. nomine autem retractationis intelligo, tum eam, quae fit per dignam satisfactionem, tum eam, quae fit per infusionem gratiae, sive eam quae fit per condonationem mere extrinsecam: ex quo patet, quod peccatum actu aliquem habere physice, [illegible], et ipsum non retractasse, sit intelligitur peccatum moraliter existens, sive actuale, sive habituale; quolibet autem horum deficiente ablato non intelligitur peccatum moraliter existens, sive habituale. Ex quo infertur peccatum habituale [illegible], sive [illegible], in hoc sensu quod [illegible] moraliter existens, et [illegible] physice.

4a. duplici [illegible] repugnantia, alia ex se, et ab intrinseco, alia ab extrinseco. repugnantia ab intrinseco illa dicitur, quae [illegible] petitur [illegible] in [illegible] subiecto, ideo [illegible]

introducitur, alterum expellatur. sic opponuntur, et haec repugnan-
tia dicuntur absolute(?), et diversum est ratione obiecti, amor et odium eiusdem
obiecti, calor, et frigus, siccitas, et humiditas, in summo gradu.

Repugnan-
tia absoluta, ea dicuntur, quae cum extra, et cum intrinsecis entitatibus, non oppo-
nantur, nec se excludunt ab eodem subiecto, sed tamen a divinis [illegible] extrinsece [illegible]
non componuntur in eodem subiecto, et introductio unius est expulsio alterius. sic
videntur opponi fides supernaturalis habitualis, et peccatum actuale, quoniam
Deus ex [illegible] statuit destruere habitum fidei, seu alicuius
virtutis habitus, et alium oppositum habitum; [illegible]
non videtur esse intrinseca repugnantia; et ideo est, et eadem [illegible] depre-
[illegible], et habitu [illegible] supernaturalibus. =

4a est, duplex autem est species repug-
nantiae, una physica, et alia moralis. Physica est, quae fundatur in entitatibus
physicis eorum, quae repugnant, ut repugnantia frigoris et caloris; moralis
vero, quae non fundatur in entitatibus physicis, sed in moralibus, ut servitus, et
nobilitas, quarum oppositio moralis est, quoniam [illegible] nobilitas, quae servitus sunt
entia moralia. = quod si unum extremum physicum sit, et alterum morale, repug-
nantia est mixta, scilicet absolute moralis, sumpta denominatione a parte minus physica
sive debiliori, ut oppositio, quae intercedit inter scientiam, et eiusdem [illegible], quae
est mixta est, scilicet absolute moralis, sumpta denominatione a [illegible], quod est morale,
in quo solum [illegible] de voce.

5a est, repugnantia absoluta
[illegible] ea repugnantia, quod videre est in [illegible] physice repugnant
[illegible] repugnantia [illegible], ut patet in frigore, et calore, et [illegible], quae
[illegible], [illegible] quoniam sunt aliqua, quae [illegible]
et absolute opponuntur [illegible] physice non opponuntur, quia [illegible]
[illegible], et [illegible], absolute esse, sicut [illegible] re-
pugnantia; [illegible] physice non repugnant, cum [illegible] entitas physica, [illegible]
moralis. at repugnantia, quae solum est absoluta, sed moralis [illegible]
quoniam non fundatur in physicis [illegible] entitatibus [illegible], [illegible]
[illegible] in voluntate aliqua, [illegible] nolunt [illegible] eadem [illegible]
[illegible] opponi, sicut [illegible] opponuntur

solis supernaturalibus, et hyperphysicis; contra eorum, qui supremo tenent cum aliquo ente re-
producto; subsistentiam, et tamen charitati subversionis speciebus peccandi, quorum
etiam repugnantia moralis est, quamvis vera et fundata, non in physicis subsistentiis
et entitatibus, sed in voluntate extra Dei.

Dico 2.º, quod et peccatum actuale
habere nullam repugnantiam physicam, quapropter dicas, quod licet physicus concursus
non valeat cum tota entitate physica peccati actualis; sic enim semper omnia inde-
liberate, id est, inspirare contrarium, in quo non exiget praeceptum servandi, tum tota
entitas peccati servandi convenit cum gratia; tum enim entitas physica fieret non est peccatum quod
si accedat deliberatio, et actione sanctificantis, in quibus exiget praeceptum
servandi, servans non convenit cum gratia. Ergo tota repugnantia quae est cum entitate
physica peccati actualis, sed cum eius malitia solum, quae est entitas moralis, ut dixi
supra, quod alias [illegible] physica.

Qui summo tollere comparando gratiam
cum peccato habituali; cum enim nihil physicum sit, sed purum morale repugnat
quod non habere repugnantiam physicam cum entitate physica talis peccati, non minus, quam
repugnantia illius, quae nulla, habere opposita physica cum eius sanctificatione
quare si quando adveniunt opposita physica inter quos, et peccatum intelligendum
sunt decompone intra se ponens entitatem, et quod illa non deveniat ad liberato
extrinseco Dei; non vero decompone physica entia physica cum ente physico, quamvis etiam
entitatem physicam quae nullo modo repugnat cum physico peccati.

Tandem supponendum
quod, et peccatum veniale non habere ullam repugnantiam cum gratia, et peccatum veniale
semper coniungunt, [illegible], et [illegible], salva scriptura, [illegible]
Die [illegible] qui [illegible] in veniali, aliqui qui [illegible] non [illegible] quod
si [illegible], nec fuit, nec potuit esse peccatum veniale, ideo fuit ratione
habitualis, sed ex [illegible] adversus, [illegible] [illegible] incompatibilis cum
ullo peccato, [illegible] in Beata Virgine nunquam [illegible]
[illegible] non [illegible] habitualis, sed [illegible], quibus [illegible]
[illegible] maiestatis Dei.

Quibus positis dico, an entitas [illegible]
[illegible] cum peccato entitate morali [illegible] peccati esse, et [illegible]
solus [illegible] voluntate; [illegible] subiungi [illegible]

et peccatum? Similiter an dato, quod utrumque oppositum sit entitas, ante sit contra-
quaenta in rationem physica, ut in [illegible], et habitus, transeuntis, et mor-
ales ea, quae non variat in ratione moralia, ut in [illegible], et [illegible]
in ratione [illegible], et [illegible] peccatum.

[illegible] opposita [illegible], an opposita in entita-
tes physicas gratiae, et peccatum; [illegible] qua illa [illegible] Nominales, qui [illegible] ex
natura [illegible], et [illegible] [illegible] opposita [illegible] gratiae, et peccatum [illegible] ex institu-
tione Divina [illegible], nunquam [illegible] in eodem subiecto [illegible] [illegible]
quae [illegible] explicant, [illegible] [illegible] qualitates, et [illegible] gratiae [illegible] qualitates
[illegible], non opponuntur peccato, [illegible] entitas physica gratiae; at opponuntur [illegible] gratiae
[illegible] involvit institutionem Divinam, quae non est compatibilis cum peccato

[illegible]
et [illegible] [illegible] opposita in entitatis physicis gratiae, et peccatum, [illegible]
[illegible], et [illegible] involvit Divinam institutionem, [illegible] qualitates opposita peccato
[illegible] [illegible], [illegible], et alii [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] opposita, quae ea, quae [illegible] [illegible], et habitus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], et moralis, qualitas [illegible], et [illegible]
[illegible] non [illegible] cum [illegible], et [illegible] peccati, [illegible] exigit
non [illegible] cum [illegible]

Sectio 2a.

Gratia est, et an intrinsece opponatur peccato.

Probatur, quia
entitas physica gratiae cum subiecto [illegible] expellit peccatum; si adsit, quod si non adsit, et intro-
ducatur gratia, non introducitur peccatum, nisi gratia expellatur, [illegible], nisi gratia
esset, et [illegible] opponuntur peccato: ad [illegible], alia expellit, [illegible]
omnes [illegible], quae est [illegible], ut patet in [illegible], et [illegible], et [illegible]
[illegible], et [illegible], quae incompatibiles sunt in eodem subiecto, quae non [illegible]
mutuo se expellunt [illegible]: ergo gratia est, et intrinsece opponitur peccato.

[illegible]
[illegible], nunquam [illegible] [illegible] gratia et peccatum in eodem subiecto [illegible]
peccatum est [illegible], gratia [illegible] ad quod ut docet [illegible]
[illegible] sessione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible], [illegible] agno, et ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ille expellit per huius introductionem, sicut ex eius opposito charitas perfecta procurat etiam sine remissione peccatorum damnatae a Gregorio 13 et Pio 5o in Michaelis Baius: ergo posita entitate physica gratiae ultro statim expellitur peccatum si adsit. =

Dices, posita entitate physica gratiae expellitur peccatum non ratione entitatis physicae eius, sed ratione eius institutionis, qua Deus instituit, ut nunquam componi cum peccato. Sed contra est, quia bene sequitur inde, quod expellit peccatum debere esse intrinsecum homini: solum entitas physica gratiae est intrinseca homini: non vero institutio Divina, quae est actus Divinae voluntatis extrinsecus homini; ergo id per quod expellitur peccatum est intrinsecum homini: est enim id, per quod justificatur; id autem per quod justificatur, est quid intrinsecum, et inhaerens, docente Tridentino sessione 6a c. 11 hominem justificari per gratiam, et charitatem, quae in cordibus eorum diffunditur atque illis inhaeret. ergo id, quod expellit peccatum est entitas physica gratiae, et non solum institutio Divina.

Ita 2o, quia iuxta Tridentinum ratione intrinsecae inhaerentiae; et justificamur, et expellitur peccatum, ut dictum ex modo dictis; sed institutio Divina, sive actus Divinae voluntatis nobis non inhaeret: tum quia nobis extrinsecus est, tum quia ei repugnat inhaerentia: ergo non expellitur peccatum ratione institutionis Divinae, quae nobis non inhaeret, sed ratione entitatis physicae gratiae intrinsece inhaerentis. =

Ita 3o, quia tanta est oppositio gratiae cum physica entitate illius cum expulsione peccati, quanta est albedinis cum eadem expulsione. alioquin sicut albedo per accidens, et concomitanter se habet ad expulsionem peccati, sed Deo remittente ad praesentiam albedinis; sic gratia per accidens, et concomitanter se habet ad remissionem peccati, sed Deo remittente ad praesentiam eius: sed haec tanta oppositio stat cum eo, quod entitas physica gratiae repugnat cum peccato, alioquin se haberet gratia, sicut albedo: ergo physica entitas gratiae expellit peccatum. =

2o probat, qa

qui iustus, et sanctus est, intrinsece est iustus, et sanctus, et alio-
quin intrinsece non differret ab iniusto, et peccatore, praecise
quia non haberet iustitiam, et sanctitatem intrinsecam, et adventitiam,
id non praesupponit esse intrinsece iustum, et sanctum, nisi forma, quae illi est
intrinseca sit intrinsece sanctitas: illi enim solum est intrin-
seca forma intrinseca, et quod intrinsecum est formae, non vero,
quod sit extrinsece: sed entitas physica gratiae est intrinsece sancti-
ficans: ergo solum forma est illi intrinseca: sed et entitas physi-
ca extra est intrinsece opponitur peccato: cum enim sanctitas sit
incompatibilis cum peccato, eique opposita, carere, quae sunt sanc-
titas, et eadem opponitur peccato.

Confirmatur, quia alia ratione ani-
mal est sanum, alia medicina, haec extrinsece, illud in-
trinsece, quia sit illud forma sanitatis, quae intrinsece, et essen-
tialiter est sanitas habet intrinsece: haec quia formam quae intrin-
sece et essentialiter est sanitas, non habet intrinsece, sed tantum
extrinsece denominative, quatenus sit habet virtutem conservandi sa-
nitatem; sed nisi entitas physica gratiae, quae solum intrinseca
est sancto, sit intrinsece sanctitas, iustus non habet intrin-
secam formam sanctitatis: ergo neque erit intrinsece sanctus, quod si in-
trinsece sanctus sit, ut revera est, necesse est habere intrinsecam formam
quae intrinsece sit sanctitas, et opposita peccato cumque sola entitas phy-
sica gratiae sit illi intrinseca, sequitur hanc esse intrinsece sanctitatem
et oppositam peccato. =

Dices, iustus non esse physice intrinsece sanctum
sed solum moraliter; ideoque non habere formam, quae sit physice intrin-
sece sanctitas, sed solum moraliter, proinde entitatem phy-
sicam gratiae non esse intrinsece physice sanctitatem, sed solum moraliter
a divina institutione, sive voluntate, quae illi physice extrin-
seca est, intrinseca tamen moraliter, hoc est, sufficere, ut iustus
sit intrinsece sanctus, quoniam sanctus est non physice, sed
moraliter. =

R. Dari 10, quia quamvis quo-
ad diversos, id quod physice extrinsecum est, non sit morale, intrin-
secum in ordine ad effectum formalem sanctificandi, ut
patet in sanctitate Dei, et Christi, quae quamvis sint
intrinsece sanctitas, quae tamen sunt extrinseca physice
homini non sunt illi moraliter intrinseca, ut illum sanc-
tificent, ut constat ex dictis supra ubi diximus, homines
non iustificari per iustitiam, qua Deus iustus est, neque per sanctitatem,
qua Christus est sanctus: id iuxta solutionem entitas physica
gratiae physice est intrinseca sanctitas: quod eadem non fiat mora-
liter intrinseca sanctitas in ordine ad sanctificandum.

Dato. quod
iuxta hanc solutionem facile possunt haeretici defensionem suam
eludere, dicentes se doctrinam Catholicam tradere: quo-
niam asserendo homines iustificari per iustitiam Dei
et Christi, id non docent dicendo, quod est physice in Deo
et in Christo, qua ratione mere extrinseca est hominibus
sed dicendo, quod moraliter intrinseca illis, qua ratione esse mo-
raliter intrinsecam illis intelligunt ratione voluntatis Dei, talem
iustitiam hominibus imputantis, sed hoc exitus absurdum
est: tota enim controversia inter Catholicos, et haereticos fuit de vera
quod sanctitas est solum moraliter intrinseca sanctitas, verum etiam
physice.

Dato, quod si sanctitas sit solum moraliter intrinseca,
sanctitas vero a sanctitate voluntatis Divinae physice extrinseca
a qualitate gratiae, et solum moraliter intrinseca, sequitur
qualitatem physice intrinsecam esse omnino superfluam ad effectum
expulsionis peccati: ea enim qualitas ex se non sanctificat, neque
pellit inimicitiam sanctitas a voluntate Divina, neque aliud
ullo modo a voluntatem Divinam ad sanctificandum.-

quo-
niam qualitas illam superfluam esse, sicuti albedo superflua

tiua ē ad productionem hominis: ideoq[ue] n[on] auederet, quod diceret hanc albedinem ē conditionem s. dispositionem moralis ad productionem huius hominis, ut falsum ē ad effectus sanctificandi, quia habebat gratiam ē superfluum; non enim ad hunc effectum produceret a Deo; hoc fundamento enim diceret Deus producere aliquid superfluum: quod sanctus non solum moraliter intrinsece ē datus, et etiam physice qualitate gratiae

Dā ē 4o, quae constat ex disputatione prima sectione quarta quaestione tertia: gratia ex se ē amicitia cum Deo, iustitia, et sanctitas, ut pote ex se opponunt inimicitiae, iniustitiae, et peccato: quod gratia ut physicus, quod habet ex se, et ut moralis, quod habet a voluntate extrinseca Dei opponitur peccato: ut quod reddit hominem solum moraliter intrinsece sanctum, ut etiam physice.

Dā ē 5a: quia qualitas gratiae secundum Scotistas non habet oppositionem ex natura, nisi solum habet oppositionem ex fide, et idem ē de reliquis donis supernaturalibus, quae extrinsece sunt talia: quod neque qualitas gratiae habet intrinsece oppositionem cum peccato: maior enim connexio qualitatis gratiae cum expulsione peccati, quam reliquorum donorum supernaturalium cum suis effectibus; imo et quam gratiae cum aliis qualitatibus, siquidem saepe qualitas gratiae existit quin extrinseca alterius charitatis, numquam tamen quin expellat peccatum: cuius 3a sententia Martinus Ripalda proponit, et impugnatur

Dā tertia

tomo secundo de ente supernali disputatione ultima sectione 10 quae solet supernaturalitate, et quidditate docet gratiam esse, et ab intrinseco habere oppositionem cum peccato, non tamen physicam, sed tantam quanta est inter calorem, et frigiditatem, sed solum moralem, fundatam in excellentia gratiae, quae tanta est, ut Deum valeat commovere ad remissionem, sive expulsionem peccati; et ex eo, quod Deus illud non remittat nulla est physica repugnantia gratiae, propterea quod remissio peccati sit favor omnino liberus, et gratuitus, quem Deus potest suspendere omnino libere, quando physica operatur contra physicam exigentiam gratiae.

in sententia ista probabilissima plura placent, et non nulla displicent; in primis placet, gratiam esse, et ab intrinseco oppositam peccato; deinde placet oppositionem istam esse moralem; propterea quod peccatum extremum alterum oppositionis sit ens morale seu moralitatem praeditum oppositam peccato. 2o displicet huiusmodi oppositionem fundari in excellentia gratiae. Displicet 3o in ista sententia, hanc oppositionem non esse tantam quantam inter calorem, et frigiditatem in summo, remissionem peccati esse favorem extrinsecum, et gratuitum Dei, quem potest suspendere omnino libere quin propterea inferatur vis aliqua exigentiae physicae gratiae.

Hic deficit.

Displicet, inquam

Confirmatur singulis iis quae possunt qualitates, quae sicut tantum opponuntur cum peccato quantum opponuntur calor, et frigiditas, in hac enim quantitate nulla apparet distinctio, nam quae nulla datur repugnantia ex solutione argumentorum, sed datur in gratia, quae de facto datur etiam nunquam opponitur cum peccato, qualiter non opponuntur qualitates illae, nempe calor, et frigiditas; utriusque nulla assignari est expulsionis peccati temporis, cum qualitas illa, quae non comparatur in gratia, quae de facto datur est haec et illa possit exigere expulsionem peccati, non maiori exigentia, quam calor exigit expulsionem frigiditatis.

Ad 2um. quod expulsio peccati nil aliud requirat, quam actum liberum Dei, quo remittat peccatum: et enim gratiae quod actum formalem expellentem peccatum; sed nulla est repugnantia, imo, quod gratia exigat actum liberum Dei tanta exigentia, quanta calor exigit expulsionem frigiditatis, tanta enim exigentia exigit gratia actum liberum Dei, quo velit esse filium suum ipsam, et quo velit conferre bona ipsa supernaturalia: ergo gratia tanta exigentia non exigit et peccatum, quanta calor exigit illam frigiditatis; sed horum enim aequalitas est repugnantia.

Ad 3um.
quod nisi gratia ex se exigat expulsionem peccati, tanta exigentia quanta calor exigit expulsionem frigiditatis, nulla erit sufficientia, imo quod gratia, et peccatum simul compatiantur; nisi gratia specialiter valeret movere Deum ad remissionem peccati, sed hoc est falsum, quia enim gratia, et peccatum ex se nullam habent oppositionem, quam illa Scoti, quam [illegible] gratia exigunt expulsionem peccati, non minus, quam calor expulsionem frigiditatis.

Probatur minor, quia eius tota vindicatio reducitur ad excellentiam gratiae ad quam etiam reducuntur actus motiva ad remissionem peccati: sed nulla est sufficientia, nisi specialiter [illegible] motiva nisi gratia ex se exigat expulsionem peccati, sicut calor exigit expulsionem frigiditatis: est enim maior excellentia intrinseca Angeli [illegible], quam gratiae, quae tamen aliquo modo [illegible] non opponitur cum peccato, nec habet enim ullam specialiter motivam ad remissionem peccati: ergo nisi gratia ex se exigat expulsionem peccati est ultra.

Ad 4to.

quia ut gratia excludit peccatum ex parte, ita gratia peccatum; gratia enim est filiatio adoptiva Dei [illegible], et proxima [illegible] amicitia, iustitia, sanctitas, et pulchritudo spiritualis animae; peccatum autem est servitus daemonis, inimicitia, iniustitia, impuritas, et foeditas animae, [illegible] esse et [illegible], tamen hic [illegible] et [illegible] Deo hinc peccatum a voluntate extra Deum.

[illegible] acquisitio adoptiva Dei, et servitus diaboli; amicitia et inimicitia, iustitia et iniustitia, sanctitas et immunditia, pulchritudo et deformitas in omnibus opponuntur, quam calor et frigiditas, ut patet ex ipsa harum oppositione: ergo gratia et peccatum aeque opponuntur ac calor et frigiditas.

Dicet P. [illegible] gratiam esse [illegible] favorem, et voluntate extra Deum [illegible] praedicta gratia [illegible] suffert, [illegible] in actu primo, et efficaciter. ideoque opponitur [illegible] tantum [illegible], quantum est frigiditas, et calor. Sed contra 1º: quia gratia esse in hoc casu gratia in actu primo, et efficaciter, sed solum in actu, et suffert; hic enim esse ex [illegible] gratiae in actu, et efficaciter: et hoc sufficit, ut [illegible] tantum quantum [illegible] calor et frigiditas: calor enim esse [illegible] in actu et [illegible] frigiditate, seu expulsive frigiditatis, sed solum in actu, et suffert; [illegible] frigiditate: ergo gratia et peccatum aeque opponuntur, ac calor et frigiditas.

Probatur maior. quia [illegible] in actu et suffert [illegible] aliquam, scilicet gratiam, ita ut [illegible] tali effectu, scilicet gratiam [illegible] tali gratia in actu, et efficaciter, ut [illegible] non enim [illegible] in actu, et efficaciter [illegible]; aqua madefaciendi in actu, et efficaciter [illegible]: Sed gratia [illegible] amicitia, [illegible] in actu, et suffert [illegible] in actu et efficaciter.

Dices: quod [illegible] est [illegible] non sicut dona su-
pernaturalia virtutum, nempe contritio, et satisfactio, expel-
lunt ea huic contraria, et [illegible] et [illegible] expellit, ut mi-
ti[illegible] miraculosa, et ardens, ut patet ex [illegible]: ratio
autem, nempe quia [illegible] inter [illegible] supernaturalia et natura-
lia, et oppositio, et aliunde ex [illegible], eo[illegible] in-
separabiles [illegible]. Et eadem est ratio communionis [illegible]
[illegible], et expulsionem qualitatis, quae [illegible] natura-
liter mutantur: quia oppositio [illegible], et [illegible] tanta est,
quanta est caloris, et frigiditatis. Non enim hae abs-
tractione componuntur, nempe [illegible] [illegible] [illegible]
alterationis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] peccatum de-
monstratur expellit gratiam, peccatum dignum est privatione gratiae, et
amicitiae Dei, quod adeo verum est, ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] naturam: Ideo ipsa privatio gratiae, quae est poena peccati non debet
[illegible] natura debita peccato: Deus enim non potest remittere hoc peccatum
[illegible] [illegible] [illegible], sicut nec [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliqua, quae [illegible] rei debetur, sic [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] non expellit gratiam, [illegible] [illegible] debetur privatio gratiae, sicut
calori debetur [illegible] frigiditatis.

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] Deus non potest [illegible] peccatorem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
non posse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible]; quare [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] modo [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
titulo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

Eo probat, quia remissio peccati est effectus carens separabilis a necessitate morali complacentiae Dei: quae potentia ex parte quae est de conditione sibi relicta, s. etiam absoluta, aggravantibus peccatis, potest remanere de conditione sibi, nec absolute remissio peccati: sed effectus carens non potest remanere in causa formali quae nobilior: tum quia potentia non est qualitas quae carens debeat [illegible]: tum etiam, quia in causa efficienti non potest remanere effectus nobilior, [illegible], sicut remissio peccati quae potest esse efficacior debitis [illegible] mutandis.

Probatur: quia gratia non aliter infert remissionem peccati, nisi quatenus Deus complacet in [illegible]; [illegible] infert ratio remissionis peccati: at hoc est [illegible] complacentiae Dei in gratia, quae [illegible] complacentia in peccato. Cum tamen Deo plus [illegible] quatenus, quia ipse complacet in gratia: [illegible] peccati [illegible]: ergo non infert ratione remissionis peccati, [illegible], quemadmodum calor [illegible] expulsionis frigiditatis.

Haec secundo magis, et [illegible] magis, effectus carens causa formali non caret ab illa [illegible] solutionem sed solum per exigentiam ob repugnat effectus carens [illegible] compossibilitatem. nec exemplum [illegible] exigit: quamvis [illegible] repugnat [illegible] qualitati [illegible], quia effectus carens non [illegible] compossibilitatem, sed quia [illegible] qualitas nulla [illegible]. nec exigit exemplum [illegible] causae efficientis, quia cum haec vere det esse effectum, repugnat [illegible] compossibilitatem, et [illegible] causa formalis effectus carens solum [illegible] per exigentiam non repugnat [illegible] exigit a compossibilitate, ut patet [illegible] motu, quae exigit [illegible] incompossibilibus.

[illegible] quia non infert remissionem peccati, quia [illegible] Dei complacentia in gratia, haec exigit [illegible], sicut calor [illegible]

frigiditatem, quibus sicut calor infert voluntatem strenue nolentem deturbare frigiditatem, quia haec voluntas necessaria est, ut expellat frigiditatem, sic gratia infert voluntatem remittendi peccatum, quia haec remissio necessaria est, ut expellat peccatum; quamvis autem homo expellere peccatum, sicut calor frigiditatem, utatur ex naturae instrumentibus.

3o probatur

quia si gratia, et peccatum haberent huiusmodi oppositionem, ea deberet esse ratione effectuum formalium oppositorum, quos causant, non enim se opponunt nisi ratione effectuum formalium oppositorum: sed gratia, et peccatum ex se et ab intrinseco huiusmodi effectus non causant. Quin etiam ex se eos effectus formales oppositos causarent, quicumque illi sint, adhuc intrinsece gratia, et peccatum non possent opponi: cum iam effectus ex se involvunt naturae alterius; [illegible] tum maior, et melior [illegible] tenerent, gratiam, et peccatum posse intrinsece opponi: quia gratia, et peccatum excludunt oppositionem, qualem habent calor, et frigiditas.

Explicando maiorem:

ratio est, quia causalitates non opponuntur, sed ratione effectuum formalium oppositorum, sed etiam effectus formales opponuntur, quia antecedenter se invicem intra se opponuntur, immediate, et formaliter in exigentia alterius; et ratio est quia hanc oppositionem aliter non cognosci, nisi ex oppositione effectuum formalium; Declaratur deinde minor; gratia, et peccatum ex se, et ab intrinseco est [illegible] immediate, vel mediate non, quia calor immediate causat effectum formalem, videlicet calorem, quia causat [illegible] substantialem [illegible]; mediate autem causat non esse frigiditatem, exigendo talem [illegible]: ideo sic naturaliter calor, et frigiditas non possunt componi; possunt tamen intrinsece, quia effectus illorum naturalium [illegible] calor ~~gratia~~ ~~frigiditas~~ immediate, et ratio exigentiae causat, quod Deus dat calorem ~~frigiditatem~~ exigentiam deturbandi non expellendo calorem.

quia ex se, et ab intrinseco, [illegible] subito redderet illud hominem filiationem Dei, eius amicitiam, iustitiam, et sanctitatem fundamentales, exigit expulsionem sequitur [illegible] quod inimicitiae Dei, iniustitiae, et immunditiae, quae sunt [illegible] et immunditia peccatum est. Sic expulsio huiusmodi appellatur.

ē essentialiter contrarius, et malignus, quem ponit Deus de potentia absoluta non causare, nec expellendo peccatum, nec annuendo talis exigentiae gratiae; non tamen de potentia ordinaria, qua cum tamen semper Deus annuat exigentiis gratiae, peccatum expellit; sed deducitur inferius.

Quinto sic,
quia nulla est qualitas creata, quae cogat voluntatem creatam ad remittendas iniurias, quamque illas infallibiliter inferat, excepta condigna satisfactione: quare nec erit qualitas creata supernaturalis, quae cogat voluntatem divinam ad remittendas iniurias, illasque infallibiliter inferat, cum tamen liberior est voluntas divina, imo et in mundo liberior, ac voluntas creata. Confirmatur: quia prolles est creatura, quae in ordine naturali creat, quod requirit ad retinendam amicitiam naturalem cum Deo: id sic apparet, peccatum opponeret cum eo, quod se tenet ex parte creaturae, nec exprimitur aliquid quod per inexpugnationem naturalem infferat remissionem peccati: quare idem dicendum erit de amicitia supernaturali Dei, quae mediante gratia.

Ad 1um respondendo nego disparitatem, non est enim [illegible] de qualitate aliqua infallibiliter inferente remissionem iniuriae ab aliquo homine, est autem nobis de qualitate gratiae infallibiliter inferente remissionem peccati, sive iniuriae adversus Deum, cum Deus semper annuerit ad exigentiam causandam contrarii, et non solum, imo dicit, quod remittat peccatum ad praesentiam gratiae, ad eius exigentiam id remittat, ad confirmationem notamus, quod in amicitia naturali talis creatura nil ponit infallibiliter inferens remissionem peccati; at gratia eam infallibiliter inferet, quia et eam exigit. ~~Sectio 2a~~ aliorum ex quibus contra nostram

Sectio 5a

Aliorum argumenta contra nostram sententiam

Primum est, quia gratia est physica; peccatum autem est morale: sed inter physicum et morale contrarie, et ab intrinseco non opponuntur: cum enim morale de praesenti nihil est, quod patet in peccato habituali quod de praesenti nihil est, ut jam vidimus; e contra physicum de praesenti aliquid est; quare gratia peccatum

ex se opponuntur: tum enim intelligibilia opposita inter ea, quorum unum aliquid est, aliud vero nihil. Confirmatur, quia hic oppositio non intelligitur qualis sit: non enim est contradictoria; cum peccatum praecedens actuale, et gratia non se habeant tamquam forma, et privatio; et consequenter in grauiori illa est actuale, quam habituale peccatum consistant impossibile, nec est contraria: quoniam tum oppositio est inter ea, quae sunt sub eodem genere; peccatum autem et gratia non sunt sub eodem genere: illud enim est in genere moris, haec autem in genere physico, nec consequenter est oppositio relativa: quia tum ad peccatum scilicet gratia nulla est specialis relatio: ergo gratia, et peccatum ex se nullam habent oppositionem. | + moris

Ad haec respondendo negatur, quia gratia est ens physicum, et substantiale concedo, quatenus physicum, nego. Distinguimus enim disparata, quae subsunt, at quin nostra gratia, quae moraliter ex ipsa habet sanctitatem, et idem est de justitia, et habitu, quae formalis sanctitas physice nihil est, nisi per sed tamen tum exigentia physica gratiae, ubi carentia peccati deinde aliquo modo, tum morale et praecedenti nihil est positiuum, ex quibus concedo, ratione, scilicet extrinsecum, nego. Semper enim ens morale est dependens carentia aliqua scilicet denominatio extra, ut patet in peccato habituali, quod de praecedenti duplicem rationem importat, unam indignitatis satisfactionis, et alteram condonationis. Non obstante, quia inter id, quod omnino aliquid est, et id, quod omnino aliquid non est, sive nihil datur contradictoria oppositio, qualis exercetur inter haec positiua, quae omnino aliquid est, et inter eius rationem, quae omnino aliquid non est, sive nihil.

Ad confirmationem nego consequentiam: hic enim oppositio est contraria: quia gratia enim et peccatum sunt sub eodem genere qualitatis moralis, et modo non minus repugnant, quam in genere qualitatis physicae, calor et frigiditas: distinguimus enim gratiam de suo genere physico, ut sit etiam sub genere morali: denique [illegible] quoniam una extrinsecis oppositionibus [illegible] aliud operationis ~~[illegible]~~ innominatae, et [illegible] ad se, quia cum [illegible] non cognoscuntur, nisi oppositione cum peccato cognoscitur [illegible] nominantur [illegible] respondent [illegible], quoniam est [illegible], et oppositionem relatiuae relationem [illegible] illi [illegible]

ipsi ponunt in spiritu sancto, et filio, in hypothesi, singula spiritus sanctus et filio non gauderet singula hypothesi [illegible] [illegible] in alia [illegible], et spiritus sanctus opponunt, nisi per relationes [illegible] [illegible].

Resp. gratia ex se opponitur peccato, non minus exigeret remissionem pecc., quam calor exigit expulsionem frigoris [illegible] non enim aliter tollit peccatum nisi per remissionem: sed hoc non [illegible] gratia ex se non opponitur peccato. [illegible] [illegible]: quia media dilectione Deum quam sit dictum [illegible], et [illegible]; sed nulla est qualitas creata immo nec forte est possibilis, quae ex parte sua possit exigere remissionem offensae regiae: [illegible] ex parte sua est, quae exigat remissionem pecc., sicut divinae offensae.

[illegible] hoc verissimo [illegible] est [illegible] [illegible] Ripalba, ut vidimus sectione superiori. [illegible] respondet [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible], quantum ad [illegible] partes, et non [illegible]; quia nulla est qualitas creata, cui sit [illegible] annexa remissio offensae regiae; gratia [illegible] est annexa [illegible] remissio offensae divinae. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partes, sit [illegible] [illegible] qualitates, quae exigat remissionem offensae regiae: non enim [illegible] impossibiles qualitates creatae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] saltem [illegible] offensa regia, quia non minus quam haec exigeret remissionem offensae regiae.

Resp.: quia remissio pecc. est simpliciter infinita: et enim [illegible], sive ablatio pecc. quod sit simpliciter infinitus non potest tolli, nisi per ablationem simpliciter infinitam: [illegible] [illegible] remissio pecc. [illegible] [illegible] [illegible], nec [illegible] exigi: [illegible], quando est gratia [illegible] [illegible] causare effectum simpliciter infinitum, nec illum exigere: [illegible] gratia ex se non exigit expulsionem pecc., nec illi opponitur.

[illegible] [illegible], cum obstat peccatum esse simpliciter infinitum, quod [illegible] [illegible] remissio, et remissionem esse [illegible] pecc. [illegible]: [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible], infinitum [illegible] numero, [illegible] extensive non posse tolli nisi per ablationem infinitam [illegible] [illegible] [illegible], infinitum [illegible] [illegible]

s. imperfectionem posse tolli per ablationem finitam: tum quia unica tolum
complementa unius lineae tolleret, quae praedominantia sunt numerus,
Deus non esset simpliciter infinitus in perfectione; et eadem ratione de infinito
ex malitia, sive ex imperfectionum, sicut tale sit excogitabile,
a quo si sola unica malitia, s. imperfectio tolleretur, non maneret
simpliciter infinitus. =

Cuius ratio est, infinitus ex perfectione infinita
exigere continentiam omnium perfectionum possibilium, ideoque s. minima eius
perfectione ablata non manet simpliciter infinitus; et idem dicendum est de
infinito ex malitia, s. imperfectionum, sed auferri per ablationem cuiuslibet
bet partis constituentis eius malitiae, quamvis ipsa sit finita:
notandum per remissionem peccati sic sive auferre malitiae peccati et sibi simpliciter
pliciter infinita. =

Certum est, s. data, s. omissa morte, eiusque
morte ex ipso remissio peccati non potest esse effectus gratiae electae primus la-
verum efficientis, concedo; primus tamen exigentiae, nego. Sicut Deus infulcet,
in quo existit infinitus calor introducunt octo gradus ~~calor~~ frigi-
ditatis, hi si etiam non minus exigerent expulsionem infiniti caloris, quam
calor infinitus expulsionis frigiditatis, quod si Deus annueret exigentiae
frigiditatis, ipse primus haec causaret effectum simpliciter infinitum, quatenus
ratione gratia causat expulsionem peccati simpliciter infinitam. Sectio 6a
illatio contra Lorcam

Sectio 6a
Illatio contra Lorcam

Doctor noster
qui suppresso nomine Defensor fuit, volensque moderna quaedam doc-
trinarum ausus est asserere absque ullo theologico, s. probabili fundamento
contra omnes theologos, verba illa eiusdem sunt. In eo instanti in
quo remittitur peccatum, manet in homine gratia, quae expellit pro
illo instanti. Ceterum ista sunt ab auditoribus tamen accepta, ab aliis erronea cen-
sentur. Ex dictis facile refellitur; quoniam gratia et peccatum ab intrinseco
pugnant, nullo instanti potest manere cum ipso, ut patet in fri-
gore et calore; ita gratia et peccatum esse ex intrinseco opponuntur: ergo

natis quod nullo instanti componuntur, nec possunt componi.=

Deinde

Ita hoc impugnat 1o, quia in transitu, status a quo, et ad quem nullo instanti componuntur, est enim transitus decursio, sive decursio termini a quo, et ad quem. Ita non ad quem. In transitu iustificationis, quo semper fit gratia, peccatum est terminus a quo, et gratia terminus ad quem, docente Tridentino sessione 6a c. 4o iustificationem esse translationem ab statu peccati ad statum gratiae: ergo gratia, et peccatum nullo instanti componuntur.=

Secundo impugnat. quia si gratia, et peccatum in aliquo instanti componerentur, posset verum dicere charitatem perfectam posse esse sine remissione peccatorum quoniam pro eo instanti, cum sit gratia in subiecto, quae est charitas perfecta, habere habet inseparabilem connexionem, et alioquin cum sit peccatum quod habet in subiecto, sine remissione est; alioquin peccatum non est in subiecto, cum tollit per remissionem. Sequitur praedictam propositionem esse veram: hoc non est vera, est enim damnata a Gregorio 13, et Pio 5o in Michaele Baio: ergo gratia, et peccatum nullo instanti componuntur.

Sed dices primo de forma 1o, quia gratia, et peccatum inter se pugnant, et repugnant, sed pugna, et repugnantia non est [illegible], quae sed sunt, nullam enim repugnat [illegible], quia non est: ergo gratia, et peccatum cum pugnant, et repugnant in eodem subiecto aliquo instanti sunt simul in eodem subiecto: quia in instanti reali, in quo gratia expellit peccatum, peccatum non est [illegible], alioquin [illegible] est [illegible] expulsionis gratiae; hoc [illegible] est gratia: non enim datur medium inter gratiam, et [illegible] nationem: ergo pro eo instanti coexistunt gratia, et peccatum.=

Secundo gratia et peccatum in aliquo instanti possint componi, quia sunt gratia non potuerunt peccare: non enim maior est ad haec, [illegible] hominem aliquid impatibile [illegible], quia haec gratia posset peccare, et de facto [illegible]: ergo gratia, et peccatum possunt componi in aliquo instanti.

Ad

Ad primum [illegible] [illegible], et [illegible] pugna, et repugna=

esse, et subtrahendo; secundo, non cum duo effective pugnantes calidus, et frigidus ad invicem contrarias qualitates conservando necesse est utrumque existere: sicut enim potest calor agere, sive conservare nisi existat: cum duo pugnantia secundo non est necesse utrumque existere sed unus, et altero expugnante alterum non existere: sic enim calor ex eo quod in [illegible] subiecto pugnat secundum cum frigiditate unus et e contra intantum utrumque pugnat, in quantum ad corruptionem tendit unius, desinunt esse alterum, quin necesse sit utrumque simul esse: cumque pugna contraria est causa secundo, inde est ad eorum pugnam non requiri utrumque existere, sed potius ad invicem expellere, sive alterum eorum non existere, sive desinere. =

Ad quartum secundo modo, et primo modo cum [illegible] ablatione [illegible] negatio non datur medium quoad esse, secundo: quoad denominationem, non. necesse est enim quodlibet esse, vel eius negationem ad illud quodlibet est, vel non est; non tamen necesse est quodlibet, vel eius negationem denominare, pariesque enim non denominatur albedo nec negatio albedinis.

Ad secundum [illegible] quod ad expulsionem gratiae non est negatio gratiae; [illegible] bene notat [illegible], negatio gratiae non est causa expulsiva gratiae; [illegible] peccati non est gratia, [illegible] non causa expulsiva gratiae; [illegible] in illo quo non est [illegible], sive significationem, sed denominandi, neque gratia neque negatio gratiae: nunquam [illegible] gratia, et peccatum [illegible] aliquo instanti mali. =

Ad quartum non modo, cum [illegible] ablatione non est potens ad sic subtrahendum esse, sicut [illegible] incorruptibilitatem, sive immobilitatem, secundo, si illis [illegible] corruptibilitatem, sive mobilitatem non. sic Theologi [illegible] Deus potest [illegible] quoniam [illegible] hypostatici, quia est [illegible] cum [illegible] incorruptibilitatem sive immobilitatem; at haec [illegible] corruptibilitatem, sive mobilitatem, [illegible] Deus potest [illegible] quamvis [illegible] andi potentia Dei ad solutam gratiam, et [illegible] [illegible]. =

Q. 2a

An de pot.a Dei absoluta gra. et peccatum possint componi.

Nam tonan-te, quos ex nris sequunt P.es Vazquez, Bellarmus, Contzon, et alii, affirmant Thomistae, quos sequunt P.es Suarez, Arriaga, Oviedo, et Recentiores innumeri; sectio to gratia, et peccatum possunt de pot.a absoluta componi.

Sectio 1a

Gratia et peccatum de potentia Dei absoluta possunt componi

dico . . . . Probat, gratia de pot.a absoluta possunt componi, in quorum compositione nulla involuitur, s. sequitur contradictio: Deus enim ut pote omnipotens potest ea omnia facere, quae non involuunt contradictionem, et ex quibus contradictio non sequitur; sed in compositione gratiae cum peccato nulla involuitur, s. sequitur contradictio; gratia enim est qualitas supernaturalis et in hoc ordine instar nostra; peccatum autem est actus liber contra legem Dei, quae ipsa una, cum possibilia sint, nulla involuere contradictionem ex terminis patet: si qua autem inde sequitur contradictio, ea opponunt adversarii: ergo gratia, et peccatum de pot.a Dei absoluta possunt componi.

Dices contra:

esse filius adoptivus Dei, eius amicum, iustum, et sanctum; et non esse filium adoptivum Dei, amicum, iustum, et sanctum sunt contradictoria, s. contradictionem inferunt: sed si gratia et peccatum componantur

subiecto, haec sequuntur: componimus enim subiectum, quae gratiae erit filius
Dei eius amicus, et consequenter erit iustus, et sanctus; econtrario vero, quae
peccati non erit filius, amicus, etc. ergo ex ista positione gratiae cum
peccato sequitur contradictio....

Confirmatur 1o. quia gratia mundities est, peccato:
vero sanctitas; et consequenter iustitia, et supernaturalis pulchritudo, et a
nobis gloria est; peccatum vero est immunditia, iniustitia, et deformitas;
sed munditia et immunditia, sanctitas, et iniustitia, et deformitas, et
pulchritudo contradictionem involvunt: ergo gratia, et peccatum eandem involvunt.

Confirmatur 2o:
quia ut dicebamus idem subiectum nequit esse mundum a peccato, et im-
mundum, iustum, et iniustum, pulchrum, et deforme: sed ex his gratia
et peccatum opponuntur: ergo nequeunt componi. Probatur minor: quia idem subiectum
habet pulchritudinem, iustitiam, et munditiem, habet integre, quae con-
stituit haec omnia: econtrario vero habet deformitatem, iniustitiam, et immun-
ditiam, habet enim peccatum, quod est sublatio harum omnium: ergo idem subiectum est mundum
iustum, et pulchrum: hoc enim haec gratia est forma iustitiae, munditiae, et
pulchritudinis, et est iniustum, immundum, et deforme: cum haec
gratia est forma immunditiae, iniustitiae, et deformitatis. Confirmatur 3o:
quia sanctitas, et sanctus sunt concreta, et abstracta, quae differunt sola
modo significationis, et idem est de iustitia, et iusto, et sic de aliis; sed
sanctus adhuc de potentia absoluta Dei nequit componi cum peccato, non
enim est sanctus, nisi qui caret peccato: ergo sanctitas, iustitia, sive gratia
adhuc de potentia Dei absoluta nequit componi cum peccato.

Confirmatur 4o. quia
gratia est vita supernaturalis animae, peccatum vero est eiusdem spiritualis mors
at vita est opposita morti, sicut et opus eorundem vitae, gratia est lux
animae, peccatum vero eiusdem tenebrae, sed mors, et vita, lux, et tenebrae
adhuc de potentia absoluta nequeunt eidem subiecto componi: ergo neque
gratia et peccatum.

Quando enim est ratio antecedentis, quia illa duo-
rum effectus formales essentialiter opponuntur adhuc de potentia absoluta
nequeunt eidem subiecto componi: effectus enim formalis nihil aliud est, quam

subiectum ex forma; cum ergo subiectum, secundum se ipsum non opponatur, neque est contrarium [illegible]
effectus effectivus formalis est ratio oppositionis effectus formalis: sed effectus
formalis gratiae, et peccati habitualis opponuntur, ut constat ex dictis: ergo gratia
et peccatum habituale opponuntur: ergo [illegible] de potentia absoluta nequeunt
simul eidem subiecto competere. =

Ad tertium argumentum quod dicebat, distinguo
maiorem, et concedo minorem: nam in id subiectum non ergo erit filius adoptivus
formaliter, scilicet amicus Dei [illegible] id solum fundamentaliter [illegible]
quatenus [illegible] gratia, non habet remissionem peccati, et acceptationem [illegible]
aeternam, [illegible] quia id subiectum formaliter constituitur [illegible] filii amici [illegible], erit
quod id subiectum non filius, erit inimicus, et inimicus [illegible] quatenus [illegible]
formaliter [illegible] habitualis effectus, sed peccatum morale [illegible]
quae [illegible], quia [illegible] remissum est, [illegible]
tantum. =

Ad [illegible] distinguo maiorem, gratia est munditia fundamentalis,
concedo; formalis, nego. [illegible] est remissio peccati quatenus [illegible] solum
fundamentaliter, quatenus exigit remissionem, at peccatum est formaliter im-
munditia, quae ipso [illegible] formaliter [illegible], illius [illegible] distinguo. unde
distinguo minorem. munditia formalis, et immunditia formalis et [illegible]
contradictionem [illegible] concedo; munditia fundamentalis, et immunditia
formalis, nego. illa [illegible] consistit in exigentia carentiae immun-
ditiae, sive peccati, exigentia autem carentiae peccati, et ipsum peccatum non im-
[illegible] contradictionem

Ad [illegible] distinguo maiorem: idem subiectum
nequit esse mundum formaliter, et idem est [illegible], et immundum formaliter, concedo;
nequit esse mundum fundamentaliter, et immundum formaliter, nego. potest enim de
potentia absoluta idem subiectum esse mundum fundamentaliter, hoc est, exigens munditiam
formalem, et immundum formaliter, hoc est, carens munditia formali, quae consistit
in carentia peccati. =

Sicut enim [illegible] absoluta idem subiectum potest esse
[illegible] fundamentaliter, quatenus [illegible] exigit carentiam [illegible]
et [illegible] formaliter, quatenus [illegible] exigentiae [illegible] carentia
[illegible]; [illegible] idem subiectum esse mundum fundamentaliter quatenus [illegible]

gratiae exigentis connaturaliter peccati et diminuendum fundamentum, quidem in praedicto exigentiae meliori, haec connaturaliter peccati. =

quare dicendum majorem, dicit alterum fundamentum alterum sanctitatis, et secundum fundamentum non: haec enim munditia, castitas et pulchritudo solum sunt, quae est gratia, et immunditia, iniquitas et deformitas peccati, quae habet appellare, quod est hoc ob gratiam. Et ideo defectus praedicta, et ideo quoque fundamenti, quia solum fundamentali, in quo nulla est dubio.

Ad 3m omitto majorem et dicendum sanctitatem ethicam, sanctitatem habitualem non. Hoc enim solum dicitur haec, cui debetur remissio peccati, cui debito cum Deo aeternae satisfacere ... lege, et pro ordinatione, potest de absoluta non ponere remittis, et sequentis de hac pro potentia ponit sanctitatem, et magis etiam est de ... adaequate et relinquit sic hoc ... importare connaturalis peccati, ideo ... non potest ponit parte in ... fundamentali ponit cum peccato, quae et sic solum importat exigentiam connaturalis peccati.

Ad 4m ... quae major est pure metaphorica, dicendum est, quae est vita supernaturalis ethica fundamentalis et non, sed non. Et ideo est de peccato, quod est mors supernaturalis animae fundamentalis, id sanctitatis gratiae non est vita formae, quae non est actus intrinsecus voluntatis. Neque enim gratia vivit per aliam, quam per ... , cum per non intelligat, neque enim gratia ... non est propriae vita, est tamen aliquo modo fundamentalis vita supernaturalis animae, quatenus illa debentur propria supernaturalia ... intrinseca, sive auxilia extra, a quibus efficientur ... actus supernaturales quibus anima vivat vita supernaturali.

Patet ergo ... aliquo modo fundamentalis majorem animae, quatenus exigit ... gratiae, quae ... est supernaturalis vita animae, ipsius vero ... praedicta ... , aliquam et notabilem ... lectionem ... quaestionem superiorem ... cludit ... quo ... ... potest ... de absoluta ponit gratiae et ... gratiae potest per ... solum ... gratiae est quasi vita supernaturalis fundamentalis ... connaturalis peccati, prout est quasi majorem fundamentalis exigens ...

gratiae, supra quas exigentia potest Deus de potentia absoluta operari.=

Sicut gratia est quasi lux supernaturalis animae quatenus ex parte sua exigit auxilia, quibus anima supernaturaliter illuminatur; peccatum vero est quasi tenebrae fundamentales, quatenus exigit carentiam hujusmodi illuminationis, in quibus spiritualis est lux supernaturalis animae [illegible]: sicut autem, quod [illegible] ponant saltem de potentia absoluta Dei sine exigentia spiritualis illustrationis, seu illuminationis; et sine exigentia carentiae nulla est contradictio, sicut ea non est, [illegible] dicimus ad haec opposita de potentia absoluta [illegible] subsequenter.

Ad rationes autem respondeo concedendo maiorem, et negando minorem [illegible] effectibus formalibus contrariis [illegible] ex dictis: non enim effectus formalis contrarii peccati sunt carentia gratiae, nec illa expellit [illegible], sed ad summum [illegible] malitiam; neque etiam effectus formales contrarii peccati sunt carentia gratiae, sed illa expellit [illegible], sed solum naturaliter, ideoque possunt de potentia absoluta [illegible] non [illegible] versatur de eadem sectionis superioris.

Sectio 2a

Versatur contra doctrinam sectionis superioris.

Quia [illegible] est [illegible] sola [illegible] peccatis, et sanctitas formalis non est gratia [illegible]: non enim [illegible] effectus formalis, quos [illegible] non praestat: ergo gratia se sola [illegible] peccatis, et sanctitas formalis: ergo ad hunc de potentia Dei absoluta cum gratia nequit componi peccatum: repugnat enim [illegible] peccatis, et sanctitas formalis, et [illegible] peccatum.=

Confirmatur [illegible] gratia, et peccatum possunt componi [illegible] [illegible] aliquin [illegible] peccatis [illegible] [illegible] =

(51)

[illegible]

Conclusio 2a gratia infusa per se, et remissio peccati, scilicet mortalis, sive [illegible], i. duo distincta: patet quia [illegible] impossibile est infundi gratiam, et non remitti peccatum, licet sit non possibile esse omni gratia; et patet [illegible] quod iustificatio nostra est a gratia, et a remissione peccati tanquam a causa formali: quod gratia non est unica causa formalis iustificationis nostrae, sed [illegible] causa [illegible] gratia, et remissio peccati.

Conclusio 3a: gratia non tantum gratia est unica causa formalis iustificationis nostrae in genere, sed etiam requiritur remissio peccati illa tamen exigens: sed hoc non sufficit ut sit unica causa integra [illegible] exigit [illegible] ad [illegible] intellectionem, nec tamen est unica causa intellectionis; et ideo est [illegible] causa [illegible], quia [illegible] quae exigit aliquas formas partiales [illegible] aliquibus, non est unica causa formalis [illegible], sed est causa partialis [illegible] aliis partibus; quod gratia non est unica causa formalis iustificationis nostrae [illegible] exigat remissionem peccati; sed [illegible] et gratia [illegible] causa formalis partialis iustificationis.

[illegible] instantia [illegible] unica est causa [illegible], quae [illegible] et [illegible] vera [illegible], et vera [illegible], quae [illegible] non [illegible] iustitia [illegible] iustificationis [illegible] remissio peccati, tanquam [illegible]: hoc [illegible], [illegible] iustificationis non esse solam [illegible] remissionem; [illegible] remissio peccati [illegible] [illegible] formalis, scilicet [illegible], [illegible] non [illegible], [illegible] et [illegible] causa formalis iustificationis [illegible] non est [illegible] iustitia [illegible] et [illegible] causa [illegible] habitualis [illegible].

[illegible] remissionem peccati, [illegible] unica [illegible] vera iustitia [illegible], [illegible] vera iustitia [illegible]. [illegible] quod iustificatio duo [illegible], [illegible] vere [illegible] iustitiae; et hoc est sola, et unica gratia [illegible] non iustitia [illegible], [illegible] quod [illegible] formalis [illegible] vera [illegible], quae [illegible] quod [illegible] [illegible]

iustificationis ut meritum alicuius [illegible], requiritur ad hoc [illegible]

Ad 1.um argumentum

concedo antecedens quamvis ad comparationem, sit infusionis gratiae, et remissionis peccati est duo, et tempore sint simul, iustificatio nostra est a duobus, quorum unum est expulsio iniustitiae, et alterum [illegible]; quorum [illegible] non expellere iniustitiam, non explicatio, non est eodem tempore cum simul, [illegible] est simila [illegible], quae iniustitia non expellere non; [illegible] non expellere iniustitiam, [illegible] consistit in sola remissio peccati, quae expellere iniustitiam [illegible].

Ad 2.um argumentum

non valet: nam [illegible] gratia est simila causa formalis iustificationis nostrae quia ut diximus, nihil aliud [illegible] expellere iniustitiam, tanquam [illegible] concurrit ad iustificationem. Deinde [illegible] in [illegible] omitto, in moralibus [illegible]. Ut patet in caritate amoris, [illegible] expellere [illegible] iustificatio [illegible] solum, et dispositioni, et [illegible] iniustitia, et remissio peccati. Exemplaribus [illegible] sunt [illegible] gratiae, [illegible] moralitatis, cum in iustificatione [illegible] moralitatis [illegible], [illegible].

Omissis autem [illegible] in [illegible], quae [illegible], quod est a duobus non solum tanquam [illegible], sed [illegible] tribuitur [illegible], sed [illegible]; et bene [illegible], ac [illegible], quod est a duobus non solum tribuitur, ut patet in generatione, et corruptione, quae [illegible] est a duobus [illegible] et [illegible] alterius, et [illegible] soli [illegible] tribuitur tanquam [illegible] alterius.

Ad 3.um argumentum

[illegible] patet [illegible], [illegible] tribuitur gratiae tanquam causae, quia [illegible] est quasi [illegible] motus ad [illegible] positivus; remissio peccati est quasi corruptio, quae est motus ad [illegible], [illegible] gratiae; [illegible] soli gratiae, tanquam [illegible] tribuitur tota iustificatio quae est [illegible] et remissione peccati.

Sectio 3.a

[illegible] [illegible] difficile continua [illegible] conclusionem

[illegible]

prout est causa prima; nisi ex [illegible] eius [illegible] bonitati et sanctitati, sed potius ex propria absoluta perfectione [illegible] patet, Deus est causa prima: quod requirunt [illegible] quod ad illius effectus Deus est causa prima et consequenter relatio, scilicet dependentia est [illegible] virtutem [illegible]: ergo illius effectus [illegible] causam primam: eo ipso, quod effectus sit [illegible] ut a causa prima requirit esse a Deo, quin [illegible] supra [illegible]: ergo relatio, scilicet dependentia [illegible] eius [illegible] supra virtutem [illegible]; alioquin [illegible] [illegible] perfectionem: quod si perfectionem [illegible] absolutam, Deus est causa prima [illegible].

Confirmatur 1o: quod effectus, qui est a Deo, ut operante est a Deo ut a causa prima: [illegible] Deus est causa [illegible] eius, quatenus est causa [illegible]: ergo relatio, scilicet dependentia [illegible] a Deo, ut [illegible]: et [illegible] a Deo ut operante [illegible] absoluta, quae [illegible] est [illegible], ac [illegible] patet, et [illegible] perfectionem, Deus est causa prima.

Confirmatur 2o:

quod effectus miraculosus est a Deo tanquam a causa prima [illegible] miraculosus [illegible] solus potest [illegible], tamen a causa prima [illegible] [illegible]: sed [illegible] dependentia effectus miraculosi est, alioquin posset [illegible] [illegible] patet [illegible], et [illegible] Deo

Accedit

[illegible] ingenia, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis, et [illegible] magis; ad [illegible] magis illius effectus Deus est causa prima [illegible] relatio [illegible] absoluta, quae [illegible] relatio [illegible] absoluta [illegible] exemplo [illegible] explicatur; sit [illegible] Romae [illegible] nulla facta [illegible] [illegible] Romae [illegible] [illegible] absoluta [illegible] a Deo tanquam a causa prima, quae [illegible] facta [illegible] tanquam a causa prima

praecludendo, s. obturando gratiae culpam ablutam per se exigentiam,
quae exigentia Deus in tempore posito illius peccati concursus indifferentes
ad peccatum ne id permittat: ideoque ablutio non est causa lucrata
a qua parte possit peccatum actuale reproducere, eius peccatum non
possit poni a creatura, nisi Deo permittente, et praebente concursus indi-
ferentes. ex supra v. quod Deus non obstante hac exigentia gratiae praebet
concursus indifferentes, et permittat peccatum, creatura potest ponere peccatum,
et hoc abesse tanquam a causa per se; et hac ratione peccatum actuale
culpa abluta potest poni cum gratia, quia in praesenti providentia ab eo
tanquam a causa per se.

Similiter eodem modo peccatum habituale potest abesse
tanquam a causa per se obturari in conservatio gratiae: quia haec gratia in subiecto
exigit, Deus talem peccatum remittere, [illegible] non est, nec morali obtura-
ri a creatura, ideoque habituale peccatum non potest ablui obturari a creatura
in conservatio gratiae; et tamen ex supra, quod Deus non admittat exigentiam gratiae
nec peccatum remittat, peccatum perseverat, neque causa moralis obtura-
bitur creaturae, a qua [illegible] per se, quia haec conservatio gratiae absolute
negat perseverare peccatum; potest tamen ex suppositione, quod Deus adhuc existente
gratia in subiecto nobis peccatum remittere.

Ad 1um confirmationem secundo
maiorem, et 2o minorem. peccatum enim non est a Deo neque inspirari, neque in obtura-
ri, ideoque neque est absurdum, neque obstat [illegible] illius culpa non contin-
gere culpa ordinaria, sed de absoluta, qua contingit culpa absoluta
permittendi actuale, s. non remittendi habituale; non vero contingit culpa
abluta operante, s. obturante: quia supposita Dei permissione, s. ratione
remissionis creatura sua ordinaria providentia praecludit, s. obturat peccatum in
conservatio gratiae. =

Ad 2am confirmationem distinguo maiorem: effectus miraculosus [illegible]
abluere gratiae exigentiam, concedo; effectus miraculosus abluere, non vero exigentiam,
nego. ideoque si esset effectus ablutae miraculosus, quod prius more [illegible]
in instanti sequenti blasphemaret homo, non tamen blasphemia
esset a Deo tanquam a causa per se, quia exigentia, quod in tali instanti
homo [illegible] non esset effectus miraculosus, quod ibi blasphemaret, quare

discurso mox, q[uod] pro quo cum p[ar]te effectus miraculosus est absolute,
a Deo; ex suppone, non. Utrumq[ue] explicatum e[st], et non loq[uimur] qui effectus qui ex
suppone n[on] e[st] miraculosus, n[on] e[st] neque a Deo ut a causa p[er] se, neq[ue] illi
tribuit, ut ex dictis [illegible].

Ad Contra dices, q[uia] n[on] solum e[st] a Deo tan-
quam a causa p[er] se, ip[s]i q[ue] tribuitur, q[uod] est absolute, quod ex supp[ositione] mi-
raculosum e[st], verum e[ti]a[m], q[uod] solum absolute [est] miraculosum, quamvis ex
suppe tale n[on] sit, ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deo tribuitur,
e[st] a Deo mo[do] sibi proportionato tanquam a causa p[er] se, eo q[uod] absolute
sit miraculosa, h[oc] ex suppe, q[uod] Deus [illegible] [illegible] ad di-
buxendum talis natio n[on] fuerit miraculosa, sed [illegible], est naturalissime
subsequens ad talis [illegible] [illegible]; et idem e[st] de ob[iecti]s [illegible] miraculosis
raculosis, quia eo q[uod] absolute talis sint, quamvis facta suppe divini
[illegible], s[cilicet] huius [illegible] miraculosi n[on] sint, sunt a Deo tanquam
a causa p[er] se, i[de]o ipsi tribuuntur: [illegible] [illegible] [illegible], eo q[uod] absolute
sit miraculosa quamvis ex suppe talis n[on] sit, erit a Deo tanquam a ca[usa]
p[er] se illi q[ue] tribuetur.

[illegible] arguendo [illegible] n[on] solum e[st] a Deo tanquam
a causa p[er] se est, s[ed] miraculosum [illegible] posit e[st] effectus p[er] se divinis [illegible]
[illegible]; sicut n[on] posit e[st], no. sicut enim h[oc] q[uo]d creatura e[st], h[abe]at depen-
dentiam a divina [illegible], n[on] [illegible] cuiuslibet creati [illegible] causa p[er] se, neq[ue] quilibet
creatus Deo tribuitur, sed solum id, q[uod] potest p[er] se pendere a divina
[illegible], ideo q[uod] [illegible] n[on] e[st] a Deo tanquam a ca[usa] p[er] se, neq[ue] Deo tri-
buitur. Sicut q[uo]d [illegible] facta suppone miraculosa natio [illegible]
aut [illegible] a [illegible], Deus n[on] [illegible] causa p[er] se, neq[ue] illi tribuetur. ex q[ui]bus
[illegible] [illegible] [illegible] in instantia [illegible] sunt effectus [illegible], quia
p[er] se [illegible] pendere a divina [illegible], ideo [illegible] sunt [illegible] quam a ca[usa]
p[er] se, Deoq[ue] tribuuntur, sive [illegible] a Deo miraculose absolute [illegible]
sive [illegible] ex suppe = quocumq[ue] enim mo[do] sint a Deo sunt tanquam
a causa p[er] se.

Sectio 4a

Fit progressus ad alia argumenta.

[illegible]

est participatio divinae naturae; ideo est principium formale, de nulla pot[est] compa-
tibile cum peccato. quod et probatur ex eo, quod aliquid formaliter contrarium effective compa-
titur, participationem eiusdem contrarii per participationem. Ut patet in lumi-
ne lunae, cuius lux essentialiter expellit tenebras, quia est participatio lucis
solaris essentialiter expellentis tenebras. —

Confirmatur,
quia repugnat essentialiter, sicut de illa natura fidei supernaturalis
coniungi cum errore, professio cum mendacio, lumen glo-
riae cum falsitate, ideo non est, et participatio divinae naturae
veritatis essentialiter incompatibilis cum vitiis et imperfectioni-
bus. quod et confirmatur, quia ergo est participatio naturae divinae essentialiter incompati-
bilis cum peccato, eadem enim est essentialiter incompatibilis cum illa privati-
one: quia propterea charitas sicut natura est essentialiter incompatibilis cum odio
Dei, quia est participatio divinae charitatis essentialiter incompatibilis
cum tali odio; ideo gratia est participatio divinae naturae essentialiter incompatibilis cum
peccato: quod est eadem ratio. —

Ad argumentum
respondendo maiorem. gratia est participatio naturae divinae cum qua illa est radix expro-
priationis, et similis quaedam, cum qua est principium essentialiter, et essentialiter incompa-
tibilis cum peccato, non. sicut enim gratia non est omnipotens, licet sit participatio naturae divinae
quae est radix omnipotentiae, quia non est eius participatio, cum quae talis radix est; sic
gratia licet sit participatio naturae divinae essentialiter incompatibilis cum peccato, non
est talis, quia non est eiusdem participatio cum hoc praedicato.

concedendo
maiorem, et nego consequentiam: quia licet participanti soleat convenire participatio
ideo, quod essentialiter convenit rei participatae, cum quod hoc ratione participationis, non
tamen aliud convenire, nec exemplum lunae est ad rem, quia nemo
participatio lunaris: ideo ab illa lumine licet sit essentialiter illas expellit,
quia lux, et privatio de nulla potest convenire. At participatio non gratiae
[illegible] debet hic supponi, non est eadem ratio.

Ad 2.um [illegible]
non maior necessitatem fidei et charitatis. Professio mendacii, et lumen falsi, dicto
autem licet non sit incompatibilis cum voluntate Dei non permittentis peccatum,

non vero analogice bonus actus ex bonis habitualibus, cum bonis de facto non coniunguntur. nullus enim habitus, sive habeat se per modum potentiae dantis posse simpliciter, sive per modum puri habitus facilitantis det contraria mala ex actibus suis, ad quorum contrarios dat posse, s(ive) facilitat.

Ad tertiam confirmationem negamus maiorem, quia falsa est haec suppositio, scilicet charitatem de potentia absoluta non posse componi cum odio Dei. charitas supernaturalis solum habitualis se habet per modum potentiae inclinantis ad actus supernaturales amoris Dei non autem ad amorem obiecti non solum de potentia absoluta, verum etiam de potentia ordinaria potest componi cum odio eiusdem obiecti. potest ergo charitas de potentia absoluta componi cum odio Dei, quod vero non possit componi de potentia ordinaria [illegible] ex eo quod gratia sit comes inseparabilis charitatis, et gratia de potentia ordinaria non possit componi cum peccato, quale est odium Dei.

Cum ergo gratia repugnat idem subiectum referri ad duos ultimos fines totales; alioquin ~~[illegible]~~ quilibet eorum esset totalis, ut supponitur (et non esset totalis) et non esset totalis, debet enim finis ultimus totalis esse perfecte unicus, et non ad multitudinem alterius; alioquin unus esset cum altero, tanquam ex duobus partialibus fit unus totalis. Sed gratia et peccatum convenirent in eodem subiecto, hoc referret ad duos fines ultimos totales: ergo gratia et peccatum non possunt componi in eodem subiecto.

Probatur minor, quia comparative gratia refert subiectum ad Deum, tanquam ad ultimum finem totalem: cum gratia eiusdem sic referat ad Deum hac gratia cum ea eadem ut pote qualitas honestissima non potest non [illegible] finem: at quum peccatum refert subiectum ad creaturam, tanquam ad ultimum finem totalem: nec gratia [illegible], sive peccator sic refert ad creaturam peccatum, ut pote malum inhonestum, et pessimum, sic refert ad creaturam ergo si gratia, et peccatum convenirent in eodem subiecto, hoc refferretur ad duos ultimos fines totales.

Confirmatur, quia per gratiam convertitur homo ad Deum tanquam ad ultimum finem; per peccatum vero convertitur ad creaturam [illegible] ultimo fine. peccatum enim est aversio a Deo, et conversio ad creaturam [illegible] repugnat

vel subita reverti ad Deum tanquam ad ultimum finem, et arctius
averti: et repugnat in eodem subiecto non posse et parum re-
dispositionem magis: repugnat enim subiectum esse in actibus ret[illegible] re-
tractiones, quarum una sit habitualis per modum actus, et alia per relationem, quarum
una se habeat per modum actus, et altera per modum habitus, seu virtualis per modum
habitus, non. repugnat quod subiectum habere sub duobus actibus, et amoris,
quo Deum supra omnia diligat, ad Deumque omnia referat: et alterius quo
creaturam supra omnia diligat, ad eamque etiam referat omnia: sic in subiectum
referre ad duos ultimos fines totales, relatione se habente per modum actus.

Dist. ~~[illegible]~~ inclinatio

repugnat subiectum habere habitum Charitatis, quo Deum super omnia vult ... Sed non re-
pugnat supra rationem amandum; subiectumque reddat per modum habitus relatum
ad Deum ut ad ultimum finem totalem; et unum habere habitum ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ quo sit talis ad totum, ad eumque referat per modum habi-
tus tanquam ad ultimum finem totalem (ut forte patet, eo ipso quod
peccet, colocat in creatura rationem ultimi finis, quod modo non est dispositio) nec
etiam repugnat cum suggesto habitu Charitatis, ratio et vinculum
peccati actus ebrietatis, ita ut per ipsum relinquat subiectum habitualiter
ad Deum tanquam ad ultimum finem totalem. Per eum non actualiter
referat ad totum.

Quomodo vero est ipsum, et facilius ad unum actum
in opposito cum facilitate, et propria ad actum oppositum; nec cum ipso habitu
per modum actus intensio opponantur, cum gratia solum referat subiectum ad
Deum tanquam ad ultimum finem totalem per modum habitus, et per modum
actus. Patet aliquis habitualiter referat subiectum ad creaturam tanquam ad
ultimum finem totalem per modum habitus, et partim actualiter per modum actus,
in hoc est talis de potentia absoluta, posse utrumque simul cum gratia solum per
modum habitus referentur.

Unde patet ad primam conclusionem ...
per primam quaestionem, esse rationem se habere per modum habitus in actu, se
habere per modum actus, non. Et eodem modo repugnat subiectum esse
in duobus ultimis finibus per modum actus in actu; sic enim sub per modum actus et aliter
per modum habitudinis, i. veluti per modum habitus, non. quandoque in ...

actualiter, avertit subtrahit ad Deum per modum habitus. Probatur: actuale est aversio a Deo, avertit ab eo per modum actus; ergo si habitualis sit, est aversio, avertit a Deo per modum habitus. Ideo [illegible], saltem ex parte absoluta est incompatibile cum gratia.

Tertio, gratia [illegible] actus commutabiliter gratiae est actus [illegible] dilectionis, efficax, et [illegible] dans [illegible] supremum, sed faciens obtinere sibi [illegible]: sed cum huiusmodi actu non potest componi gratia in subiecto; non enim sufficere [illegible] a Deo subtrahit, cui [illegible] gratia, nec [illegible] dilectioni [illegible] gratia, et [illegible] de nulla gratia possunt componi. Respondeo distinguendo maiorem, actus commutabiliter [illegible] aliquo modo cum illo [illegible], nego. [illegible] non est actus perfectae dilectionis, sed solus quasi [illegible] quatenus illum Deum [illegible] dilectione subtrahere, quamvis [illegible]; non enim sufficere [illegible] absolute [illegible] gratia subtrahit [illegible] odio habeat.

[illegible] actus [illegible] est efficax, et [illegible] quatenus [illegible], [illegible] actus [illegible], sed faciens obtinere sibi [illegible] non solum [illegible] dilectioni, quam gratia exigit [illegible] exigentia [illegible] gratiae; [illegible] Deus huic exigentiae non annuat, nec remittat gratiam [illegible] dilectioni [illegible] a Deo [illegible] Deus [illegible] subtrahit illud, quod [illegible] suae dilectionis, [illegible] a Deo odio habere [illegible].

Quarto, quia [illegible] aliquid positivum: non enim minus differt [illegible] [illegible], cuius [illegible] aliquid positivum: [illegible] gratiae [illegible]; [illegible] sunt gratiae, et [illegible] differt a [illegible] gratiae, et [illegible] non est aliquid positivum: ergo [illegible] possunt componi.

Respondeo distinguendo [illegible] [illegible], nego. [illegible]

et iniustum eo quod hic, ille distat ab hoc quam aliquid positivum quod est iniustus ut sic, ille distat ab hoc quam aliquid negativum, sicut quod carentia peccati, quae carentia est aliquid negativum saltem logice. Ergo logice quoniam hic carentia peccati respectu [illegible] ratio physica, quando est in iis qui numquam peccaverunt; semper enim est ratio logica, et positiva physica ut patet [illegible], qui aliquando peccarunt, in quibus carentia peccati est remissio peccati, scilicet condigna satisfactio pro illo, quae utique est aliquid positivum physicum.

Si sed obstat minus distare iustum ab iniusto, quam distat sapiens ab insipiente, non obstat, quia si sapiens distat ab insipiente per positivum, et negativum, et iustus ab iniusto solum per negativum, quatenus plus distat sapiens ab insipiente. Eadem distantia solum est physica, non moralis, in qua est in moralibus, et aestimatione prudenti plus distat iustus ab iniusto, qui solum distat per negativum, quam sapiens ab insipiente, qui distat per positivum, et negativum.

Dixi rationabiliter sapiens distare quoniam quod absolute loquendo sapiens ab insipiente solum distat per duplex negativum: sicut [illegible] praeter eius sapientiam, et carentia eius exterius, praeter sapiens exit; eius autem paulus cum eadem sapientia [illegible] pluribus exterioribus [illegible] esse, non sit sapiens absolute, sed insipiens, eius bonum, quale est sapiens non sit nisi ex integra causa; malum autem, quale est insipiens, sit ex quocumque defectu. In qua ratione eodem modo fiat distantia iusti ab iniusto, et sapientis ab insipienti, et utraque sit naturalis, tamen dum in re moralis maior est distantia iusti ab iniusto, quam sit de distantia in re physica.

Quaeres, quae plures sunt qualitates spirituales, quae adhuc de potentia absoluta non possunt poni in eodem subiecto ut assensus, et dissensus eiusdem obiecti in eodem instanti: amor efficax, et odium efficax eiusdem obiecti in eadem voluntate sub eadem [illegible], et [illegible]: quae adhuc de potentia absoluta non possunt componi. Respondetur, quia [illegible] est [illegible], adhuc [illegible] incompatibiliter [illegible]; [illegible] est, quia [illegible]: nullus in hominis fuerit ad oppositum efficaciter [illegible] est. Respondetur deinde, quia eius [illegible] Dei, de nulla potentia est incompatibile peccatum, illa est summa felicitas, haec autem summum

maxia: id maxe ēno dicā a: hæc in longe excedit vires, et
repartiones gratia [illegible] illa solum [illegible]
ex gratia, et gratias dei nulla propria possunt Compari.

Tertio permittendo maiorem, et negando minorem: si enim sunt tales qualitates, habent immediate essentialiter annexam mutuam relationem, que in hac gratia, et gratia [illegible] ex habitibus dictis. Incompositam autem assensum, et dissensum eiusdem obiecti concedimus in tantum non videtur esse, quamdiu non [illegible] ex ponunt quod non possit intellectus assentiri evidenter falso, quod est duplex et contradictorium, cui assentiret intellectus eidem obiecto simul assentiendo, et dissentiendo.

Hoc tamen non probat posse dici maius Compari: si enim ex suppositione assensus Deus infunderet dissensum, intellectus quidem haberet dissensum, non tamen dissentiret: quia unum ex essentialiter requisitis ad hoc ut intellectus dissentiat, est, ne praesupponatur assensus qualitas contraria supernaturalis. Quod si econtra intellectui dissentienti Deus supernaturaliter infunderet assensum, intellectus non assentiret, quia unum ex essentialiter requisitis, ad hoc, ut intellectus assentiat, est ne praesupponatur dissensus. Quod si tamen simul Deus assensum, et dissensum infunderet, intellectus nec assentiret, nec dissentiret obiecto, sed maneret suspensus: quia etiam unum ex requisitis essentialiter ad hoc ut intellectus assentiat vel dissentiat est ut [illegible] nec qualitas infundatur.

Cum aliqualiter filio hominis [?] exemplia, tam in supernaturalibus, tam in naturalibus. in illis exemplaria quae est filiatio adoptiva, filius adoptivus non constituit, nisi praesupposita ratione filiationis naturalis in subiecto, quam quia in Christo fuit supposita [illegible] filius adoptivus non constituit. in istis autem similitudo sex- [illegible] accessu, et recessu per motum localem ad terram. non enim advenit accedit sublatum per motum ab intrinseco, nisi ex suppositione, quod per motum ab extrinseco eadem velocitate non moveatur ad terram saxum, ut patet in eo, qui in navi versus terram orientalem se movet, ad quam non accedit, nisi ex suppositione quod eadem velocitate a navi non moveatur versus terram occidentalem.

quae exempla [illegible] in [illegible] satis explanant, quatenus de potentia absoluta possint [illegible] assensus, et dissensus, quin propterea intellectus ob[illegible] assentiat, et dissentiat, nec sibi persuadeat duplex contradictionem, quale sibi persuaderet si quilibet homo [illegible] [illegible] esset in rubro, qualiter naturaliter perciperet in rubro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operationes [illegible] [illegible] ante exactam [illegible]. quae etiam proportionaliter dicenda sunt de amore, et odio, quae de potentia absoluta ponantur in voluntate, non [illegible] voluntas amabilitate [illegible] et [illegible] odio [illegible], vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suspendit.

Ad [illegible] [illegible] [illegible] mare, et non mare, ad [illegible] [illegible] talis affectiones in [illegible] satis [illegible] [illegible] [illegible] adeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], non [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] avolare, id debet [illegible], non vero [illegible] id [illegible]. ad alteram [illegible], non mare: [illegible] Dei summa felicitas [illegible] esse [illegible], sive [illegible], cui satis est, quod de [illegible] expulsio summae miseriae [illegible] [illegible]. non vero est [illegible], quod [illegible] Divinitas [illegible] [illegible] [illegible].
quaestio 3a an [illegible] possit expelli per [illegible] [illegible] extrinsecas

Q. 3a

An [illegible] possit expelli per [illegible] Condonationes extrinsecas, an possit remitti sine infusione [illegible], nec non sine retractatione, sive poenitentia [illegible], Deo per solam suae voluntatis remittente, sive condonante [illegible].

sectio 1a

Responsum ad quaestionem, et Doctorum sententiis, propositis [illegible]. De potentia ordinaria, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible], sive remitti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] ex [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]: [illegible] [illegible]

non remittitur nisi per sola baptismi, vel per contritionis perfectae in re, vel in voto, ut est doctrina eiusdem Tridentini; id est per sola sua causa gratia, ut docetur saltem de [illegible] Tridentinum; igitur praeter eam contritionem, et [illegible] peccatum non remittitur sine infusione gratiae.

Dico 3o. Cum eadem gratia, et contritione peccatum non remittitur sine retractatione peccati; non remittitur sine poenitentia, sive contritione, docente Tridentino sessione 14a contritionis motum, ad impetrandam veniam peccatorum fuisse quovis tempore necessarium. Haec contritio est retractatio proprii peccati, quod adultis hominibus [illegible] aliud quod originale numquam remittitur sine praedicta contritione, poenitentia, sive retractatione. Dixi praeterea originali aliquo [illegible] hoc remittitur parvulis absque ulla eorum retractatione [illegible] adultis autem, et non remittitur sine [illegible], remittitur in eis sine motu retractationis, etiam sacramentum baptismi suscipiunt: cum enim hoc peccatum sit propria voluntate voluntarium non fuerit, consequens est ab eis non exigi eius retractationem, quod per propriam voluntatem non commiserunt.

Dico 4o [illegible] peccatum habituale, sive personale sit, et proprium, sive originale, et commune [illegible] ex eo [illegible] cum [illegible] de peccato [illegible] sed tantum morale, quod moraliter [illegible] tollere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod non [illegible] [illegible] de peccato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actuale est, [illegible] per infusionem gratiae [illegible] non [illegible] remitti; [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] statuo.

5a [illegible]: [illegible] habituale est peccatum actuale non physice, sed moraliter [illegible] non physice [illegible] [illegible] [illegible] peccatum actuale [illegible] habituale, quod si physice [illegible] et moraliter [illegible], neque peccatum est actuale, neque habituale [illegible]

viuunt vere mundi sunt a peccato, et illius expertes, quia neque physice, neque politice, neque moraliter permanet peccatum

2a pars

hanc moralem permanentiam non destruit ..., quod peccatum, quod aliquando commissum fuit, modo non retractetur. quamuis enim contineret, quod per additionem supernaturalem extra se ..., i. per additionem naturalem, si incepit ... peccatum retractaret, adhuc peccatum moraliter permaneret ... sic retractatum non tunc peccatum, cum peccatum per ... non tolleret, sive remitteret nisi per infusionem gratiae sic retractatum per actum mere naturalem justificaret, sive diceret, quod esset haeresis pelagiana, vel saltem semipelagiana ...

Est igitur peccatum habituale, sive quod est actuale moraliter perseverans, ... non priuatio gratiae habitualis; sicut ad hoc ut Deus ... possit auferre gratiam ut possit auferre ... priuationem gratiae; sed non ... peccatum habituale: hoc enim ... permanentiam actuale, quale non praeterisse supponimus: ergo peccatum habituale non est priuatio gratiae; quod si ... non ... priuatio gratiae est peccatum habituale, sed eam, quae inducit per peccatum actuale ...: quia priuationes ... semper eadem ... sive ab hoc, sive ab illo proueniat, sive ... eadem, sive ... proueniat: sed priuatio non inducta per peccatum actuale non est peccatum habituale: ergo nec per illud inducta.

Dico 2o: quod peccatum originale non minus ... priuationes ... naturalis, sive moris ..., et priuationes ... appetitus ... rationi, et ... priuationes ... voluptatum etc.: sed haec omnia non sunt peccata originalia, ... habitualia, et si per peccatum originale sint inducta, manent enim in justificatis, in quibus non manet peccatum ... fide diuina ... in baptizatis, sive ..., sive non ... peccatum, ut docet Tridentinum: ergo priuatio

aliquis, sicut per gratiam actuale indulatur, sicut non, et per gratiam habitualem non condonatur per gratiam actuale indulatur, verum, et per gratiam, quale est habituale.

Ergo gratiam habituale, si gratiam moralem perseveraret, peccatum, quod aliquando commisit fuit, et non remittitur. non autem remitteretur, quando quo debita satisfactio non est oblata, id est ego a Deo, ad cuius gratiam amisit, debita eius vero tamen, quia eo praecise, quod intelligitur quis aliquando peccasse, condignam non satisfecisse, nec Deus condonasse intelligitur peccato, sed non in actuali, cum hoc ipso committitur tamquam per in habituali.

Explicatur exemplo desumpto ab humanis; si enim quis a proprio Domino in moralem aufertur per actualem iniuriam, iniuria actualis: quod peccatum, et iniuria ad cuius gratiam tamdiu moraliter perseverat, quamdiu pro hac satisfactio debita satisfacere restituendo, id est quamdiu peccatum liberaliter condonaverit.

Sic et Deus quando leges divinas transgreditur, per actualem iniuriam Deus, eiusque iniuriam, id est offensam infert, quod peccatum iniuriae, sive offensa tamdiu durat moraliter, quamdiu quo non offert debita satisfactio, id est Deus non remittit. Quia remissio an possit esse per meram extrinsecam condonationem, nullo intrinseco posito ex parte peccatoris, quod est peccatum. Sic ista docet remissionem gratiae non esse possibilem, nisi per infusionem gratiae sanctificantis. Ita docent thomistae, quos sequuntur ex nostris Salmanticenses, et alii apud Ripaldam to. 2° de ente supernali lib. 0 disp. ultima sect. 2. Contra docet non esse possibilem remissionem gratiae, sine retractatione peccatoris, sive Soarez, Vasquez et plures alii, apud eundem Ripaldam. Sic asserit, possibile esse remissionem peccati per gratiam, et meram condonationem extrinsecam absque infusione sanctificantis retractatione peccatoris, imo absque ullo physico intrinseco expressa peccatoris in se sua. Arriaga, Ripalda item, et alii.

Sectio 2a

Potest remitti peccatum absque infusione gratiae.

Probatur

gratia peccatum est inimicitia cum Deo. nam cum peccatum sit in aliquo, fit homo inimicus Dei; gratia autem est amicitia cum Deo: nam cum adest, fit homo amicus Dei, ut satis supra a nobis explicatum; ideo ad tollendas inimicitias non est necesse ponere, sive infundere amicitias: dari enim statum medium: quo scilicet nec est amicitia, nec inimicitia: ergo ad tollendum, sive remittendum peccatum non est necessaria infusio gratiae.

Confirmatur quarto: quia peccatum est servitus, et captivitas diaboli; gratia est filiatio, et adoptio Dei; ergo ad remittendum, sive tollendum servitutem, et captivitatem, non est necesse assumere servum in filium adoptivum per filiationem, et adoptionem: datur enim status medius, quo nec sit servitus, nec filiatio: sicut enim eo ipso, quod quis liber sit, non sequitur eo ipso, quod filius sit, nec eo ipso, quod filius non sit, servus est: ergo potest remitti servitus, sive peccatum absque infusione gratiae, sive absque assumptione in filium adoptivum.

Probatur: quia peccatum est iniuria, seu offensa Dei, in hoc enim status totus quod ut iniuria remittatur, iniurianti infundere aliquod intrinsecum, seu potest remitti per meram condonationem extrinsecam, ut patet in rebus humanis: ergo Deus potest peccatum remittere, non necesse infundere gratiam, seu donum aliud intrinsecum, sed potest illud remittere per meram condonationem extrinsecam. Confirmatur, quia creata voluntas, et finita, et vi sua, non minus perfecta et efficax est voluntas Divina, se sola considerata, quam voluntas creata: sed haec sola, et absque ullo adminiculo se tenente intra ex parte iniuriantis, seu offendentis, potest offensas seu iniurias remittere, et condonare: ergo potest Divina voluntas absque ullo adminiculo intra se tenente ex parte peccatoris, sive donum gratiae, sive aliud quodcumque per solam extrinsecam condonationem remittere peccatum.

Dices, disparitatem esse inter voluntatem Divinam condonantem, et humanam: haec enim cum sit mutabilis, per ipsam condonationem, non est necesse fieri aliquam intra mutationem in eo, cui remittit offensam; at cum Divina voluntas sit immutabilis, necesse est fieri mutationem intra eum quem ipsa remittit peccatum. impossibile enim, imo et inintelligibile, quod peccator transeat de statu inimici peccatoris, et Deus de infenso peccatori inimici infensus, nulla facta intra mutatione peccatoris.

sed dari

Ad 2am dico, quod licet sit vera [illegible] solutio, quam
confugiunt ad difficillimum mysterium actuum liberorum Dei, ut ibi argumenti
difficultas non tam solvatur, quam obscuretur, et confundatur, quod evidenter patet;
quia si Deus libere velit per actus liberos esse creaturas existentes, et [illegible]
mutabiles, [illegible] [illegible], permittendo committere peccata absque
confusione [illegible], per solam [illegible] extrinsecam, quia [illegible] homo per eas posse
committere sui offensas s. iniurias, eo, quod sit omnino mutabilis, et mutetur
per suos actus liberos: sed Deus in velle libere per actus esse creaturas existentes,
neque per eas est mutabilis, in mysterio actuum liberorum Dei, quod a pluribus
[illegible] semper [illegible] [illegible]: [illegible] solutio, quae tota innititur
huic immutabilitati, non esse solutio argumenti, quam confugiunt ad [illegible]
[illegible], ut ibi confundatur obscuratur, et implicite difficultas argumenti.

Ad 2o:
quia, quod incompossibile, immo, et inintelligibile est in creatura, possibile, et
intelligibile in Deo: impossibile enim, immo, et inintelligibile, quod creatura
libere velit, committat iniurias [illegible] sui, [illegible] mutetur: sed possibile
omnino hoc possibile est, et intelligibile in Deo, quod committat peccatum, [illegible]
[illegible]: committit enim sine mutatione sui [illegible]: [illegible] creaturis
impossibile, et inintelligibile sit cum alteri committere offensas sine
mutatione, [illegible] ex parte [illegible] [illegible] intelligi in Deo, quod committat
offensas sine sui s. creaturae mutatione.

Ad 3o: [illegible] actus liber Divinus
[illegible] sua immutabilitate, et [illegible] perfectionem, in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] libero creato, [illegible] eius imperfectionibus: [illegible]
libera creaturae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
alicuius omnino ex parte illius cui sit commissio; et alioquin dicit imperfectionem
mutationis voluntatis, [illegible] est actus liber: [illegible] actus liber Dei
sine imperfectione mutandi voluntatem Divinam, habebit perfectionem committendi
peccatum, absque [illegible] mutationis, [illegible] ex parte [illegible], [illegible]
[illegible] sine confusione [illegible].

[illegible] instantia, quae [illegible] [illegible]
liberorum Dei [illegible] dicere [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et unitate divina, quae voluntas divina non est sui ipsius per se tandem
(inclusa) per se productionis est [illegible] in voluntate creata, secundum ipsius hujus
intra productionibus: sed voluntas creata potest remittere sine indi-
gentia alicujus extrinsici, habet enim illa effectus; verbi gratia per remissio-
nem ipsius propriae productionis [illegible]: ergo divina voluntas potest remi-
ttere sine indigentia alicujus extrinsici; quin propterea per remissionem
intrinsece mutetur.

Dices 4°, ergo ut intelligatur actus Dei liber, satis est intel-
ligi effectus ad extra: sic enim intelligit Deus libere velle mundum per exi-
stentiam ipsius mundi; ergo sine infusione gratiae potest intelligi effectus ad extra
connexus cum remissione peccati: sicut enim Christus Dominus explicavit velle
opera sua acceptari a Deo, ut solum ut meritoria sunt gratiae, sed ut satis-
factoria sunt pro peccato in actu, ita vo[luntas] Christi Domini [illegible]
cum remissione peccati, oblata enim condigna satisfactione pro peccato, ea accep-
tata statim cessat peccatum. Respondeo actum si actus Dei liber exigat mutationem
ad extra: potest Deus remittere peccatum sine infusione gratiae.

Denique ad
argumentum: etiam peccatum est offensa inter homines, et Deus remittere offensam
sibi factam: quoniam homo dum remittit, ei remittit, qui per offensam
nihil intrinsecum amisit, ideoque potest remittere nihil intrinsecum ponendo
in offendente; at Deus remittere peccatori, qui per peccatum gratiam
et dona supernaturalia intra amisit, propterea non potest ei peccatum
remittere, nisi gratiam intrinsecam illi restituendo, sive infundendo.

Sed dices
1°, ergo ut offendenti remittatur injuria, scilicet offensa, non semper eidem
restituitur ea, quam per [illegible], scilicet offensa amisit [illegible] inesse, qui
per [illegible] alicujus amicitiam amisit, cui remittitur injuria
[illegible] eam [illegible] in amicitia [illegible] pristina restituatur: ergo ut
peccatori remittatur peccatum, non semper eidem restituitur gratia quam amisit:
ea enim quae amisit est extra scilicet intra offendentem, praeter debitum
ad remissionem injuriae: fieri autem non semper restitui bona extra
[illegible], quae amisit, [illegible] restitui bona intra.

Ad 2°, quasi [illegible]

ut si Domino iniuriis reddat, maneat tamen peccatum sine restitutione, non-
iniuriis infert Domino, amittit bona interna, immo majora intrinseca,
quae gratia est contra hoc: id potest Dominus servo huiusmodi iniuriam condo-
nare, quin ullus maneat peccatum restituat, immo et si servus aliunde
habeat bona, quibus pro hac iniuria satisfaciat, potest Dominus satisfactionem
non exigere: ergo et si per peccatum bona intra gratiam peccator amittat
poterit ei remitti peccatum absque restitutione gratiae.

Dar. 3o, quatenus
sequitur, quod si humana gratia eam Deus sine gratia homini auferat, et nihilominus
sequitur iniquum, huic ingrato parati possit remitti peccatum absque
infusione gratiae: potest enim illo non ipsi peccatum, quod est bonum in illo, quod per peccatum
non amisit: ideo enim aliis non potest remitti peccatum absque infusione gratiae,
quia per peccatum amiserunt gratiam: sed iste non amisit gratiam: ergo isti absque gratia
potest remitti peccatum.

Dar. 4o: quia privatio gratiae induit ingratitudinem
peccati: peccatum enim Deus iustissime punit privatione gratiae; sed ut remittatur
peccatum non est necesse restitui gratiam, cuius privatio in poenam peccati inducitur
ut patet in peccato originali, quod remittitur, quin nobis restituantur, sive
dona felicissimi status innocentiae, quae per peccatum amisimus, neque
restituitur nobis subiectio appetitus ad rationem: immortalitas et aliaque:
ergo ut remittatur peccatum non est necesse restitui gratiam subiectam a peccato
ablatam.

Sectio 3a

Afferuntur pro contraria sententia

1o. quia ut
peccatum remittatur necesse est fieri aliquam mutationem intrinsecam, non enim ipse
Deus enim transit a non infenso peccatori in non infensum eidem; et peccatori cum
sit dissimilis Dei in non dissimilem eiusdem, quae est extrinseca denominatio
tantum mutatio sit in natura non: sed haec mutatio non fit in ipso: Deus enim est
immutabilis: ergo necesse est fieri in peccatore; cum non sit alia forma per
quam possit dici necesse enim est fieri per gratiam: quia non est enim alia forma
: non est remissiva peccati. Secundo; quia divina voluntas nequit mutari in
se ipsa, sed dum condonando peccatum incipit diligere peccatorem, hic aliquo

mutatio, ut in incepto esse et in ultimo non esse, in incepto esse in [illegible] esse, quae in manere omne non fuit: ergo haec mutatio debet fieri in peccatore: per infusionem scilicet gratiae.

2o arguitur, quia remissio peccati est specialis dilectio Dei, qua peccatorem [illegible] in palatio, sive gratia Dei elevat peccatorem, quae in intellectu nostro sunt sive specialis Dei dilectione: sed dilectio specialis Dei qua peccatorem non potest non ponere aliquid intrinsecum in peccatore: dilectio enim, sive amor Dei ut docet Divus Thomas est amor efficiendus non supponens, sed causans bonitatem, quam amat, cum tamen amor creatus sit affectivus, et inefficiendus supponens, non causans bonitatem quam amat: ergo remissio peccati ponit aliquid intrinsecum in peccatore, scilicet gratiam.

3o: quia remissio peccatorum sine infusione gratiae est per meram condonationem extrinsecam, et peccatum non imputatum: sed hic est error haereticorum nostri temporis affirmantium, iustificationem fieri per non imputationem peccatorum, et non per infusionem gratiae: ergo sine huius infusione negatur remissio peccatorum. Confirmatur: quia opinio [illegible] de potentia Dei absoluta posse [illegible] in duplici loco [illegible] de [illegible] defenditur quia haereticos existentia [illegible] [illegible]: sed talis [illegible] posse remissionem peccatorum sine infusione gratiae, adstruit defendit quia haereticos iustificationem fieri per infusionem gratiae: ergo illud posse fieri negandum est.

Confirmatur deinde quia opinio est eligenda, quae magis adversatur erroribus haereticorum: sicut enim [illegible] magis [illegible] veritatis Catholicae: sed opinio negans posse remissionem peccatorum sine infusione gratiae magis adversatur opposito errori iustificationis sine infusione gratiae: ergo ea opinio potius quam opposita est eligenda.

4o arguitur: quia impossibile est tolli [illegible] nisi per [illegible] lucis [illegible]: sic enim impossibile est tolli tenebras nisi per lucem, neque culpam nisi per gratiam: sed gratia habitualis [illegible] elevationis in finem supernaturalem est privatio gratiae: ergo in [illegible] tenemur gratiam non amittere, sed quantum in

nobis

ē eas Deserbare: ideoq voluntaria privatio grae quae patus ē in primo ē mo tolli, atque non per infusionem grae.

Confirmat 1°: qa macula pcati et patus habituale sit idem: transacto enim pcato actuali, manet illius macula, quae dicit patum habituale: sed macula pcati ē privatio grae; tum qa gra ē mundities, tum qa id, quod manet ē macula, manet autem privatio grae: ergo iniri [illegible] grae non potest tolli patum habituale. Confirmat 2°: qa macula pcati ex se, et ex natura consumit a pcato: sed ea, quae sic conveniunt non tollunt per solam extram voluntatem Dei, sed per contrarium positivum, ut ē mortuum, tenebrosum: ergo nec patum tollitur nisi per positivum contrarium grae. Sectio tamen ad argumenta.

Sectio 4ª

Respondetur ad argumenta

Ad primum di- cendo maj. et patum remittatur necesse ē fieri aliquam mutationem formalem, vel virtualem, concedo; determinate formalem, nego. Transit ergo Deus remittens patum de inferno patoris [illegible] per mutationem virtualem, non formalem, sed virtualem: quae enim voluntas creata propter sui imperfectionem praestat, eius libere colere, et libere remittit per mutationem formalem, id ipsum Deus propter sui infinitam perfectionem [illegible] praestat per solam mutationem virtualem suae voluntatis. quare non magis in Deus sit immutabilitas formalis, cum virtualiter mutabilis, quae virtualis intra mutatio in Deo sufficit ut peccatorem ex formaliter inimicum, transeat de inimico Dei in non inimicum, qa esse inimicum Dei peccatorem habitualem ē in patore denominatio extra desumpta a negatione donationis, et pato actuali physice praeterito.

Ad 2m [illegible] Disquo maj. Divina voluntas non potest mutari virtualiter [illegible] virtualiter, [illegible]. Et sic disquo minorem; etiam [illegible] mutatio virtualis, concedo, formalis, nego; cuius probatio [illegible] formalis ē mutatio rei; immutatio virtualis, non [illegible] mutatio virtualis, quae proprie non ē mutatio, [illegible]

pe seu in sensuali ...; nam, ergo, quae ante non fuit [illegible] fuit [illegible], quae distinctio [illegible] amor non erat adorationis extra, sed alius liberi Dei, quae claudit adorationem extra, cuius difficultas insuperabilis est intellectui creato naturaliter intelligenti.

Ad sextum argumentum dicendum, et concedimus distinctio [illegible] non posse non ponere aliquid intrinsece ... [illegible], dicendum est [illegible] non. Si enim amor salus aliquid morale intrinsecum ponat, [illegible] non est, cum [illegible] remissio [illegible] extra, et morale intrinsecum ponat, amor [illegible] ponat intrinsecum [illegible], aliquid morale intrinsecum ponit in illo. Nunc vero est, amor Dei [illegible] causare bonitatem, quam amat: amor enim quo Deus se amat non causat sed supponit bonitatem quam amat: et idem est de gaudio, quo Deus gaudet de poenitentia peccatoris, quod est amor [illegible] non [illegible], nec in illo causat, sed supponit. —

Ad [illegible] argumentum, gratia enim remissio est [illegible] gratia, sicut in humanis iniuriae remitti [illegible] solum per remissionem extra, et vere [illegible] iniuria [illegible] at gratia non imputatur est, [illegible] haeretici [illegible] gratia [illegible] est, adeo non oculta, et non [illegible]. [illegible] haereticos, [illegible] errare, [illegible] qui docent [illegible] gratiam non remitti, [illegible] eius docent, [illegible] [illegible] inhaerentis: nec [illegible] non dicimus, ideo [illegible] extra [illegible] adoratio non est non imputatio haereticorum. —

Ad [illegible] argumentum [illegible] in [illegible] [illegible] littera C, et D [illegible]: [illegible] opinio non solum opinio [illegible] haereticis, et veritatis catholicae [illegible] iudicio meo [illegible], [illegible] evidenter [illegible] illas [illegible] mirabile mihi semper visum fuerit [illegible] theologis [illegible] potuisse. ubi [illegible], [illegible] [illegible] loco [illegible], [illegible] [illegible] opinionem defendit veritatem catholicam

positionis Corporis Christi in pluribus locis definire
id qua ex hac veritate Catholica evidenter infertur, tanti
Doctoris iudicio, illa possibilis.

At ex hac veritate Catholica
de facto solum remitti peccata per infusionem gratiae, non sequitur
evidenter, immo nec probabiliter, quod de potentia Dei absoluta non
posse remitti peccata; de facto enim in fide Catholica constat, ad-
ultum nullum iustificari, nec salvari, sine motibus et actibus
fidei, et spei, et caritatis; nullum tamen evidens est, de potentia absoluta,
Deum non posse adultum iustificare, et salvare sine praedictis
actibus, immo potius contrarium probare. —

Ad alterum confirmationem
nego maiorem: non semel enim, quod magis opponitur haereticis falsum
est, ut patet in opinione Durandi negantis immediatum concursum
Dei ad operationes creaturae, quae magis opponitur errori haereticorum
affirmantium Deum esse causam moralem peccati, quam opinio
communis opponit concursum Dei immediatum ad operationes creaturae
et tamen haec vera, et recepta, illa falsa. Ceterum ex quo opinio
viro theologo aestimanda est, quo magis auctoritate, et rationibus pon-
derare constat, sive ea magis, sive minus recedat ab erroribus G.
haereticorum eisque adversetur. Ad tertium omitto maiorem, et nego minorem cuius
probationem distinguo, quia tenemur eam non amittere, eo quod teneamur servare
praecepta, quorum observantia aufert amissionem gratiae, concedo;
eo, quod stet praeceptum speciale supra non amittendo, nego. nullum
est tale, probatque gratia ipse ipsa est peccatum, ut bene advertit [illegible] Ar-
naldo [illegible] Disp. 6.a [illegible] L.a sec. 2.a n. 10. quod praecepta
tenemur abigere habitus [illegible] eius peccatum actuale est [illegible]
respectu non obstante amissione gratiae non est peccatum actuale, nec erit ha-
bituale. Ex probabo gratiae [illegible] peccati immediate infirmitate, catholica
a Deo, [illegible] inter [illegible] mala, [illegible] a [illegible]
bonos, et malos, et [illegible] malos [illegible] publica, quam in eo [illegible]
posse consistere, si in actu, quo modo inde [illegible]

et illius versatur.

Ad 2.um q.d frequenter munda manere, quae sine remittatur nat[uralis?] tranando suum no[n] sit, et ita mori: macula enim pati est ipsum peccatum actuale moraliter perseverans. nec obstat quod est munditiam quae est etiam alia munditia ut extra condonatio; et quia cum remittit peccatum munditiae mea a macula pati, nec in suum obstat, id est quod manere ex macula, quod manat macula, non tamen negat manet est macula: manet enim exactum ad eorum, quod macula non est. manet per probatum peccatum, non tamquam macula, sed tamquam poena, seu effectus maculae.

Ad 3.um q.d frequenter duplici mortem, maculae patiente etc. manente peccato, concedo, illo non manente, nego: Cum enim posita condonatione non maneat peccatum, quia unum ex suis constitutivis est ratio condonationis; unde est per positionem condonationis tolli peccatum, et maculam pati. quare nisi Deus condonaret peccatum, non posset per voluntatem meam extrinsecam tollere peccatum, sicut etiam maculam, quod adeo verum est, ut adhuc inclusa gratia, nisi accederet ad condonationem, non tolleret maculam pati, staret quoque macula pati inviolata, imo ex probatione quod quinimo probatam hanc, adhuc particulari non constitutione maculae pati, sicut ipsum peccatum.

Sectio 5.a

Peccatum potest remitti sine retractatione peccatoris.

Probatur 1.o ergo peccatum est iniuria, seu offensa adversus Deum; ideo potest remitti sine retractatione peccatoris, ut patet in humanis offensis, quae sic remitti possunt; si enim unus alterum offendat in honore, seu in pecuniis; si autem remittat offensam, absque ulla offensae retractatione ad nullam satisfactionem tenetur, eo quod per remissionem offensi offensa sit remissa, seu extincta: ergo sine retractatione peccatoris potest Deus remittere peccatum. nec valet disparitas desumpta ab eo quod in creatis per remissionem intra mutetur remittens, non vero Deus quando remittit, ideoque necessaria est retractatio peccatoris per quam sic immutetur. Non inquam valet, quia disparitas est nullius vitae. per sect. 4.a art. 2.o

Propterea alii dicunt peccatum ex quo est contra-
rium, et offensa contra rempublicam rationalem, et tamquam tale non posse
tolli per extra Dei remissionem, sed requiri etiam [illegible] interiorem
[illegible]. Sed contra est 1º: quia multa sunt peccata, quae non sunt contra-
rium offensa contra rempublicam rationalem, illa minimum in quibus non [illegible]
[illegible] se offendere rempublicam rationalem, qualia sunt fere omnia peccata: v.g.
in [illegible], quando peccat memor sit talis reipublicae rationalis;
huiusmodi peccata possunt remitti a Deo per remissionem [illegible]:
in quibus non sunt offensa contra rempublicam rationalem, quia [illegible] offensa solum
exigit [illegible] peccatum.

Contra est 2º: quia hinc sequeretur peccatum non
remitti per confessionem [illegible] quod est offensa reipublicae rationalis, sed solum
quod est offensa Dei: sed hoc est falsum: quia [illegible] mundat animam ab omni eo
quod habet rationem peccati, et illud reddit [illegible]. Ergo [illegible]
remittit peccatum etiam quod est offensa contra rempublicam rationalem. Probatur: quia offensa
ad unum aliquem, tunc solum extinguitur, scilicet remittitur, quando [illegible] offensa
condigna satisfactio offensori, ipsa remittat gratis; sed gratia est condigna satisfactio
pro peccato ut est offensa contra rempublicam rationalem, non enim tenetur [illegible]
praeter statum sui offensam remittere, sicut [illegible] particularem [illegible]
quia ad hunc ab homine [illegible] exigere satisfactionem offensae
contra sui honorem, scilicet contumelias. Nec [illegible] gratia est liberalis remissio,
quam respublica rationalis remittat sui iniurias: [illegible] liberalis
[illegible], qualis debet esse liberalis remissio. Ergo hinc sequitur peccatum non re-
mitti per confessionem [illegible], quod est offensa contra rempublicam rationalem.

Dicendum igitur, quod Deus, qui caput est reipublicae rationalis, per gratiam infun-
dat, et per eam remittat peccatum, ut est sui offensa, [illegible] rempubli-
cam rationalem idem remittere, ut est sui quoque offensa, eo quod [illegible] respubli-
ca teneatur se conformare cum suo Capite. Similiter dicendum est [illegible] eo
ipso, quod Deus peccatum remittat, sive per gratiam [illegible], sive [illegible]
solum condonat, [illegible] rempublicam rationalem idem remittere [illegible]
et [illegible] se debet conformare cum suo Capite.

Contra 3º: [illegible]

suis iniuriam, sive offensam potest remittere sine ulla retractatione peccatoris, ita et respublica talis potest remittere: non enim est deterioris conditionis, quam privata persona, quae sic potest remittere [illegible] Deus, et ea respublica remittere peccatum cum quo est offensa Dei et cum quo est offensa reipublicae talis potest remitti sine retractatione peccatoris, quod in praecedenti solum contendimus, sic peccatum cum totum, quod importat remitti posse sine praedicta retractatione.

Contra 40. pag. [illegible]

sit, an peccatum sit offensa Dei et reipublicae talis, Deus perfectissimus est princeps reipublicae et omnium civium ipsius, a quibus potest peccatum committere: si respublica talis sine retractatione peccatoris potest sui offensam remittere, quam ad minus potest privata persona: ergo et Deus, qui in iniuriis, et actionibus reipublicae talis, quae contra ipsum ~~[illegible]~~ possunt committere, potest remittere peccatum sine retractatione peccatoris.

Probatur

secundo dicitur. quia peccatum habitualiter requirit ad remissionem sui retractationem peccatoris, quia peccatum est voluntarium, et voluntarium tantum moraliter perseverat, quamdiu non retractatur. sed non est voluntarium moraliter perseverat, nisi quamdiu non retractatur. si enim quis [illegible], v.g. [illegible] moraliter [illegible] voluntate [illegible], [illegible] attritionis [illegible] peccatoris, quamvis [illegible] voluntatem expresse non retractaverit, hodie moraliter non perseverare, nec sic [illegible] ad valorem, et [illegible] sacramenti: ergo quamvis peccatum fuerit voluntarium, et non fuerit expresse retractatum non [illegible] moraliter perseverat: ergo potest peccatum sine retractatione peccatoris moraliter non perseverare, et consequenter remitti, sive tolli sine illa.

Confirmatur,

quia quamvis aliquando per actus naturales contritionis, sive attritionis retractet peccatum, hoc adhuc moraliter perseverat; alioquin per eos actus [illegible] sufficeret [illegible] qui [illegible], qui unus non [illegible] peccatum [illegible] est: sed hoc falsum est, alioquin [illegible] [illegible], quod saltem semipelagianismus est: ergo retractatio peccati [illegible] [illegible], ut maneat, vel non maneat moraliter peccatum.

Confirmatur

deinde: quia potest Deus gratiam habitualem infundere peccatori nullo modo convenire huius retractationi: imo hoc enim nullam repugnantiam, ne deligat quasi talis gratiae infundi peccatori dormienti; et tunc remitteretur illius peccatum, quia enim et peccatum talis gratia condonata, neque erunt ipso: ergo sine retractatione peccatoris potest huius remitti peccatum.

Ne respondet dicendo, quod ibi retractas peccati, et quod reficit animas, et ipsas, quas peccatum destruit naturaliter, non omnino, respondeo 1o: quod gratia non est retractatio ipsius peccatoris; sed in consideratione est operatio solius Dei sine concursu peccatoris: ergo absque huius retractatione potest remitti peccatum. 2o: quod gratia non est formalis retractatio peccati, sed ad summum virtualis, quatenus confert gratia retractationes supernaturalis: sed huiusmodi retractatio per accidens se habet ad remissionem peccati: etiam enim habet, qui utcumque habet auxilia a Deo parata, ut retractet peccatum, nec tamen propterea desistit; aliqui ex peccatores erunt iusti, cum habeant auxilia parata ad retractationem, et penitentiam peccati: ergo sine hac potest remitti peccatum.

Sectio 6a

Arguitur pro contraria sententia.

1o: quod immediate non pendet a voluntate Dei, id sola voluntate Dei non potest tolli: sed peccatum non pendet immediate a voluntate Dei, sed solum a voluntate peccatoris: ergo sola voluntate Dei non potest tolli. Confirmatur: quia quoties manet causa adaequata alicuius effectus, ita ut nullo modo mutetur, manet effectus: sed causa adaequata peccati est voluntas peccatoris: ergo quamdiu illa non mutatur, tamdiu manet peccatum.

2o: quia tamdiu manet peccatum habituale in ratione talis, et in ratione mali, quamdiu manet voluntarium: hoc enim est fundamentum moralitatis, sive boni, sive mali: sed tamdiu manet voluntarium, quamdiu non retractatur: non enim potest alio modo tolli voluntarium, nisi per retractationem; cum tamdiu per seu moralis physicam non tollatur: ergo peccatum non potest tolli nisi per retractationem peccatoris. Confirmatur: quia peccatum non solum [illegible]

conversione ad Deum, ut ad finem suum naturalem, et aliquid ut ad finem naturalem: sed cum homo non retractat peccatum manet privatus conversione ad Deum ut ad finem naturalem: manet enim aliqua ulla aversione ad Deum ut ad finem naturalem: ergo donec retractet peccatum, manet peccatum.

8º: quia peccatum est forma intrinseca subiecti: peccator enim est intrinsece talis a peccato intrinsece existente in se, et non extrinsece a peccato existente in alio: sed forma intrinseca non tollitur a subiecto, nisi per aliquid subiecto intrinsecum, sive id positivum, sive negativum sit: ergo cum tollitur sine infusione gratiae, nunquam tollitur per retractationem peccatoris: non enim est aliud intrinsecum, per quod possit tolli. 9º: quia peccatum includit conversionem inordinatam ad creaturam, et conversio inordinata ad aliquam rem non tollitur, nisi per aversionem ab eadem: ergo neque peccatum tollitur sine aversione a creatura, quae est retractatio peccati. Confirmatur: quia religiosus, qui hodie vovit obedientiam crastinam, cras censetur in eadem voluntate habitualiter manere donec eam retractet: ergo et peccator hodie inordinare se convertens ad creaturam, censebitur in eadem voluntate habitualiter manere, donec eam retractet.

9º: quia actus bonus praeteritus reddit hominem habitualiter bonum donec retractetur, nec enim bonitas moralis potest tolli per extrinsecam voluntatem alterius: idemque est ratio de actu peccaminoso: utrumque enim eodem modo se habet, nisi quod unus bonus sit, alter malus, quae differentia ad permanentiam moralem nil refert: ergo malitia moralis peccati nequit tolli sine retractatione peccatoris. Confirmatur: quia cum sanctus Thomas impossibile est remissio peccati sine infusione gratiae, et insuper peccatum non potest tolli, sine actu poenitentiae, non tamen sine virtute poenitentiae, quae est retractatio peccati: ergo sine hac, et infusione gratiae nequit remitti peccatum.

Sectio 7ª

Solvuntur argumenta.

1º dicendo mere obiective, peccatum non dependet immediate a voluntate Dei, tanquam obiectum volitum, sive amatum per ipsam, sed tanquam

obtum permissum, s. non remissum; nam peccatum, 3°, ut sit non de-
pendeat a Deo, tanquam obtum volitum, qa Deus non vult peccatum,
sed sola creatura; ut tamen actuale peccatum sit, dependeat
a Deo, qd Deus illud permittat: non enim exit peccatum, nisi Deus
illud permittat. similiter peccatum habituale, ut sit tale, depen-
det a Deo, qd Deus illud non remittat: non enim exit, si Deus
illud remittat. ergo cum peccatum actuale, et habituale de-
pendeant immediate a Divina voluntate, ideoque peccata pos-
sunt tolli.

Ad confirmationem distinguo maiorem, quoties manet causa ade-
quata alicuius effectus, ita ut nullo modo mutetur elta neque physice,
neque moraliter concedo; si mutetur physice, s. moraliter, nego. cum
autem per Dei remissionem moraliter mutetur voluntas peccatoris:
posita enim remissione, voluntas, quae ante peccatrix erat,
iam peccatrix non est: inde est, cessare eius effectum peccati, propter
mutationem non physicam, sed moralem causae. Et quidem sufficere
hanc mutationem moralem in causa, ut cesset eius effectus moralis,
patet inde, qui abstulit honorem per calumnias obtrectatorias
eius ablationis, sive voluntatis auferentis effectus moralis est
obligatio restitutionis, quae cessat eo ipso, qd offensus remi-
ttat hanc obligationem, per quam remissionem licet non physice, moraliter tamen
mutatur voluntas auferentis.

Ad 2um resp. concedendo maiorem
[illegible] distincto minorem, tamdiu manere voluntarium, quamdiu retractatur,
s. physice, s. moraliter, concedo, quamdiu physice non retractatur physice,
nego. Et ergo qdo Deus remittit peccatum per meram donationem extrinsecam,
peccator physice nihil ponat, ideoque physice non retractet peccatum;
ipsa condonatio est moraliter retractatio peccatoris. quemadmodum si eadem
reciperet Deus pro peccatore, ac si ipse retractasset peccatum
iam enim non odit peccatorem qui peccavit, quia immo habet illum [illegible]
qua maliciae peccatorum, qd odium peccati cum moraliter [illegible]
[illegible], nullaque sit maior moralis retractatio, quam [illegible]
[illegible] iam non manere in sua voluntate, [illegible]

odii tu impii, hoc odium: peccati non est odium quo peccator odit peccatum, sed quo Deus illud odit; ergo [illegible] ad hunc manere peccatum voluntarium in peccatore. Respondeo hoc odium esse odium, quo peccator licet non physice, moraliter tamen odit peccatum, ideoque iam moraliter peccatum non est voluntarium peccatori. Deus enim ut potte caput reipublicae rationalis, et omnium creaturarum intellectualium, omnium voluntates in se moraliter continet, proindeque [illegible] licito potest omnia earum voluntaria reddere involuntaria et data irrita reddere, ac si numquam fuisent. Quod enim potest tutor pro pupillis, scilicet voluntarias eorum, et contractus irritare, cum quod voluntas pupilli in eius voluntate contineatur, potiori iure potest Deus pro omnibus creaturis intellectualibus, cum actiones et affectiones omnium voluntates in se contineat, possitque [illegible] licito de eis disponere.

Ad 2am

Concedo maiorem, et distinguo minorem, dum homo non retractat ecte neque physice, neque moraliter, concedo, dum licet non retractet physice retractat tamen moraliter, nego. Cum ergo ut vidimus. Remissio peccati si moraliter retractatio peccati, et non est peccati, inde est, quod si peccatum tollebat conversionem ad Deum, ut ad finem naturalem. Remissio peccati, quae est non esse peccati, et moralis retractatio illius, ponat conversionem hominis ad Deum, ut ad finem naturalem: ergo homo non retractet physice peccatum, nihilominus tamen manet moraliter, sine conversione ad Deum, ut ad finem naturalem.

Ad 3um

Distinguo maiorem, peccatum actuale extra intra subiectum, omitto; habituale est extra intra, sed distinguo, moraliter, concedo; physice, nego. Cum enim sit peccatum actuale, quod physice praeterit, depraecentis nil physicum est, sed solum morale: ideoque tolli potest per aliquid morale moraliter intrinsecum, qualiter condonatio extra physice, sive remissio peccati, quam diximus [illegible] moraliter intra, moraliter intrinseca peccatori. Omissio [illegible] peccati actuale esse [illegible] physicas physice intra subiectum, [illegible] solum intra moraliter, et physice extra, [illegible] [illegible] et alia rationes [illegible] [illegible] physicas physice intra peccatori.

Ad 4.um concedo maj., et dist. min. concessi

inordinata ad aliquid turp. et tollit ordinem ad aversionem, [illegible] quam

[illegible] moral. [illegible]; min. quoad aversionem solum quibus, neg. [illegible] permittitur quoad

aversionem moralem peccatum actuale, quae ea remissio est condonatio ordinis

peccati, ideoque etiam, sive Carentia conversionis inordinatae ad Deum, cum

aliunde, ut diximus, hoc ordinem [illegible] moraliter intrinsecum peccatori, [illegible]

vel aversio actualis.

Ad [illegible], etsi quo ant., neg. cons. [illegible] si Deus

[illegible] quoniam moraliter immutatus maneat secundo, si talis moraliter

mutetur, neg. mutationem aliquam moralem si Deus in voto dispenset

sive ma[teria] voti fiat pretiosa, aut inutilis: tunc enim res manet obligatio

voti, in qua moralitas moraliter perseverabat per voluntatem obe-

dientiae, ideoque tam ea voluntas, neque physice, neque moraliter

perseverat. Similiter neque moraliter, neque physice manet peccatum per-

severans per positam remissionem, quae tollit ordinem Dei ad [illegible] peccatorem,

in quo ordine quasi in esse moralis perseverabat. Ad 5.um concedo maj.

Ad 5.um

maj. si enim actus bonus physice transierit, nec ullus effectus illius

maneat, non potest intelligi, quomodo maneat vir(tus) boni, et vo-

luntarii, quidquid [illegible] bonus, quamquam physice [illegible] [illegible]-

tatus. Si [illegible] actus bonus moraliter maneat, eo, quod Deus illius [illegible]

exercerat aliquam complacentiam, quae subsit illius, [illegible]

[illegible] complacentia potest manere; eo ipso quod Deus a talis pla-

centia [illegible], actus bonus non manet moraliter, bonitasque illius tollit

[illegible] extra voluntatem alterius. Ad [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ordinaria, et [illegible] [illegible] [illegible] singulis

[illegible]; [illegible] [illegible] absoluta, et [illegible] aliam quidem [illegible]

non quibus [illegible]

Sectio 8.a

Quatenus potest remitti per mortem, et donationem extrinsecam

[illegible]

quae si aliquid requiritur quod [illegible] remissio [illegible]

[illegible] infusa, per retractationem peccatoris: [illegible] [illegible]

ex Compitari continuum, ex parte praesentis, simpliciter [illegible] ius ad remittendum
peccati: Et neutra harum requirit, ut consistat ex propria [illegible] sententia;
per [illegible] potest remitti [illegible] per meram condonationem extrinsecam. Confirmatur, quia
consistat ex sua [illegible], directa absoluta potentia [illegible] pro [illegible]
id adhuc ex oppositis potest Deus remittere peccatum, debito [illegible]
gratia: ergo per meram condonationem extrinsecam potest Deus sine [illegible] remit-
tere peccatum; alioquin stante gratia infusa [illegible], [illegible] cum [illegible] altera
infusa ad remittendum peccati.

Sed contra obiicies [illegible]
[illegible] condonatio extra nihil aliud est, quam actus Divinae
voluntatis condonare peccatum, sive destruere, [illegible] peccatum, nihil
aliud potest ex Compitari, in quo consistat haec condonatio extra: sed
huiusmodi actus est impossibilis: ergo et mera condonatio extra peccati. Probatur
minor, quia impossibilis est actus voluntatis se ipsum, et nihil aliud termi-
nans pro obiecto, quod [illegible] quam [illegible] ex [illegible], consistat ex actu [illegible]
quam se ipsum, et nihil aliud [illegible] ex obiecto repugnat, [illegible] talis
est [illegible] actus: haberet enim pro obiecto non esse peccati, quod aliud
non est, quam ipsa condonatio peccati: ergo huiusmodi actus est impossibilis.

Confirmatur

1°: quia [illegible] esse condonationem, et non esse peccatum; alioquin
peccatum [illegible] maneret, et [illegible] non tolleretur per condonationem: sed condonatio
vult non esse peccatum: ergo vult se ipsam. Confirmatur 2°: quia peccatum habitualiter
de quo [illegible] constituitur per hoc, quod [illegible] aliquando fuerit
per [illegible] satisfactionis, et per [illegible] condonationis: sed condo-
natio non vult peccatum aliquando non fuisse: non enim vult aliquid impossibile;
neque vult non esse [illegible] satisfactionem: [illegible] velle enim [illegible]
nis satisfactionis, quodcumque est, [illegible] non [illegible] pro [illegible]
per [illegible] tolleretur, et non per meram condonationem extrinsecam: per solam [illegible] condonationem
velle, non esse [illegible] condonationis. atqui non esse [illegible] condonationis est esse
ipsam condonationem: ergo condonatio extra vult se ipsam esse, et nihil aliud.

Pro solu-
tione argumenti suppono duplicem esse condonationem, aliam directam, sive [illegible]
[illegible] exercito, aliam [illegible], sive in actu signato. Prima est per quam

im. mate

immediate, et specialiter tollit peccatum, et per consequens ratio offensae peccati; altera est per quam Deus reflexe vult hanc directe, et expresse condonationem peccati: nam quemadmodum in nobis est duplex amor obiecti proximi, unus, quo directe, et expresse amamus proximum, et per quem immediate, et specialiter tollitur ratio amoris proximi; et alter, quo reflexe et in actu signato amamus amorem proximi, et per quem specialiter, et immediate non tollitur ratio amoris proximi. similiter in Deo est duplex condonatio peccati directa una, qua expresse tollit peccatum, et altera reflexa tendens ad hanc directam, qua Deus reflexe amat hanc directam, sed per reflexam immediate, et specialiter non tollat peccatum.

Est autem condonatio directa, et expressa, actus quidam directus [struck-through text illegible] divinae voluntatis, quo Deus non solum suspendit odium peccatoris propter peccatum, verum etiam odit peccatum, quia malum est proximi: eo enim praecise, quod Deus suspendat odium proximi propter peccatum, et odeat peccatum propter malum, quod infert proximo, intelligitur expresse condonare peccatum, et illud tollere directe, sicut enim in humanis, eo ipso, quod aliquis alterius iniurias sibi illatas non odeat, sed potius odiat iniurias, quatenus est malum iniurianti, censetur condonare iniuriam, nec aliud tenetur ex praecepto evangelico praescribente remissionem iniuriae, similiter Deus per aequivalentes actus intelligitur remittere iniurias sibi factas, sive condonare peccatum. Condonatio reflexa est actus alter divinae voluntatis, quo Deus vult praedictum actum directum, quae condonatio dicitur reflexa, eo, quod respiciat tanquam obiectum actum divinae voluntatis. notum est enim in ipsis summulistis actus terminatus ad actum eiusdem potentiae est actus reflexus, ut volitio volitionis, cognitio cognitionis existentis in eodem subiecto. ad rem quod remissio directa terminatur ad peccatum, et ad peccatum ut sic: est enim odium peccati, ut malum est peccati; condonatio vero reflexa tra[nsit]

ad praedictum odium, unde condonao non se habet pro obto, condonao habet aliam pro obto, et haec gratum, et gratiam; sed quoniam utraque est condonao, inde oritur aequivocatio, quod condonao habeat pro obto condonationem, et locum sit injuriam.

Unde jam facilis, et plana est solutio ad argumentum paragraphi, sed contra obiicies, cuius majorem distinguo condonatio extra actum reflexa concedo, directa, nego: haec enim est odium grati, in quantum est malum petri: verum quod condonao directa non consistit in voluntate volente condonare, distinguere, s. non esse gratum. quare nego minorem; ad huius probationem omitto majorem quam non valeat disputare, et nego minorem, haec enim praedictum actum habet pro obto non esse grati; cum non peccatum non constituat per negationem condonationis reflexae, sed per negationem condonationis directae, sequitur actum volentem distinguere peccatum non habere se pro obiecto, sed habere pro obiecto condonationem directam. =

Ad 2um confirmationem distinguo maiorem, videlicet facta malitia est esse condonationem directam, et non esse peccatum, concedo maiorem; esse condonationem reflexam, et non esse peccatum, nego maiorem: condonatio enim reflexa non est negativa, sicut non esse peccati. Sed amplius illud inferunt, sicut actum reflexum, quo volo amorem proximi non esse non esse nativum amoris proximi, sed amplius inferunt tale non esse, et distinguo minorem; condonatio vult non esse, et ergo reflexa, concedo, reflexa reflexa, concedo, directa, nego. haec enim facultas solum est odium grati, ut malum est peccatoris; quam facultatem quidem exprimat debitum, condonatione, sicut non esse grati, quia omnia praestat exercitio per solum odium ex parte grati.

Ad 2am prolem dispono majorem, quamvis ad illam partem gratum sistit per nativam condonationis directae concedo, per nativam condonationis reflexae nego, et dispono locum; solum negat condonationem velle non esse nativum condonationis directae; concedo, non esse nativum condonationis reflexae nego. tum enim per huius nativam non constituatur

operatum, potest velle ... operatum quin scriptam vellet, sed solum condonationem dimittat.

Deinde deinde mora subjungit, ut in loco: quia condonatio reflexa non vult scriptam existere, sed exposcere condonationem dimittat, quam cum ... notavi, etiam dilata condonatio, et ... condonatio vellet condonationem, nec ... violationis videtur condonatio scriptam velle; cum hic non scriptam vellet, sed reflexa vellet directe ... formaliter, seu virtualiter in alia ... reflexa.

Tandem objicies; quia spe... quando peccatum habituale constituit ... condonationem, infeximus pariter Deum ... condonationem tollere peccatum; ergo infertur Deum esse causam per se peccati habitualis: sed hoc est falsum: Deus enim nullius peccati est causa per se: ergo est falsum quod Deus posset tollere peccatum ... condonationem extrinsecam. Probatur major: quia causa per se alicujus constitutivi est causa per se constituti, ut pariter in hac causa per se hominis eo ... est causa per se unionis, quae est una ex constitutivis hominis, sed si peccatum constituitur per negationem condonationis Deus erit causa per se alicujus constitutivi peccati: hujusmodi enim negatio est a Deo tamquam a causa per se non [illegible] alias causam per se: ergo Deus erit causa per se peccati, si hoc constituatur per negationem condonationis.

Respondetur 1o: quia a beato causa per se agitur actus positivus liber, etiam omissio libera, sicut negatio ejusdem actus, ut pariter in omissione voluntaria audiendi sacrum, quae est a beato voluntate, tamquam a causa per se, a qua est actus voluntatis audiendi sacrum, sed remissio peccati est a Deo, tamquam a causa per se, ... ubi non alius praeter Deum, potest remittere peccatum: ergo negatio remissionis peccati est a Deo, tamquam a causa per se.

Respondetur 2o: quia odium Dei in peccatorem ... causa, qua ... negatio remissionis sive condonationis: sed odium Dei est a Deo ut a causa per se: ergo negatio condonationis est a Deo ut a causa per se. Cum hoc sit unum ex constitutivis peccati habitualis, sequitur ... illius peccatum habituale esse a Deo ut a causa per se.

Hoc argumentum impugnat conclusionem pacti habitualis, quam postea hic supponimus, quam et probavimus deinde ab omnibus solvendum esse in pacto actuali: si enim id consistat in positivo, necesse est, partem eius positivam saltem derivative esse a Deo, qualis sunt entia [illegible] a creatura, et lex positiva eius [illegible]. respondeatur ergo, quia tunc pactum non sit a Deo tanquam a causa per se cum omnia eius constitutiva sint a Deo. si autem pactum consistat in negativo, quodlibet illud sit eadem est difficultas: si enim alia tunc pactum est a creatura, ut a causa per se nisi quatenus positivum eius est a creatura: sed idem positivum exigit esse a Deo: ergo et pactum erit a Deo, Deusque erit causa per se pacti. respondeatur ergo quia tunc, cum positivum pacti sit a Deo, et a creatura nativum autem neque sit a Deo, neque a creatura. nativum enim cum nihil sit, nullam indiget causa per se. respondeatur, inquam, quare Deus non sit causa pacti sit vero creatura.

Respondetur ergo ad argumentum namque maior, cuius probatur dicendo, causam per se alicuius constitutivi esse in causis naturalibus, secus in liberis, non: ut enim causa libera sit causa per se alicuius effectus non satis est concurrere ad partem effectus, imo neque ad totum effectum, sed ulterius requiritur unum e duobus, scilicet intendere effectum, vel teneri aliqua lege ad impediendum effectum ut patet in eo, qui necessitatem cuiusque [illegible] pecuniis mutuum usuram offert usurario. hic enim concurrit cum usurario ad eius pactum, nec tamen est causa per se pacti, quia non intendit tale pactum, sed [illegible] necessitatem repellere; neque insuper tenetur in iis circumstantiis impedire pactum usurarii; quam doctrinam posse innumeris aliis exemplis confirmari.

Cum ergo Deus, sicut concurrens simultaneo ad pactum actuale, sicut constituens gratiam condonationis partem habitualem, ut causa libera concurrat, et constituat, nullatenus malitiam intendat, neque impedire tenetur quoniam imo concurrendo ad actuale satisfaciat muneri causae universalis debentis ad omnia concurrere; et namque condonationem, utatur iure

suo ad universi Creat: [illegible] illius peccatum condonare, inde est neque habitualis, neque actualis peccati esse Causam per se solum, quod creatura est Causa per se peccati, hoc est, seu malitiam intendit, seu tenetur illud impedire, quod Doctrina Concilii Tridentini expressa C. 6 si quis dixerit non esse in potestate hominis vias suas malas facere, sed mala opera ita ut bona Deum operari non permissive solum, sed etiam proprie, et per se, adeo ut sit proprium eius opus non minus proditio Iudae, quam vocatio Pauli anathema sit

Ubi breviter. Plura docet Doctor his verbis, hoc ipsum scripto operari peccatum, ideoque esse Causam per se illius. 2do peccatum non esse opus proprium Dei, hoc est, adeo specialiter procedens, seu illud intendere, seu non impediendo, cum impedire teneatur: ideoque non esse Causam per se peccati. 3tio operum bonorum Deum esse Causam per se, quia illa intendit, natura quae exhibuit, ut illa operarentur. 4to opus malum, sive peccatum minus proprium opus Dei esse, quam opus bonum.

Unde patet, hoc est Causalitatem Dei in peccatum negari a Doctore, sed eam solum, quae est Causalitas per se ratione cuius posset peccatum, non minus proprie tribui Deo, quam opus bonum: non est negatam in peccatum Causalitatem aliam, quae huiusmodi est, sit Causalitas [illegible], qualis est, quam exhibuit in peccatum actuale, ut peccatori satisfaciat innocenti Causae naturalis sive generalis, quam praestat in habituale illud non condonando, ut utatur iure suo, quod habet adversus Creat.

Sed instas, est quod Deus Causa per accidens peccati: est et simpliciter Causa peccati: Causa enim per accidens est simpliciter Causa, cum vere influat in effectum, et proprie Causa peccati: Causa enim simpliciter est proprie Causa: ergo Deus absolute, et sine addito est simpliciter Causa peccati: probatur in quod simpliciter convenit subiecto, absolute, et sine addito de subiecto enuntiatur

Respondeo concedendo primum locum, nego consequentiam; concedendo deinde 2um, quod bene ibi sola cum addito non per accidens; et concedo

et eius cordis actio gratiae, nando in ultimum locum; cum
libere disponit, praeterea, quod simpliciter venit subiecta,
quod enunciatio absoluta non sapit rationem, quod, quod illa sapit
quod non. Itaque verum sit modo explicato, Deum esse Causam simpliciter
per accidens peccati, dicendum tamen non absolute, Deum esse simpliciter Causam
peccati, quia Scripturae dum docent Deum esse Causam per se peccati, illud effi-
cere in nobis sine nobis, aut illud nos invitare, et operari, quod
per istam, Deus est Causa peccati, se explicant, quam propositionem theo-
logus Catholicus debet repellere, maxime verbis contrariat cum
Scripturis, quod ipsa adeo dignari abhorret.

Ad 2um fundamentum, in quo nil damus, concedo naturae condonationis
esse actio, ut a Causa per se, ea ratione, qua divini actus sunt actio
ut a Causa per se, sed virtualiter, quod eius intellectus pendens est in la
confractione. nego tamen hinc sequi, Deum esse Causam per se peccati ha-
virtualis, quia Causa per se destitutivi in Causis liberis solum est
Causa per se destituti, quod destitutum intendit; sed tamen impedire
destitutivum, aut destitutum, ut fuit explicatum in responsione
ad argumentum.

Sectio 9a

Conclusiones Collocamus.

1a est, Gratiam
actualem eodem instanti, in quo physice est, posse actu remitti
per Ripalda et alii quam S. Suarez et alios, qui docent quod gratiam tunc
remitti, quod condonat rationem iniuriae, et offensae, quae est eo
adversus Deum, sed in instanti, in quo est physice gratiam ac-
tualem potest Deus condonare ratione offensae, et iniuriae, quae
est adversus Deum, potest enim in eodem instanti cedere iuri sedi
in gratiam, et iuris aeternae poenitentiae. mihi ... hu-
manam cessionem. Gratiam actualem potest actu condonari in in-
stanti, in quo physice est. Constat, quia in instanti in quo est physi-
ce gratiam potest displicere, quia malum est peccatoris, et quia
Deo turbant omnibus esse, eius ab odio gloriam gratiae

et ad eundem pervenimus in 3° terminum: nulla enim in hac est repugnantia aut contradictio; id hoc est condonare peccatum, et remittere; ergo ut sup. diximus: ergo peccatum actuale in eo instanti, in quo physice est potest a Deo remitti.

Probatur deinde quia in eodem instanti, in quo est physice actio iniuriosa, laesus potest ipse illam remittere; ergo in instanti, in quo Petrus a Paulo realiter iniuste aufert pecuniam vel honorem, potest Paulus eidem condonare obligationem satisfaciendi, et cedere iuri, quod habet ad exigendam condignam satisfactionem: ergo et Deus in eodem instanti in quo peccatum actuale physice est, potest illud condonare.

Sed contra dices 1°, quia repugnat in eodem instanti esse peccatum, et non esse peccatum: sed si hoc remitteretur in instanti, in quo physice est, in eodem instanti esset, et non esset: esset enim ut supponitur, et non esset, quia peccatum condonatum non est peccatum; alioquin in iustis, quorum peccata sunt condonata, adhuc essent peccata: ergo repugnat peccatum actuale in instanti, in quo est physice remitti. 2°, quia remissio peccati est remissio iniuriae, vel offensae. Atque hoc enim est praecipuum, quod Deus remittit, cum peccatum remittit, et relinquit obligationem ad poenam totalem, vel partialem: sed repugnat in eodem instanti, in quo physice est offensa vel iniuria esse subiectum remissionis: esset enim ut supponitur, et non esset, quia iniuria vel offensa tollitur per remissionem: ergo repugnat peccatum actuale remitti in eodem instanti, in quo physice est.

3°: quia remitti a Deo non est offensae et idem est de ratione iniuriae, est offensa quae modo fuisset quidem numquam fuit non remittere, et ipsius est ratio remissionis offensam modo non esse: offensa enim, quae adhuc est vere remissa non est: sed Deus peccatum actuale est ratio offensae non fuit: supponitur enim tunc esse, neque vi remissionis habere non fuisse, nec est, nihil est, quod remittatur: ergo peccatum actuale in eo instanti, in quo physice est non potest a Deo remitti

Respondetur ad 1um concedendo maiorem, et negando minorem

grae ad eg partem, cuius gratiam dispono peccatum habituale, dum
non peccatum sed, actuale dum actu physice, non. consistit,
peccatum actuale consistere in hoc, quod sit actus liber ab aliqua
Dei, ergo non est de condonatione, ideoque dum actu physice, sive
condonat, sive non, peccatum actualem, at habituale in alia distinc-
tione impediat ratione condonationis, ideoque hac posita,
habituale tollitur. =

Ad 2m argumentum remissio peccati est re-
missio offensae absolute talis non conditionate talis, secundo peccatum
est actuale est offensa Dei, quam Deo tribuit in alio gerente
peccatorem; quod si in eo instanti, in quo est physice, Deus cedat
tali iuri, at cedit per condonationem, peccatum non est iniuria abso-
lute, sed tantum conditionate. quare dum moram, repugnat
in eo instanti in quo est absolute iniuria ea eiusdem remissionem
cedo; in eo instanti, in quo est conditionata iniuria; non. iniuria
conditionata non tollit per condonationem, sed impedit, ne transeat in
absolutam.

Ad 3m nomine: remittit offensa quae non
fuit, sed tantum modo est conditionate, remittit, in quantum, qua-
tenus per remissionem impedit, ne sit absolute offensa, scilicet iniuria.
quare, quod numquam fuit, dum non sit, scilicet fuerit, remittitur, etiam
remissionem, ut non auferat quod sit offensa conditionate, impe-
dit tamen esse offensam absolute: ideoque offensa, quae actualiter con-
ditionate, quale est peccatum actuale, dum physice est, stat actum
remissionem, etiam cuius non est offensa absolute. quare secundo morem
quantum ad 1am partem, et non quantum ad 2am: remittit offensa
absoluta, non quae fuit, neque quae est, sed quae esset nisi remitte-
retur.

(…) 2a dico, peccatum antequam actualiter potest aliquo condonari:
probatur: quia antequam peccatum absolute sit Deus illud praevidens fu-
turum, potest cedere iuri, unde ipsi obveniret, respiciendi
indignationem ad ulciscendum peccatorem, et eundem in aeternum puniri

praemiandi; nihil enim continet talis iuris cessionem; praecedentis cum ad hanc inter eos vulgaris sit cessio iuris, tum acquisiti, tum acquirendi: ad hoc condonare peccatum antecedenter, ut postea, cum dari non est peccatum, et quod est cessio iuris ex parte praesentis resultare ad eius peccatores, quae cessio est condonatio: ergo peccatum ante commissum potest a Deo condonari sive remitti.

Contra hanc sententiam sunt argumenta, quorum 1um: peccatum remissum non est peccatum ad quod respondet, non ea peccatum habituale cum non actuale praeteriti temporis, in qua actu physice est, quia ad hunc non remittitur sed in actus liberi talium Dei. 2um: iniuria, id est offensa remissa non est iniuria, nec offensa; peccatum autem est offensa seu iniuria. Ad quod respondetur peccatum solum esse iniuriam quando est extra, seu offensam conditionatam, non transire in absolutam, nisi per rationem condonationis. Ergo condonare praesupponere offensam, fuisse quam non potest praesupponere condonari ante peccatum.

Adde respondere, id verum esse ut plurimum, non tamen semper, quia condonatio anticipata tantum abest ab hac praesuppositione, ut potius ipsa praesupponat offensam non absolute, quam removet, sed conditionatam, quam respicit. Quod explicat exemplo solutionis, quae licet plerumque supponat debitum, anticipata tamen debitum non supponit, sed removet, ut quando debet Lucas aurum solvendum mense Decembri: tunc nil debeat mense Ianuario; si tunc solvat mense Ianuario, solutio non tunc supponit debitum, quod tollit, quod removet, sive impedit.

Contra 3o: peccatum est remissio peccati, quae nec fit pro [illegible] actu physice existente, nec habitualis habitualiter existente. Probatur, quia pro praecedenti instanti non potest Deus remittere peccatum in instanti [illegible] sequenti, in quo physice non existit peccatum: nihil enim continet huiusmodi remissio: id est remissio peccati actualis physice existentis: supponit enim actu physice non existere; nec est remissio peccati habitualis habitualiter existentis: quoniam tunc solum habitualiter existit quando

remissionē; siquidē aug remissio in 2o. instanti: ergo postquā ē re-
missio peccati, quāuis nec sit peccatū actualiter physice existens,
nec habitualiter habitualiter existens.

Sed dices; aut remi-
ssio peccati est ē peccati habitualis, vel actualis; sed praedicta re-
missio nō ē peccati actualis, cum in 2o instanti nō sit peccatum
actuale, nec habitualis, cum in 2o instanti nō sit peccatum ha-
bituale, quando adest eius remissio, ut tunc supponitur adesse: ergo prae-
dicta remissio ē impossibilis. Resp. Concedendo maiorē, et negando minorē
enim remissio peccati actualis, nō quod actu sit physice, sed
quod fuit peccatum enim actuale, quod communem providentiam
nō remittitur in instanti, in quo physice ē, sed in sequenti.
deinde ē remissio peccati habitualis, nō quod sit, aut fuerit,
sed quod erat, nisi per talē remissionē impediretur.

4a. Conclusio de
potentia absoluta, et quam providentia extraordinaria potest
a Deo remitti unum peccatum sine alio. Probatur, quia potest Deus
suspendere odium despectus adversus peccatum, per unum
peccatorem, nō suspenso odio despectus per aliud: cum enim
actus isti sint liberi, et inter se independenti, potest unum sus-
pendi sine alio: sed hoc ē, Deum remittere unum peccatum
sine alio. remittitur enim peccatum, quando cessat odium despectus
Dei illius, et nō remittitur, quando adhuc Dei illius permane-
at odium adversus peccatorem: ergo potest Deus remittere
unum peccatum sine alio.

Confirmatur, quia potest homo alteri ho-
mini remittere unam offensam, sine inimicitiam sine alia,
ut ex duobus fiunt unum, nō ē alterum: ergo et Deus potest
remittere unum peccatum sine alio: eadem enim ē utriusque ratio; pec-
catum enim ē offensa, vel iniuria adversus Deum. Dixi autem in
Conclusione de potentia absoluta, et quam providentia extra
ordinaria quamvis quam potentia ordinaria, et praesente
providentia, cum Deus nō remittat peccatum sine infusione

q. et p[er]severantiae oppositum habeat cum his peccatis, nec potius opponatur uni, quam alteri; sequitur Deum de exigentia gratiae operando, qualiter operatur, cum operatur de provi- dentia ordinaria, non posse unum peccatum remittere sine alio; sed omnia, quot quot peccata sunt in subiecto, debere re- mittere.

Sa dico: Deus de potentia absoluta peccatum remitti conditionate, hoc est, sub conditione, quod homo iterum tale peccatum non committat; quod si committat, remissum peccatum, iterum redeat. Probatur quia peccatum est iniuria, sive offensa Dei; sed offensa, praedicto modo conditionate, potest remitti. Si enim pro 100 aureos abstulerit a Paulo, potest iste eos remittere, sub ea conditione, ut, ne pro auferat alios 100; quod si abstulerit, teneatur etiam 100 restituere, quod est 100 primos sub conditione remittere: ergo potest Deus de potentia absoluta peccatum conditionate remittere.

Dixi de potentia absoluta, quoniam de potentia ordinaria, et de lege praesenti providentiae, peccatum ita absolute remittitur a Deo, ut simul remissum numquam redeat, ut communiter docent theologi ex Gelasio Papa de poenitentia dist. 23, q. 4a, Canone si illic, dum ait divina clementia dimissa peccata in ultionem iterum redire non patitur, quod docet desumptum ex Ezechiele 18, omnium iniquitatum eius non recordabor amplius, et ex Paulo ad Romanos 11, sine poenitentia sunt dona Dei.

Sed contra: dices 1o: effectus semel destructus non redit, nisi iterum producatur: sed peccatum remissum est effectus destructus, nec reproducitur: imprimis enim nec effectus [illegible] non est causa peccati, nec alia creatura: [illegible] ponitur idem peccatum, sed aliud: ergo peccatum non potest ita conditionate remitti, ut iterum redeat. 2o: quia stante conditione non stat peccatum habituale; hic enim involvit essentialiter natura

condonari, sed semel posita condonatione hujusmodi stat
Deus in eâ immutabiliter: Ergo peccatum semel condonatum, nunc
quam potest redire.

Resp. ad 1um distinguendo maiorem, et negando minorem, quia ad hoc ut peccatum maneat, non in reg... absoluta
1um peccatum, dum ponitur 2um, sub cujus condonationis conditione 1um
remissum fuerat: posito enim 2o, 1um tantum valet ad nocen-
dum, quantum valeret, si numquam fuisset remissum. Ad 2um
distinguo maiorem, stante condonatione absoluta, concedo; conditionata
subdistinguo, stante condonatione conditionata, et conditione, non stat pec-
catum habituale, concedo; stante condonatione conditionata, sine condi-
tione, nego. Sine conditione enim nil valet condonatio, ideoque ad
hunc cum condonatione illa stat peccatum.

Quia peccatum habituale
consistit in volunt. non condonationis absolutae, et condonationis
conditionatae, composite cum conditione, non vero divisim a conditione:
licet ergo Deus sit intra immutabilis, ejus condonatio potest modo
expellere peccatum, modo non, quia ad hoc sufficit mutationem fieri
in conditione, quam respicit condonatio, et a qua dependet,
ut peccatum expellat, vel non expellat.

Disputatio 3a

De dispositionibus ad infusionem gratiae habitualis eiusque causis.

Ex dictis dis-
putationibus superioribus constat, cum peccatum remittendum, debere
mutationem fieri in peccatore, cujus illi infunditur gratia, per quam
praeparatur ad gratiam; Resp. a peccato ad poenitentiam pati. ...
constat hanc mutationem de potentia ordinaria, et omnium consensu, nec
unam esse sine alia, non vero de potentia absoluta, cum Deus hanc po-
tentiam remittendi peccatum sine infusione gratiae, vel hanc infundendi, sine
remissione peccati.

Insuper constat ex Tridentino sess. 6a c. 7o

in duplici vita media, sive motu consistere justificationem.
propterea quod enim C. 6° operat de dispositione ad justificationem et
cum ipsis, hanc dispositionem justificationis ipsa consequitur, quae
non est sola peccatorum remissio, sed et sanctificatio et renovatio
interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiae et donorum,
unde homo ex injusto fit justus, et ex inimico amicus, ut
sit haeres secundum spem vitae aeternae; sed quoniam dispositio quam
justificatio consequitur, haec manet praecedens dispositio.

Sectio 1ª

An ad infusionem gratiae habitualis praecedant aliquae dispositiones, et quales.

Sectio 1ª

In adulto ad eius justificationem, sive infusionem gratiae habitualis praecedunt aliquae dispositiones.

Dicitur de fide haeres in Tridentino sessione 6.ª C. 6o, disponuntur autem ad ipsam justitiam, dum excitati divina gratia, et adjuti, fidem ex auditu concipientes, libere moventur in Deum, credentes vera esse, quae divinitus revelata, et promissa sunt, ubi postea definit Concilium, in adulto ad justificationem fidem esse necessariam dispositionem. praeter fidem autem dispositiones sequentes ex praedictis sessionis numerat dispositiones seruntur ex parte voluntatis, ut timorem divinae justitiae, spem remissionis donandae per Christum, amorem Dei, odium peccati, sive poenitentiam, propositum inchoandi novam vitam, servandi mandata, actum propositum suscipiendi sacramentum baptismi, vel poenitentiae, et capacitatis subiecti, quod ad justificationem disponit.

Probat autem Concilium divus Thomas, quia Deus unumquodque movet, secundum naturam, et conditiones suas, sit subiectum liberum, libere, et naturaliter creatum: sed Deus movet adultos aptos ad justitiam, movet subiectum

liberum: quia illud libere movetur quod ita movetur, ut ... possit se movere: liberum enim ita potest moveri, ut ipsum se moveat prout patet in motibus 1° ...

Confirmatur, quia in adultis quibusdam justificandis, quibusdam non, aliquid est praeter motum, quo se disponant ad justificationem, quando ... possunt enim in augmentis ... [illegible] ... Deus ... offert, in ... liberum ... et justificationem ... [illegible] ... ad justificationem, sive infusionem gratiae se disponunt ... de lege ordinaria, et ... [illegible] ... infusionem gratiae ... in adultis aliquam dispositionem ... absoluta et ... aliam ... quia Deus ... gratiae nulla in adultis praecedente dispositione ... in hoc enim nulla apparet repugnantia.

... patet ... dispositionem ... esse physicam, sed moralem, morale enim ut opponitur physico in praesenti nihil aliud est, quam dispositio libera; quod si aliud significet, quaestio est de voce, et non ad rem, quia praedictam dispositionem moralem dicimus omnes ... qui moraliter in libertate ponunt, ... rationes ... moralitatis; sed praedictae dispositiones liberae sunt ut constat ex ... : ergo haec dispositio moralis est, et non physica, physica ... quae physicum opponitur libero, ... physicum ... vera est ... existenti, quia sic dispositio ista physica potest appellari.

... patet in parvulis, et ... a mortibus nullam dispositionem requiri, ut illis infundatur gratia ... justificent; sola enim susceptio baptismi illis requiritur. Probatur, quia dispositio omnis ad justificationem requisita est moralis, ut constat ex dictis: sed praedicti non sunt capaces dispositionibus ... moralis ... non enim possunt libere operari: ergo in eis nulla gratia requiritur dispositio. Confirmatur, quia ... requiritur ... actualis: haec enim adeo necessaria est, ut a

tridentino, et Patribus fundatur justificationem [illegible],
sed haec in parvulis non requiritur: ideo enim tridentinum
sessione 7a canone 13 anathemate fixit eos, qui dicerent
parvulos, eo, quod actum credendi non habeant, suscepto bap-
tismo inter fideles computandos non esse: ergo nulla dispo-
sitio requiritur.

Ad 1um. [?] Cat., merita Christi tam-
quam dispositionem necessariam, ad eorum justificationem praerequiri.
sed contra est 1o, quia quaerimus de dispositione, quae sit propria parvulo-
rum, sicut adultorum dispositio propria est horum; sed me-
rita Christi non sunt propria parvulorum dispositio, et communis
parvulis, et adultis: ergo solutio est extra quaestionem. Contra 2o: quia
Sacramentum baptismi non est dispositio ad justificationem parvulorum,
sed causa effectiva illius: ergo nec merita Christi sunt
dispositio ad illam: sicut enim utrumque, tam cetera sacramenta
causant gratiam, id autem, quod est utrumque tam causa causa
causae effectus, non est dispositio ad effectum, sed causa principalis effectus
s. causa ex qua illius.

Contra 3o, quia hic quaerimus eam
dispositionem, quae solam divisive s. sed etiam aliis collective justi-
ficationem infallibiliter sequitur, illam nimirum, de qua dicit Tridentinum,
hanc dispositionem justificationem ipsam consequitur: sed talia non
sunt merita Christi: ut se in eo quae respiciunt eos par-
vulos, cum [?] plures non justificentur: ergo merita Christi tamen
non sunt dispositio ad justificationem parvulorum.

Respondeo 2o: cum Thomistis
quibusdam antiquioribus, dispositionem hanc esse quemdam ornatum supernaturalem.
sed contra est 1o: quia ornatus iste gratuito asseritur, non enim
constat ex scriptura, conciliis, Patribus s. ratione: ergo talis ornatus
non est dispositio ad gratiam. Contra 2o: quia [illegible] substantialiter natura [illegible]
pant dispositionem physicam in subjecto, non inde sufficere eam ex
parte gratiae habitualis, ut sit in subjecto: tum quia haec non est
forma substantialis, sed accidentalis; tum quia dispositiones physicae [illegible]

subjectalis sensibus ipsius qui [illegible] exnatus autem [illegible]
dumtaxat gratiam quillum s. levissimum stat fontibus: et neque
exnatus [illegible], neque qui cum parvulis [illegible] [illegible] ad justi-
ficationem.

Probo 3o cum Capreolo, et Paludano, huius mihi
dispositionem esse Characterem, qui per Baptismum infunditur. Sed

contra est 1o: quia si character esset dispositio ad justificationem, esset
dispositio ultima, nam in [illegible] in parvulis, infallibiliter in-
fallibiliter infert justificationem, sed non est ultima dispositio, haec
enim ubicumque sit, infert gratiam, ad quam est ultima dispositio;
cum tamen Character non inferat, ubicumque justificationem: adulti
enim peccatores, et si sint in peccato mortali, habent cha-
racterem baptismi, nec tamen habent justificationem, neque sunt
justi: ergo Character non est ultima dispositio ad justificationem.

Contra 2o:

quia de gratia ordinaria, et lege praesentis providentiae,
forma numquam introducitur sine ultima ejus dispositione:
sed gratia saepe introducitur de gratia ordinaria, et lege prae-
sentis providentiae absque Charactere: quia adulti ante
realem susceptionem baptismi in voto illius per veram, et per-
fectam contritionem justificantur, habent gratiam, haec que illis intro-
ducitur sine Charactere, qui numquam introducitur, nisi
per baptismum susceptum in re: ergo character non est ultima dispositio
ad infusionem gratiae, sive justificationem.

Contra 3o: quia de Cha-
ractere [bis] aliud probatur cum tanto effectu, nisi esse signum
spirituale, signale, et indelebile, quo designantur do-
mestici Christi, redduntur que idonei ad suscipienda reliqua
[Sacra]menta si character sit baptismi; scilicet quo milites Christi
designantur, si character sit confirmationis; scilicet quo designantur
ministri Christi, et dispensatores mysteriorum, sive sa-
cramentorum, redduntur que idonei ad ea conficienda, si cha-
racter sit ordinis: ergo sine fundamento asseritur esse dispositionem ad gratiam.

Respondeo

+ ibi

Respondeo dispos. ad infusio-
nem gratiae in parvulis, quam in adultis esse dona super-
naturalia, quae semper gratiam comitantur. illa enim actia sunt dis-
pos. ad gratiam, quibus sublatis gratia bene, et connaturaliter se habet, nec
potest sine illis connaturaliter subsistere, ut patet in dispositionibus
naturalibus quae non alia ratione sunt dispos. ad gratiam, sed dona
supernaturalia, quae semper gratiam comitantur sic se habent: excluduntur
[illegible] dona, sive virtutes, aut habitus supernales dispositio
ad infusionem gratiae. sic generat prius [illegible] dicendi nullo
in eo mutaverit [illegible].

Sed dices, quia ut dicebamus dispositio est quae
sed habitus supernales potius emanant a gratia, hoc
ab ea essentialiter procedunt, et in ea recipiuntur: sed dispo. ad gratiam
non procedit a gratia, nec in ea recipitur. dispositio enim est prior
gratia; et id, a quo aliquid procedit, et in quo recipitur, est prius pro-
dunte, et recepto, quod hoc in dispo. requiritur prout est dispo.
procedens, et receptum, utrumque adimvicem praeterit esse prius
quod ex apprehensione horum repugnat quod dona supernalia
non sunt dispositio ad gratiam.

Nec verum est, illa actia
esse dispositiones ad gratiam quibus sublatis gratia bene, et connaturaliter se
habet, nec potest sine illis connaturaliter subsistere: alia enim si essent
non potentiarum, quae in theoria semper dicuntur ab anima
non sunt dispos. ad animam, et idem est de passionibus quae
esse ad quas non sunt dispositiones. non autem apprime est, quod
sunt actia, quae praecedunt gratiam, et sine quibus gratia esse non po-
test, quae dispositiones dicuntur, alia vero, quae gratiam subse-
quuntur, et sine quibus gratia esse non potest, quae passiones,
nuncupantur, quales sunt habitus supernales respectu gratiae; quae
propterea non sunt dispos. ad gratiam. dicere enim eos habitus pro-
cedere prius, ut sunt dispos. ad illam, et tamen subsequi
ut effectus eiusdem paradoxum est, et [illegible], ut [illegible]
quaestione tertia:

Dico 3º. fide ecclesiae, eiusque volun-
tatem esse dispositionem ad iustificationem parvuli: quae si
non physica sit in parvulo, moralis tamen est, in dicto
quod sufficit, ut imo sit dispositio ad iustificationem, quae
plurimum habet entis moralis. Haec doctrina videtur esse augus-
tini, et sancti thomae, ut videre est apud Valentiam
to 4o. disp. 4a. q. 3a. puncto 2º. et quod plus est insi-
nuatur a tridentino sessione 7a. c. 13, ubi anathematizat
dicentes, praestare omittere parvulorum Baptisma, quam
eos non actu proprio credentes Baptizari in sola fide ecclesiae

Dixi tamen
explicationem nisi, quod audeant, immo nisi habeant dicere;
cum tamen videatur esse de ratione assertionis docentis, in parvu-
lis nullam physicam, sed moralem dispositionem requiri ad
iustificationem. Autem loqui nos de dispositione propria, et
personali parvulorum, non vero de communi, quae illis propria,
et personalis non est, sed communis toti ecclesiae, qualis est eius
fides, et voluntas

Sectio 2ª.

fides est dispositio simpliciter necessaria ad iustificationem adulti sola tamen non sufficit.

Fides adultis
esse simpliciter necessariam constat pluribus scripturae locis, Marci
ultimo, qui vero non crediderit, condemnabitur, ad Hebraeos
11. sine fide impossibile est placere Deo. Propterea tridenti-
nus sessione 6a c. 8º, fidem tanquam initium, radicem, et fundamentum
iustificationis statuit, eo quod primum locum inter dispositiones ad ius-
tificationem teneat.

Hanc autem fidem se sola ad iustificationem
non sufficere, sed ulterius alias dispositiones requiri, apertis-
simis scripturae testimoniis convincitur. Iacobi in epistola canonica
dicentis, videtis quoniam ex operibus iustificatur homo, et
non ex fide tantum, sicut enim corpus sine spiritu mortuum est,

ira, fides sine operibus mortua est. Idem Concil. Tridentin. sessione 6a Canone 9, ubi anathematizat dicentes, sola fide impium justificari, et nulla ex parte necesse esse, eum suae voluntatis motu praeparari, atque disponi. Sunt autem motus isti voluntatis illi, quos sessione praedicta cap. 6 numeravimus, scilicet timor, spes, dilectio, propositum, remissionis donandae [illegible] Charitatem, et caetera.

Sed rogas quaenam sit fides, quae ex dispositio simpliciter necessaria ad justificationem. Respondeo cum Tridentino sessione 6 esse fidem, qua credimus vera esse, quae divinitus revelata et promissa sunt, non vero illam haereticorum fiduciam, qua quis sibi absque ulla formidine persuadere sibi remissa esse peccata propter merita Christi, ut sessione 6a c. 9 et Canone 12 definit Tridentinum, sed de his consulendi sunt controversiarum [illegible] haereticos: nobis enim haec libasse satis.

Rogas deinde, an ut quod ad justificationem dispositionem sufficiat unusquisque credere, vera esse, quae divinitus revelata, et promissa sunt? Respondeo cum communi [illegible], utrumque enim necesse est expresse credere esse unum Deum, eumque remuneratorem, quod Paulus insinuat ad Hebraeos 11 accedentem ad Deum oportet credere, quia est, et quod inquirentibus se sit remunerator. Utrumque necesse est credere explicite mysterium Trinitatis, et incarnationis plures afferunt; de his tamen ad [illegible] de fide.

Interim tamen audientibus [illegible] verbo fidei non solum necesse esse explicite credere fidei mysteria, quae publice in ecclesia celebrantur, multi sentiunt cum D. Thoma; alii excusari malunt ignorantia; propterea cum [illegible] quod docent, sufficere pro illis cum baptismo credere, quod credit ecclesia, quam opiniones [illegible] non [illegible] improbare, numquam [illegible] quin [illegible] dicamus, ne [illegible] Christianorum, aliorum [illegible]

multitudinem, qui de mysterio Trinitatis, et incarnationis vix quidquam rude norunt, immo quandoque sentiunt, si inde [illegible] potius Catechismum dogmaticum istorum pastores ob negligentiam doctrinae Christianae [illegible] Doctor [illegible] anno 1599.

De caeteris actibus poenitentibus ad eo [illegible] dare haec certa sunt. 1º praecedere regulariter [illegible] tanquam dispositiones, quod docetur expresse in Concilio Tridentino sessione 6a Cap. 6º. deinde [illegible] ex Scriptura de timore [illegible] expellere peccatum [illegible] Matthaei 9. Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. de amore [illegible] remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. de odio peccati, sive poenitentia [illegible] poenitentiam agite [illegible] in remissionem peccatorum vestrorum, et accipietis donum Spiritus Sancti. de proposito [illegible] 1º [illegible] 2º praeparare corda vestra Domino. de proposito [illegible] Matthaei ultimo. docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis. [illegible] baptisma poenitentiae in remissionem peccatorum [illegible].

[illegible] 2º [illegible] actio [illegible] sunt duo actus [illegible] ex parte voluntatis ex parte solum requiri odium peccati [illegible] ex illis dicitur [illegible] quod [illegible] personale [illegible] sufficiens [illegible] amor [illegible] super omnia [illegible] et excludens a voluntate peccandi; [illegible] ad [illegible] extra [illegible] ingrediuntur [illegible] ubi [illegible] amor Dei super omnia, et poenitentia, sive contritionis [illegible], et [illegible] disparatum.

Ubi duo notanda. 1.m, dispositionem quamlibet ad justificationem, si vera dispositio sit, debere esse supernaturalem, ut constat ex dicto canone, et ex eodem Tridentino canone 3°: si quis dixerit sine praeveniente spiritus sancti inspiratione, atque ejus adjutorio, hominem credere, sperare, diligere aut poenitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur anathema sit, ubi per spiritus sancti inspirationem, et sicut oportet, ex communi theologorum sententia supernaturalitatem actus signat.

2.m, eam dispositionem, quae ultima, et efficax, si usquam eum infallibiliter consequitur justificatio, debere esse liberam, ut diximus sectione 1a § probatur autem 2m, et iterum constat ex Tridentino ejusdem canone 4°: si quis dixerit liberum hominis arbitrium a Deo motum et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quo ad obtinendam gratiam justificationis se disponat ac praeparet, neque posse dissentire si velit; sed velut inanime quoddam nihil omnino agere mereque passive se habere anathema sit. Ubi per posse dissentire si velit, aperte definit libertatem dispositionis, saltem ultimae ad justificationem.

Quaestio 2a

An hujusmodi dispositio sit ex se et ab intrinseco, scilicet solum ab extra Dei ordinatione.

Sectio 1a

Quaestionis explicatio et DD sententiae.

Inter dispositiones aliquas quaedam sunt remotae, sive non ultimae, quaedam proximae sive ultimae. Dispositio non ultima est illa, quae posita in subjecto non inferunt infallibiliter introductionem formae, ad quam disponunt, ut fides et et spes, et dispositio non ultima ad justificationem, quia ad hunc posita in subjecto non inferunt infallibiliter justificationem, quam in praesenti [?] patribus. 2a vero dicitur solum supra, et cum theologis [?] effectus dispositio est ultima ad justificationem, quia posita in subjecto eam infallibiliter inferunt.

Ubi notandum, quod licet hae dispositiones sint morales, et non sint ex se, et ab intrinseco tales, quatenus competunt subiecto morali, quia non ex se, et ab intrinseco, competunt ut opus gratiae, et pati, quia subiecto morali. Communiter, est in opere morali, et non est ab intrinseco communiter. Immerito ergo aliqui recentiores Thomistae eo, quod praedictae dispositiones sint ex se, et ab intrinseco tales, dicunt eas non esse morales, sed physicas, sive physicas dicant, sive morales, quaeritur, an earum connexio cum iustificatione, sive cum infusione gratiae sit tanta, quanta est connexio dispositionis ultimae physicae cum forma physica v.g. caloris ut octo cum forma ignea, ita ut, citra violentiam, et miraculum, posita contritione perfecta, seu amore Dei super omnia, Deus non possit suspendere infusionem gratiae de potentia absoluta possit.

+ plura

Cuius quaestionis fundamentum est alia, an scilicet gratia ex se, et ab intrinseco postulat ad sui infusionem, huiusmodi dispositiones in subiecto. Et in opinione hae dispositiones exigunt gratiam, et gratia non exigit a se ipsis dispositiones, sicut de facto creatura exigit existentiam Dei, nec tamen Deus exigit existentiam creaturae; e converso autem accedendo, gratia exigit naturas tales cui infundatur, nec tamen natura talis exigit gratiam sibi infundendam: non ergo sunt dispositiones exigentes gratiam, et tamen exigentia dispositionis. De prima ergo quaestione modo de ratione deinde, et illustrius opinione.

Prima sententia asserit, huiusmodi dispositiones esse ex se, et ab intrinseco tales, tantamque esse connexionem ultimae dispositionis cum iustificatione gratiae, caloris ut octo cum forma ignea, sic communiter Thomistae, quos sequuntur Suarez, et Vasquez, cum aliis disputatione ultima sectione 84. Ratio autem, huiusmodi dispositiones esse tales solum a voluntate extrinseca sic volente, et instituente, sic praedictas dispositiones, quae ipsi se referunt ad voluntatem, disputatione 99, sectione 4, et eandem sunt. Secundus tamen fere auctorum ad Dei voluntatem referentes.

sectio 2a

Huius mi dispes sint ex se, et ab intra tales.

Probatur

1o, quod huius mi dispositiones sunt ex tales in ordine ad iustificationem ex quo actus amoris Dei, scilicet contritio perfecta, ut patet ex Tridentino sessione 6a. C 7o, ubi cum 6o Cap. egisset de dispositionibus ad iustificationem, Cap. 7o incipit, hanc dispes iustificatio ipsa consequitur etc. sed actus dispositiones non erunt nisi ex se, et ab intra dispositiones erunt: nihil enim quod solum ab extra est tale non est vere proprie, et simpliciter tale, sed solum aliquid ut patet in hoc exemplo, qui vere non est homo, quod solum talis est ab extra, sed ab hoc vero, quod reperiatur: quod dispositiones quae vere dispositiones sunt in ordine ad iustificationem ex se, et ab intra sunt dispositiones ad eam. Confirmatur, quia dispositiones ad iustificationem disponunt quatenus intra inspirando subiectum, id cooperantur ad illam: disponunt enim ut actus vitales, et liberi: sed nisi ex se et ab intra erunt dispositiones, non sic disponerent. Disponerent enim quatenus praepararent, instituunt affectio, ut cooperent subiectum.

Tertio probatur, hos dispositiones ex se, et ab intra debere esse dispositiones, quia cooperarentur subiectum ad iustificationem; hoc nihilominus a voluntate extrinseca Dei, quam ut ois sit physice extrinseca, moraliter tamen est intra, quod sufficit, ut sint vere dispositiones intra, et cooperent subiectum intra, intra, inquam non physice, sed moraliter. hanc solutionem exhibent Scotistae, ut defendant priorem ex se, et ab intra esse sibi talis ab operibus Dei, ut vidimus disputatione 1a quaestione 3a, sec 2a, et rebus quos Scotistas; quos eisdem rationibus quae ibi impugnantur et hic.

Secundo quia hinc sequitur

huius mi dispositiones esse omnino superfluas ad iustificationem sicut illam instituunt, cum instituisset a qui[...] [...] [...]
actu mo fit, quod ipsius est extrinsecus [...] [...] [...]

albedinis inhaerentis superfluae, sicut dispositiones ad introductionem accidentis, quia
quia conaturales sunt ea, ac cum ea introducuntur per actionem; id saltem esse
superfluas, nulla n. superfluitas est in natura quod huiusmodi dispositiones ex se et ab intrinseco
sint tales

2o quia etiam inseparabilitas ab actione et connexio cum illa conveni-
re ex se, et ab intrinseco hoc habet, et non a voluntate extrinseca, quod tam in
physicis, quam in moralibus est verum, ut videbimus § 3. ergo id
huiusmodi dispositiones sint inseparabiles ab actione, et connexio cum illa conveniunt illas
n. infallibiliter sequitur gratia quam introducimus, hanc dispositionem dicimus illam
consequenter etiam quod huiusmodi dispositiones ex se et ab intrinseco sint tales et non a voluntate
extra Dei.

Confirmatur 2o quia non repugnat esse aliquas dispositiones, quae ex se
et ab intrinseco sint tales seu indispensabiles, sicut contingit quoad in hoc
non nulla est ratio: exceptis quod a posteriori formarum naturalium, quae se habent
per modum [illegible], qualis sunt formae substantiales quas praecedunt dispositiones, quae ex se
et ab intrinseco sunt tales, cum gratia in ordine supernaturali se habeat per modum
non videtur esse repugnantia [illegible], quod aliquae illius sint aliquae dispositiones, quae
ex se et ab intrinseco sint tales.

Atque nullae sunt aliae praeter eas dispositiones [illegible]
tum quia hae infallibiliter coniunguntur cum gratia, tum quia cum gratia sit filiatio, et
amicitia cum Deo, nullae ad eam videntur dispositiones magis idoneae, quam fides,
spes, et charitas divina: tum quia cum sint solae ad quas dispositiones ab intrinseco
tales, sine fundamento dicuntur fuisse aliquae praeter has, et dirigitur ergo, quae solum
sint tales ab extrinseco, praesertim cum reliquas formas non introducas, imo nec po-
test naturaliter introducere, nisi praesuppositis dispositionibus, quae ex se et ab
intrinseco sint tales quod praedictas dispositiones seu dispositionis ex se et ab intrinseco sint
tales et non solum a voluntate extra Dei

Unde inferes 1o quam [illegible] se non esse [illegible]-
tiam huiusmodi dispositiones, sicut [illegible] apud Arriagam disp. 48
sectio 4a et in 2a [illegible] 1o de gratia disp. 4a articulo 3o ubi
supponit esse stare [illegible] illas, quod id [illegible]
exigit [illegible], quod [illegible] sine miraculo [illegible] separari ab illo:

Praie

hac n. rae homo n̄ exigit debere a libidine, s. esse malus, et ideo habitus
s. gratia per se sine qui libertatis, s. miraculo separat ab huiusmodi dispositionibus
ut patet in parvulis, quibus sine ulla eorum disp̄ne infunditur, et tum
theologorum dicitur à Chrisostomo, quod gratia ex se n̄ exigit huiusmodi
disp̄es

Infero 2.º, gratiam quam deus infundit adulto ex se et ab intrinseco
exigere huiusmodi disp̄es, probatur, quia deus nunquam infundit sine huius
modi dispositionibus ut docet ex Tridentino, ergo ipsa relato annuente
semper iustificans adultum cum dispositionibus: id quod semper unum coniungitur cum
alio, id fit rae exigendi quam ex se et ab intrinseco unum haec alte-
rius, ut saepe diximus: ergo gratia quam infundit adulto ex se exigit
huiusmodi disp̄es.

Aliis hoc ipsum probat Ripalda sectione 8 quos omitto
quia apud ipsum videri possunt, quia n. quod re vera n̄ probant exigen-
tiam intrinsecam gratiae ad huiusmodi disp̄nem, sed solum congruitatem, ne gratia sine eis
infundat.

Ubi notandum ut bene advertit obiter Ripalda, iterumque
apud theologos omnes, quos videt de hac ex professo disserentes, gratiam
in adulto, qui peccatum mortale personale n̄ omittit, sed tantum habet
peccatum originale, neque ex se, neque ab extra volere bene sine statuente
exigere poenitentiam probatur, quia poenitentia supponit, et dicit ac(c)eptationem
et detestationem peccati, et personalis peccati a se omissi: si n. etiam extenderetur
ad peccata ab alio omissa inepte diceret poenitentia stricte, cum pars
oderit, et detestatur peccatum, ac: poenitentia autem stricte inepte nant
omnes theologi, sed qui peccatum personale n̄ omisit n̄ potest peccatum personale
detestari: detestaretur n. ut a se omissum, quod vero n̄ omisit, quae
sane imprudentissimum est: ergo huiusmodi adulto gratia nullo modo exigit
hanc dispositionem, alioquin gratia exigeret dispositionem imprudentissimam.

Expositis
ad omnes fidei supernaturalis spei vitae gratiae, et amoris Dei sup(er)natura-
lis qua ego quod suppono, et modo, quo nihil dixi de gratia iustificante
intrinseca eius ex gratia ex se et ab intra exigant: id n. ut ostendimus
probat non huius conditionis desumpta ab ordine probabilitate infusionis

gratiae in adulto et praedictis dispositionibus; de argumentis autem, quae stante iam tanta exigentia, quae multa sit, ut non magni momenti et laus in isto separari possit dispositionibus praecipuis dicam.

Sectio 3ª

Ostenditur huiusmodi dispositiones non esse ex se et ab intrinseco tales

Primo, quia iustificatio est beneficium divinum, et poenitentia et dispositio parata, ut multi probat Espalda disputatione 99 sectione 4ª praecipuus pater, quia saltem de potentia absoluta potest eum separari ab alio, sed non esset beneficium divinum, si poenitentia quae esset ex se et ab intrinseco dispositio ad iustificationem, illi non deberet iustificatio quod repugnat cum ratione beneficii, quod debet esse indebitum: ergo poenitentia, et idem est de reliquis dispositionibus, non possunt esse ex se, et ab intrinseco dispositio ad iustificationem.

Secundo quia dispositio solum potest mereri de congruo, et impetrare ut gratiam, et remittere peccata, ut constat ex Tridentino sessione 14 Cap. 4º diffiniente, contritionem motam quo tempore fuit maxime ad impetrandam veniam peccatorum sive meritum, et impetratio non eruunt cum eo, cuius meritum et impetratio sit: praemium non est donum, quod ex praevisis meritis libera decernit a remuneratione, et idem est de dono collato per impetrationem, quod non libere decernit a conferente: ergo contritio non meretur ex se cum infusione gratiae, et tanto ex se et ab intrinseco non est dispositio ad illam. =

Atque sic tertia argumentum minimum cum dispositione 1ª quaestione 3ª sectione 3ª § 2ius cum dispositione per § 1ª sectione 4a ad eas respondet quantum satis, erat ... maximo autem respondet ad 1um omittendo maiorem, et negando minorem: ut non iustificatio debeat poenitentiae, adhuc potest esse beneficium divinum ab ipsa, cum non debeat debito metaphysico, neque morali ex iustitia sed solum debito physico, debitum non physicum non tollit rationem beneficii quod adhuc ex superabundanti debiti potest remunerari, sicut benefactor sine iniuria, sive sine iniustitia denegare beneficium aliquem debitum debito physico. =

Sic enim bona valetudo, longaevitas vitae, fructuum ubertas, aquae, et pluviarum temperies, ut sequitur [illegible] natura ex suppositione creationis et sint debita physica exigentiis causarum [illegible] adhuc sunt beneficia dicta a bonitate creationis; quibus orandus est Deus etiam pro agendo, non alia ratione, nisi quia etsi sint debita physica potest Deus illa citra ullius iniuriam denegare: cum ergo Deus non debeat exigentiis physicis competentiis iustificationem potest sine ullius iniuria denegare, unde est iustificationem esse beneficium dictum competentia.

Ad 2um. dico manus, et aliquo modo, meritum, et impetrationem non constituunt connexionem cum medio physica, sed moralis ex iustitia, dico, connexionem quasi physicam, nam quod connexio moralis cum praemio solum est physica, sed quasi physica, sed praemiantem non obstante ea connexione potest libere non conferre praemium, quod illud conferat, libere confert, ideoque potest remunerare tali praemio praecise, si alias illud ex iustitia non debeat: cum ergo connexio contritionis cum iustificatione sit solum quasi physica et Deus non debeat ex iustitia contritionibus, sive contrito iustificationem. inde est posse conferre hanc per illam tamquam per meritum de congruo, vel tamquam per impetrationem.

Quod si unio esset medio inter contritionem, et iustificationem, tamen illa non esset impetratio, neque meritum de congruo cum hoc, quia ex suppositione illius non potest Deus iustificationem non conferre, ideoque hanc libere non conferret, qualiter videtur conferendum donum per meritum seu impetrationem, ideoque consulte quis diceret impetraret a Deo, sed meritum apud Deum, quod homo facta suppositione quod sit, animal rationale sit, quia homo habet connexionem metaphysicam cum animali rationali

Sectio 4a

Utrum detur gratia in adulto ex se, et ab intra nullam exigens dispositionem moralem

Illa 2a sectionis superioris erat, gratia ex se et ab intra dum sit infundenda adulto dispositionem moralem sibi explicatam exigere, quae quam arguendo.

quia dispositio recipitur in eodem subiecto, in quo recipitur forma ad quam disponit, atque ideo dispositiones subiectum formae propriam, sed aliud: sed praedictae dispositiones non recipiuntur in eodem subiecto, in quo recipitur forma: haec enim recipitur in anima, illae vero in corpore, et cerebro: ergo in adulto extra se non exigit huiusmodi dispositiones. Antecedens omittendo maiorem et probando minorem, quia enim in nostra sententia per identificationem cum anima dispositiones receptae in potentiis, et forma recepta in anima in eodem subiecto recipiuntur; omitti autem maiorem, quia semel data dicere possumus absurda quod dispositiones receptas in una parte, possunt alia extra disponere ad receptionem propriae formae, ut patet in cerebro, quod quia pro intellectione receptas in corpore disponit ad receptionem volitionis; cum enim voluntas velle, nisi intellectus intelligat.

2°: quia forma eadem dispositiones easdem exigit in omni subiecto ut patet in scientia physica: non enim forma ignis unas dispositiones petit in materia A, et diversas in materia B sed forma non exigit praedictas dispositiones in omni subiecto, ut dicebamus supra 3ª § unde infero 1º: ergo [illegible] in adulto non exigit huiusmodi dispositiones. Antecedens probando maiorem cum enim eadem forma in diversis subiectis componentibus unum totale, non eandem sed diversas exigat dispositiones, ut patet in anima rationali exigente diversas dispositiones in Capite, et in Corde, non repugnat eadem forma in diversis subiectis totalibus unum non componentibus non easdem sed diversas dispositiones exigere. Nihil urget exemplum formae ignis quia ab uno singulari non bene arguitur ad omnia.

3° quia dispositiones quas exigit forma ad sui introductionem, easdem exigit ad sui conservationem ut videre est in scientia physica, sed forma ad sui conservationem non exigit in adulto huiusmodi dispositiones fere enim semper est in eo, quin dissolvatur, [illegible], [illegible]: ergo adhuc in adulto forma tales dispositiones non exigit. Antecedens probando maiorem forma enim ratione ad sui introductionem in materia alias exigit dispositiones ab ea, quas exigit ut iam conservet introductam enim in materia praeviae, nec conservat, nisi in materia, et insuper diversas dispositiones exigit in infantia, in adolescentia, et aliis aetatibus, quam diversitatem non exigerente non conservat in materia.

4° quia forma est pars divina, sed haec nullas

exigit

nullam exigit dispositionem ut sit. Quod [illegible] gratia: sicut condicendo [illegible] [illegible]

et [illegible]: gratia enim cum non sit adequata [illegible] [illegible] [illegible]

adequata non [illegible] in omnibus [illegible], sed in aliquibus [illegible]

radices virtutum, et amoris [illegible] sit de religiosis.

5.º quia forma accidentalis nullam praeexigit dispositionem in subiecto, non [illegible] [illegible] in [illegible] accidentalibus: sed gratia est forma accidentalis. Quod nullam praeexigit dispositionem in subiecto. [illegible] [illegible], si illius [illegible] [illegible] [illegible] formas accidentales, quasdam enim earum praevias dispositiones exigunt, quasdam non: quia [illegible] non [illegible] in [illegible]. Gratia autem est earum, quae exigunt praevias dispositiones in subiecto, ut [illegible] ex [illegible], et deinde, quia cum in ordine supernaturali habeat se [illegible], [illegible] [illegible], ea potius quam alia debet praevias dispositiones exigere in subiecto.

6.º quia dispositio, quam gratia praeexigeret esset partis [illegible] ea enim ut [illegible] [illegible] [illegible] gratiam esse radicem omnium supernaturalium. Sed hoc repugnat: iam enim ea dispositio esset forma [illegible] [illegible] [illegible] habitualis esset superflua. Quod nullam dispositionem praeexigit in nullo subiecto. [illegible] [illegible] [illegible]: radix non [illegible] radicatum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actiuam et passiuam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispositio ad gratiam: illa enim est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habitus exse [illegible] [illegible]

7.º quia gratia [illegible] radix omnium actuum, et habituum supernaturalium: in ordine enim supernaturali est [illegible] radix [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] nullam praeexigit dispositionem in subiecto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] radix [illegible], et [illegible] ut [illegible] forma [illegible] ad [illegible] [illegible] gratia [illegible] nullam praeexigit dispositionem in subiecto

[illegible] [illegible] [illegible] gratia [illegible] radix omnium [illegible]: exceptis his, quae dispositio ad ipsam [illegible]; [illegible] non exceptis, [illegible]. sicut enim forma substantialis [illegible] sit radix omnium, quae [illegible] in subiecto, non [illegible] [illegible] radix earum quae sunt dispositio ad ipsam: [illegible] gratia in ordine supernaturali radix est omnium supernaturalium, [illegible] [illegible] earum, quae sunt dispositio ad ipsam, earum [illegible], radix non est in [illegible] 2.º: [illegible] [illegible] radix est, [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] in omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratia [illegible] [illegible]

a gra. excludunt, et supernaturalem, ideoque et circa habitualem

quod gratia
habitualis est donum excellentius et magis proprium liberalitatis divinae
quam gratia actualis: sed haec nullum praerequirit dispositionem in subiecto: haec enim
est proprium eius meriti, impetrationis, et dispositionis supernaturalis. Quod vero gratia
habitualis: si haec exigeret dispositionem in subiecto conferret tale dispositionem
in mensuram, et ut talem eius, debemus dicere donum magis proprium
liberalitatis divinae, quam gratia actualis, quae conferatur absque ullo
debito

Dicendum maior quamvis ad eius proprium sit prima habitualis sit
donum magis proprium liberalitatis divinae, quam sit gratia actualis: et quia
illa sit donum excellentius, haec tamen est donum magis proprium liberalitatis:
id enim est magis proprium liberalitatis, quod magis gratis confertur, proprium
enim est liberalitatis conferri gratis; cum ergo gratia actualis nullo praecedente
merito scilicet dispositione exigitur subiecti: cum vero habitualis praecedente
merito scilicet impetrante tale ex congruo: inde est quod actualis sit donum
magis proprium liberalitatis divinae, quam sit habitualis.

Quaestio 2.a

An actus charitatis qui tanquam dispositio praecedit iustificationem producatur essentialiter ab habitu charitatis.

Actus charitatis
qui dispositio est ad iustificationem ab habitu charitatis procedere certum
est theologis est: cum enim habitus infundantur ad hoc, ut proprios actus
connaturaliter eliciant, et nihil sit magis actus charitatis, qui ad iustificationem
non disponit a proprio habitu effective procedere, sequitur
ab eo tunc procedere, ideoque solum restat difficultas de actu qui est dispositio
ad iustificationem, circa quem sit

Sectio 1.a

Aliqua praenotanda et ad sententias

Primum
sit in materia, gratia ... ... affectionum ... gratia
... ... supernaturalis de quo dispositio 1.a q. 2.a sectione 3., eandem
... ... habitus ... actus charitatis dispositionibus

ad

gratiam ac in decursu ejus tum etiam ejus actus, hic n. [illegible] ea vita
n. [illegible] procedere ab habitu, quia est dispositio ad gratiam, procedens habitu
habitu charitatis dimanante agere, sive physice, sive moraliter
unde videtur dici ex priori gratia: est n. dispositio est prior ipsa forma ad quam
disponit: hoc non potest consequenter procedere a gratia: hoc in ma[teria] ipsa eadem est
diffusio in decursu effectivo habitus, et per hunc ultimo disponit ad
gratiam in [illegible] pluribus quam ab [illegible] [illegible]: Sit an actus charitatis qui
est ultima dispositio ad gratiam, oriatur procedere ab ea? [illegible] [illegible]
[illegible], ne aliquid minus scrupulosius mali ac [illegible] [illegible] [illegible]
influxus ejus in actus supernales; quod potius est difficultatem eludere
quam solvere, quia [illegible] elapso loco [illegible] sit sub [illegible] [illegible] [illegible]
difficultas [illegible], eas influxus effectivus habitus supernaturalis
in [illegible] actus theologi [illegible] [illegible]: addo in [illegible] [illegible] charitate
difficultatem sub his [illegible] [illegible] [illegible]. Quaestio est celebris ex [illegible]
[illegible] [illegible] an ultima dispositio ad formam sit effective ab ea ad
quam disponit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae est ultima dispositio ad formam
[illegible] sit effective ab ipsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
effective, quod si est ultima dispositio et prior forma ad quam dis-
ponit: an procedat effective ab illa, a qua est prior forma et [illegible],
et n. [illegible] prior, [illegible] [illegible] [illegible] posteriora, n. [illegible] prior causa
sicut forma, a qua effective procedit, quae repugnantia sit, et implicato-
ria. Si hoc [illegible], [illegible], [illegible], dispositio est prior forma in genere
causae materialis, eo quod comparet [illegible] ad [illegible] forma, non [illegible] prior
forma in genere causae efficientis quae ab illa effective procedit, nullam autem esse
repugnantiam, [illegible] eo, quod [illegible] sit prior, et posterior [illegible] alterius
in diverso genere.
Sed 2a est 1a: quod ultima dispositio [illegible] [illegible]
a qua effective procedat [illegible] forma, ad quam disponit [illegible] prior effective
a qua procedit forma: hoc [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obstante hac mutua prioritate, ideo [illegible] est difficile
intelligibilis. 2a est 2o: quod nulla [illegible], quae mutuo causantur,
[illegible] [illegible] causam [illegible]: nulla n. est [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]

illud p̄ter quale dictum exigit causalitas finalis, nec ē ulla fin. l. mo, quo malitia s. finalis causant causas efficientes, a qua procedunt s. apparent ea, sed hoc sit in diverso genere causae: ḡ videtur, ut n̄ causant quia n̄ solum repugnat, mutua causalitas sive prioritas in eodem genere causae sed etiam in diverso.

3° 2ª: quia si dispos. procedunt formas, ad quas disponunt in genere causae mat., quia dispon. et aptant subjectum ad receptionem form. etiam eandem in genere causae efficientis complent. n. causas efficientes, et hac rat. illam coaptant ad efficientiam: sed quia procedunt formas in genere causae mat., negarunt modo genere praedicato, ergo quia procedunt etiam in genere causae efficientis effectivo, quia procedunt formam.

Sit prænotandum 3um: eadem difficultas, quae ē de respectu actus charitatis a gratia s. habitu charitatis, ē etiam de respectu actus fidei ab habitu fidei, et actus spei ab habitu spei, dum infideli disponit ad fidem, et desperatus ad spem, quia in eodem instanti, in quo ē actus, quo disponit, infundit habitus ad quem disponit; at n̄ in aliis actibus n̄ ē eadem ratio, quia dum peccator elicit actum religionis, s. obedientiae et sic de aliis, virtutum habitus infundit, quamvis cum habitus fidei et spei, reliqui inseparabilis comitantur gratiam, ideoque talia actus elliciuntur a potentia sine illa mera, per auxilium extrinsecum, et in instanti per qualitates intrinsecas vel permanentes, qualis ē habitus, sed transeuntes cum ipso actu.

quibus prænotatis 1ª illa docet actum charitatis ultimo disponentem ad gratiam effective procedere a gratia, et ab habitu charitatis, ab illa ut a principio radicali, et ab hoc ut a principio proximo: sic omnes thomistae quos sequuntur valentia et vasq. 2ª illa negat talem actum ullo modo procedere a gratia, s. habitu charitatis sic omnes ... cum suar. arriaga, et aliis, quos sequuntur nobilis thomistae ioannes a sancto thoma, gonzales ... a s. trinitate, et alii. 3ª illa, quae ē patris ripalda, ē media inter utramque asserit posse de potentia absoluta, et naturaliter ... actum charitatis disponentem ad justificationem effective procedere ab habitu charitatis, n̄ vero sic de facto sic procedere; sed

quoniam

gratiam ... pars huius in initio de actibus quibus Deus di-
ligitur, quibus Deus deservit actus charitatis non diceremus delere
peccatum, a quibus actus effective procederet, quo decreto et dispositione fiunt
dispositiones sed non ita de in carnae; de hac ergo questione actus praecognitus
statuo, sed huius non determinans examinis ad praedictas etiam desiderio, non po-
test non obstare in notare facilius, quae defendi potest talis actus absoluta
charitatis de potentia absoluta.

Quod non repugnat, talis actus in 1° instanti
in quo producitur et aequivalenter actus, dispositivus ad habitus infusos, non re-
pugnat, neque enim in eodem tempore adesse eiusdem, habitus non producere actus
potest, si illos operari in 1° instanti tunc est: deinde actus quamquam
sit productus potest de potentia absoluta actus alius tamen; multo magis de-
nique potentia ultima dispositio ad gratiam effective producere agere habitu cha-
ritatis, sed hoc committitur in ...

Sectio 2ª

Actus charitatis, qui est ultima dispositio ad iustificationem non producitur
effective a gratia, neque ab habitu charitatis

Probatur, quia actus
charitatis intelligitur prius antequam gratia, et habitus charitatis intelli-
gitur prius, tunc quia est dispositio ad iustificationem, quae ... ,
actus charitatis: tunc quia ... dispositio iustificationis producitur ...
dispositio; ... quod intelligitur prius, antequam alterum intelligatur prius
non producitur ab altero, nisi non est quod alterum agat in priori ...
si quidem agunt est ..., quia ... prius intelligitur ... alterius actio
... est ... actus non producitur effective ... ab habitu
charitatis.

Quaeres 1° quando ... intelligitur actus ... adiustificationem
... prius intelligitur ... , ... definitio ...

n. effectus intelligendi expressi, nisi ex his quae, ~~et tamen ex efficiens~~ pro intelli-
gendo expressum: sed dico quod intelligere expressum actum disponentem ad intelligendum
expressum gratia, scilicet habitus charitatis, alioquin necessitas est dispositio talis actus, sup-
ra n. disponit ad eam eius, quod est prius quam intelligere expressum
talis dispositio: ergo talis actus non producitur effective a gratia nec ab habitu cha-
ritatis

Confirmatur 2o: quia sicut dispositio ad formam potest esse virtus et ab ea in ge-
nere causae efficientis efficienter produci, intellectio potest esse dispositio ad intel-
lectum, et volitio ad voluntatem, quorum esse sit in genere causae efficientis
producendi [illegible], et voluntas disponit ad [illegible] per [illegible]
[illegible], quae nihil absurdum excogitari potest: ergo si pro[illegible] actus
qui est dispositio ad gratiam et charitatem ab utraque scilicet ab alia produci et non
actus cuius forma est habitus charitatis, et sicut se habent in naturalibus
intellectio, et volitio ad [illegible], et voluntatem, ita se habent actus charita-
tis supernaturalis ad habitum supernaturalem [illegible]

[illegible] est gratia se [illegible] [illegible]
ut ad angelum, et [illegible] [illegible] [illegible] gratiam, et [illegible] de habitu cha-
ritatis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] in re [illegible], quae re est [illegible]
effectivum actus, nec [illegible] tamen [illegible] dispositionem. 2o [illegible] [illegible]
[illegible] sanctificantis, et hoc re [illegible] actus tanquam dispositionem, eius [illegible]
[illegible], in quo nulla est [illegible], [illegible] duo [illegible] [illegible] priora, et
posteriora, non in eodem, sed in diverso genere causae; nec [illegible] eandem
[illegible] [illegible] [illegible]. gratia [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] est prior actu
in genere causae efficientis, et eadem [illegible] [illegible] [illegible] est posterior eodem in gene-
re causae materialis: dispositio n. reducitur ad genus causae materialis

sed 2a est 1o: quia repugnat
aliquid realiter producere [illegible] [illegible], et non [illegible] [illegible], alioquin [illegible]
realiter [illegible], et non [illegible], quod [illegible] in [illegible] intelligendi [illegible]
[illegible] [illegible], sed si gratia est prior actu [illegible] [illegible] [illegible], et pos-
terior eodem [illegible] [illegible] [illegible], aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] produce-
ret.

operari, illa gratia cuius sufficientis auxilii, et idem cuius alterius sufficientis quod ipsa

erat, sic eadem gratia cuius sufficientis sit: cuius hanc non est posterior actu, posterius

tantum actu, quam potentiam significat prius: quod repugnat gratiam in ratione

auxilii esse priorem actum adiuvans, cum cuius ratio sit esse effectum eiusdem causam

ab eadem, tanquam a causa mali dispositiva.

Dico 2°. quod si gratia sit prior actu

charitatis non solum erit prior illo cuius sufficientis auxilii, sed cuius sufficientis sit,

sed hoc repugnat cuius theoriae: quod et gratiam esse priorem cuius sufficientis auxilii

probatur maior, quia gratia non habet actum charitatis, nisi ut causa subiecto: causa non

ut prius in actum subiecto, illud enim alterando, et ideo praeparando

quam ratione informae, et sufficientis sit, valuerit in illa: sed gratia ut causa adaequate

relativa est prior illo, causa ut causa est effectu, prior in esse effectus: et si gratia sit

prior actu charitatis, non tantum erit prior ea cuius sufficientis auxilii, sed etiam cuius

sufficientis sit

Dico 3°, quod actus charitatis non solum est dispositio ad gratiam cuius quod est

forma, sed etiam cuius quod est auxilium cum sit realis. Hinc contrarii sufficientis sed in re

in gratia, repugnat realis dispositio ad unam, non esse realis dispositio ad alteram: sed

quod est dispositio ad gratiam ut forma est, neque ab illa realiter distinguitur: quod et cum etiam est

realis dispositio ad eandem ut auxilium est, non potest ab eadem ut auxilium est distinguere.

Dico 4°.

quod prius est gratiam esse in subiecto, quam in eodem operari, cum sit ratio motus gratiae

cuius esse in subiecto, quam cum operatione contingenti, qualis est actus charitatis

Sequitur non posse gratiam realiter exerceri nisi in subiecto, prius autem ea sine operatione

naturae contingenti: cum etiam quod gratia operatur in subiecto, ut eadem applicata, applicatione

illius per infusionem, sive unionem: sed gratia ut applicata, sive unita subiecto est forma: ut

talis non ... , nec habet aliud munus infundendi praeter unionem: quod gratia non solum

ut auxilium, sed etiam unita est prior actu charitatis: quod cum alicunde apparet

... posterior ... , cum eandem sufficientis esse priorem, et posteriorem illo

quod aliquando reputatur ad huius solutionis, ideoque conantur illud e medio

tollere.

Resp. 1o gratiam 2ae: pro solutione 1i, in fieri et ut haec naturam est prioris, et prius effectivum actus charitatis. 1o in facto esse, et tunc dicit ea posterior actu, illumque praesupponere, ut dispositionem praecedentem sine ... materiae. Sed contra est 1o quod gratia in fieri est actio productiva gratiae: nam in fieri est fieri, seu productio eius, et nam in facto esse est terminus talis productionis, sive fieri sed actio productiva gratiae non est prius effectivum actus charitatis, actionem non sit productiva productiva, sed nam finalis producendi; seu productio quod gratia in fieri non est prius effectivum actus charitatis.

Contra est 2o quod quod praecedit gratiam in facto esse, eandem quoque praecedit in fieri, cum quod non est aliud nisi praecedendi tempus praecedentia ... de qua hic loquimur nisi praecedendo fieri eius, ... praecedentia in fieri, seu actio eius, quas solum virtute priora in facto esse ea, quibus ipsa est posterior, ... charitatis est prior gratia in facto esse ut dicitur in solutione quod est prior eadem in fieri quod absurdum respondetur ab adversariis.

Resp. 1o ex antiquis Thomistis actum ut productum a voluntate praecedere ut dispositionem ad gratiam, eundem vero ut productum a gratia eandem subsequi. Sed contra est 1o quod hanc Thomistis repugnat ... actio ... effectus ad hunc de gratia ..., et ... talis ... repugnat ... supplementum ... s. aliorum, sed ... actio ... totalis sui ... effectus, ... a voluntate, quae ... productum ..., ut possit ... ad gratiam et altera ..., quae ... ad actum ... repugnantia tam quam ... quod repugnat, actum ut productum a voluntate esse dispositionem, et ... ut productum a gratia.

Contra 2o quod actum ut productum a voluntate intelligit ..., et ... Causarum intelligit ... dispositionem praecedit ..., nisi ... intelligitur: nihil ... disponit ... et ad hanc ... Causas ... quod ... intelligit ... posteriori intelligitur praecedens ... quae ... quod actum, quod ut

dligere praedicatu erroris avoltaire, neque de persuadere intelligi quidem ab haustu, i. gra.

Quaer. 3º ex aliis abstrahantur haustus Thaustam, i. tingentes.

Res pro et videtur. 1º quia non generica quantitati, sup naturas, et quia haustu ratio praedicatur actus ut prius illius. 2º quia non specifica haustus, i. tinc gen. et quia haustu ratio subsequuntur actuum tangentium tuis et propositas subiecta.

g3 De prius praedicatur affectus natura logica, praedicatu quia non genericas specificas, et vindicatus praedicatu non ut expresse actu non: ergo ante et duae tantum praedicatio generice, sed in specifico et singulari; et quia ultimum affectus ut produit, nisi in singulari, nec adire ens actu, nisi ab eo et singulari; et ut complemente conceptus eius esse ad ultimas singularitatis; sed actus natura non abstracta, tinc gra, ig. quodcunque sit prius a generali aliena actu quia non specificas et singulares quia non huius ut tangentes praedicatu et ut dolus quia non generalis.

Quaer. 2º in quibus si deceduntur intus, et volubiles praescindant ne obtine, s. si unas substantias ab alia qualitates realiter identificant actiones in physica unas substantias non praescindant ab alia, sed realiter accidens etiam non excitare et ad diversas habitatibus, sed in haustu charitatis, et quia ne generalium et specifica substantiis realiter identificantur ut non praedicatu generalis superiores et inferiores realiter identificantur, et nisi quia producit actus e ratio physica, verum et realiter haustus ut dolus quia non et realiter ~~alquacumque~~ ~~tranactionem~~ genericas quantitatis sup naturas, sed etiam quia specificas et singulares habitus haustus praedicatu non causa affectus et ut sup substantias propter quas producunt affectus.

Quaer. 4º. actus charitatis elicitur per auxilium sup naturale comprehensive quam, sed si eiusdem elicitur, eundem ut elicitur praegnans, tinc haustus sacro, nunc, ut illas subsequi

14. 2º. Pr. q. adaequationem(?) per auxilium extrinsecum intelligitur ex opere et ex meritis
suas Causas: intelligitur n. dispo, qualis ea requirit, ut [illegible] ex opere, sed ex ipso
[illegible] [illegible] illius [illegible] [illegible] a habitu, ita n. [illegible] [illegible] actus [illegible]
quod [illegible] [illegible] repugnat [illegible] repugnat actu in instanti, in quo est dispo
ad gratiam, et illius per auxilium extrinsecum, in instanti illius per gratiam, l. habitus re-
pugnat in quo [illegible] dispo [illegible], quoniam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] notabiliter supra.
[illegible] [illegible] 1º actus charitatis [illegible] dispo ad
gratiam, et ea [illegible] [illegible] affective [illegible], n. [illegible] dispo
ad habitum charitatis, [illegible] illo [illegible], [illegible] [illegible] eadem [illegible]
posterioris, in quo nulla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et prius et posterius. [illegible] : q. actus n. solum est dispo ad gratiam,
sed etiam ad habitum charitatis, et reliquarum virtutum supernalium, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] actus est dispo ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] infusio gratiae sed etiam [illegible] infusio [illegible] [illegible] est dispo ad in-
fusionem gratiae, seu [illegible] [illegible] [illegible] q. q. est dispo ad [illegible] [illegible]
n. fiet [illegible], qualis est habitus charitatis.
Dices 1º q. [illegible]
intelligitur ex opere habitus, intelligitur ex opere gratiae, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] habitus supernalis sive [illegible] [illegible] [illegible] intelligat
ex opere gratiae, intelligitur ex opere actus charitatis, est n. dispo ad gratiam [illegible]
[illegible] [illegible] a habitu, [illegible] n. intelligitur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex opere. Resp. est [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
operantur [illegible] gratia, quae est [illegible], et illius habitus supernalis, quod [illegible]
[illegible] [illegible] per [illegible] actus operantur, [illegible] actus n. est effective a gratia [illegible]
[illegible] in solutione [illegible] a habitu, [illegible] operationis [illegible] per [illegible]
n. operatur [illegible]

Sectio 3ª

[illegible] Argumenta

1.us 3e

Respondetur, quod de ratione actus vitalis est quod procedat a principio proximo vitae vel coniuncto principio radicali, ut actus charitatis est actus vitalis supernaturalis. Ioannis 3. 1ª dicitur Translati sumus de morte ad vitam quoniam diligimus fratres: qui non diligit manet in morte: ergo de ratione actus charitatis est quod procedat ab habitu charitatis principio proximo vitali et coniuncto gratia, quae est vita radicalis. Probatur 1°. quod Deus non potest supplere in genere defectum principii vitalis, unde si intellectus moveret lapidem motum motus ille non esset vitalis, ergo non potest supplere defectum gratiae et charitatis quae sunt principia vitalia supernaturalia.

Probatur 2°. quod actus fidei et spei eliciti a peccatore carente gratia non sunt perfecte vitales vitalitate supernaturali ut constat ex Iacobi 2°. sicut corpus sine spiritu mortuum est, ita fides sine operibus mortua est, ergo actus charitatis ut sit perfecte vitalis debet esse a principio proximo et radicali vitae supernaturalis quales sunt gratia et habitus charitatis.

Respondetur ad argumentum [illegible], de ratione actus vitalis est ut sit a principio proximo quoquomodo [illegible] sunt simpliciter vitalia [illegible] maior, si vero [illegible] quod vitalia, nego [illegible] et [illegible] habitus [illegible] procedunt [illegible] simpliciter vitalia principia [illegible] et [illegible], quia sunt [illegible] simpliciter viventis in ordine ad actus supernaturales, quia sunt vera et simpliciter vita supernaturalis in actu 2° quoniam vitalis [illegible] solum [illegible], supernaturales actus gratia et habitus [illegible] ad [illegible] de ratione actus charitatis est, quod procedat ab anima elevata a principio supernaturali [illegible] gratia [illegible] [illegible], [illegible]. Unde [illegible] actus [illegible] actus [illegible] et [illegible], quod [illegible] habitus charitatis [illegible] simpliciter vitale, [illegible], quod si Deus [illegible] non potest supplere defectum radicis vitalis, [illegible] sicut [illegible], quod [illegible] est in actu 2°: quod [illegible] non est viventis [illegible] quod [illegible] exemplum [illegible], potest tamen supplere defectum principii vitalis in genere causae efficientis [illegible]

in subiecto capaci, vivimus sc. intellectu voluntate, amorem et propriam
motum, per quem actum talem vitalem moveri et in eo effective non producat.
Vel quia
actus diversus actus, actus fidei elicitus non est perfecte vitalis supernaturalis, ideo non
est perfecte vitalis absque charitate, ideoque, licet sufficiat ad vitam supernaturalem
in actu 2°: tamen vita in actu primo est per gratiam, quam perfecta est vita actus
charitatis, neque obstat locus D. Iacobi, licet non tamen vitam supernaturalem non possit
morte in actu fidei supernaturalis, dum fides sine operibus mortua est, sicut
corpus sine spiritu: Apostolus solum intendit, quod sicut corpus mortuum nullam
actionem conducentem ad vitam potest elicere, ita fides sine operibus bo-
nis et charitate potest quidquam elicere quod proprie meritorium de condig-
no conducat ad vitam aeternam quod nos libenter fatemur.
Unde in 3a di-
lucidatione [illegible] in ordine ad vitam supernaturalem [illegible] necessi-
tatem quam est [illegible] ordinis ad vitam naturalem, quamvis [illegible]
[illegible] in ordine ad actum vitae perfectae, verum [illegible]
ordine ad actum vitae [illegible] [illegible] corpus mor-
tuum: adhuc [illegible] absolute [illegible] sine gra-
tiali elicientur actus fidei, [illegible] qui sit vita supernaturalis, tales
imperfecto [illegible] in ordine ad vitam supernaturalem [illegible] quanto
est [illegible] ad vitam naturalem.
Quia ergo inclinatio actualis in bonum divinum
non est [illegible], debet procedere a [illegible] habituali, ut [illegible]: ergo in-
clinatio [illegible] in bonum supernaturale [illegible] effective [illegible] velle bonum
[illegible] supernaturale divinum, quod dicitur inclinatio [illegible] [illegible] de
[illegible] Creato, quod [illegible] charitatis [illegible] actus chari-
tatis est inclinatio actualis in bonum divinum [illegible], [illegible] amor [illegible]
[illegible] divinae bonitatis [illegible] inclinatio [illegible] effective
[illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] debet [illegible]

proprio

proxie supernalis intra se [illegible] permanente [illegible] transeunte [illegible] diver-
sitatem seu constantiam [illegible] [illegible] [illegible] gratiae [illegible]
[illegible] non est ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia amor [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] habitualis [illegible]
[illegible] gratiae, [illegible] [illegible] [illegible] habitualis [illegible] auxilio supernaturali
intra, [illegible] extra, [illegible] transeunte [illegible] permanente [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] quia actus meritorii vitae
aeternae procedunt a gratia: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meri-
torie [illegible] aeternae, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in instanti [illegible] [illegible] gloriae [illegible] meritis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gloriae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] meritorie [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] a gratia
[illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] effective a gratia [illegible] meritoria [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gratiae, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] actus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] meritorium [illegible] gratiae, quod falsum est: [illegible] actus
[illegible] [illegible] effective [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ratio: quia [illegible] actus procedat effective a gra-
tia meritum de condigno [illegible] [illegible] meritum de condigno gloriae
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meritum de condigno [illegible] habitua-
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meriti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meritum de condigno [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] gratiam [illegible] [illegible] actus effective [illegible] a gratia
habituali; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meriti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gloriam [illegible] meritum de condigno [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meriti de condigno

[illegible] gloriae [illegible] supernaturalis [illegible] gloriae [illegible] [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] ad gratiam [illegible] [illegible] gratiae et

gloriae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratiam et [illegible] [illegible] gloriae

[illegible] [illegible] effective a gratia, quae [illegible] est meritum de condigno

augmenti gloriae, quod augmentum est vera gloria.

[illegible] [illegible] [illegible] adul-

torum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gloriam [illegible] est [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] adultis datur gloria [illegible]

duplici titulo [illegible] haereditatis, et meriti, [illegible] non adultus [illegible]

sola gratia baptismali [illegible] [illegible], cum solum [illegible] gloriam

[illegible] titulo haereditatis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

adultis [illegible] operibus confertur gloria titulo haereditatis, [illegible] [illegible] gloriae

[illegible], et titulo mercedis quam ad ipsius gloriae augmentum, quod etiam

est vera gloria.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]

[illegible] gloriae [illegible] ad [illegible] [illegible] magis, [illegible] non [illegible] [illegible]

[illegible] de condigno gloriae, quod [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible]

[illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ab auxilio [illegible] supernaturali, quod [illegible] magis [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meritorius de condigno [illegible] gloriae [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratiae quod [illegible] ab auxilio supernaturali

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible] gloriae supernaturalis.

[illegible]

[illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meritorius de condigno gloriae, [illegible]

gratia

[illegible] est meritoria [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dignitatem meriti [illegible] [illegible] sit meritum [illegible]
[illegible] eadem sub meritum [illegible] quam [illegible] meriti in eadem sub meritum
sicut in [illegible] meriti absolute [illegible] ad meritum, et ita [illegible]
meriti [illegible] ad meritum [illegible] [illegible] ut [illegible] condignum [illegible]
[illegible] in [illegible] ad meritum [illegible] condignum aliquem [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] ad gloriam; [illegible] est [illegible] eadem
sub meritum de condigno; [illegible]

Sectio 4a

[illegible] ad alia argumenta

[illegible]
q. gra, et [illegible] de habitu charitatis [illegible] infieri,
[illegible] in facto esse [illegible] [illegible] [illegible] actio [illegible]
fieri, et [illegible] facto esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in fieri; et eandem in facto esse [illegible]
[illegible] charitatis [illegible] gra in fieri, et [illegible] in facto esse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gra in fieri [illegible] in facto esse [illegible]
[illegible]

[illegible] 1o: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] effectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] activa Dei, ut [illegible] ab illa effective dependens, et [illegible] [illegible]
passiva ut [illegible] [illegible] [illegible] homo sit dignus [illegible]
effectus [illegible] in fieri, et eandem in facto esse [illegible] mediante
[illegible] charitatis [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]

[illegible] 2o: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

fieri, et eundem concursum in facto esse mediat applicatio seruitutis quibus
... concursus in fieri, et eundem in facto esse mediat actualis
qualitatis. Confirmatur 3°: quia res in fieri est causa rei in facto esse: sicut non ...
ex se in fieri sit causa ipsius in facto esse, quia et pro in fieri est causa
eius in facto esse: quia et est causa actus diligentiae ad ipsum in facto
esse, et non quia causa esse, simpliciter causa principaliter nascitur extraordinarie
simpliciter. Confirmatur 4°: quia res in fieri est aliquid uerum hoc est reale in
tempore reali: ergo ponit hanc aliquam actionem, quae aliud non est quam res in
facto esse. Respondetur ad argumentum concedendo maiorem, et negando minorem, cum non res in
fieri sit actio productiva rei, et res in facto esse sit res producta, et inter
actionem et rem productam nihil possit mediare. actio non est nisi emanare
hoc est sine medio alterius rei, hinc est inter res in fieri, et res in facto esse
nihil possit mediare praecise per ipsam actionem. Ad exemplum relationis
... distinguitur ad rem, tum quia relatio, ut ... patet, non est relatio in fieri
sed per terminum aliquid, et quasi in facto esse qualis est respectus subiecti
... quia eadem relatio, quae est ... ratio, sicut quasi actio, et fieri
relatio non est sui ipsius, ut ... , sed cum aliis relationibus ...
... dicere, quae praecise qualitatem ueram. At inter terminum potest actio ...
... in fieri, et ... ad ipsam rem in facto esse quod patet dicere a re-
lationibus ... ut patet ex dictis. Ad 1am confirmationem: non ... ...
... quia ... ... concursum quo ... ... , et ...
... auxilii ... , quod ... ... non mediat ...
... ... indiget natura auxilii ... , quod ... ...
... ... natura auxilii ... ...
... sicut ... homo ... ... , quod ... quod auxilium ... non
sit ... ille, ... auxilium ... ... , ...

se

sequentis motus angelici effectus [illegible] nec aliam
mutat. Ad 29 confirmationem: ingressus venti in fieri nihil aliud
quam successivus ingressus, sicut violentus per quem ventus colorat intra
cubiculum, cum est fenestra; ingressus autem in facto esse nihil aliud, quam
praedictam violentiam: sint duo autem, et eam successive immediate aperta fenestra
nihil quidquam aliud; cum sint successivus et tamen quae immediate absunt, nihil
potest mutare. Alia autem duo ventus per fenestram, quam aperit ingre-
ditur ingressus venti sit prior, quam apertio fenestrae, tamen [illegible] [illegible]
est quam dicit prioritatem duo notandum [illegible] [illegible] utrumque fieri in eodem instanti
reali temporis, sicut absque illa prioritate temporis, quae intercedat inter utrumque
motum. Cum sint duo motus non dari mutuam prioritatem [illegible] repugnat ut [illegible], quam [illegible] [illegible] probabilius est ingressum autem
esse priorem prioritate [illegible] aperitione fenestrae: quia maxime ex parte generationis, quia
generatio prior est corruptione, et quia corruptio [illegible] [illegible] pure physica
sint [illegible]

Ad 30 non [illegible] in fieri est actio successiva [illegible];
actio autem successiva [illegible] non est [illegible] causa causalitas, sicut [illegible],
in fieri est [illegible] instanti [illegible] esse, [illegible], [illegible]
modo est [illegible], et immediate [illegible] in fieri; [illegible] autem in facto esse est eadem [illegible]
[illegible] sequentibus instantibus; manifestum autem est [illegible] instanti
[illegible] esse in esse [illegible] causas sequentibus temporis instantibus, ideoque [illegible] in
fieri non est causa [illegible] in facto esse; [illegible] [illegible]
[illegible] in facto esse, [illegible] causalitatem [illegible] in facto esse [illegible]
autem [illegible] sint vera initia [illegible], et quo modo [illegible]
[illegible] praesenti, et [illegible] nihil [illegible] ad praesentem [illegible]

Ad 40 [illegible]
dando [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

p̄ mediū charitatis, p̄ de[illegible] nec charitas se hab[et] p̄ modū c[illegible] nec. ideo q[uo]d ia
infusio est dispositio ad gr[ati]a[m] infusa[m], sicut ad actionem p̄ductiva[m] q[uo]d n[on]
ut causa, sed ut causalitate p̄ qua[m] ipsa sit sua causalitati sine fundata
ad[illegible] minus alte[ri]us q[uod] ad[illegible] causandi aut[em] sit charitatis, sequi
tur q[uo]d aliqua ... q[uo]d n[on] [illegible] debet ex [illegible] instantia
... [illegible] causare, si vero, q[uo]d ... ipsos sit disp[ositi]o et
multo minus de ipsa infusio est, sicut q[uo]d sequentibus instantibus —

Cum ergo
muntur a q[uo] in eod[em] instanti, in quo ultimo aut[em] charitatis infun-
duntur gr[ati]a, et habitus sup[er]naturalis, tunc q[uo]d talis aut[em] e ultima disp[ositi]o ad gr[ati]a[m]
tunc q[uo]d [illegible], q[uo]d tunc [illegible] talis infusionem, sed ea ipso debet effective
p̄cedere gr[ati]a[m], tunc q[uo]d causa n[atur]a[lis] sufficiens applicata passo disposito et n[on]
operans; gr[ati]a aut[em] sicut habitus n[on] e causa ... sed n[atur]a et hoc sufficiens
applicata, tunc etiam q[uo]d aut[em] sup[er]naturalis n[on] p̄cedunt [illegible] et n[atur]a
[illegible] a habitu ... infundit ... aut[em] effective p̄cedit a
habitu charitatis, si [illegible] q[uo]d si aut[em] duret p̄ alia instantia
[illegible] gr[ati]a et habitu ... eadem [illegible] q[uo]d sufficit
ad [illegible] sufficit etiam ad p̄ducendum. Hoc p̄cedendo mag[is] et
[illegible] mag[is] aut[em] ... disp[ositi]o ... n[atur]a ... n[on] ... in operari
effect[um] quo[d] ... n[on] sup[er]ior p̄ducitur, scilicet, q[uo]d sup[er] p̄ductos
[illegible] n[on] [illegible] p̄ducet, cui ... supernaturale aliunde
p̄ducit; aut[em] aut[em] charitatis ... sup[er]n[aturalis] p̄ducitur ante infusio[nem] gr[ati]ae et ha-
bitus ideo [illegible] effective n[on] p̄ducit. Ad alteram ...
... aut[em] sup[er]n[aturalis] ... ipse n[on] e disp[ositi]o ad [illegible]-
[illegible] [illegible], q[uo]d e [illegible]. sicut n[on] actio q[uae] se in [illegible] viventi ut in
[illegible], audita [illegible] ... corpus p̄supponit animatum
n[on] p̄ducuntur ab ipso, a quo n[on] p̄ducuntur [illegible] p̄venit.

ad

diversa dantur fines virtutes, habitus autem supernaturales quia [illegible] non [illegible] aliquam [illegible] gratia [illegible] in [illegible] aliqua [illegible] proveniunt [illegible] ad [illegible]

Ad [illegible] secundo [illegible] [illegible] exemplum [illegible] repetitis actibus [illegible] in [illegible] [illegible] ea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eadem virtute [illegible] ad [illegible] virtutis [illegible] expeditionem [illegible] ad [illegible] expeditam, [illegible] ad alterum, nego: cum autem habitus charitatis [illegible] virtutis ad [illegible] [illegible] actum [illegible] expeditum [illegible] ad hoc, quia non [illegible] actum [illegible] non [illegible] expeditum [illegible] ad illum [illegible] quia [illegible] illum [illegible] inde est illum [illegible] non [illegible] [illegible] sed [illegible] expeditionem.

Sectio 5.a

Argumentum difficile.

Quia [illegible] [illegible] charitatis [illegible] actum charitatis, [illegible] actum [illegible] a habitu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actum supernaturalem [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] actum charitatis, [illegible] habitus supernaturalis [illegible] [illegible] [illegible] 40. quia [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] charitatis [illegible] [illegible] 1o quia [illegible] actum [illegible] [illegible] alios [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actum [illegible] non [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] ut [illegible]

3o quia [illegible] actum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actum [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] actum non [illegible]

actus ille ē liber, cuius omissio potest componi cum oībus praeviis actus, cum solus ille liberum sit in actu 1º, nō, quod positis oībus praeviis, et requisitis ad operandum potest operari, [illegible] non operari, id est ponere actum, et omittere actum.

Arguunt sane difficile, quod in operibus solutis distinguit DD, nam magnam difficultatem cum Lugo, et Arriaga, sed immerito, tum n. ibi [illegible] s. omissa materia nat. mor., cuius 1a potio tota decidit, quia solum fiat dependentiam a posteriori quam ab actu praecepto, non vero dependentiam a priori et tangam a dispositione, sic n. materia in omni ea requirit de [illegible] [illegible] abella pendet a priori s. tangam a dispositione.

Aliorum obiectiones diluentes, Deus hic decernit eff. ita ut efficientia actus sit a Deo, subsequens a Deo, quod Deus volendo conservare [illegible] pendere ab actu praecepto, n. et a dispositione antecedenti, sed ut a dispositione subsequenti: sic n. Deus habet volens conservandi [illegible] si [illegible] [illegible], si non [illegible] eam non habet, et idem ē de [illegible] cum passionum, de sole cum lucis, et sic de aliis, neutra [illegible] ē dispositio praevia ad conservationem, et idem ē de passionibus cum esse, de luce cum solis, sed conditio subsequens conservationem, esse, et solis.

Ad 3um obiectiones respondeo. nego insuper gratiam [illegible] fore supponi omnino antecedentem: illa n. ē supposito omnino [illegible], quia [illegible] [illegible] pure n. ē actu in potestate voluntatis, cum [illegible] requirere gratiam in eodem instanti in quo operatur, sit aptae in potestate [illegible] ponendo actum praeceptum, solumque eam n. [illegible] [illegible] ponere ex se, quod ipsa voluntas cum gratia operetur, hinc ē, gratiam [illegible] actus praecepti [illegible] [illegible] omnino antecedentem, sed a [illegible] [illegible] potest [illegible] [illegible], [illegible] tolli [illegible] [illegible] actus quam [illegible], [illegible] insuper solus ille actus ē liber, cuius omissio potest componi cum oībus praeviis actus, [illegible] [illegible] actus sit liber, potest quod actus ē liber [illegible] cuius omissio n. potest componi cum oībus praeviis actus, omittere [illegible] potest [illegible] tollere [illegible] solum [illegible].

Nec tamen [illegible] liberum [illegible] [illegible] quod positis oībus requisitis et praeviis ad operandum potest ponere actum, et omittere actum; id n. verum ē quod aliunde n. ē in potestate voluntatis, [illegible] [illegible] ex [illegible] requisitis ad operandum: si n. hic sit in tali potestate, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum oībus praeviis et requisitis omittere actum.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ē [illegible] tamen libertatis exercitium [illegible], ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

de

desumuntur quorum alterum sublato adhuc aliud extaret. 2º quod physica primo posita ex parte actus sit, non posit non poni actus, ad quem praemovet. 3º quod in sensu composito voluntatis sub praemotione actuali, et omittere actum ad quem praemovet. Sed non licet in composito voluntatis ... voluntas est libera, et ... hanc praemotionem supponit ... praemotionis ... et ... est.

Quaestio 4ª

Utrum gratia habitualis habeat causas, et quaenam illae sint. Sectio 1ª

Circa praemittuntur. Primus, causa finalis ultima gratiae

gloria Dei, quatenus mediat gloriam Christi, primam ... Deus non infundendo gratiam primo intendit justificare justi, hanc autem intendit propter gloriam Christi, quam ultimo refert in gloriam Dei ... illud universa propter se ... operatus est Dominus. 2º causa principalis effectiva gratiae est misericordia Deus, instrumentalis sacra, ac tandem meritoria quae ad effientiam reducitur est Christus Dominus cuius merito in genere moralis et multi ... pote ... valent ... gratiae. Utrumque praesupponimus ... Tertius: desumitur ex tridentino sessione 6ª cap. 7º.

3º ... est causa exemplaris gratiae ... causa exemplaris est illa ad cuius similitudinem artifex ... ad similitudinem ... et amoris, nec non ad morales ... quae ... gratiae est ... physica et moralis ... exemplaris gratiae ... gratiam ... 1º ... materialis ... formalis ... ad ... sed ... ad ... moralis ... motivum ... quod ... quaeritur ... physicam ... habitualis ... causa ... physica ... praemotione ... gratiae ... 1º ... quaestio.

augmentum, sicut incrementis caloris: quare ergo dicimus gratiam hic causam physicam.

Hinc dico, de facto solum Deum esse causam principalem efficientem gratiae, licet gratia cum suis partibus singillatim numeretur causa gratiae; solum Deum tanquam causam principalem efficientem recepto ea gratia habitus supernaturalis sit passiones et proprietates gratiae; aliquo ut sit effectus habitualis, et gratia et gloria dignos ad gratiam: humanum autem omnia non solent esse causae principales neque illius cum praedicto modo accidunt, si non restat aliud quod possit esse causa principalis gratiae: ergo dico de facto nullam habet causam principalem praeter Deum.

Neque obstat causam principalem ultimae dispositionis ad formam esse causam principalem formae, ut patet in generatione ignis, quae est causa principalis ultimae dispositionis ad formam igneam scilicet, quia etiam est causa principalis ipsius formae scilicet, non inquam obstat, ut non inde inferatur causam principalem aliquam dispositionem vero auxilium supernaturale esse causam principalem gratiae, quoniam tunc causa principalis ultimae dispositionis est etiam causa principalis formae, quando forma est producibilis a causa principali, quando vero non sit producibilis id verum non est ut patet in anima rationali, quae cum non possit educi ut a causa principali alia abea causa, a qua tanquam a causa principali oritur ultima dispositio ad eam.

Quod si quis vellet dicere gratiam esse principalem causam gratiae sicut forma ignis est causa principalis alterius formae igneae ut minus in consequentia ... non id diceret, quoniam gratia in primo subiecto cui inest gratia non producit, aliogn se intenderet quod de nulla qualitate dicitur, non calor ut verum est, et ideo de aliis qualitatibus se intenderet usque ad calorem ut ostendit experientia; neque ipsa gratia gratiam producit in alio subiecto, aliogn Angelus poterit cum omnia ratione gratiam producere quod absurdissimum est.

Hic cum certissima sint, solum restat dubium an de potentia absoluta sit possibilis causa aliqua principalis gratiae, praeter Deum, non ... creata? 1a opinio theologorum ... 2a quae est Gabrielis ... et plurimum ... asserit, 3a quae est Medinae, et Cajetani, asserit non solum esse possibilis talis causa, verum etiam de facto dixi, humanitatem Christi ...

fiunt quae e causa principalis effectiva aliqua non nobis existentis

Id tamen ergo
hec sola sunt fundamenta, 1º quod scripturae testimonia, quae nobis referunt
solum gratiam causalitatem moralem Christi, item in gratia nobis iniquum quod
ea nobis ut causa principalis meruit, 2º quod causalitatem vere effectivam ergo
humanitas christi Domini cuiusque gratiae habitualis et eiusdem speciei cum nostra
quae sunt in nobis non sit causa principalis gratiae nostrae in christo Domino. 3º quod unio hypo=
statica quae christus superat nos nullum alium effectum sit physicum praeter
unionem humanitatis verbo: unionem non solum eam quae illius christi
non e causa principalis effectiva gratiae.

Sectio 2ª

Solus Deus est causa principalis effectiva gratiae habitualis

Probatur 1º.
quod ea causa est solus ex omni positione non sequitur duo 2ª dictio, ea non Deo
non solus, sed ex positione causae effectivae principalis gratiae non sequuntur ultima
ut patebit ex solutione argumentorum: ergo huius causa est solus. Confirmatur quia
potest esse causa instrumentalis gratiae quaelibet creatura, fatentur adversarii
quod Deus solus est causa principalis gratiae, item quod non obstante vix nisi valde est dis=
tinctum, item quod causa est, causa principalis aliqua non extrahit causam ...
..., atque non ea causa principalis Deo, eiusdem secundum unde, ...
... ...

Probatur
2º quod a quodam ... alia gratia hoc habet ... ea causa principalis gratiae. sed
Deus potest ... est gratia a creatura, ... quod est ... ac
naturaliter, cuius hic aut naturae est gratia alia: ... ...
... ... potest esse causa principalis gratiae ...
... ...

Confirmatur 1º: quia at solus ... ex
... ... est ... , ...
ea causa principalis gratiae, ... causa accidentis

gratia autem illuminans est quod potius dicitur habitualis, quia sit causa partialis gratiae constituentis
2o quia haec mihi creatura non repugnat ex parte opere, virtus non [illegible], et par-
ticipatio [illegible] divina, sed neque repugnat ex parte creaturae, haec mihi non [illegible]
[illegible] [illegible], ut insinuabamus in [illegible] augusti 12; neque involvit contra-
dictionem ut constabit ex solutione argumentorum quod haec creatura non repugnat.

Sectio 2a

Solvuntur Argumentorum Contradictiones

Ad 1um quod creatura quae
esset causa partialis gratiae constituendo gratum in actu primo, hoc justificaret, constitueret non
gratum, quae est vera justitia; sed etiam hoc non justificaret. Justificare non est proprium
solius Dei ut habetur Job 14 quis potest facere de immundo conceptum semine?
nonne tu qui solus es? Concedo quod solus ille potest justificare, ingerens, tamquam
in ultimum finem possumus credere, ut non ingerunt alii. Sic quando dicitur potest
ego justifico te, etiam dicere potest credo in me, sed in solum Deum tamquam in
ultimum finem possumus credere quod ille solus potest justificare.

Ad hoc argumentum
respondebamus lib. de visione Dei disp. 2a q. 2a sect. 6a § [illegible] quod potest
creatura constituens in actu primo gratum habitualem, hanc non justificaturam, quia maxime
repelleret in non patrum, quae [illegible] involvit justificatio, ad summam [illegible]
[illegible] et [illegible] debere [illegible], quam solutionem [illegible] [illegible] aliorum [illegible]
[illegible], quia [illegible] clarissime ad argumentum [illegible] [illegible] ex [illegible] dissolvo [illegible]
[illegible] cum [illegible] statuimus expulsivam peccati, [illegible] [illegible] [illegible]
non solum [illegible], sed [illegible], et [illegible] debentur, [illegible] argumento
tendimus.

[illegible] dicendo [illegible] gratia [illegible] [illegible] vera [illegible] justitia, sed solum
[illegible], quamvis [illegible] expulsivam peccati, quia [illegible] debet [illegible]
non [illegible] [illegible], et amicitia Dei. Creatura [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] justificabit, cum [illegible]
in [illegible] justificans, quia cum [illegible] [illegible] petat [illegible] peccati.

Ergo

ex qua et ex parte debetur iustificatio, sequitur tamen producentem gratiam sanctificantem debere iustificare eam, in qua gratiam producit. In productione autem meritis

ex se et ab intrinseco exigentibus iustificationem, in producente, in quem, a quo, ut a causa principali, nulla est absurditas: homo enim in omni sua productione est causa principalis, autem [illegible] quos disponit ad iustificationem quae ex se et ab intrinseco debet iustificari, sed loquendo de iustificatione formali quae involvit remissionem peccati, quam solus potest facere Deus. Unde patet ad confirmationem: cum [illegible] dicitur, ille solus potest iustificare etc. iustificatione formali quae involvit remissionem peccati concedo; fundamentali, quae solum exigit talem remissionem, nego, cum causa principalis producens gratiam in alio non potest dicere iustifico te iustificatione formali, unde [illegible] dicendum de [illegible]

3a a causa principalis dans gratiam dat etiam principaliter Spiritum Sanctum, ut dicitur ad Romanos 5: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. Sed nulla creatura potest ut causa principalis dare Spiritum Sanctum: donum enim, ut docet S. Thomas, debet esse dantis per identitatem, per originem, vel per possessionem, quibus nullius creaturae est Spiritus Sanctus: ergo nulla creatura potest esse causa principalis gratiae. Respondeo distinguendo maiorem: causa principalis etc. dat Spiritum Sanctum fundamentaliter concedo, formaliter nego. Causa enim principalis quae dat gratiam, quae exigit remissionem peccati, ad quam sequitur inhabitatio et donatio Spiritus Sancti, ratione specialis dilectionis, qua Deus diligit iustos [illegible] remissio est peccati et diffunditur Spiritus Sanctus in cordibus nostris per charitatem [illegible] quia charitas licet non sit amor quo Deus diligit nos, sed fundamentum quo [illegible] exigit talem amorem qui est Spiritus Sanctus qui donatur nobis. Sic autem donum solum fundamentaliter non est necesse possidere donum per identitatem, originem, vel possessionem, sed solum virtualiter per [illegible] [illegible] donum, [illegible] in [illegible] nil aliud est quam amor, qui realiter est Spiritus Sanctus.

4a a [illegible]
adoptionem in filios Dei, sed nulla creatura ut causa principalis potest adoptare nos in filios Dei, solius enim illius est adoptare, qui [illegible] generationem

nalibus, ut patet discurrendo per omnes adoptiones: quae nulla lex potest a legibus

[illegible]. Confirmatur 2°: quia ille solus potest adoptare, qui habet ius naturale ad haereditatem, sed nulla creatura habet ius naturale ad haereditatem Dei: hoc n. fundatur in generatione naturali, quae nec potest adoptare in filium Dei. Confirmatur 3°: quia in hoc differt adoptio divina ab humana, quod haec fit per voluntatem extrinsecam adoptantis, et adoptatos; illa vero per mutationem intrinsecam adoptati; sed nulla creatura potest animam nostram ~~[illegible]~~ intrinsece mutare: hoc n. est proprium solius Dei, cui proprium illabi in animas nostras, quod ille solus potest nos in filios adoptare.

Concedendo maiorem, et per eam adoptamur etiam adoptione legali, iudo, frali, nego et filios. Et quoque maiorem: nulla creatura ut causa principalis potest nos adoptare etiam adoptione frali, iudo, formali, nego, licet n. creatura per suam voluntatem extrinsecam non possit dare nobis ius ad haereditatem Dei, sed ad eius visionem, quod est nos adoptare adoptione frali, potest tamen in nobis producere gratiam exigentem talem haereditatem, quod est posse nos in filios Dei formaliter adoptare: unde gratia sit adoptio formalis, inde est posse aliquid in nobis ut causa principali producere.

Ad 1am confirmationem. Concedo quoque maiorem: ille solus potest adoptare etiam adoptione frali, iudo, formali, nego, nec amplius potest discurrendo per ceteras adoptiones creatas [illegible] cum sint adoptiones [illegible] non pendere possunt nisi ab habente ius ad haereditatem: adoptio vero in filios Dei est adoptio solius formalis, quae habet [illegible] exigentiam per adoptionem frali, ideoque non repugnat eam a aliis procedere qui habet ius naturale ad haereditatem.

Ad 2am confirmationem omitto maiorem, quamvis possit [illegible] per nostram voluntatem extrinsecam adoptare, [illegible] omnia adoptionis, quae [illegible] concurrunt [illegible] extra supplendo. nego deinde maiorem [illegible] quae non possit [illegible] quod est [illegible] et [illegible] immutant [illegible] illabi, illa [illegible] vel [illegible] illabitur.

quod dominium eius sit proprium solius Dei, sic enim potest eadem immutare in eo non potest illud

4.a est quia creatura educens formam ut causa principalis, sine eo quod educens per creationem sive productionem, non non stat aliud genus actionis sed est productionis quia haec stat. eductionem ut eam, ideoque supponit dominium super ea, quod repugnat creaturae, neque in sua productione quoniam haec eductio est de potentia obedientiali, agens autem principale educens de potentia obedientiali supernaturale dominatur sicut agens naturale dominatur super potentiam naturalem de cuius potentia educit formam, repugnat autem creaturae dominari super potentiam obedientialem, super quam solus Deus dominatur. ergo creatura non potest ea.

Haec ratio nihil magis et maiori minus probat ac de 3.a propositione, nego deinde creaturam stare ad eam ut eam: stat enim ad eam ut existentem eam autem ut eam non excedit, sed ens intentionale sive illud singularem, neque quod creatura ~~non~~ repugnat dominari ~~super potentiam obedientialem super quam solus Deus dominatur ergo creatura non potest ea.~~ nego deinde minorem quia dato quod haec eductio est de potentia obedientiali, non sequitur creaturam dominari super potentiam obedientialem: sicut enim ignis de potentia ~~absoluta~~ naturali materiae stupae educit formam igneam absque ullo vero dominio super materiam stupae, siquidem de materia nequit pro libito disponere, sic creatura potest de potentia obedientiali educere formam absque ullo dominio super potentiam obedientialem.

Nego deinde solum Deum dominari super potentiam obedientialem. sed Deus solus super eam dominetur, quia haec in ordine ad omnes collectiones eius potentiae obedientialis, nihil ullum est repugnantia cum eo quod creatura dominetur super hanc sive illam potentiam obedientialem in ordine ad hos sive illos effectus, sic non in ordine ad se.

5.a est quia talis creatura ut potentia causa principalis gratiae deberet mereri sive aequalis perfectionis cum gratia ea, sed nulla creatura sic se habet ad eam, siquidem comparatio in sensu quali nulla creatura est possibilis: ergo repugnat creaturam esse principalem gratiae. Probatur, quia producere gratiam in anima, et animam deificare, sicut est proprium solius Dei, sicut ignire est proprium solius ignis: ergo et producere

gratia in actu, praecisiue ut causa principalis est comparatiue talis dici ~~et non inade-quatum~~. Et ita concedendo maiorem et minorem, nego deinde gratiam esse principium [illegible] comparatiue ut iustificat, cum non gratia iustifica[n]tis, repugnat enim talis principaliter ut talis probatur est disputatione 1a q. 2a sect. 4a.

Ad confirmationem disputationis maiorem concedere gratiam esse beatificare beatificat inadequate ideo, adequate quod non beatificat non gratia quamuis principaliter est deitatis, huius autem cum sit principalis inadequate, solum inadequate animam beatificat. unde est beatificare adequate est comparatiue solius Dei, non uero inadequate, quod est ipsa Deo, et causa quae est principalis Dei saltem inadequate, nec urget exemplum ignis, quia hic deus ipse adequate ignem: ignis non concurrit ad comparatiue ignis, quam concurrens beatifico deus per gratiam beatificat non adequate sed inadequate beatificat.

Sectio 4a.

Absoluit quaestionem disputatam et libramus —

Pro quarum complemento [illegible] an gratia producatur per creationem uel naturaliter concreatiue, producitur non per eductionem uel generationem, sic communis [illegible] cum pluribus theologis contra scholasticos, et non nullos theologos probat, quia gratia in esse fieri et conseruari et operari dependet a subiecto: nihil non horum gratia reuerit extra subiectum, subiectum [illegible] ut ego fateor; [illegible] sic se habet non per creationem sed per eductionem producitur [illegible] formales, et actio non creatiue, sed generatiue, sine eductione ex potentia [illegible] quod gratia non producitur per creationem, quod confirmat exemplum [illegible] quia creatur ut minimum potest extra subiectum [illegible] conseruari et operari.

Sed contra dices gratiam esse supernaturalem [illegible] per creationem. [illegible] quod subiecta in[tel]lectualis est naturalis, [illegible] ex naturali supernaturale educi nequit; quod non gratia ex subiecta intellectuali. 3o quia materialis in esse fieri et conseruari, et operari dependet a [subiec]to, nihil non horum [illegible] extra subiectum [illegible] uel creari, et non educi: quod est gratia. —

Haec

Resp. ad 1um quod scripturas cum dicunt gratiam creari sumpsisse creare
late pro productione qualibet, quia nec etiam sumitur creatio deus genesis
1o dicitur in principio creavit Deus caelum, et terram non enim sumitur stricte
sed pro creatione opposita generationi, sive eductioni, sicut nec aliter cum sancto
Thoma gratiam creari meritum, quatenus talis gratia confertur nullis praecedenti-
bus meritis. Ad 2um concedo maiorem, et nego minorem ex natura rei, cum quod
importat potentiam obedientialem vel agentis supernaturalis eductionem propter supernaturale
ad 3um concedo maiorem et minorem et nego consequentiam, quia materia est suum subjectum
cui essentialiter repugnat eductio ex subjecto, alioquin non esset 1um subjectum, gratia autem
et reliqua non sunt 1um subjectum, ideoque sicut in esse fieri, conservari, et operari
dependeant a subjecto, ex subjecto possunt educi.

Quaeres 2o: an sit possibilis
substantia cui sit connaturalis et debita gratia habitualis? Resp. si loquamur
de substantia creata existenti, sive de substantia speciei cuius existenti caret
impossibilis est ut ostenditur ex lib. de visione Dei disputatione 2a quaestione 1a sectione 1a §
dixi in virtute creato, si vero loquamur de substantia possibili alterius spe-
ciei a modo existenti, eam esse possibilem et talem substantiam ut ostenditur ex
eodem libro et disputatione quaestione 2a per totam et praecipue sectione 1a § ...
1o. Videantur ibi dicta ne eadem, praecipue tot argumenta et difficultates
toties repetere, et iterum transcribere cogamur.

Quaeres 3o, an gratia
habitualis distinguatur realiter a charitate? Resp. affirmative cum communi nostro-
rum et Thomistarum contra Scotistas. Probatur 1o quia Concilium Tridentinum sessione 6 capite 7 loquens
de iustificatione adulti definit hanc fieri per infusionem gratiae et donorum, sed non
fieret per infusionem donorum nisi gratia distingueretur realiter a charitate:
deinde fidelis qui nunquam peccavit per poenitentiam iustificatur
in infunditur illi, nisi sola charitas et reliquae virtutes quae non
nisi distinguantur realiter inter se et a gratia nulla est donorum infusio

simo ac boni utriusque partis gratia [illegible] gratia naturalis distinguitur a charitate

Probatur.

Quia licet in naturalibus possit non distinguunt realiter cum ea, cuius sit [illegible] distinguunt tamen in supernaturalibus ut patet in fide, et spe realiter distinctus a gratia [illegible] gratia et non et charitas [illegible] et utraque supernaturalis [illegible] realiter distinguunt unde [illegible] magistratus ex aliquam distinguendi gratiam a charitate quam Deus [illegible] [illegible] an ea lateat nos,

quae [illegible] et [illegible] [illegible] velle Deus

ostendere [illegible] [illegible] ex [illegible] in solus [illegible] identitatem cum [illegible] [illegible] [illegible] in ordine naturali; [illegible] etiam [illegible] non identitatem cum [illegible] in ordine supernaturali quae doctrina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non multiplicandis entitatibus sine necessitate, id [illegible] quod [illegible] ex [illegible] [illegible] charitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratiae solus [illegible] mutuam utriusque [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] satis est.

Cedat in gloriam omnipotentis Dei unius essentia et trini perso=ni [illegible] [illegible] in expositione huius libri [illegible] [illegible] calamo conscriptus est, cedat etiam in laudem immaculatae Dei parae, semper virginis Mariae ab omni peccati macula semper immunis, nec non sanctorum apostolorum Petri et Pauli omniumque sanctorum amen

anno Domini

1670

Aggredimur ex philosophis gravissimas, et difficillimarum quaestionum de gratia actuali et naturali, sive de divinis [illegible] auxiliis in quibus non solum cum Pelagianis infestissimis divinae gratiae hostibus, semipelagianis [illegible], et reliquiis Pelagianorum, partim oppugnatoribus, partim propugnatoribus, cum Lutheranis, et Calvinistis [illegible] scripturis [illegible] aperatoribus divinae gratiae, [illegible] extollentibus, ut liberum arbitrium e medio tollant, [illegible] cum [illegible] Jansenistis [illegible] ingenia [illegible] viri [illegible] praecipue Dominicanorum, [illegible] ingenia viri [illegible] sunt [illegible].

[illegible] quae [illegible] magis [illegible] adeo exaestu[ar]e scholasticis [illegible] in Molina, Valentia, Suarez et aliis, [illegible] Canisio, Albert, et aliis [illegible], ut hic illos pelagianismi sive ex minimis semipelagianismi notas imputarunt, illi vero istos tanquam Lutheri, et Calvini fautores [illegible] Causa coram Sanctissimo sed et [illegible], utraque parti [illegible] quae [illegible] defendere et in [illegible] abundare.

Ita adeo grandes quae ingenia parvo [illegible] ut [illegible] cuius [illegible] et [illegible] gratia Dei ita extollere, ut liberum arbitrium non tollat, liberum arbitrium ita defendere ut divinae gratiae [illegible] offendere, [illegible] quae [illegible] in nulla [illegible] in omni [illegible] potuerunt.

Disp.o L.a

De gratia in omni, et multiplici eius diversitate

quid sit gratia — supernaturalis

Sectio 7.a

Gratia Dei in vivacissimo conceptu exponitur.

Dicendum est gratiam Dei in vivacissimo conceptu [illegible] non metaphorico, sive improprio esse bonum subjecti intellectualis liberaliter collatum. Dicitur bonum quia gratia debet esse conveniens subjecto, alioquin gratia non esset [illegible], sic enim hominibus et daemonibus [illegible] humanis gratia sit quae convenientes subjecto, quae conferunt; e contra [illegible] et paupertas gratiae non sit, quia non convenientes subjecto, quibus infliguntur [illegible] mala et disconvenientes sunt.

Dicitur subjecti intellectualis, quia non quodcumque bonum conveniens collatum gratia est [illegible]: sic enim frigiditas aquae [illegible] aer, [illegible] est [illegible] bonum [illegible] experimentum, quia gratiam [illegible] subjectum [illegible] aliunde illa non debeant, [illegible] ultimum [illegible] [illegible], nisi [illegible] gratia ad [illegible] [illegible], [illegible] imponimus [illegible] [illegible] et extendere usque ad [illegible] [illegible] [illegible] expertibus.

Dicitur liberaliter collatum; [illegible] est nulla ad collationem cogente obligatione: sicut enim aliqua capit bonum gratiam est [illegible] solutio [illegible] praemium, sic ex [illegible] praemium [illegible] intell. [illegible] honoris, et [illegible] conferat, [illegible] bona gratiae sunt, [illegible] praemium [illegible] non liberaliter [illegible] ex justitia distributiva [illegible], [illegible] mercedis pretium solvat, tale pretium non gratia, sed solutio, tum de [illegible] ex justitia commutativa, quod [illegible] laboribus [illegible] operariis [illegible] [illegible] in [illegible] obsequium conferat non sit gratia, sed merces, et [illegible] est de qualibet particulari persona a cuius bonum [illegible] gratiae [illegible], quae [illegible] obligatio tollens [illegible] liberalitatem, et donum omne [illegible] [illegible].

Primo [illegible] [illegible] non solum subjectum cui bonum conferatur, verum

ergo bonum Collatorem debere esse intellectualem, ut bonum sit proprie gra-
tia enim debet esse liberans Collatum, ut vidimus, sed solum subiectum intellectuale
potest liberationis conferre: liberationes enim est vitiorum moralium cuius capax
est solum subiectum intellectuale: ergo ut bonum gratia sit, Collator debet esse in-
tellectualis. — Quod vero ergo gratiae Collatorem non solum intellectualem, sed etiam
liberum debere esse. vitiis enim moralibus, quorum est liberatio non so-
lum exigitur subiectum intellectuale, sed etiam liberum, nullum enim dicitur bonum
morale, quod idem est ac virtuosum nisi ab operationibus liberis,
quas liberum exercet: ergo cum gratia debeat esse bonum liberantis Collatum
non solum intellectualis, verum etiam liber debet esse eius Collator. Confirmatur
quia si plura bona nobis confluunt ab astris, et elementis, ea
inter gratias non recensemus, nec alia de causa, nisi quia non libere
cum cognitione profluunt, quod si parva cognitione et libere confluerent
ex liberalitate eadem gratia dicerentur: ergo de ratione gratiae est quod Collator gratiae libera
sit. Quod infert gratiam dicere duplicem respectum, unum ad Collatorem intel-
lectualem, et liberum, alterum ad subiectum intellectuale cui confertur. Confirmatur quia gra-
tia duplicem respectum dicit, quia per duplicem definitur, et quovis eorum
ablato eius ratio auferetur; sed gratia definitur per respectum ad Collatorem libe-
rum et per respectum ad subiectum intellectuale, ut constat ex dictis, ergo
ergo utroque ablato quolibet horum, gratiam non esse gratiam, significantur
auferri: ergo gratia dicit istum duplicem respectum. Confirmatur quia de ratione gratiae est
quod sit beneficium, nullum enim gratiam impertit alicui, nisi cum eidem bene-
facit, sed beneficium dicit istum duplicem respectum; est enim beneficium, [illegible]
[illegible] gratia, gratis data, ubi hoc gratis donata importat
respectum ad donatorem liberum, cuius proprium est gratis donare, et hoc
grata donatario respectum ad subiectum intellectuale cui soli [illegible] affirmavi
tate res potest esse grata: ergo gratia dicit duplicem respectum iam dictum. —

3o. conferat donatiuq gratiæ esse extra rem, quæ gratia est. Probatur quia eadem
res intra invariata sive immutabilis conferatur, gratia donatur, sive per merita
conferatur, sive gratis labores, et opera mea, ut patet de
pecuniis, et honoribus, sed rem, quæ confert, extra eius; si illo modo,
hoc, si illo sine conferat, extrinsecus est: eadem enim est intra pecunia, idem intra
est honor quomodolibet conferatur: ergo donatio gratiæ est extra rem, quæ gratia
est. Confirmatur: quia eadem est intra res, sive conferatur sub ratione intentionali, sive non inten-
tionali, vel ideo quando si porrigat homo, sive bruto, sed res collata sub
intentionali gratia est non vero collata non intentionali: ergo res, quæ gratia est extra, est
donatio gratiæ; quæ confertur etiam instaurata ex parte collatoris, quia si
intentionaliter sit, et liber, res collata gratia est; secus vero, si intentionaliter, sed libe-
rum non sit non est gratia.

Sectio 2a

Solutione difficultatis magis exponitur gratiæ receptus

[illegible] pa est, quia
plura, quæ mala sunt, gratia sunt, ut mors, quæ malorum maximum est:
sed [illegible] gratia est, et ut talis agnoscitur ab Augustino ex illo
Sapientiæ scripturæ raptus est, ne malitia mutaret intellectum ubi matu-
ra praedestinati mors, tanquam specialis gratia agnoscitur: ergo non est
de ratione gratiæ, quod sit bonum, eius loco natura gratia, quatenus est mors bonum
non sit; aut [illegible] ma[illegible] non verum est, gratiam esse mortem, mortem quan-
tum ut praeceptum mala est, et ut praeceptum est principio vitæ, sic enim
non est gratia, sed poena peccati: est ergo gratia, quatenus bona est, quatenus sic
defert occasionem peccati, et solum affert perseverantiam in gratia, cui
[illegible] annexa est gloria, quæ est possessio summi boni, quare
non aliter Augustinus mortem praedestinati gratiam dicit. =
[illegible] quodlibet bonum naturale recte gratia dicitur, alioquin [illegible]
[illegible] naturali esse gratia, sed non est saltem. Certum enim, esse
necessarium gratiæ ad opera salutaria, et vitæ æternæ conferentes

aliquid ultra dona naturae, quorum necessitatem non nobat Pelagius, confitebantur: ergo materiale bonum simpliciter naturale dicitur gratia. Confirmatur: quia semel dato dona simpliciter naturalia esse proprie gratiam non posset urgeri Pelagius, ne assereret ad obtinendum salutem naturam hominis sibi solam sufficere. quod etiam verum est, ut tum praemuniret Pelagius pluribus tales scripturae testimoniis adducentibus necessitatem divinae gratiae: quorum hanc gratiam esse ipsum hominis creationem, donaque naturae Creationi annexa: neque error esse sine potest concedi, naturalem esse, quidquid naturale, quantum vis bonum est simpliciter gratiam. Aeternitatem naturam

neque obstat, dona simpliciter naturalia esse proprie gratiam, talia enim sunt, si cum gratiam, et liberaliter conferantur. unde Hieronymus epistola ad Ctesiphontem dixit, gratia Dei est, quod creatus sit homo, et similia sancti generaliter dicunt. Angeli, et animae esse ex gratia Dei immortales: quia sit immortalitas, sicut et alia dona naturalia ex gratuito Dei beneplacito acceperunt: unde Augustinus epistola 95 ait, non improbanda ratione dicitur gratia Dei, quod creati sumus ut non nihil essemus: ergo dona naturalia sunt simpliciter gratia, neque dicere improprie audiri simpliciter solo quia hoc sine fundamento dicitur; tum quia donum naturalibus desint gratia cum omni proprietate conveniunt. Secundo quia etsi dona naturalia, et bonum Creationis sint improprie et simpliciter gratia, attamen indemnis maneret veritas Catholica contra Pelagium.

Non moror; et reiicio, dicitur a Patribus necessitatem gratiae confiteri aliquid ultra dona naturalia fateri. non ideo non esse simpliciter gratiam, quia supplent esse gratia alia Creationis, sicut naturalia quae non est supernaturalis et expeditius non, quae Pelagius admittebat, et Augustinus Patres ut Hieronymus, et Augustinus non non satis nobis, alia salutaris Creationis, salutaris, sive supernaturalis, gratiae, et expeditius non supplere gratiam nabat Pelagius, et admittunt Patres, et dicitur gratiae claritatis

gra postq dispuicorj male beneq simplir nale dicit gra salvationis nec, creationis, nadq.

Ad confirmat. no arg. sit en aliqua sacra scriptura testimonia pro, tandu lecu eludine Pelagius necessitas gra salutaris, et impugnans creationis gra, asserendo nihilominus talia in quibus utraque gra creationis, necesse sit confiteri alias salvationis. Joannis en 15 loquendo de operibus salutaribus inquit, sine me nil potestis facere, hoc e, sine gra mea nullas operas salutares, et in istas verbas concludens potestis facere, quod falsus est si fieri potest ut volebat pelagius cum sola gra creationis, quae ex se independens e a Christo, et absit gra, sed de qua in ipsa ubi demonstrare grg.

Ad 2 arg.

n e dixae gra, quod liberalit etia cino gratis confert: augmentum en gra habitualis supernalis e simplir gra, sed n confert cino gratis et liberalit, sed pro merito, tanquam merces, et premium idcirco ex debito datur, i. iustitia, igitur n e dixae gra quod cino gratis confert. confert: qa ubi de e gra, imo et n quomodolibet, sed gra consumata: sed nihilominus confert pro merito, tanquam merces et corona, iuxta apostolos 2o ad timotheum 4o reposita e mihi corona iustitiae etc.

Resp. dixit 1o ex sancto Augustino, S. thoma et aliis PP. dicendo maes n e dixae gra, qd liberalit confert, tam formaliter quam radicalit, sed sufficit formaliter, i. radicalit, no. augmentum autem gra licet formalit confert pro merito, radicalit en cino gratis confert, quoniam ipsa gra tam actualis, quam habitualis, qua sit gratia omnia merita n cadunt sub meritum. ad confirmat. resp. postq concedendo maes et disputando minorem, confert pro merito etc. formalit, concedo, radicalit no, et nego cons, q... inquit S. thomas lectione 2a in prolo... ... quod e iustitia quantum ad actus qui procedit

a voluntate est gratia quoniam ad radicem meriti, ideoque vita aeterna est gratia, quia sola gratia quae radix est meriti, et vitae aeternae omnino gratis confertur.

Hoc supposito dicendo maiorem, eodem [illegible] quo augmentum gratiae est simpliciter gratia rursus, et operationes quas supponit [illegible] possunt elicere Deo; ac habitus supernaturales, et operationes quas cum viribus possunt elicere, non. Ad confirmationem eodem modo distinguo maiorem, visio Dei est gratia [illegible] ipsius [illegible], concedo, [illegible] habitus et [illegible] supernaturales, non. Sicut enim visio Dei, et gratia supernaturalis [illegible] non vero lumen gloriae, et habitus supernaturales, [illegible] eadem gratia [illegible] gratia sunt [illegible], non vero ac donorum et meritorum supernaturalium, ideoque visio Dei, quae est corona et merces [illegible] meritorum supernaturalium, et habitus [illegible] gratiae habitualis, quae [illegible] est, eadem gratia est [illegible], non quomodolibet, verum [illegible] gratia consummata.

Sectio 8a

Gratia supernaturalis exponitur

Dicendum, gratiam supernaturalem, et theologicam de qua sermo est contra Pelagianos esse bonum a Deo liberaliter collatum substantiae intellectuali creatae in ordine ad suas vires superantes vires, et exigentiam totius naturae. Dicitur bonum liberaliter collatum quoniam cum gratia supernaturalis sit simpliciter gratia, et inter omnes gratias perfectissima, non potest non esse donum, seu bonum liberaliter [illegible]; dicitur a Deo cum [illegible] definiamus gratiam theologicam, sive divinam, haec non potest esse nisi [illegible] cum gratia sit supra [illegible] totius [illegible] gratiarum exigentiam non potest esse, nisi a Deo, ut alias [illegible]. Dicitur substantiae intellectuali creatae id est Angelo, et homini, quia haec solum substantia [illegible] in quaestione, cum sermo est de substantia intellectuali; cum solum [illegible]

eius fienda, s. etiam revelatione supernali cognoscant, alias ob proprietates supernales, sunt omnino dubias, et forte impossibiles, cum ea habeant solas nomine. Itaque dicas gras supernales cum nat. apparuit art. in 13 de civitate Dei c. 9. cum quas in scriptura sacra dicunt de charitate, gratia et gloria, quod sint supernalia dona, non minus de angelis et. etc., quam de hominibus. ubi clare cum sola subjecta angelica, et humana gras conferat, et non ea alia poss. = Dico insuper subjectas istas cui gra confert debere ex creatas. cum ga Deo nil praestat et creaturae propter conferre, quae exhibent ad receptus gras simpliciter. supra omnia sunt propria Dei, subiacent illius dominio, ideoque non potest cum imperetur quidquam eidem conferri, sive donari, cum etiam qua omnia debent Deo titulo creationis: ideoque creatura nihil potest ei conferre, sed quod honoris illi confert, salvis titulo creationis eidem debet. = imo nec personae divinae possunt ad invicem gras illas sibi conferri. creatura omnia, tam propria sit unius personae quam alterius, nullas personae in creaturam plus dominantur, quas una sola, ga in divinis omnia sit communia propter relationes, nil quod creatas una persona potest alteri conferre, conferre et nec una alteri potest gras conferre, quod si de perfectionibus in creatas loquamur, nullae gra vero illius personae, quod hominem, nativo homini, ita ut impossibile sit non communicare: nimis per excitare, sed ex necessitate ad intra communicant: nullas recarens opus est gra, id solum ex supernis creat. Dico in ordine ad sui ipsius est atque, ga vix pervenimus gras supernales in quibuscunque, ut theologiae de forte sacrae scripturae divina et quibus nuntiis sequuntur gras accenderis interne, s. extra in vita aeternas imo vix alias agnoscunt, ideoque creaturis creatio collata nos, aut alia quaelibet supernales qualitas in gra est: imo simpliciter supernales, nisi salvas extra

ordinaretur ad Dei visionem, non est pro Theologia, eo vel quia de quo lo=
quuntur saltem superiore gratia, est de gratia Dei visus necessaria
et visionem ommindam; nam visionem ista definire exponunt, aut tanquam
materia libri huius inquisitionem veniret. = Dicendum superare omnes vires, quod
intelligendum est de viribus non solum activis, sed etiam passivis; haec enim aequa=
liter dum superent omnes vires activas nostras, quae passivas non superant, cum edu=
catur ex materia cujus supernaturalis non sunt, gratia autem, quam exponimus sim=
pliciter supernaturalis est, imo intelligendum est etiam de viribus receptivis: supra na=
turalis quamvis excellens omnes vires activas, et passivas nostras, ut gratia producenda
per creationem, quae tamen non superet vires receptivas nostras non potentia naturali recepta
in materia simpliciter supernaturalis non est. = Imo nec omnes has vires superare
satis est ad supernaturalitatem simpliciter, quam habet gratia. Cum enim superat ma=
teria cum sit incorruptibilis ignis sublunari, nec possit causari naturaliter, sed
efficienter nullis nostris viribus ut potentiae per creationem solum producibilis, et
tamen non est simpliciter supernaturalis. Ultra ergo requiritur ad supernaturalitatem
simpliciter esse super connexionem totius naturae, quae in natura debet explicari; =
Sed quod
est esse supra connexionem totius naturae? Dicendum, quod res nulla in tota collectione
naturae creata egeat existentia rei, quae dicitur simpliciter supernaturalis, neque
ut sit, neque ut bene sit, hoc est, ut sine violentia sit, ideoque aqua
licet possit esse absolute sine frigiditate, quia tamen sine ea non potest bene
esse, sed violenter: ideoque quamvis sit potentia receptiva frigiditatis
1. ex hoc solo Capite, quamvis alia deessent, frigiditas non est sim=
pliciter supernaturalis, quia videlicet non est supra connexionem aquae, totiusque naturae
collectionis nostrae. At gratia simpliciter supernaturalis, Dicitur est de quo hic
dono supernaturali, vel supernaturalitatis, talis est ut sine ea existentia

tota na et ponit ee absolute, et bene ee, hoc e, absq ulla vio-
lentia.

Pd qd e na supra cuius, et inexigens elebat cui supernale,
sive gra in quantum simplir supernalis. Hec exposicione ee du-
plex, ppter multiplicem, et equivocam cogn acceptionem, ceaque pte-
ra diximus in libro de visione Dei que uer, nam ee collusionem re-
rum a Dio creatarum in tota mundi ordinatione, et propriam eiusdem
speciei, ne n evident cognoscitiam viribus substantiis intuendis
existens in tali collusione.

Unde duo inferunt, 1um, gg
creatum e a Dio in tota mundi ordinatione, et insuper evident cognos-
citur, sive ab Angelo, sive ab hoe ...entis in collusione nec de cuius
simplir nale: ut in cognis evidens hoc plura natura lateant
ut oppositio divinii, infiniti, et eternitatis iustitio, et specialius
ea in ... ..., et evidentia sunt Angelis, sic exigente eorum
nali perfectione, ut patet supra, quam ... ... de Ange-
lis. 2um infert gratiam simplir supernalem, et reliqua dona eius-
dem ordinis cuius ibi ee supra cogn evidens Angelicam, cum
en sint sua inexigens tota nam, cujuslibet evidens cognoscit de-
bet Angelo, n e unde Angelus propriis viribus poni ...
ingens, et donum supernaturam cognoscens.

Sectio 4a

Quarti tux obiectionibus

1a e, quoniam
supernale collatum substantiis intuendis regulandis substantiis intuendis
gra e, et insuper gra supernalis, ut n e specialiter collata a Dio
superiori mundi ... conferri ab alia substantia eas creata: ergo frustra po-
nit in differe parte a Dio. Hec ... ... donum supernale
et illa gra e ... theologica, ... cognita ... ...

et DD., secundo, gratia est theologica, sic gratiae dictae cognita, no-
tam definimus, quia gratia est, et singulare Dei beneficium, ideo
oportuit singulare hoc eius gratiam in definitione exprimere. =

Ergo deinde

mores, non est specialiter collatam a Deo ex supra, dubia, et incerta, et a ma-
jore parte theologorum impugnata, quales sunt plerique subtilis supernaturales
ideo; ex supra certa non. in definitionibus autem ab incertis abstrahendum
est, et quantum fieri potest certa trahenda sunt, quale est gratiam
esse conferri a Deo, notandum loco, quae indifferenter solum dicit, gratiam esse col-
latam a Deo, qualis est, quae conferret a subjecto supernaturali, quae nunc a Deo
non est specialiter collata, quae proinde specialiter non exprimit indifferentia. =

Data gra-

tia Deus creavit subjectum supernaturale post eum debita est et ... [illegible]
gratia habitualis, quae de facto existit, eidem gratiam conferret, haec
...[illegible] subjecti gratia est, gratia enim essentialiter gratia, ideo ... [illegible]
libet ... [illegible] subsistit, et gratiam gratis, sed non est bonum ... collata-
tum: supposito enim ... debitam: hoc gratiam non est dicere proprie. Sic
notandum maxime, non deinde gratiam gratis est gratiam ... quae gratia est,
non enim est nisi gratiam ... , et exterius, eadem enim ... intime
non gratia est, non ... , ut patet in ... quae ... collata ...
gratia, et eadem ex justitia solum ... praemium ... [illegible]

ideo videre

... in vitae beatae, quae ... Angelicis ... , ... , gratia ...
est, ... meritorum supernaturalium corona, et praemium, ... gratia ...
... haereditatis ... debita. ... quae gratia essentialiter ... =
dentaliter, et extra gratiam est, sub quo extra ... illam definimus
non sub intra, et quidditativo, sicut ... cognitionem ... gratiam cognitio
exterius definimus, ... cognitam ... cognitionem ...
extra definimus, ... solum gratiam ... =

§§ 1° de virtutibus, et quidditativis. =

3.a est quia gratia ut auxilium supernaturale habet de gratia absoluta extra subiectum inhaerentem quia est, sed non est gratia simpliciter collata subiecto, siquidem supponitur extra se subiectum quod talis simpliciter collatio non est de ratione gratiae formalis: quia verba in definitione non dicunt actum, sed aptitudinem, ut fert commune axioma: et ut ita pro sic non est necesse, quod actualiter simpliciter conferatur, sed satis est, quod sic possit conferri, nam actum, qua gratia est, in Deo, et essentiale est, quod gratia est extra potens simpliciter conferri, unde duo inferuntur, 1us actualis, et simpliciter collationis non esse de ratione gratiae. 2us denominationis gratiae esse intrinsece essentialem, nam, qua gratia est, ex quo 2o corruit tota fere doctrina [illegible] de gratia dicta. = Ad 2m nam de suppositione mariti, sic tale auxilium habet ea gratia: ea in ipso sicut est hoc album ut prius sine albedine album est, cum [illegible] suppositum talium sit, sic esse sine albedine, et adhuc album esse: auxilium quod habet extra subiectum gratiae est, sed praemium esse gratia, sicut etiam praemium esse meritum, id est corona, quod [illegible] ac omne hoc esse in actu 1o, sine quo addito forma extrinsecus [illegible] denominationes tali auxilio non sunt tribuendae [illegible] confusionis et erroris, non enim bene audiret apud theologos, qui absolute diceret, 1o gratiam esse praemium, et coronam, quia ea post et cadit sub meritum, ut de facto non cadit, quia [illegible] cum addito in actu 1o tolerabilis est. = Ad 3m dico quod verba in definitione [illegible] dico actum non esse de ratione logici, quod definitum [illegible] quod est distinctum [illegible] ut [illegible] album definitur dicendo album est quod habet albedinem, verba in definitione dicunt actum albedinis [illegible] album, quod est saltem logice, sicut [illegible] sub ratione [illegible] per albedinem [illegible], et non per solam aptitudinem ad albedinem

alioquin eta intra mala cent alba, cum eta tuam aptitudinem ad
albedinem. Dixi subiectum logicum, sive passivum, quia subiectum physicum numquam
constituitur per actum physicum, per quem desinit, cum albo et quae dicta
includente abunde, ut patet in materia quae desinit per actum formae,
et in subiecto etiam desinit per actum accidentis. = Quod si actum non sit
de ratione subiecti logici, sive passivi, ut cum dicitur causa est, quae producit effectum
materia est, quae conducit, [illegible], tunc verba in definitione non dicunt actum
sed aptitudinem, quia dicitur causa alba, quae albedine dicitur causa, non
constituitur per actualem productionem, nec materia per actualem receptionem, ideoque
productio, et receptio non sunt de ratione subiecti logici dictarum formarum,
actualem autem liberalem collationem est de ratione, quae est subiectum logicum
definitum per nomen definiti satis constat ex dictis. = Ad 2um, quod visio Dei
gratia est, immo gratia perfectissima, et consummata: sed non confertur in or-
dine ad visionem: nihil enim confertur in ordine ad se: ergo talis dicitur gratia
est in ordine ad visionem Dei conferri. Confirmatur; quia quod nullum dicit
ordinem ad aliquid, non confertur in ordine ad illud; sed visio nullum
dicit ordinem ad visionem: nam enim ordo est relatio, et non, quamvis detur
tibi et ad aliud realiter distinctum est, sed visio non dicit ordinem ad visionem:
ergo etc. Nego consequentiam majorem, et nego minorem, res enim potest conferri in
ordine ad se: in definitione ordo ad se idem est ac propter se, et sicut res propter
se potest amari, ita in ordine ad se potest conferri. Deus enim
dona supernaturalia confert in ordine ad visionem, sive propter visionem, visionem
autem confert propter seipsam, sive in ordine ad se, quod licet est ex terminis
medius, et finibus, media enim amantur in ordine ad finem, propter
finem, finis autem amatur propter se, sive in ordine ad se. =

Ad 3um

eiusdem modi, et non morum; cuius probationem dignosco: quod ordo est naturae, ut sit physica, vel methaphysica ordo, distinctae physica nam ordo naturae, scilicet physicae sunt ad invicem realiter distincti, quam non ordo naturae, scilicet methaphysicae: hi enim sunt eiusdem ad se ipsum: sic enim naturae identitatis est eiusdem ad se, et non sunt ad invicem realiter distincti. idque est de naturae connexionis methaphysicis [illegible] [illegible] cum aliis [illegible], quia est connexio methaphysica eiusdem secum ipso, scilicet naturae eiusdem ad se ipsum =

necessitas extremorum subiecti distincti

Sicut quod idem est incompossibilitas extremorum subiecti distincti, connexio est abstrahens a physica, et methaphysica; quia connexio physica est in subiectis realiter distinctis, quod si realiter non distinguuntur, est connexio methaphysica. Sicut incognoscibilitas subiecti distincti naturae est quaedam, sicut ordo abstrahens a physico, et methaphysico, quod si in subiectis realiter distinguuntur a natura, sicut ordo physicus est, quod si realiter non distinguuntur a se, ordo methaphysicus est. Sicut Dei innovatione ad se methaphysica, est ubi cognoscere et salus ipsius communis.

§ 2a

Quotuplex dividatur gratia. Det.

Per multiplices divisiones 1o in gratiam creationis, et salvationis de qua in [illegible] sectio 3a ubi solum notandum gratiam creationis esse naturae, salvationis supernaturae. 2o in gratiam creatam, et increatam, et sic de aliis, de quibus per sectiones agemus.

Sectio 1a

Divisio gratiae in increatam, et creatam

Gratia creata est donum creatum a Deo collatum gratuito subiecto intellectuali creato: ut gratia habitualis, et auxilia supernaturalia. Gratia increata est donum increatum a Deo gratuito collatum subiecto intellectuali creato, ut verbum Divinum collatum humanitati Christi Domini per unionem hypostaticam: Quae ipsa collatio bea[illegible]

[illegible]

auxilijs

p visione sui proi divini. =

10 q^a obiicies 10, q^a bonum
Liberalitis Collatum transfert a Dominio Collatoris, sive donatarij in dominium donatarij; sive illius cui confert: sed nullum bonum Divinum potest transferri a Dominio Dei in Dominium tuum: tunc q^a illud est per dominium boni Divini, sive increati, cuius hoc est ipse Deus, tum q^a creatura non potest habere dominium boni increati, alioquin haberet dominium Dei quod repugnat gra increata. =

Resp^o nego
do maj, quae licet verificetur in aliquibus gratiis, in pluribus falsificatur ut patet in gratiis adhuc creatis, et humanis, quae eleemosina in fratrem collatis collata gratia est, nec tamen eius dominium transfert in franciscanos in capaces talis dominii. usus enim eius domus, scilicet cibi gratis datis ... aliud, revolabilis tamen ad placitum concedentis gratiae, nec tamen transfert dominium huius grae accedente, ... cum deinde, Caracter ... baptismi, confirmationis, et ordinis, gratia est, et supernale beneficium collatum baptizato, confirmato, scilicet ordinato, nec tamen transfert eius dominium in ullum eorum: unde illo nullus potest disponere, nec a se abiicere: non requiritur ad gratiam huiusmodi dominii translatio =

10 obiicies, q^a gra
diguatio realiter a collatione gratia: ... in ... illa, exigitur esse spiritualis, et liberum, ut supra diximus, cum nihil horum exigatur gratia: sed nihil increatum dignatio realis a Deo: quae enim increatum est ... Deus est: quod nihil increatum potest esse gratia confertur q^a omnis gratia est effectus liberalitatis: est enim bonum liberaliter collatum: sed nihil increatum potest esse tale: tum q^a non potest esse effectus, tum q^a ut posset esse ... nature non potest aliter ... , ... , ... , ... q^a ulla necessitate, scilicet obligatione quod repugnat gratia increatae

, et divisio gratiae in increatam et creatam, et simplicem, et implicitam

Procedendo magis et distinguendo magis, nihil increatum distinguitur realiter a Deo, qui se gerit; nihil increatum ut collatum creaturae non, quia solum rationem, et sub prima denominatione contingenti gratiae est, ut verbum divinum, quod se unitum a Deo; et Deus ipse, ut humanitati, sicque eius gratiam collatam realiter distinguitur a Deo, qui Dei est. Deus ipsum ipse ut possessum, in visione distinguitur realiter a se; ipso quod se est gratia humana beatitudinis praecise collata. Unde patet ad ipsum cuius maxime recedit, et distinguendo magis, nihil increatum tale potest esse praecise quod se, recedit, ut creaturae collatum naturae. Deus enim ut collatum beatis per visionem providendus efficitur est, et ipsum efficit contingens humanitati, et idem est de verbo divino ut collato humanitati per unionem hypostaticam.

Sectio 2ª

Divisio gratiae in externam, et internam.

Gratia externa est bonum a Deo hominibus ~~collatum~~ respiciens ordinem spiritualem, tamen quod extra ipsum existit, nec intra est unitum, ut incarnatio verbi divini, passio Christi, inspiratio, salvatoris ministerio, evangelii praedicatio, etc., quae nobis intra non uniuntur, tamen sunt gratia nobis extra. Gratia interna est bonum a Deo hominibus respiciens ordinem spiritualem tamen intra ipsum, nec est, huic intra unitum, sicut ut alias gratiae intrinsecae habituales, gratia habitualis, virtutes, et dona supernaturalia, quae intra animam unit, et eidem inhaerent. —

Ubi notandum, divisio non solum esse gratiae supernaturalis, ut patet in exemplis supra positis, ut etiam de gratia naturali, sunt gratiae enim naturales, quaedam

extra afficiunt hominem, ut honores, et divitiae; quaedam intra, ut bona indoles, bonum ingenium, quae gratis homini huic dantur cum sit, quod hic homo bene sit absolute indebitum, ideo est gratia saltem in radice, quod sufficientes denominationis gratiae ut dicebamus ex Sancto Augustino, et S. Thoma =

est ergo gratia interna naturalis, quod huic homini in mentem veniat naturalis cogitatio de bono opere naturali, ut de parentibus honorandis, de pauperibus sublevandis miseria, et sic de aliis; sicut gratia extra est quod ostio ostendatur in circumstantiis non novas, et oves in quas oculos proruisset bona opera eius naturalia, et quod tandem sit absolute non oppugnet a daemone, seu non ita fortiter, quin oppugnatus sicut tentatus superaret. =

Ad 2um dicimus, quod gratia extra, sive naturalis, sive supernaturalis sit, non est propriae gratia: eam enim admittebat Pelagius, qui expresse fatebatur praedicationem evangelii, exempla vitae, et miracula Christi esse gratiam; cum sit alioquin idonea, et visibilis, et sensibilis, et qua sibi inimicus damnaretur: quod fuit tamen gratia divisa in internam, et externam. Bernardo ait: ad cuius gloriam Deus eam gratiam concessit Pelagio; nam non integre gratia externa sensitiva fuisse, sed gratiam Dei inimicus: sunt quae sensibilis in eo, quod propter gratiam externam Dei, aliquem internam, et supernaturalem habere internam ad legem Dei observandam, et maxime propria, sicut quo idem est, quod operatur vitam aeternam.

Praemittendus deinde nam divisionem et adaequatam: tradit enim per extrema contradictoria logice qualia sunt externum, et internum; hoc enim, quod est adaequatum subiectum, sicut per identitatem, sicut per esse, illud, quod similiter non est intra subiectum neque per identitatem, neque per esse; in divisio

+ bene

p extrema contradictoria opposita ē adequata, ut patet inductive animalis in rationale, et irrationale: ergo divisio gnis in intus et extus ē adequata. —

Eadem ratione ē adequata divisio pr in increatas, et creatas; qa creatum, et increatum eandem oppositionem contradictoriam inter se observant: ideoque divisio entis in increatum, et creatum ē adequata sicut divisio denominationis in intus, et extra: qua de causa ratione divisio gnis in natas, et supernatas ē adequata, cum sit divisio eadem sic cum divisione in agas creationis, et salvationis, sequitur omnes pro divisiones de quo hucusque egimus ē adequatas.

Secundo dices contra repugnat multiplex divisio adequata ejusdem, quod: sicut enim divisionis adequate ē ita dividere, ut ipsa dividat, et praeter ipsam nulla alia dividat, sicut alia dividat nulla ē adequata, id est ex utraque ergo divisio adequata, sicut si duae causae eundem effectum causent ut intus, et lumen gloriae visionis Dei, neutra causa ē adequata, id est ex utraque sit una causa adequata: ergo repugnat esse divisiones plures dictas adequatas; solus ergo una erit adequata, seu nulla. — Resp. distinguendo maj. repugnat multiplex divisio adequata adequatione divisionis omnino, adequate dividentis, nego: id est ergo sit eadem repugnat divisio, quae adequata dicatur ex parte dividentis, et simul admittat alteras, seu plures condivisiones, verum omnes non repugnant plures divisiones, quarum quaelibet ita adequat rationes ex parte dividentis, ut non comprehendant subalternas extremas dividentis ut patet in ente, quod divisione adequata dividitur, in ens a se, et ab alio, et insuper alia divisione adequata in ens per se, et ens in alio; et alia ratione, nec qa quotquot sunt partes partim capientes

sub adaequatio extremiorem dividentium singulare dumtaxat in quolibet horum dividentium. =

Omnis autem repugnare ... dividentis ina-
daequatam adaequatione divisionis, quia sicut ad ... non repugnat
duplex causa adaequata adaequatione sufficientis, ita repugnat adae-
quata adaequatione exclusivae; quia admissa duplex divisio a-
daequata adaequatione divisionis sufficientis, ... repugnat adaequata
adaequatione divisionis exclusivae. ... gratia dividentis ... adaequata
adaequatione divisionis sufficientis, non ... exclusivae ... explaret
... adaequata adaequatione horum dividentium, ... exem-
plis ... plura, et ... non ... duplex causa adaequata
non ... excludendo ... quodlibet ... alterum ...
... quia ... sufficit ... ... causa adaequata adae-
quatione sufficientis.

Sectio 3a

Dividitur gratia in gratiam gratis datam, et gratiam gratum facientem.

Gratia gratum faciens est gratia ... et per se ordinata ad sanctificandum, et Deo gratum reddendum subjectum, cui ipsa inest ... gratia habitualis ... habitualis, nec non auxilia actualia quae hoc ad justificationem ... , ... augmentum justificationis ... . Gratia gratis data est gratia et per se ordinata ad sanctificandum, et Deo gratum reddendum subjectum aliud ab eo, cui ipsa inest, ut sapientia, et scientia ... , quas ... ordinat Deus, et ... ad aliorum introductionem, ... ad fidem conversionem, ... =

Unde ... gratia illa ... et per quamcunque rationem et ... gratis faciens ... confert in utilitatem et sanctificationem ... alii ab eo, in quo ipsa est, ut dum exemplis ... aliis, ... orationis ...

faciendi: sy engragratis faciens omnes p actus, & tanto 9=
fert et alia inaben;es utilitas, sicut ijs iustificans, ut eius augmen=
tus. sibi deus omnes f la [illegible], sui regenaes alios iustificans sed
iustitio p actus, & tanto ... iustificans iuste [illegible], ... adeat
adeuns augmentes=
Dl mihi 1º infert, male nalle P3 Arriag.
quicquid grã gras habitualis, et grãs gratum facientes: eo quod
ea solus subiecti sanctificet, reddat Deo habet gratus. male, in=
quias, qa versamur in qe de voce, in qua standes e loqui loquendi
mo, et qui familiarissimus [illegible] e:. ... theologi auxilia
supernato q de 1º ordinate ad utilitas, sicut iustificans, sicut sancti=
ficans subiecti, cui insunt, grã gratis facientes dicunt, ut eos ostu
Aureti probabit: quod grã gratis faciens ea ora 9 prebendi, quod quad
... ... milecortano, qui cas C 3º grã habitualis gratis gratis
faciens dixerat, C 4º. dicit subiectis grã gratis faciens 9 ... =
hendit da auxilia quas ad fidei veritates cognoscendas et Deus ...
... dicitur; sunt q hudes mi auxilia gratia gratis facientia.=
sed qa
... solutio habitualis habitus sanctificat subiecti et ... gratis
reddit, auxilia vero effectivi solus, ... dispositive quod sola gra habitua=
lis est grã gratis faciens. ... redundo aeq, ... disponendo ...
gra sola habitualis esse scitur, ... sola gra
habitualis e gra gratis faciens, qa ea sola subiecti reddi habet
gratias; ... ... auxilia gras et gra gratis faciens
... ... auxilia signat ... 1º ... ad Deo gratus
reddendus subiecti cui inest, gratia gra ... auxilium ordinari ...
... significat
male ... nam, quicquid grã auxilia gras actuales, quas ge
nerunt ex parte intus, & voluntates et gras gratis faciens. male
inquies, qa versamur in qe de voce, designat ... gra

gratiis facientis, in qua standum est cum usurpatur; id cum theologi usur-
pant gratiam gratis facientem pro gratia habituali, ut patet ex dictis, & eo
comprehendit sub gratia gratis faciente, etiam sola auxilia gratiae actualis.

Io, quia doctores intelligunt C 3º gratiam habitualem dicunt gratiam gratis fa-
cientem: sed hoc non comprehendit sola auxilia gratiae actualis: patet 2º quia
gratia habitualis gratiae, & gratiae subiectum, cum in ea, sanctificat, & ita
deo gratum, sed est gratiae gratia gratis faciens: non minus, quam gratia est
albedo, quod subiectum facit habere album: patet 3º, quia gratia habitualis
per se primo convenit ad sanctificandum subiectum, cum in eo, id amplius
exigitur ad gratiam proprie gratis facientem, ut patet ex cuius definitione
quae in propositio, vel equivalentibus verbis reperitur cum theologis: sed gratia
gratis faciens non solum auxilia intus, & voluntatis comprehendit, id est gratia
habitualis. Id patet 2º ex Rom. quia gratia in ea significatione usurpanda est, et
in alia, in qua Augustinus & PP. contra pelagianos gratiam usurpabant; id est
PP. gratia gratis faciens in significatione gratiae habitualis: non enim hanc negabat
pelagius, sed solum auxilia gratiae actualis: sed gratia gratis faciens solum significa-
bat haec auxilia.— Resp. 1º negando maiorem: gratia enim usurpanda est in ea significatione
in qua PP. non solum contra Pelagium, sed etiam cum Pelagio illam usurpabant.
idcirco gratiam cum Pelagio usurpat, aut etiam significat beneficium creationis:
si vero contra eum, tunc contra Pelagium gratiam habitualem, eamque proprie
gratiam gratis facientem, ut patet ex multis probationibus, quod sic videbatur
Pelagius arrogabat adhuc infideles, quamvis proprie non necessarias
actualis ad salutem, quas necessitas contra eum nexbore Augustinus probat
ex dictis 1º comprobatur.—

Resp. 2º, negando maiorem: cum in errore Pelagii [illegible]
nostra solas sibi vires ad bene agendum [illegible]; aliunde autem gratiae actua-
lis [illegible] necessitas ad salutem, [illegible] bonum [illegible]
negabant, non [illegible] Pelagius sine manifesta traditione gratiae ha-
bitualis [illegible], quae [illegible] traditio nec Augustinus antiquissimus [illegible]

tuitet, nec ipse dissimulasset in lacunis. =

Sectio 4a

Gratia gratis data dividitur, et divisio declaratur =

(Communiter theologi)

dividitur gratia gratis data ex Ap. 1a Chorinthiorum 12 in novem species gratiae gratis datae. 1a dicitur, sermo sapientiae, 2a sermo scientiae, 3a fides, 4a gratia sanitatum, 5a operatio virtutum, 6a prophetia, 7a discretio spirituum 8a genera linguarum, 9a interpretatio sermonum. Circa quarum gratiarum explicationem est theologorum imo et SS. PP. varietas, ut confusionem nimis gravem [illegible] in tanta doctorum varietate explicationem [illegible], nec [illegible] sit omnino destitutum. = Sermo sapientiae est divinitus data facultas explanandi mysteria fidei per res sublimiores, aptas ad persuadendum sapientibus ut explanandi mysterium trinitatis ex divinis fluentis, quod libet multiplicari non potuit, et ex summa eius simplicitate qua debet esse unus trinus. — Sermo scientiae est divinitus data facultas explanandi eadem mysteria per res humiles, aptas ad persuadendum eadem mysteria indoctis, et rudibus. = ut explanandi mysterium trinitatis per comparationem ad funiculum triplicem, qui est simul triplex unus adhuc est.

Fides, non virtus illa theologica, qua solum loquentibus credimus [illegible] auctoritatem: sed gratia gratis data est divinitus data facultas patrandi miracula per firmam et non haesitantem existimationem, quod ea sint patranda de qua Mathei 17 si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic transi hinc, illuc et transibit, quod explanant Sancti Hieronimi Chrisostomi, et similes, nec alius minus gratia gratis data videatur. Gratia sanitatum est divinitus data facultas morbos curandi etiam sine ulla fide, sive quodvis est fiducia. =

Operatio virtutum est divinitus data facultas ~~[illegible]~~ patrandi miracula a sanitate morborum diversa, et maiora ut [illegible]

corpora, eadem penetrandi, suscitandi mortuos; et spiritus prophetiae est distinctus a tota facultate cognoscendi futura, et eadem praedicandi, qualem habuerunt prophetae maiores, et minores in veteri Testamento. Ioannes evangelista et alii in novo. =

discretio spirituum

est distinctus a tota facultate penetrandi interiora cordis a dicendi illius qui aspirat, an quod sit a Deo, an, vel a daemone. = genera linguarum est distinctus a tota facultate loquendi diversis linguis qualis data fuit Apostolis in die pentecostes. = interpretatio sermonum est distinctus a tota facultate exponendi facile, quae a Deo dicta sunt quamvis difficilia, et obscura ea sint, quod est id quod nobis exponunt Apostoli ipsique ea praedicantes ut non dubitaremus de vero eorum intelligentia.

De quibus omnibus gratiis sciendum 1o eas dici gratis datas, licet gratia gratum faciens non sit praeter gratis data: gratis enim dari, et de- cepta omni pro, id est absque ulla penuria coepit theologus nomen [illegible] accommodare generi minus perfectae, quales sunt praedictae gratiae comparatae pro charitate, quae principium est inter gratias gratum facientes. quare distinctio haec absque qualicumque periculo fieri potest in gratias gratum facientes, et non gratum facientes, quamvis distinctio non adaequata et absque penuria cuiuscumque [?] non praeluxerit. = 2o sciendum praedictas gratias absolute supernaturales idem non denotare, propter illa dicuntur inter singulas distinctiones posita, hoc est, quod gratiae sint a Deo non quomodolibet sed per se [?] [illegible] operari, unde omnes gratiae hae possunt duplici a Deo conferri. 1o per modum habitus permanentis, quales praesentis caritatis et habitus supernales ipsi annexi conferunt. 2o per modum dispositionis transeuntis, quales auxilia actualia [illegible] conferunt. quo autem pacto gratiae hae spectant Deus, et obscurum inter eos est; cum in sanctis videtur [illegible] per [illegible] earum effectus, conferri per modum habitus permanentis [illegible] in effectibus raro apparent conferri per modum dispositionis transeuntis. =

3o sciendum, gratiam gratum facientem [illegible], et [illegible]

genere suo perfectionem gratia gratis data, illud in esse et ex genere suo est perfectius alio, sub cuius genere continetur; species perfectior omnibus speciebus continentis suo genere aliis: sicut intellectivum est perfectius esse et in genere suo quam intellectivum, et vivum quam viventi, quae sub intellectivo, et viventi continentur Angelus, et homo perfectiores omni non intellectivo, et non viventi: id sub genere gratiae gratum facientis continetur gratia habitualis sanctificans perfectior omni gratia gratis data, ut potè divinae physica, et moralis participatio, sanctificatio, filiatio Dei, quas perfectiones non attingunt gratiae omnes gratis datae, nec sunt, nec divisibile esse, et ex genere suo gratia gratum faciens perfectior est gratia gratis data.

Itemque gratiae gratis datae quae extenduntur ad omnes suos ipsos pro eo in appellatione vel professione, operatione virtutum, et in de aliis, ut constat ex Matthaei 7 ubi clamantes quidam inquiunt, multi dicent mihi in illa die, Domine, Domine nonne in nomine tuo prophetavimus et daemonia eiecimus, et in nomine tuo virtutes multas fecimus? et tunc confitebor illis, quia numquam novi vos discedite a me qui operamini iniquitatem ubi omnino constat gratias gratis datas plurimis sic et gratiae virtutum ingratiis, et iniquis existere: at gratia gratum faciens quaerens ad gratiam habitualem et illius habitus, fide, et spe exceptis numquam ingratioribus inspirantur. gratiae ex gratia tamquam in non patronis, iustus, et amicus Dei, ut probatur ante tamen habitus per dignitatem habitualem.

4.º sciendum divisionem gratiae gratis datae in species explicatam non esse adaequatam: possunt enim plures aliae gratiae gratis datae, praeter ibi expositas. 1.º gratia ministrationis scilicet divinitus data facultas rite ministrandi sacramenta. 2.º gratia opitulationis scilicet divinitus data facultas iuvandi similiter aegros, pauperes, et huiusmodi. 3.º gratia gubernationis scilicet divinitus data facultas bene regendi subditos.

4.º quas

[illegible] cum constet esse possibiles, nec continentur intra gratias gratis datas inter gratis datas: deinde propter 1.º ordinatas ad aliorum utilitatem, sequitur esse gratias gratis datas. nunc tamen quod sumptae aliis quam quod dixerunt divisionem praedictam non esse

ne Apostolus voluisse gratias omnes gratis datas, quae sunt in ipsa Ecclesia numerare, sed solum aliquas, quas oportebat revelare. Relate ad hanc [illegible] et sunt illae, gratiam gratis datam solum importare actus manifestativos fidei, at ministerium importare authoritatem exercendi actus aliquos. Et alius [illegible] gratia ministerii importat authoritatem ministrandi sacramenta: non sic gratia ministrationis est, sed gratia gratis data nullam importans authoritatem.

Sed contra 1o: gratia gratis data non solum dicunt actus manifestativos fidei, sed etiam authoritatem exercendi tales actus: quia enim hac gratia praedicandi eo ipso est ministerium deputatus ad praedicandum, quod est habere authoritatem exercendi tales actus, et idem est de aliis caeteris, et gratia sanitatum; per hanc enim gratiam deputantur ministri actuum earundem, quod est habere authoritatem talium actuum exercendi: ergo authoritas ministrationis non est extra aliam gratiam gratis datam. =

Contra 2o, gratia

authoritas exercendi actus solum importat potestatem illos exercendi valide, non vero licentiam, aut superioritatem supra subditos ad quod exercet: sic enim gratia ministrationis, quae authoritatem dicit completam, [illegible] possunt conferre, ordinare, etc. valide licet non licite exercet quod subditus. Insuper gratia ministrationis quae competit omnibus hominibus, [illegible] possunt conferre baptismum, valide exercent absque ulla superioritate, ideoque valet baptismus a quocumque ministratus. = Insuper valet matrimonium ministratum a quocumque fideli in impedito, impedimento dirimenti. Utrique cumque sunt gratiae gratis datae, sunt potestates exercendi eorum actuum [illegible] et authoritas: ergo non est extra gratiam ministrationis aliqua gratis data. Contra 3o gratia capitulationis exercet absque ulla superioritate, quia enim [illegible], superiores, aequales, et inferiores, cum possint [illegible] iubere [illegible], [illegible] quilibet

ille sit: q. hæc salus erit gratia gratis data: cum tamen illa aux-
ilio nostro tota sit in alterius utilitatem: cum q. aliunde n. j..
illa ex q. Ecclesia prædicta ne erit adæquata. =

Sectio 5ª

Gratia gratum faciens Dividitur in habitualem et actualem

Diximus gratiam gratum facientem esse donum divinitus collatum per se 1º ordinatum ad sanctificandum, et Deo gratum reddendum subiectum cui impertitur; cum q. sit primus providentiæ, et in ordine ad hunc finem duo solum genera donorum contulit Deus unum permanens et ex natura sua diu durans in subiecto, qualis est gratia habitualis, et habitus supernaturales eiusdem comites, aliud vero transiens et quasi fluens, qualia sunt auxilia actualia, quibus Deus nobis auxiliatur ut ad iustificationem, seu sanctificationem disponamur, s. in ea perseveremus, hinc est quod gratia Dei habitualis, et actualis. =

Gratia habitualis est, beneficium Divinitus collatum, quo substantia intellectualis permanenter redditur formaliter sancta, et Deo grata. Dicitur beneficium, quia gratis confertur et præter facta cum viribus et meritis nostris. Divinitus collatum quia cum sit supra totam naturam a nullo præter Deum potest conferri. quo substantia intellectualis redditur formaliter sancta idest munda et immunis a peccato. et Deo grata quia ratione gratiæ habitualis Deus complacet in eius subiecto, ut in filio, hærede, et amico. =

addit

Ad 2.m permanentem, quae definitur gratia habitualis permanens, quidem dicitur, quae permanet et instar habitus, naturae in subjecto inhaerentis, sed etiam durat et permanet, & quod sit de alia gratia sanctificante, [illegible] habitualis non sit, de qua non dicitur [illegible] ubi notandum distinctam, quae per habitualem, quae [illegible] dicit [illegible] ab eius supernaturalibus habitibus, qui tam permanentes etiam dicuntur gratia habitualis, quod illa permaneat, et non [illegible] subiectum sanctum, et Deo gratum, habitus solum permanentes [illegible] et sanctitatem integrantes.

gratia actualis est beneficium supernaturale [illegible] a Deo liberaliter donatum [illegible] intellectui, quo ipsa [illegible] ad actum salutarem, sive, quod idem est, inducens in vitam aeternam. Dicitur beneficium liberaliter collatum, quia gratia actualis est vera gratia; dicitur a Deo, et non dicitur [illegible] denotat supernaturalitatem simpliciter, cum [illegible] similiter [illegible] auxilia per actualia [illegible] simpliciter supernatura. Dicitur [illegible] sine [illegible] quia si sit etiam permanens non ad gratiam actualem sed ad habitualem [illegible] spectaret.

Dicitur [illegible] beneficium [illegible] intellectum, quia haec se sola [illegible] actus inducentes in vitam aeternam, [illegible] ad [illegible] augmentum [illegible] actuales [illegible] salutarem, quia [illegible]

agnoscimus de gratia actuali eos recipiente; cum non de facto, quia recipientes actus non salutares, de qua solum obiicit, et quatenus conducunt ad complementum alterius gratiae ingredientis hic tractamus

Dices: quaenam differentia gratiae habitualis et actualis. 1° differre inde, quod illa formaliter sanctificat, videlicet se formaliter exhibendo subiecto; haec vero sanctificat effective, videlicet producendo actus, quibus subiectum disponitur ad sanctitatem, scilicet quibus meretur augmentum sanctitatis. 2° differunt, quia illa permanens est, haec autem effectus permanentes; item de sanctis, et amittitur [illegible]; haec vero sit transiens, sed effectus sit transeuntes, ut actus voluntatis, qui disponunt, scilicet quod [illegible] causam, et illius augmentum.

Contra dices: gratia habitualis et actualis specie differunt: sed non, una durare permanenter, et altera ita transire non excludit differentiam specificam, ut patet in [illegible] infans mortuus, et in sene qui diu vixit, [illegible] sit transiens; nec diu permanet: ergo haec non differunt gratia actualis et habitualis nisi talis differentia haec, tamen [illegible] in eorum definitionibus est explanda.

Confirmatur 2°: quia [illegible] gratia sanctificans [illegible] transiens; [illegible] haec enim gratia habitualis haec in solis [illegible] sanctificat [illegible] praedicta [illegible] abatia. Respondeo 2°: [illegible] effective [illegible] ad sanctitatem [illegible] ducens [illegible] actualis, [illegible] permanentia, scilicet permanentia [illegible] gratia actualis, aut habitualis

[illegible] Dices [illegible] gratia [illegible]

per actum, ideo; ideo tribuitur dum ponitur, non [illegible] actus [illegible]
per actum, [illegible] [illegible] est indifferentes ad utrumque [illegible], ut
est infans, et senex, [illegible] utraque [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible], et illa [illegible] actum [illegible]
et mortis in infantia, [illegible] [illegible] [illegible] diu et senectam
explet, ideoque tales durao differunt [illegible] inferunt [illegible] [illegible].

Ad 9 [illegible]
durare [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] diu durare, alteram [illegible] [illegible] tales duras
[illegible] [illegible] [illegible] specifice, ut [illegible] in motu et tem-
pore ex una parte, et in materia [illegible] ex alia, ex [illegible]
[illegible] specie [illegible], quorum [illegible] non possunt ex [illegible] [illegible]
sito transire, non vero non possunt [illegible] diu permanere. gratia
actualis esse, et ex [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] sito transire
habitualis vero non [illegible] diu permanere: ideoque ex hoc capite specie
differunt.

Ad 10 [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] gratiae habitualis et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]; neque [illegible] [illegible] gratia habitualis [illegible]
[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sito transiens [illegible] [illegible].

Ad [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] per actiones [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salutem, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] ad iustificandum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Tridentinum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut qui
[illegible] a Deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible] actualis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] salutem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

qa ante eas immediate actus salutares, quasi somnoto-
pito iacet, neque opus salutare, at per eas impellit, et alliciat
ad opera actuum salutarium, atque nobis inopinantibus immittit
Deus cogitationes bonas aeternorum, sua bona affectiones pia illa. talis
cogitatio, et affectio gratia excitans est, qua ea impellimur, et alliciamur
ad aeterna bona per actus salutares adquirenda.

Circa gratiam autem adiu-
bantem nunc vero theologorum mos; ferunt inter eos convenit,
quod gratia adiuvans sit ea gratia, quae efficienter physice concurrit in actus
salutares elevando, et complendo virtutem physicam et insufficientem
naturae, sive per sua quaelibet auxilium internum, sive externum physi-
ce influxum in talis actus, imo, et concursum Dei simultaneum gratiam ad-
iuvantem appellant. Cardinalis Belarm. et alii gratiam adiuvantem
dixerunt gratiam excitantem, quatenus physice influit in actus salu-
tares. P. Valentia gratiam adiuvantem esse habitus supernales affra-
vit, ac denique thomistae physicam praedeterminationem, sive motionem
qua Deus cum causa concurrit ad actus salutares cum visibus influit
contrarias docent esse gratiam adiuvantem, in qua iudicio [illegible]

Dico 1º:
quaecumque gratia quomodolibet concurrat in actu 2º ad actus salutares,
proprie dicitur, late tamen, gratia adiuvans: probatur, quia quicumque concurrit
in actu 2º cum causa ad productionem effectus, quomodolibet concurrit
causas adiuvat ad effectum. sic enim ad trahendum currum una
unus equus, auriga, et reliqui alium equum adiuvant, quia omnia
haec ad hunc effectum aliquomodo concurrunt: ergo omnis gratia quomodolibet
concurrat ad actus salutares dicimus in actu 2º concurrat adiu-
bans est. Dixi tamen cum omnino in actu 2º concurrat, quia posse concur-
rere non sat est ad denominationem adiuvantis, sic enim bos dicitur

in propter quod adiuvans bonus, arabes, et proponens conversione cum illo ad arandum; nec mahometanum, aut infideles sunt adiuvantes ministros evangelios in praedicatione evangelica dum eos persequuntur, quia adhuc possunt illos adiuvare. quod si dicas tales gratias esse adiuvantes inadaequate, quia possunt inadaequate adiuvare, non verum est; quoniam, ut explicatum vidimus, in actu 1o omnino abesse significationem gratiae adiuvantis, quod non est abiiciendum, sed potius de gratia dicitur.

Dico 2o: stricte loquendo gratia adiuvans est eadem gratia excitans quatenus excitando creaturam intellectualem ad actus salutares cum ea adeo sese in actu 2o concurrit. probatur; quia gratia adiuvans stricte est gratia adiuvans sumpta pro particulari aliqua specie gratiae adiuvantis, et non quod late comprehendit omnes species gratiae adiuvantis. sic enim gratia stricte est gratia supernaturalis, et late sit gratia quaelibet, sive naturalis, sive supernaturalis. gratia habitualis stricte est gratia sanctificans formaliter, et late est quaelibet habitus supernaturalis, sive sanctificans formaliter, et alia, sive formaliter integritatis et proprietatis: sed dum gratia adiuvans sumitur pro gratia excitante concurrente in actu 2o ad actus salutares sumitur pro particulari aliqua specie gratiae adiuvantis, et non quod late comprehendit gratias omnes quomodolibet adiuvantes: non enim sumitur pro habitibus supernaturalibus omnibus, et sic de aliis: ergo gratia adiuvans stricte est gratia excitans, ut in actu 2o concurrit ad actus salutares.

sed rogas cur potius gratias adiuvantes stricte dicamus gratias excitantes quam gratias habituales, habitus supernaturales vel operationes extra potentias nostras, quia Augustinus cuius vestigiis procedimus insistimus, nullas alias gratias adiuvantes agnovit, sive omnes alias novit praeter gratias excitantes: Capite enim 1o de gratia Christi, mandatis ait,

cum

Cum autem ab illo illius adiutorio, de quo loquimur ad faciendam
comprehendendam justitiam, quod aliud de quo loquimur, quam ut aperiat
quod latebat, et suave fiat, quod non delectabat: ubi si adiutorium
significat gratiam adiuvantem, non quomodolibet sed in actu 1°. si aperiat
significat cogitationes sanctas immissas, quae supernalia aperiendo, sive
manifestando excitat creaturam intellectualem ad illorum prosecutionem. Et
suave fiat significat actus voluntatis indeliberatos quibus suavis
fit haec excitatio. Si denique quod aliud de quo loquimur significat nul-
lam aliam esse gratiam adiuvantem praeter sanctas cogitationes, et voluntatis
affectiones, quae in omnibus illa sunt gratia excitans: ergo ex Augustino
nulla est gratia adiuvans praeter gratiam excitantem, ut in actu 1° adiuvat
insensibiliter tamen in ordine ad actus salutares. Respondetur autem Augus-
tinum nomine gratiae adiuvantis ad speciem gratiae excitantis, quoniam ex
Collatione illius erat probare contra Pelagium, naturam se sola non sufficere ad
actus salutares. si autem nomine gratiae adiuvantis comprehenderet
divinum concursum adiuvantem facile ab Augustino se expediebat
Pelagius, namque gratiam istam concedebat; dicebat enim, naturam esse gratiam crea-
tionis, ultra quam aliam contendebat probare Augustinus, nec talem probare po-
terat ex praedicto adiutorio concursu. Quod si nomine gratiae adiuvantis inte-
lligeret Augustinus gratiam habitualem, et habitus supernaturales infusos, frus-
tra urgeret Pelagium, cum gratia habitualis non habitus non adeo expresse conti-
neantur in scriptura, quam gratiae excitantes significatae per voces illuminationes
vocationes et similia, quibus excitamur ad supernalia. cum gratia vero contro-
versia de infusione gratiae habitualis intrinsecae, et permanentis, nunc de infusione
habituum supernalium, ergo multo post Augustinum illorum ...

Concludimus gratiam adiu-
vantem late esse quamlibet Divinam gratiam in actu 1° cujus virtute peccantes
qui elevantur ad actus salutares eliciendos; quo sensu accipiendi, et in-
terpretandi sunt theologi, qui gratiam adiuvantem dicunt quodlibet Divinum
auxilium efficiens, et physice concurrens in talem actum: gratia vero adiuvan-
tem stricte, et ad mentem Augustini est gratia excitans, quae in actu 1° con-
currit ad actus salutares; quo sensu interpretandi sunt DD, qui nonnisi
quodquam per gratiam excitantem et gratiam adiuvantem.

Sectio 2ª

De gratia operante, et cooperante

1ª insinuat
Paulus ad Philippenses 2° Deus est, qui operatur in nobis, velle, et perficere:
tradit 1ª Corinthiorum 15 abundantius omnibus laboravi, non ego, sed
gratia Dei mecum, utramque complectitur Augustinus de gratia, et libero arbitrio
c. 17, sine illo enim scilicet operante ut velimus, scilicet cooperante cum volu-
mus ad bona pietatis opera nihil valemus.

Est autem gratia operans, gratia
actualis quam Deus operatur in creatura intellectuali sine creatura intellectuali in
ordine ad actus salutares ~~vel de~~ contraria desiderii patiente per illa
sine creatura intellectuali, quo significat ad gratiam operantem qualis est sancta co-
gitatio ex parte intellectus; affectus indeliberatus, et pius ex parte volun-
tatis: at tales singulas, gratia operantis creaturam intellectualem non reddere
liberas, nec meritoria; quod sic de sensu physico, et nostro requisito ingenerare
actibus ad actus vitales. quod exprimit Augustinus lib. de spiritu, et littera,
nemo habet in potestate, quod veniat in mentem, sed venire, scilicet ad mentem rei
voluntatis est. Gratia cooperans est eadem gratia operans, quatenus per eam Deus
in actu 1° cooperatur cum creatura actus salutares ex sancta

cogitao, quae ut excitat creaturam immediate ad operandum illam illuminando, ab hac illuminatione dicitur operans, eadem, ut in actu 2o sub eam creatura operatur actum salutarem, dicitur cooperans, et quibus ab operatione in actu 2o dicitur cooperans, et non habent in actu 1o pariter, quia nomen denotat cooperari cum aliquo id, quod pariter potest cum illo operari; non enim dicimus nos cooperari cum Deo sive cooperantes quotquot bona opera cum eo possumus operari, ergo gratia ut sit cooperans talis debet esse in actu 2o: quod si dicas ante operationem gratiam denominari cooperantem in actu 1o, constat ex dictis, quod id sit impropria locutio, et hi in actu 1o quaerantur extrahat a propria significatione gratiam cooperans. Id quod dixi quod omnis gratia, per quam Deus nobiscum actus salutares operatur, est gratia cooperans: omnis enim causa cum alia operans est causa cooperans, ideoque habitualis sive non per gratiam habitualem, et omnis per quam Deus nobis cum actus salutares operatur: ergo non solum gratia actualis, sed quaelibet alia nobiscum in actu 2o operans est gratia cooperans. Constat ex sancto Thoma dicente gratiam habitualem ut a Deo nobis infunditur, nullis nostris praecedentibus meritis esse gratiam operantem, et eandem, ut deinde concurrit nobiscum in actu 2o ad actus salutares esse gratiam cooperantem: ergo falsum est solum gratiam esse gratiam tum operantem, tum cooperantem. Patet facile ex dictis distinguendo maiorem omnis gratia per quam etc. est gratia cooperans late sumendo, concedo, stricte, nego: hoc enim modo gratia cooperans solum dicitur de gratia actuali. quoniam ut constat ex Augustino, gratia operans, et gratia cooperans tales sunt, ut similibus ad opera pietatis mi... ... ... pluribus valeamus immediate ad illa

sine gratia habituali, et habitibus supernaturalibus, docuit expresse in [illegible] contra [illegible] tempore Augustini. ex inde vero deinceps [illegible], cum negarent non nabat Pelagius, cum [illegible] alias gratias praeter gratiam creationis, probavit Augustinus gratiam operantem et cooperantem, intra nos gratias actuales requiri et [illegible]. ad [illegible] nec Deum hanc [illegible] gratias operantem, et cooperantem [illegible] gratiam habitualem operantem, et cooperantem dixit, ut ex dictis patet

Sectio athesis

gratias operantes dicit gratias actuales quatenus applicat voluntatem [illegible] ad operandum; cooperantem vero, quatenus eadem gratia effective concurrit ad operandum; quae doctrina hic a nobis praemittitur, [illegible] inapplicationibus, et voluntatis ad operandum ad operandum multiplex habet gradus [illegible]; [illegible] [illegible] physice praemoti, quae modificat, et temperat athesis, ne libertatem evertat, dicendo, eam se mutare applicatam actuale ad operandum, ideo [illegible] [illegible] actualis, [illegible] gratia praeter gratiam operantem physice efficientem concurrat ad operandum, duo [illegible] gratiae cooperantis infra a nobis examinandas

Sectio 3a

De gratia praeveniente comitante, et subsequente

1a hec psalmo 58 misericordia eius praeveniet me. 2a psalmo 62 in voluntate tua deduxisti me. 3a psalmo 22 misericordia tua subsequitur me omnibus diebus vitae meae. [illegible] [illegible] [illegible] in tridentino sessione 6a c 16, [illegible] [illegible] tanquam caput in membra, et tanquam vitis in palmites in ipsos iustificatos iugiter virtutem influit, quae virtus bona eorum opera semper antecedit comitatur, et subsequitur

Dicitur autem gratia praeveniens gratia actualis, qua Deus creaturam rationalem praevenit in ordine ad operationem salutarem; praeveniens [illegible] Deus, quatenus [illegible] antequam creatura operetur actum salutarem, in ea producit sanctam cogitationem

s. per afectionem gratiae; quatenus ipsa iuxta Augustinum,
apparet, quod latebat, et aut suave fit quod non delec=
tabat.

// Comitans vero, eadem gratia praeveniens qua=
tenus conducendo in actum salutarem actum comitatur quatenus conducens
eundem actum ut praeveniens haec gratia praeveniens operatur per lumen
Cogitans hominem Deo obedire, et per piam afectionem suavitatem natam
in voluntate suavem, et, et placet haec obedientia, huiusmodi gratia prae=
veniens, quae vero corroborata illustrata, et bene afecta prorumpit in
actum salutarem obedientiae, en gratia comitantem, quae dicitur, ut sit co
mitans debere in actu conducere quae nemo comes alicuius dicitur
a quo ipse abducatur: nec enim comes militis studiosus, et sic de aliis dicitur,
qui prius comitatur, sed qui in actu comitatur.

Gratia subsequens est
gratia actualis conferens perseverantiam in opere salutari, ut sancta capitulo
quae praeveniens est, eo quod Deus nobis ea praeveniat excitando nos
ad suum amorem; et gratia comitans, quatenus est comes nostrae voluntati
concurrendo cum illa ad amorem eadem est gratia subsequens, quatenus dat perse
verantiam in Dei amore. Perseveramus, quod dicit expresse Augustinus libro
ad monachos cum ait praevenit gratia Dei ut sanemur, et subsequitur
ut sanati vivificemur. Praevenit, ut vocemur, subsequitur ut glori=
ficemur; praevenit ut pie vivamus, subsequitur, ut cum illo semper
vivamus. Ubi vivificemur glorificemur, semper vivamus ...
tant perseverantiam in opere salutari, quae vivificamur, glori
ficamur, et semper vivimus; atque perseverantia gratia actualis dicitur
subsequens. Sed quae obiicitur, quae quaelibet gratia operatur, sequitur
gratia subsequens ut patet ex terminis sed praeveniens, quae perseverantiam

n̄ confert in operari salutari, sed potius 1° concurrit operi salutari
se quod post aliam gratiam ut patet in prima affectione voluntatis
... 1° concurrere operi salutari, et neutram dicunt praeveniuntiam
in operari; quae sequitur post sanctam cogitationem, quae est gratia: ergo
n. e dicitur prima subsequens, ... praevenientis in operari salutari.

Ex his eligendo mas, quaecumque gratia multa gratia subsequens est late
sumpto, stricte, non. Habentur ergo solum gratia actualis, et solum non praeveniens
in bono opere dicitur late. Et quidem ex denominatione gratiae
subsequentis de latissimam patet, quia omnis gratia salutaris sequitur
post gratiam creationis; illa enim supponit; nec tamen omnis gratia salutaris
dicitur subsequens, sed quaedam, quae dicuntur subsequens. Imo omnis
gratia salutaris sequitur post gratiam omnium hypostaticam, omnis enim
est Christi, et post eius merita; nec tamen omnis dicitur absolute
subsequens sed quaedam, quaedam subsequens.

Gratia subsequens stricte accepta solum stat pro gratia actuali conferente praevenientias in bono salutari sicut enim dicitur praeveniens comparatione boni
salutaris in ordine ad quod praecedit, et praevenit creaturam et
excitat. Et dicitur concomitans in ordine ad idem opus, quod in actu
concurrit sic, et subsequens dicitur, non in ordine ad aliud praecedens
opus, ad cuius praevenientiam concurrit; prima est affectio voluntatis
quae late est gratia subsequens quatenus sequitur sanctam cogitationem, eadem
stricte est gratia praeveniens quatenus per illam completur et perficitur
gratia praeveniens, quae bona excitat animum, et movet ad opus
salutare à quo est solum praeveniens, quod huius est gratia praeveniens
ig stricte dicitur gratia subsequens. Dixi gratiam subsequentem
stricte acceptam solum stare pro gratia actuali. quoniam sanctitas

Thomas rationem praeplures affert gratiae habitualis, 1° sanare
animam; 2° dare bonum velle, 3° bonum operari, quartum
in bono perseverare, 5° ad gloriam perducere; docet per habi-
tualis dici praevenientem, quatenus causant effectum alio priorem, et
subsequentem quatenus causat effectum alio posteriorem. unde per gratiam
ut sanat est pure praeveniens; et ut perducit ad gloriam pure
subsequens; circa alios vero effectus intermedios est praeveniens et sub-
sequens secundum ordinem, quem effectus ipsi servant inter se

quam doctrinam
et explicationem antes sive praevenientem, et subsequentem gratiam
habitualem intelligendam esse sumendo vocem utriusque gratiae
ut ipse intellexerimus ex eo quod dispositiones actuales fuerint
praevenientia Augustini contra pelagio, haec gratia naturam esse praeven-
tam actualem, tum ante, tum concomitantem, tum subsequentem ad opera-
salutaria qualis gratia habitualis natura non est.

Vero obiiciet, gratia
in executione operandi salutaris, exequiam, ut in iciunio
existente sacrali confessione, et sic de aliis tot diffare solent
supervenire, quot in voluntate interna talis executionis non
experiuntur. ergo quaedam sunt opera quae executioni non man-
dantur, ut experientia quotidiana comprobat: si huiusmodi opera
executioni non mandantur, nisi ex gratia Dei. atqui non est gratia, quae
dat perseverantiam in opere salutari interno: supponimus enim hoc
perseverare, et nihilominus opus externum executioni non mandari:
ergo gratia subsequens dicitur ab alio praeter perseverantiam in opere
salutari interno.

Confirmatur 1°: ex Augustino in enchiridione
C. 32 ibi nolentem praevenit ut velit, volentem subsequitur ne

frustra velit. idest, ut exequatur id, quod vult: gratia, quae dat operis executionem est gratia subsequens. Confirmatur 2o. quia postquam quis efficaciter voluit elicere actum fidei, praeter quam volitionem necessaria est gratia praeveniens, comitans, et subsequens a nobis explicata; alia gratia est necessaria ex parte intus, ut producat actum fidei scilicet habitum fidei, seu auxilium extrinsecum: quae gratia haec non potest esse nisi subsequens, cum sequatur post omnes alias, gratia alia est subsequens, praeter a nobis explicatam, quod argumentum instaurat in operibus praeceptis externis, quoties aliquis est sufficienter abstrahendus producendus a (?) seu malo, quo superanda est ingens aliqua difficultas. praeter gratiam ... gravando, et alii satis probabiliter docent gratiam subsequentem esse gratiam producentem ad executionem operis externi, sive gratiam, qua opera externa iuvatur ad actum salutarem externum simpliciter producendum seu facile, et iucunde producendum.

Adhuc addam ad ea quae ... totius entitatem, et singulos modos subsumptos, et dispositionem. Contra: Quod extra alia subsequentia, quae late sit gratia subsequens, verum, quod strictae sit talis, non. Praesupposito enim actu salutari interno, et efficaci, opus externum executioni mandatur ratione gratiae Dei, quae dividitur in difficultates amovendo, removendo extra impedimenta seu intra confortando potentias externas, quae gratia stricte non dicitur gratia subsequens, quia haec omnia seu fiunt immediate ab aliquo, quae stricte non est gratia subsequens, seu fiunt ab aliqua qualitate extra nobis, seu ab aliqua causa naturali, quarum nulla est stricte gratia subsequens.

Ad 1um
Respondeo verum ex parte datam testimonio Augustini hic ... ne frustra velit posse explicari ad mentem nostram dicendo ne frustra velit idest, ne a volitione desistat, sed in ea permaneat, quamdiu opus est.

in eo permanere, sive physice volitiones conturbando, sive moraliter per impetus salutares volitiones non retardando. Stando tamen in ista expositione Concep. antic., distinguo Consequens: quod gratia, quae dat ... est gratia subsequens late, concedo; stricte, nego. Solutio constat ex dictis, praesertim cum non veniat nec expediat, imo forte sit moraliter impossibile semper ... in tanta librorum multitudine vel vocibus in stricta ... Ad 2um

Conseq. Quae argumento distinguo Consequens: cum gratia haec esset gratia aliqua subsequens late, concedo; stricte, nego: ... explicavi, ... non potest extra elevare intra ... subsequentem, ... gratia subsequens, cum ... gratiis actualibus ... ad habituales reducantur, quare ... ad ... ex ... externis, ... gratia ut ... operantur, ... operantur, nec ... gratia elevante vel removente difficultates, quae ... gratia subsequens est.

Sectio 4a

Conclusiones Corollariae

1a Conc. gratia ... operans, et ... sunt realiter eadem gratia actualiter, distinctae ... formaliter, ... eadem realiter ... ut ... intellectualis spiritualis ..., sicut somnus ... excitat ad vigilias, et labores spirituales, dicitur excitans; et ut ... eadem ... libera operatione, dicitur ... ut ... operari salutaria, dicitur ... ut ... excitans: ... eandem realiter gratiam distingui

sufficiens, sive nec, importat enim de recto connotat rationem antecedentis cogitationis, et piae affectionis; ut operans causaliter liberas cooperationes; et ut praeveniens prioritate, sive influxus sine quo salutare, quae connotata sunt diversa, et includendo utraque simul in connotante: ergo gratia haec sit realiter eadem, sufficiens in recto.

2a Dico: gratia adiuvans, cooperans, et comitans, sunt eadem realiter gratia actualis, diversa in sufficienti, sive nec. probatur, quia eadem realiter secunda cognitio s. pius affectus ut in actu primo influens, ut gratia excitans est gratia adiuvans, et ut in actu secundo influens ut gratia operans, est gratia cooperans; ac denique ut influens in actu secundo ut gratia praeveniens est gratia comitans ad actus exercitium; ideo est eadem realiter gratia cum quibus sufficit; connotat enim eadem gratia realiter connotata diversa, quae sunt connotata gratiae excitantis, operantis, et praevenientis, quae supra adduximus; sive hoc: ergo gratia adiuvans, cooperans, et comitans sunt realiter eadem gratia, realiter in sensu recto.

Idem dicendum de gratia subsequenti, quae realiter est gratia adiuvans, cooperans, et comitans, ut supra vidimus in eius tractatu; ubi eius in realiter distinguitur. addit enim connotatum distinctum ab aliis connotatis praedictarum gratiarum, siquidem connotat perseverantiam, et durationem sive physicam, sive moralem actus salutaris, quam perseverantiam nullo modo dictarum gratiarum connotat, quae in lexi distinguitur realiter gratia subsequens ab adiuvante, et excitante, cooperante, et operante, comitante, et praeveniente.

3a Dico: gratia excitans, operans, et praeveniens quae a Sanctis Patribus et Theologis appellatur vocans, praeparans, movens, praeparans, aspirans, inspirans, inclinans, dux, illuminans, attrahens, trahens, impellens et

similia

Nota: denique gratia subsequens dicitur consequens, prosequens, finiens, consumans, confirmans, corroborans, consolidans et similia. Ubi duo notanda

Ubi duo notanda

1um vox illa compellens caute utenda est: potest enim ibi latere hujus Calvini error circa liberum arbitrium; s. error Jansenii dicentis in natura lapsa arbitrium humanum liberum a coactione, non vero a necessitate inducta per gratiam compellentem.

2um notandum praedictas voces quandoque usurpari a variis PP. late, quandoque stricte, quod magnam parit confusionem, ideoque in dictis patribus theologi non est admirandum, nisi prius distinxerit, an stricte, an late usurpentur; alioquin dicere potest obscurum est. Ista gratia actualis adeo existit in actibus intellectus et voluntatis, sic contra PP. jesuitas et thomistas [illegible] cum Suarez, Ledesmas, Tournely, qui non adhaerent [illegible] quae huic gratiae [illegible] actibus et patribus dicitur illuminatio, excitatio, inspiratio, affectio, et similia ut videre est in [illegible] 2o 2o decreta supernalis [illegible] LUT: id huius [illegible] vox [illegible] significant actus intellectus et voluntatis: quod in his adeo existit gratia actualis, probatur 1o ex Augustino [illegible] de peccatorum meritis ubi rogans, et deprecemur Deo, dum gratia actualis [illegible] adjiciendis deprecamur? Det nobis aliquid deprecari [illegible] actus intellectus, ut appareat [illegible] quod latebat, et actus voluntatis ut suave fiat, quod non delectabat; verba sunt clarissima, ergo dicimus secundum [illegible] hoc posito [illegible] falsa, si gratia actualis in actibus intellectus et voluntatis non existeret, s. ulterius existeret in physica promotione s. in alio distincto ab actibus intellectus et voluntatis: ergo gratia actualis adeo existit in actibus intellectus et voluntatis.

Quaeres: 2a gratia actualis requiritur ad [illegible] justitiam [illegible] ad actus salutares [illegible] est simpliciter supernalis? Resp. [illegible] et thomistae [illegible] et alios [illegible] gratia [illegible] creationis alia est simpliciter naturalis salutares, sive conducentes in vitam aeternam: gratiam enim creationis admittebat Pelagius, [illegible] naturalem ad actus salutares, neque in hoc erat haereticus, id omnino, quod [illegible] admittebat naturam, ut supra diximus, si gratia [illegible] creationis est simpliciter supernaturalis [illegible] eo [illegible], et [illegible], alioquin esset gratia creationis, et [illegible] gratia [illegible] requiritur ad actus salutares est simpliciter naturalis [illegible] quod est simpliciter naturalis gratia, s. donum spiritus sancti, non enim sic dicunt honorem, et [illegible] gratia spiritus sancti: a Tridentino enim sessione 6a c. 5o dicitur illuminatio spiritus sancti [illegible] actualis non est simpliciter naturalis: quod simpliciter supernalis probatur 2o: quia gloria et charitas sunt enim [illegible] supernales [illegible] theologi: si gratia eodem modo est supernalis, [illegible]

lib. 23 de civit. ... vbi q. in scriptura sacra dicunt
de gra, et gloria qd sint supernalia dona Dei, n minus de Abr
pater vera ea qu dicitur: ergo actualis e simpliciter supernalis.
supra obiicit
n ga actus virtutum moralium ... et miraculosus sunt actus
salutares, vt indubitatum e apud theologos, et tamen n requirunt
gra simpl. ut supernalis ... natus simpliciter, vt multi docent
[illegible]: ergo gra ... influens in actus n e simpliciter supernalis
quod probat, qa etsi predicti actus sint simpliciter supernales n req
quunt gras actuales influentes in illos, et ac eos natura e simplic.
supernales; sicut en et voluntas simpliciter natus influunt in eos, et natu
re proximum, nec tamen sunt simpliciter supernales. quod ro apparet e, ad
actus supernales n requiri oia principia supernalia, sed sufficere vnum
s. alterum, sed princip. gras actuales sunt alia princip. simpliciter supernalia
vt haud ... supernatur s. ... extra, et supernatis ... : ergo gra
actualis n e simpliciter supernalis. x
Sed ... concedendo maiorem, et negando minor
... ga eos no tales actus e simplic. natus, vt multi ... natus
alibi sa ... quorum summus et caput e ad actum natus
... sufficere vnde ... predicti actus sint salutares erunt etiam
... ad vitam eternam; vnde tandem sequitur nos ... sufficere
ad vitam eternam qui e error pelagii. ad ... ex posito
influxu, et ... gra ad actus salutares n inferend e simpliciter
supernalis, vt bene ... et explicari inferend ... quod
... vt ... gra ... et ... quod ... etiam
... ac tandem ... quod ... eodem n o supernalis, ac

charitas, et esse Dei ut vitae ex naturalibus operationibus

Sectio 5a. Quaestio 6a

Gratia actualis in ordine morali, sive physice influit in actus salutares

sic P. molina

Valentia Cardinalis Belarminus ex parte, et unanimiter Thomistae cum suarez, et ex aliqua parte vasquez, et plures alii communiter dicunt concurrere gratiam actualem concurrere in actus salutares in solum per modum bonitatis obiectivae, sic quod intellectum illuminando, et voluntatem bene afficiendo, sic quod quasi trahendo, et alliciendo eos ad actus salutares; quod concursus dicitur moralis, de quo nulla est dubitatio; verum etiam concurrere in actus salutares, in modum causae efficientis, quae voluntas concurrit in eos, quem ignis concurrit in ignem, quae gelum, quod concursus dicitur effectibus physicus

quae dicitur iudico cum demonstratur: quod ex Pelagianis et contra Pelagianos, concurrere: cum enim hi, sicut etiam theologi dicunt, potentias suas insufficientes iudicare ad actus salutares, ideo et perspicue ostendunt ... causas supernaturales auxiliandas esse, ut manifestum est; cum quod Aug. contra Pelagianos meminerit, ... esse elevandas, et physice per modum ... supernaturalibus ... theologi ... praecipue ... auxiliant, cum semper ad salutarem insufficientia ... in proximum habeant ... actualis ... in actibus ... et ... actibus, sicut gratia actuali ... physice ad actus salutares supponunt.

Probatur

dicendum est 1o gratia ... quae ... actus salutares, iuxta illud ... abundantius illis laboravi, non ego, sed gratia Dei mecum ubi adeo ... ut illius ... non ego, quod ... sicut non ... sed nisi ... actualis ...

physice in actus salutares, n(on) e(st) magis ille concursus quam concursus n(ost)r(u)s:
[illegible] in concursu physico seu morali imo e(st) concursus physicus:
imo hic e(st) verus, et proprius concursus; ille vero impropri(us), et methaphori-
cus: ergo gr(ati)a actualis physice concurrit ad actus salutares. Prob(atur) 1o
Prob(atur) 1o quia
concursus n(oste)r in actus supernaturales, ut concursus noster gratiae naturalis, firmiter
[illegible] desumitur ex scriptura, conciliis, et PP. tales concursus stabiliendo,
sed scriptura, concilia et PP. eodem modo loquuntur de concursu n(ost)ro, et gr(ati)ae actua-
lis, imo potiores partes in concursu tribuunt gr(ati)ae actuali, quare [illegible]
testimonia [illegible], quae obiter, et videre licet in PP. [illegible] relatis: ergo
si concursus n(oste)r intelligatur e(sse) physicus, talis etiam debet intelligi concursus
gr(ati)ae actualis.
Prob(atur) 2o quia scriptura, concilia, et PP. communiter debent intel-
ligi quo sine absurdo ita fieri potest, ut communis e(st) regula ex Aug.
desumpta, sed inter concursum physicum, et moralem ille proprius e(st), hic autem im-
proprius: ergo quando concilia loquuntur de concursu, de physico intelligen-
di sunt, hoc enim sine absurdo fieri potest.
3o prob(atur) quia intellectui, quando actus
[illegible], et voluntati inquirunt gr(ati)a actualis [illegible] tribuere virtutem phy-
sicam productivam actuum salutarium nulla e(st) contradictio, ut ex supra dictis patet, sed
aliunde virtutem physicam productivam habere, suadent argumenta, quae vir-
tutem physicam suadent in causis [illegible]; ergo ad procurandas gr(ati)as actua-
les per actus salutares, sine ea n(on) possunt, et [illegible] [illegible]
entibus n(ost)ris, ut nisi gr(ati)a habeat virtutem physicam, [illegible] physicam rela-
tionem per ad causas secundas quae tanquam causa universalis supplet defe-
ctus causae particularis: ergo gr(ati)a actualis habet virtutem physicam ad actus
salutares, et ad eos physice concurrit.
Resp(onde)tur ideo probationes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in iudicio in hoc in discursu, et naturalis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] actus voluntarios: sed adhuc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] physice n(on) concurrunt: ergo nec gr(ati)a actualis [illegible] [illegible]

impotentiam physice non concurrant, nec ad id habent exactivam principium dat in intellectu, et voluntate, et aliquam causam instrumentalem physicam adequatam ad eos producendos: ideo non est necesse recurrere ad Deum tanquam ad causam [illegible], qui suppleat absentiam, et defectum instrumentali physicae causae: sed [illegible] gratia actualis habet virtutem physicam in [illegible] et causam [illegible] virtutem adequatam physicam ad actus salutares producendos, et necesse est recurrere ad causam [illegible] quae suppleat absentiam, et defectum causae [illegible] [illegible] servit, neque [illegible] de actibus moralibus deque indeliberatis [illegible], ac gratia actualis [illegible] actuum salutarium [illegible] concurrit [illegible]

[illegible]

Obiicies 1o ab adversariis: gratia dicitur auxilium in communi [illegible] in actus ad quos adiuvat [illegible] intelligitur aliquis actum auxiliaris in ordine ad effectum, [illegible], [illegible] tamen esse [illegible] omnia solum sunt [illegible] in effectum, in ordine ad quos sunt actiones; neque est [illegible] auxilium, [illegible] gratia actualis [illegible] physicus in actus salutares, siquidem [illegible] auxilia quae solum moraliter concurrunt [illegible] gratia [illegible] auxiliat [illegible] in ordine ad [illegible] [illegible]; et [illegible] auxiliantur [illegible] in ordine ad [illegible] intellectio et [illegible] in ordine ad [illegible], [illegible] [illegible] omnia auxiliantur per concursum moralem, et non per physicum [illegible] physice [illegible] concurrunt in potentiam: [illegible] gratia actualis concurrit physice in actus salutares. [illegible] gratia actus supernaturales [illegible] [illegible] [illegible] per auxilium externum, ut [illegible] in [illegible], per quos [illegible] [illegible] [illegible], quos fieri per auxilium externum [illegible] et [illegible] [illegible] deinde ipsa gratia actualis [illegible] actus supernaturales in quibus [illegible] [illegible] per auxilium externum: non [illegible] apparet [illegible] per quod

tiui proxi; q. et actus salutares connaturales fient, et si physice
n. concedant agra actuali, ti ab extrinseco auxilio origines. Ad

2um concedo antecedens, et nego consequentiam: cum enim concursus gratiae actualis in actus
salutares sit mera denotatio, et insuper reluctantibus fere in
usus 1as, nisi gratia actualis physice concurrat, in hoc, gratiam debere
physice concurrere, ut auxilia posita in antecedenti physice concur
rant, ut ibi sequitur, et bene. Ad 1um confirmationis concedo antecedens, loquendo de
actibus naturalibus; non vero de supernaturalibus: quia ut constat ex nostris probationibus
maxime horum concursus in actus supernaturales, quarum sit concursus non: eumque
huius concursus sit physicus, sequitur gratiam quoque esse physicam, neque
argumentum est adeo eorum, quia ad hoc loquendo de actibus naturalibus negativa
sed forte do cente, tamen est ...

Ad 2um confirmationis, omisso antecedente, et consequentia
quia debent quidem actibus supernaturalibus proportionari, qui fiunt per gratiam actualem
deficientibus naturalibus, cum non constet eos fieri per principium supernaturale intrinsecum
subiecto, dicendum est, illos fieri connaturaliter per auxilium extrinsecum; et actus
salutares facta per gratiam actualem, cum in promptu habeat gratiam actualem
a qua procedunt, sicut ab eo connaturaliter procedere dicendus.

Ad 3um, quia satis ... dicto nullum actum supernaturalem connaturaliter, omisso
fieri animo, nisi hoc eleuet per principium aliquod intrinsecum, et supernaturale
... physice in ... intrinsecum, unicum ratio, quia ... actus vitales
... animo procedere ab eo procedere per principium eius intrinsecum, principaliter
... sicut patet in actibus naturalibus vitalibus procedenti-
bus animo; ... Christianum per principium vitale ... in
... sed ita per principium eius identificatum. De actibus enim supernatu-

naturas id pater: quidunt ex habitibus supernalibus, qui natura
non admittunt, nisi ut fiant connaturales ad actus vitales supernales: quod
ut actus vitalis ut connaturalis fiat, non debet fieri per supplementa
officij nostri et per se influentia in actus

Nec obstat a nobis alibi
dictum, actus supernales, qui sunt elicitivi ad justificationem fieri per
auxilium externum. quia id a nobis dictum est: supposita sententia contra-
ria habitibus, quam tunc non defendebamus, immo nunc ex professo in-
tendit. Nunc enim actus non fieri per se agunt, i. ab habitibus
ad quos disponunt. nec etiam obstat quod actuales fieri per
auxilium externum, ut alibi etiam a nobis dictum est. quia id etiam dicebamus
supposita ea sententia, unde inferebamus de potentia absoluta
posse fieri visionem Dei per auxilium extrinsecum, et sine
lumine gloriae intrinseco. Ad id, quod suggerit Sr non agno-
scimus principium intrinsecum per quod fieri possint auxilia
respondet ea qualitate supernaturaliter adeo infusa
adeo infusa, et instar habituum supernalium, in quo id sint
quod manentes, illa vero semper fluat, et transeat instar motus et tem-
poris

2o obiicit, quod duo illustrantes, et inspirantes, imo etiam
gratia actualis supponunt hominem justificatum, illuminant quod et insp-
pirant ad actus salutares meritorios, augmentum gratiae non influunt
physice in eos: adest enim iam gratia habitualis cum habitibus, quae
connaturaliter physice cedunt. quod nec concurrunt, quando gratia et
habitus absunt: cum enim sint causae naturales, i. semper physice in-
fluunt, i. numquam. Confirmatur, quod habitus supernales dant posse

simpliciter producere actus salutares, et in ipsa ratione potentiae in ordine supernali. sed non dicunt posse simpliciter, ipsa actualiter physice producere: ideo enim per gratiam independenter ab habitibus natura est ab intra simpliciter potens producere actus supernales: quod vero gratia actualis physice non producit.

Sicut natura angelica influit in gratia actualis physice, sive adsit gratia habitualis cum habitibus sive non; nisi quod his praesentibus influit magis connaturaliter, magis vero his absentibus; ingens imitatur auxiliis externis corporeis, quod magis connaturale, sive influxu

sed consequens

Neque tamen habitus supernales dant simpliciter posse ut ipsi fixus, et permanens, sed ut fluxus, et solo transiens, non: hoc enim est proprium qualitatis ita transeuntis, id est gratiae excitantis auxiliantis; dantur habitus supernales posse simpliciter in ordine ad actus salutares non quomodolibet, sed fixus et permanens instar potentiae, quale posse non dat gratia actualis, cum ipsa sit fluxus, et cito transiens.

Sectio 7a

De gratia sanitatis, et medicinali.

Communibus iam terminis explicatis in principio sub praedictis gratiis speciosissimi nominibus novas haereses in ecclesia Dei invexit, superioribus Calvinianis consentit, docet quod gratiam sanitatis esse gratiam actualem collatam homini in statu innocentiae, ut Adamo, et similiter de Angelis, qua cuique poterat homo operari, id est non operari actus salutares, ad quos nullam necessitatem gratia imprimebat. gratiam vero medicinalem esse gratiam actualem collatam homini in statu naturae lapsae necessitatem eius ad operandum actus salutares. quod si illi 10 observaciones, hinc

Quod si 2o obiici[tur] sequi mo interiori gra[tia] nunquam resisti, statu
nat[urae] ... gra[tia] mo necessitat ad omnes. Contra est [in] propositione
de qua ipse Pontifex 2am interiori gratiae in statu naturae lapsae
nunquam resistitur hereticam declaramus, et ut talem dam-
natam. 3o si obiicias ad merendum mo n[on] requiri
libertatem a necessitate, sequitur meritoria posse fieri
quae mo necessitatem imponunt, contra est in propositione de qua per-
cipiunt ipse Pontifex. 3am ad merendum et demerendum
in statu nat[urae] lapsae non requiritur in homine libertas a necessitate
hereticam declaramus et ut talem damnamus.

simpliciter producere actus salutares, et ea superare potentiam in ordine supernaturali. sed non dantur posse simpliciter, si gratia actualis physice deesset: nam ea gratia independenter ab habitibus non esset ab intra simpliciter potens producere actus supernaturales: quae vis gratiae actualis physicae non conducit.

Stet namque anima: influit ea gratia actualis physice, sive adsit gratia habitualis cum habitibus sive non; nisi quod his praesentibus influit magis connaturaliter, magis non his absentibus; in quo imitatur auxiliis externis corporis quae magis connaturale, sive influere

Atque ita habitus supernaturales dant simpliciter posse ultra [illegible] conferunt et per manum, scuto, fluvio, et [illegible] transitum, non: hoc [illegible] quadratus ita transi[illegible] habitus

legem praecepta Dei esse impossibilia hominibus iustis, cum praecipientes
quas hic vivunt, deesse quoque illis gratiam, qua possibilia fiant, quod
pellant: siquidem cum non habent gratiam medicinalem, sine qua non
statu naturae lapsae impossibilia esse servari praecepta. Haec secundo se=
gregatur, id est huiusmodi segregatur, quae sententia Dei Summi
Pontifices Innocentius X, et Alexander VII. audiamus sua
praedicantes aliqua Dei praecepta hominibus iustis volentibus
et conantibus secundum praesentes, quas hic vivunt, sit impossibilia, deesse
quoque illis gratiam, qua possibilia fiant, temerariam, impiam, blasphe=
mam, anathemate damnatam, et haereticam declaramus, et ut talem dam=
namus.

Male audiebat Iansenius apud sapientiores et Catholicos theologos praeci-
pue Iesuitas, quibus cum Iansenius, et magister eius Michael Baius infensi
erant, ut ipsis notam eis inferrent, ausi sunt affirmare semipelagianorum haeresim in eo
consistere, quod affirmarent interiorem gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere,
vel obtemperare. Id est hoc dicit [illegible] Pontifex sentit, 4a: Se-
mipelagiani admittebant praevenientis gratiae interioris neces=
sitatem ad singulos actus etiam ad initium fidei, et in hoc erant
haeretici, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana volun-
tas resistere, vel obtemperare, falsam, et haereticam declaramus,
et ut talem damnamus.

40 [illegible] oblivio, Christus
pro omnibus mortuus est ut eos salvaret: quia offert omnibus gratiam actualem
gratia etsi non salvantur tales possunt salvi fieri: huiusmodi omnibus
morienti, si tales ut illius mortis non habent eas gratias, qua salvi
fieri possent. At qui non eos salvi fiunt: quia [illegible] gratiam necessariam
ad salutem dari animae, qua eos possint salvari, vel etiam non salvent.

Nat aud[illegible]

Jansenius ergo, imo ipsemet vere est semipelagianorum errorum, qui in ista Jansenii cum Pontificias depio; quia semipelagianorum est dicere Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse; falsam, temerariam, scandalosam et intellectam eo sensu, ut Christus pro salute dumtaxat praedestinatorum mortuus sit, impiam, blasphemam, contumeliosam, divinae pietati derogantem, et haereticam declaramus. Et ut talem damnamus.

Haec est doctrina seu melius dicas haeresis Jansenianorum, cuius authorem praecipuum et primarium post ipsum esse constat et primarius est Molina, et sua via est qui arma retinent ut Salmanticenses, et aliqui Hispani inimicati Thomistae adversus nos turbare tentant, eisdem erroris, scilicet tamquam semipelagianorum sectatores aliquibus, [illegible], id falso favendo, motivum est. exitus in quantum ora clausa est Jansenio, quod dicere scilicet quidem huius doctrina absque ulla haeresis damnata est, neque in Ecclesia persistit, cui gloria aeterna erit, et talem haberet adversarios, et adversus eas, ut porte Catholicas portas inferi non praevalere id hoc grave mitto, ne videamur leoni mortuo insultare, tantum quod nos de victoria gloriari quam tibi plaudit adversarius dicere pro in hac qua, qui tot seculis latente; ad rem descendendo.

Dico 1º, quod sanitate est per actuales collatas hic, et id est de Angelo, in statu innocentiae, qua per originalis et habitualis sanitatem in qua fuit creatus, poterat perturbare per praeceptorum observantiam, et defacto non observaverunt praeceptum non comedendi de ligno vetito. Dixi de ligno vetito, quia [illegible], tollendo dum praecipiendo, dum occidendo, et sic de reliquis, adamus

et quod per gratiam, ideo quod per gratiam sanitatis non solum haurire posse ad observandum, verum, et ipsum observare, nihil tribuendo naturae, nec aliud enim homo, et sine temeritate potest asseri, fuisse gratiam sanitatis non solum sufficientem, sed etiam efficacem respectu eorum, quae data est ad observationem praecepti de ligno non comedendo.

Dico 2o: gratia medicinalis est gratia actualis, collata homini lapso in statu, qua fit mereri homini vel peccato primo, et pro statu mortuo, quam alii salvi gratia habitualis et virtutem gratiam de facto, et in actu 2o consequuntur; alii vero possunt in actu 1o illam consequi, et de facto non consequuntur: ideo quod in natura lapsa non solum datur gratia efficax, sed etiam pura, et mere sufficiens contra Catholicorum, et ipsa contra Jansenium in pluribus suis relatis

Quoniam et probatur sequentia egimus probare. Sum in natura lapsa itaque, sit omnis [illegible] peccare gratiam sufficientem ad non peccandum 2us, ad statum scilicet innocentiae requirit in creatura, non solum a [illegible], sed etiam a necessitate. 3us Deus misericordiae omnibus hominibus offerre gratiam sufficientem, qua possint salvari, et quam plures sunt de facto non salvari 4us, contra hanc est Catholicam longeque abesse aberrare semipelagianorum. de hoc 4o agemus disputatione 3a de religione disputatione 2a, sive sequenti

Opponitur Aug. lib. de correptione et gratia c. 11, ubi distinguens inter libertatem Adami et nostram in natura lapsa sic habet, 1a libertas voluntatis erat posse non peccare; novissima erit multo maior non posse peccare; sed posse peccare est necessitas ad non peccandum: quod voluntas in natura lapsa [illegible] gratia non [illegible] nec posse non peccare, verum etiam non posse [illegible] sine necessitate ad non peccandum. Confirmatur ex eodem Aug. ibidem c. 12 ubi distinguit duplex adiutorium, aliud sine quo aliquid non fit, et aliud adiutorium quo aliquid fit sicut adiutorium sine quo, et adiutorium quo. sed docet datum Adamo sine [illegible] in innocentia permanere

non noscit, peccat in non perseverare, et in non perseverando. Cujus ratio dari in ea lapsa hominibus non solum ut sine isto dono perseverarent esse non possint, verum etiam, ut per hoc donum non nisi perseverantes sint: & per adiutorium quo necessitas imponitur ad perseverandum.

Et Aug. loquitur de his, qui in actu non parant et defecto perseverant, quos dicit non posse parare, nec posse non perseverare, quia non habent gratiam antea ad parandum, et non perseverandum, id tamen proponentes, eas sit, quas oritur ex collata gratia in sufficienti, tantis concursibus in quibus per ipsos multas oriri sunt non parare, et perseverare; quia in gratia consequens non est necessitas simpliciter et absoluta id solum, quod et ex supra, ut explicabitur disputatione 2a. quare et quo modo non posse parare alia in gratia ante non, in gratia subsequenti; Nedo

Adoptas cedo ary, et non Coras: quia ut patet ex ipso contextu, adiutorium quo dicuntur parare, et posse, et operari, non est solum dare gratiam ad perseverandum, sed etiam quod non nisi perseverantes sint, hoc est, quod perseverent. Quare Aug. per adiutorium sine quo intellexit gratiam sufficientem, per adiutorium vero quo gratiam efficacem, per quam veram necessitatem non imponit libero arbitrio, constabit ex disputatione sequenti

Disputatio 2a

De divisione gratiae in sufficientem, et efficacem —

Hic est locus hujus praecipuae disputationis, de qua tot multa, eaque abstrusa dederunt theologorum princeps Augustinus, occasione data a Pelagio acerrimo divinae gratiae, tum efficacis, tum sufficientis impugnatore. Multa etiam edita sunt, 100 ab hinc annis, a SS. recentioribus, occasione accepta a Lutero, et Calvino, Baio, et Jansenio perperam Augustinum intelligentibus, inique sufficientia liberum arbitrium evertentibus.

§ 1°

Quid sit gratia sufficiens

gra actualis ex omnium theologorum videtur, ac gra auxiliatrix, sive divinum auxilium. gra efficax videtur, quod auxilium efficax, gra sufficiens videtur, quod auxilium sufficiens; ideoque quae e gra sufficienti dixerimus, de auxilio sufficienti, et quae de gra efficaci, de auxilio efficaci a nobis dicta animadvertantur.

Sectio 1a

Gratia sufficiens definitur.

gra actualis divinitus collata Creaturae intellectuali, quae hanc reddit proxime potentem elicere actum salutarem, sed in actu eo illum non eliciat. Dicitur gra, idest bonum, donum sive beneficium gratis collatum. actualis, quia pro tempore, datur in intellectu, et voluntate, sive ut placet Thomistis, in qualitate physica per modum quae cito transeunt; divinitus collata, idest supernaturalis, quia praestat posse ad actus salutares, ad quos non possunt naturae vires sine divina gratia, sive auxilium supernaturale. Creaturae intellectuali quia haec sola e capax gra, in qua gra intellectualis non e, sed haec capax sit auxilii, ideoque in praesenti argumentatio e cum gra, quam auxilio.

Dicitur quia haec dicitur, idest Creaturam intellectualem reddit proxime potentem ... quia ... esse proxime impotentem elicere actum salutarem, per gratiam sufficientem reddit proxime potentem ad illos. E autem potentia proxima ad aliquem effectum, vi cui illius existat effectus nihil deest praeter productionem effectus: si enim ulterius aliquid desit, non potentia proxima, sed remota erit ad effectum, ut voluntas sine cognitione bonitatis obiecti non est potentia proxima ad amorem obiecti, quia sine tali cognitione, adhuc ut amor existat vi voluntatis praeter actionem productivam amoris, requiritur cognitio bonitatis obiecti, quae est aliquid praeter productionem amoris, et supponitur deesse voluntati; idem pariter in causis naturalibus, sive moralibus, quae non explorantur, pro eo non sunt

potentia proxima ad producendum effectum, quia sicut, ut vi illarum excitat effectum requirit aliquid praeter productionem effectus, sic applicatio ad potentiam, quae sunt prius deficere, et requirit, ut vi earum excitat effectum.

Clamam autem potentiam proximam tribuunt non intuali per gratiam sufficientem probatur 1°, quia per gratiam sufficientem tribuitur nobis potentia, quam ipsa non praebet; alioquin frustra illi tribueretur gratia sufficiens: sic enim daret illi, quod ipsa iam praebet, scilicet potentiam remotam in ordine ad actum salutarem praebet natura ante ad gratiam sufficientem: haec enim potentiam, quam nisi adiuvetur a gratia sufficienti supernaturali non potest proxime illos elicere, quod est habere potentiam remotam ad illos: ergo potentia, quam tribuit nobis per gratiam sufficientem est potentia proxima ad actum salutarem.

Confirmatur, et explicatur haec ratio, quia potentia quae in se et praecisio quolibet alio dicto abeat, non est potentia remota in ordine ad aliquem effectum, numquam potest fieri proxime potens ad talem effectum: ideoque equus numquam potest fieri proxime potens amare scilicet discurrere quia ad huiusmodi effectum non habet potentiam remotam; et ratio quia homo per species intelligibiles potest fieri proxime potens ad discurrendum et per intellectionem proxime potens ad amandum, quia ad huiusmodi effectus habet potentiam remotam. atqui per gratiam redditur natura intualis proxime potens elicere actum salutarem: defacto enim non per gratiam efficacem illos operatur, et non sola gratia, sine natura illos operaretur proxime, ut mihi indubitatum est, sicut solum remote, ut explicant Thomistae: ergo natura habet ex se potentiam remotam ad actum salutarem: aliter enim valet [illegible] ad potentiam proximam scilicet remotam.

2° Probatur eadem potentia proxima ~~[illegible]~~ per gratiam sufficientem talis potentia tribuitur nobis, in ordine ad actum salutarem, quando homo si praecipiunt actum [illegible] omissio formalis, et pro [illegible] alioquin omittens actum fidei, spei scilicet caritatis urgente praecepto et praeveniente gratia sufficienti, non peccaret: ideo homo solum potentiam remotam ad actum et si praecipiat actum, omissio non est mala, nec appellatur non [illegible] sicut si [illegible] praecipitat [illegible], et [illegible] audire, omissio [illegible]

actum non est malo, et proinde, quod ei vterque habet potentiam remotam ad actum; non tamen proximam: eo, quod remota potentia, quae est scilicet anima, scilicet totum compositum, scilicet quamvis supernaturaliter impedita: quod gratia sufficiens dat potentiam proximam ad actum salutarem.

Quod probatur eadem potentia proxima praerequirita a gratia sufficienti quia ea solum Causa dicitur sufficiens producere effectum, quae per se non indiget alio ad producendum effectum: ideoque intellectus solum non est Causa sufficiens producere visionem Dei, neque lumen gloriae solum; bene tamen vtrumque cum reliquis requisitis, quia vtrumque cum omnibus nullo alio per se indiget ad producendum visionem: quod cum natura per gratiam sufficientem reddatur Causa sufficiens producere actum salutarem. ab hoc enim effectu, quem praestat non ex se insufficienter denominatur gratia sufficiens; eadem tribuat naturae potentiam proximam ad actum salutarem, cum sine potentia proxima nulla Causa sit sufficiens producere suum effectum.

Respondetur quod in dicto, et de facto cum non elliciat, quod definimus gratiam mere sufficientem inefficacem, seu non efficacem sive sufficientem stricte; non sufficientem late, quoniam omnis dignum est gratia efficaci, quaeque solum importat tribuere sufficientiam ad actum salutarem praescindendo ab hoc, quod actum in actu secundo elliciant, vel non elliciant. gratia sufficiens stricte, sive inefficax, quid positive dicitur a gratia efficaci, sive tamquam constitutivum, sive tamquam per nationem connotatum, quod illa infallibiliter coniungatur cum natione actus salutaris, haec vero cum actu coniungatur, vt patebit in sequenti dispositione; debuerit quod natio hic actus salutaris ponendo in dicto, quod inefficax, sive mere sufficientis, vt potest notissime signum dictum a gratia efficaci.

Sectio 2a

Gratia sufficiens includit scientiam mediam ——

1o quod gratia parte

sufficiens includit essentialiter aliquam Dei scientiam. Probatur, quia est gratia donum et beneficium Dei, ut omnes fatentur; sed gratia, donum, et beneficium ut tale includit scientiam donantis, et benefactoris, cujus defectu [illegible] in ratione talis ad mensuram apprehensionis donantis: unde Adamus primum [illegible] aestimatus [illegible] vulgarem non est donum, sed beneficium tantum aestimatur quantum est; si [illegible] cognosceret. Immo ex [illegible] talis [illegible] et errore, donum est nulla, ut pote involuntaria, auferunt ergo ab [illegible] rationem doni: ergo gratia pure sufficiens includit essentialiter aliquam Dei scientiam, siquidem ex praedicta ablatione scientiae tollitur ab ea ratio gratiae, doni, et beneficii.

Tertio [illegible] etiam includit scientiam simplicis intelligentiae, qua Deus cognoscit gratiam illam esse convenientem cum vero usu ejus scientia media, qua Deus cognoscit [illegible] non operaturum actum salutarem, si esset gratia illa [illegible]. Probatur quia gratia pure sufficiens non solum est beneficium, sed etiam est minus beneficium, quam gratia efficax, ut ex omnibus constat: quando Deus minus beneficium [illegible] quibus confert gratiam sufficientem praevisam, quam eis quibus confert efficacem; sed non est minus beneficium, nisi quatenus Deus cognoscit, quando confert talem gratiam, hunc non operaturum, cum bene cognoscat operaturum si conferret gratiam efficacem. Cujus enim [illegible] quantum beneficii [illegible] majoris, vel minoris caritatis, sicut [illegible] illam; ergo gratia pure sufficiens includit scientiam mediam, quae non aliud est quam praedicta scientia conditionata, includit, inquam, essentialiter, siquidem ea mediante ablata tollitur a gratia pure sufficienti ratio minoris beneficii.

Confirmatur, quia in multis personis, quae efficacem [illegible] sive pure sufficiens non est physicum, possunt esse omnino aequales in ordine ad eliciendum [illegible] quali [illegible] [illegible]

aliorum

alio n̄ iuxta, imo et gra inefax est ex physica praedeter=
minat, et efficax gra efficax; cum nā bn. beneficiu praeter=
minat et efficax ē gra efax, et mox inefficax: ideo
mox efficatio ex parte unius, et mox ex parte alterius, aliunde
n habet ptest quam a scientia media sicut conditionata: n. n habet
a gra, cum sit una vt videlicet utraque gra ē equalis et praedetermi
nat gra inefficax. =

Neque habet efficacitatē conditionata operatū
sub una gra et natū operatū sub altera: qa efficacitas fu=
turitio, s. natio futuritionis praecise sola media n̄ habent rationē ma=
xis, s. moris beneficij, imo nec rationē beneficij. neque habet a scientia sim=
plicis intelligentiae: qa hec solum cognoscit utramque gram cum su=
tientia ad pronunciandas operaciones neque demum habet a scia visionis:
qa ista illa, nec deus intelligunt absolute futura: quod in qualibet
praedeterminatis quaternis habet a scientia conditionata operari unius, et natu=
rali operari alterius: et eo quod scias una voluntate mutue magis praecise
et beneficij altera cum tac monit.

sed qa obiicit, qa deus conferens
gras sufficientes, n̄ confert illas ut inefficaces fiant sed ut minus effi=
caces: cum in utraque hoc tempus videat per natiā operationis, quod supponit
praeviam, deus conferret illas ex motivo pro, quod deo repugnat:
sed n̄ conferendo illas, fiant, ut inefficaces, sed solum ut sufficientes, ut utrumque
conferat, gra inefax cum tac beneficij n̄ videat per scias medias, sed per
simplicis intelligentiae, qua cognoscit deus eas gras cum sua natura efficaci
ē determinatas esse, ut gras fiat cum bone voluntas illi iure ante salutem: quod
gra inefax n̄ videat per scias medias.

Efficax qa gra, intrinsece ex praedeterminatione
cum deo, ingens gra, et ingens beneficium ē: quoniam hic tempus sine scia
subsistere nequeunt: s. gra ut inefax, neque gra ē, neque beneficium, sed ommi=
ssio autem, quod praedeterminata, p̄ sic deus tempus n̄ exigit in illius

mediis, cum multa alia per quae ostendit intrinsece moraliter beneficium.

Respondeo de maiori, et dico de maiori consequendo illam ut inefficaciter, ita quod ineffi- cax non ostendit per se ipsam medium intrinsece beneficium proprie dictum, intrinsece moraliter beneficium, non gratia efficax quae intrinsece bene ostendit per se ipsam simpli- citer intelligentiam, quatenus per eam cognoscit Deus, gratia illa hanc esse sufficientiam ad actus salutares. Ostenditur intrinsece moraliter beneficium ostendit per se ipsam me- diam, qua Deus cognoscit, gratiam eam non coniungendam cum actu salutari; ante quam cognoscit illum hoc esse beneficium, vel non moraliter, quia desumitur ex ipsa media cognoscendi natura operandi salutariter, sine talis gratiae sufficientia.

Ad confirmationem distinguo maiorem, gratia, cum tantum exigit ultra, in magis quam est beneficium proprie dic- tum, concedo maiorem, et cum, quod maius minus beneficium est, proprie dictum: hac autem ostendo mediam est maius, s. minus beneficium: ideoque tam gratia efficax quam inefficax intrinsece moraliter, quam in efficax intrinsece moraliter ostendunt per se ipsam mediam. Quamvis vero gratia ut inefficax praestita, non est beneficium, non tamen gratia non est praestita, ac tamen ut inefficax, minus tamen negari: est enim be- neficium, quia ordinare praestita ostendit gratiam intrinsece moraliter beneficium: ideoque debet praesidiari ut per ordinare praestita ostenditur per inef- ficax, intrinsece moraliter beneficium.

Nec obstat hinc sequi, gratiam inefficacem, intrinsece moraliter beneficium esse aliquid malum scilicet permissionem peccatorum- nostrorum, quod videtur falsum, cum sit minus beneficium, quam tamen minus bonum est. Cum gratia ex qua vim talis ad mala, malum enim ex quacumque de- fectu; minus autem ostenditur per inefficaciam gratiae est, quod malum sit. Cum gratia Deus intendit, et conferens gratiam inefficacem, intenderet, et haberet aliquod malum, idque morale, quod repugnat summa bonitati, et sanctitati.

Nec inquam, obstat, quia gratia est intrinsece moraliter benefi- cium quod [illegible] ostendit per aliquid malum, scilicet per omissionem [illegible]nostram. Non hoc est speciale per inefficacem: nam minus bonum, quia minus ostendit per aliquod malum, scilicet per carentiam maioris boni, cum illa

est, ad id de bonitate morali dicimus, specificandum bonum, si sit multiplicatio, qua sic imperatur carentia malitiae[illegible], quae mala est.

Nec impugna[illegible] dupliciter est absolute mala, sed talis sit multiplicatio: non impugnans est absolute mala, quia absolute solum imperat in recto entitatem [illegible], quae bona est, et solum in obliquo malitiam, quae quasi imperatur, in voluntate a qua tota pendet. Neque denique Deus intendens graves impulsus, intendit aliquod malum: Deus enim non intendit illas ut impulsus et si cognoscat illas esse impulsus; sed intendit bonitatem, quam ipsa afferat in recto, non quae eas afficit carentia, cum dependentia malitia, quam afferat in obliquo.

2º obiicies: quia repugnat Deum esse causam moralem peccati: sed quomodolibet requirat, sive positive, sive privative, ad auxilium inefficax, scientia media, erit Deus causa moralis peccati: causa enim moralis peccati est, quae ponit hominem in circumstantiis, in quibus praevidet hominem peccaturum. Conferendo autem Deus auxilium inefficax ex suppositione scientiae mediae, hominem ponit in circumstantiis, in quibus praevidet hominem peccaturum; ergo ad auxilium inefficax nullo modo requiritur scientia media.

Confirmatur: qui ducit hominem ad tabernam, in qua certo praevidet [illegible] ebriandum, et inde alium occidere, causa moralis est ebrietatis et homicidii. Ita seu dux viae incidere in viatorem, est causa moralis rapinae et homicidii, dum hominem ducit per vias, quas novit latronibus esse infestas. Denique venator avibus et feris insidias, dum eos [illegible] compellit ad locum, quem ipse praenovit, ut incidant in laqueos, quos ipse paravit: ergo Deus conferens auxilium inefficax post praevisa scientia media de eiusdem [illegible], est peccato causa moralis peccati, et inde est novus incidiator, dominus, quem dux viae incidiator est viatorum et venator ferarum.

[illegible] dicendum [illegible]
[illegible] aliquis ponere dicitur causa moralis tantum [illegible] hominem ponat in circumstantiis [illegible] peccatum intendendo, scilicet in eis ponat sine ratione sufficienti [illegible] causa [illegible]; si ex ratione causae [illegible] peccatum intendendo [illegible].

proponat, non. Deus autem quando hos ponit in circumstantiis, in quibus praevidet hos peccaturos, non intendit nec intendit peccatum; sed eorum salvationem, et praecavet [illegible] gratiam sufficientem ad illam, quam gratiam voluntas hominis reddit per peccatum inefficacem. Deinde habet Deus infinitas causas rationabiles ponendi hos in illis circumstantiis, quarum praecipua forsan est, velle ostendere se esse Dominum suorum auxiliorum efficacium, impertiri illa non omnibus, sed quibus vult, et quando vult.

Adductum exemplum eorum, qui ducunt alios ad tabernam est causa moralis ebrietatis, et homicidii, si hoc intendat, si non habet causam rationabilem ducendi, secus: si non intendat, et habet causam rationabilem ducendi, non. Idem dico de duce viarum, qui si non intendat rapinam, nec homicidium, habet que rationabilem causam ducendi viatores per talem viam, non est causa moralis rapinae, nec homicidii. Illud de venatore non est ad rem, quia hic intendit feras, et aves capere: ideo que illis insidiatur, dum eas impellit ad laqueos, Deus autem non intendit peccatum, nec ullos ad peccatum impellit.

Alii quidem rationabili existente causa, et non intendentes peccatum, possunt ponere alios in circumstantiis, in quibus praevident alios, et alios peccaturos, quin sint causa moralis peccati, tam certum est, quam certum est posse ferri leges, quin legislatores sint causae morales peccatorum, qui occasione legis committuntur, sciunt enim legislatores per has leges poni hos in circumstantiis, in quibus infiniti peccabunt; nec tamen ideo legislatores sunt causae morales peccatorum, quae non intendunt peccata, habentque rationabilem causam ferendi leges.

Sectio 3a

Sub auxilio sufficiente voluntas est completa ad actum salutarem

Sed est posito auxilio sufficienti, et per se quolibet alio, voluntati nil deest naturae ad ponendos actus salutares per se [illegible] productionem talis actus.

q.º e quia in sola requisita ... g ... minime operandum, gratia sufficiens, sive auxilium sufficiens sub dimai suffic..., includere estatis in objecto, sive ut alii dicunt de genere, quod praeter gratiam sufficientem requiritur voluntas sit in actu primo proximo ad operandum. assertio .. est, voluntatem, sub auxilio sufficienti, et in potentia volunterit ... praeparata, sive expedita ad operandum, posita deinde gratia sufficienti, quae ... involuntate ... non in ... physica ... se sola ... ... non vera ...

Probatur .. q.ª voluntas sub auxilio sufficienti habet ... proximam ad suam salutem, ut ... sec. ... auxilium sufficiens, ... physice a proximo. et ... aliquid ... ad ... sub auxilio sufficienti non habet voluntas ... proximam ad actum salutarem: ... proxima ad effectum, ... minimum requiritur ... ad effectum praeter ... effectum ... et ... potentia volitiva ... Cognitione ... proxima volitionis ... ad volitionem, adhuc ... aliquid ... volitionis ... et ... sine ... in ... sine ... in ordine ad intellectum, et ... ad ... proximam ... quam causa ... non ... proximam ad ... q.ª ... effectus ... aliquid requiritur ad effectum ... posito auxilio ... gratia sufficienti, voluntas ... ad ... salutarem ...

Item ... auxilium dare posse operari, efficax vero ipsum operari; ... sine auxilio efficaci, ... quia est simpliciter ... operari actu, sive ad ... operationem, cum sine ea, sive auxilio efficaci numquam ... actualis operatio. ... est ... q.ª ... ad hunc ... auxilium enim sufficiens dat ... ad operandum ...

requirentem ad operandum physice praemotio intentionalis, non autem prae-
[illegible] ad operandum, ut [illegible] ad operandum [illegible]
sive actualis operationis requirendo physica praemotione, sed solum praeter
auxilium sufficiens, quo praecedente posito in voluntate, nihil in ea desideratur
ad ponendum actum salutarem praeter operationem [illegible]. Probatur 2°:

quia auxilium intentum est sufficiens, independenter a parte actualis operationis in
ordine ad quam reddit potentiam completam, ut patet; ideoque recte quidam do-
cuit, dicendo, auxilium sufficiens esse, quod reddit potentiam sufficientem ad produc-
endum actum salutaris: sed si praeter id requireretur ad productionem actus physi-
ca praemotio, tunc auxilium efficax, auxilium sufficiens non esset sufficiens
independenter a parte actualis operationis: nam enim est medium sufficiens ad
consecutionem finis, nisi independenter a parte talis consecutionis, ultra quod
aliud simpliciter requiratur ad talem consecutionem: ideoque cibus non est medium
sufficiens ad conservandam vitam, et independenter a parte eam conservationem, quia praeter
cibum requiritur potus; nec is est medium sufficiens, quia praeter eum requiritur
cibus: ergo posito in voluntate auxilio sufficienti, nihil in voluntate
requiritur praeter tale auxilium ad actum salutarem, nisi quod vo-
luntas operetur actum.

Probatur 3°, quia si voluntati sub auxilio suffi-
cienti adhuc deficeret aliquid simpliciter necessarium ad actum praeter ope-
rationem eiusdem, sequeretur voluntatem praeventam auxilio sufficienti, et
carentem efficaci non peccare omittendo actum, et si urgeret praeceptum
actus, id patet adhuc si ei deficiat auxilium efficax: nam enim peccaturus de-
ficit tale auxilium; alioquin non omitteret actum praeceptum: et consequens
non patet: ergo voluntati sub auxilio sufficienti nihil deest simpliciter necessarium
ad actum, praeter eius operationem. Probatur maior, quia voluntas non habens omnia sim-
pliciter necessaria ad ponendum actum praeceptum non peccat illum omittendo
ut patet in eo, qui non habet unde restituat, qui non peccat non restituendo:
in eo qui non habet copiam sacerdotis, qui non peccat non confitendo, nec simu

mitando et si de actibus, quod si voluntas sub auxilio sufficienti deficit aliquid simpliciter ex actu ad actum praeceptum, quod eius operatio non pariter voluntas omittendo actum praeceptum.

Item tertio parte voluntas, et si careat physica praemotione simpliciter requisita ad eliciendum actum, quia actum habet quod requirit ex parte potentiae ad ponendum seu auxilium sufficiens: physica enim praemotio non se habet ex parte potentiae, sed non se habet ex parte actus, quia est medium quoddam inter potentiam et actum.

Secunda est 1o. quia praemotio physica praemotionem, quae medium quoddam dicitur inter potentiam et actum, non est in potestate voluntatis, sicut in eius potestate non est illam non ponere, alioquin enim totum esset in potestate Dei, sed quoddam medium inter potentiam et actum non est in potestate voluntatis, voluntas carens medio non potest non ponendo actum, etenim potest dum potentia ad praemotionem finem si careat medio, quod non est in eius potestate et si non ponat finem, vel non potest, quia deest potentia auditiva ad audiendum sonum illud non audit, sive in exclusione, quod est medium ad audiendum sonum in eius potestate non est, sicut physica praemotio sit medium inter potentiam et actum, si tamen voluntas careat physica praemotione, quae medium est ad actum, nec est in potestate eius, non peccat voluntas omittendo actum.

Secunda 2o: quia nisi quaestio fiat de voce vel imagine se habet ex parte potentiae ad actum, quia illud, quod adiuvando potentiam cum illa efficienter concurrit ad actum: sic enim species impressa se habent ex parte potentiae intellectivae ad actum intellectionis, et habitus ex parte potentiae volitivae ad actum volitionis; sed physica praemotio adiuvando potentiam efficienter concurrit ad actum, ut docent thomistae: est enim semen, et virtus potentiae divinae, ut ipsi loquuntur concurrens ad actum: ergo physica praemotio se habet ex parte potentiae.

Secunda 3a dicitur est 1o. quia potentia requirit ad actum operari, quam praecedit ad potentiam operari, ut explicatur est evidens: sed

ad posse operari sufficit auxilium pure sufficiens, non autem ad actu operandum
siquidem sub auxilio sufficienti, sub quo potest voluntas operari,
adhuc non operatur: ergo ad actu operandum requiritur physica praemotio, siquidem
idque est auxilium efficax: non enim superest aliud, quod possit requiri. Resp.
concedendo maiorem, et minorem, et negando consequentiam: ad actu enim operandum requiritur
actualis operatio, quae nec physica praemotio est, nec auxilium efficax,
sed actualis operatio immediate distincta auxilio efficaci. quare auxilium
efficax solum potest requiri ad actualem operationem, quatenus est tale praerequisitum
consideratum; non deinde auxilium efficax est physica praemotio, de quo supra
d. 9a. Si
voluntati, sub auxilio pure sufficienti, nihil deficeret ad ponendum actum,
posset consentire actum, et in potestate voluntatis auxilium pure sufficiens
reddere efficax: reddit enim efficax auxilium per solum consensum actum, qui
est in potestate voluntatis: id vero est falsum, nam alias auxi-
lium efficax beneficium speciale Dei: siquidem est in potestate volun-
tatis non est beneficium speciale nec id, quod est subiectum potestati.
ergo voluntati sub auxilio sufficienti aliquid deest ad ponendum actum
salutarem, neque potest consentire actum: Resp. negando maiorem, eiusque probationem, quo
reddit efficax per operationem, quae est in potestate voluntatis ante ad ope-
rationem voluntatis, et ad rationem operandi, concedo; ex suppositione rationis operandi
nego. Auxilium non intelligitur efficax, sed inefficax ante praeviam operationem,
seu rationem operandi; sed intelligitur efficax per praerequisitam talem determinatam operationem,
qua praerequisita supposita, non est in potestate voluntatis reddere illud inef-
ficax per rationem operandi: alioquin esset in eius potestate, ponere ope-
rationem, et rationem operationis, quod est impossibile. Sicut auxilium inefficax,
sive pure sufficiens intelligitur tale per praerequisitam talem determinatam rationem
operandi, qua ratione supposita, non est in potestate voluntatis ponere
operationem: ideoque numquam est in potestate voluntatis auxilium inefficax,
sive pure sufficiens reddere efficax, sed e converso.

solum q̃ ẽ in potestate voluntatis ponere operat., s.

natis operatis, a priori ante operat. conditionatam, et naturam, a quo praecisi, auxilium adhuc n̄ intelligitur efficax, s. inefficax, sed intelligitur indifferens, adhoc ut sit efficax, s. inefficax, sicut quod dicitur ẽ adhoc ut sit prorsus sufficiens, s. n̄ prorsus sufficiens, quod auxilium sic indifferens ẽ in potestate voluntatis reddere efficax, s. inefficax, ẽ singulum in potestate voluntatis absolute, et n̄ ex supp. quod se habeat ad operat. s. non operatis.

Quod si in hoc sensu dicat in moxi falsum ẽ, quod sit in potestate voluntatis auxilium sufficiens reddere efficax, n̄o mod. nam obstat auxilium efficax ẽ speciale Dei beneficium: quoniam auxilium, ante quam actu conferat homi, n̄ hæt rationem gratiæ specialis, seu beneficii, immo nec rationem gratiæ ut dicebamus supra s. 2. sec 4ª. cum autem n̄ sit in potestate voluntatis, quod illi conferat auxilium illud, sub quo praevisa ẽ operatura: inde ẽ, ẽ singularis gratiæ, et speciale beneficium quod alicui conferat auxilium efficax, sicut illud, sub quo conditionate praevisum ẽ operatura, et n̄ inefficax, sicut illud, sub quo praevisa ẽ non operatura. sectio 4a quibusdam prout [illegible] gratiæ sufficientis ad n̄ peccandum.

Sectio 4.ª

quibusdam prout, hent gratiam sufficientem ad n̄ peccandum

Sicut ha[bitua]liter ord. dª [illegible] damnatos, infideles, et [illegible] se referimus ad [illegible]: illi enim nullum peccatum agnoscunt sine gratia ad n̄ peccandum, quam n̄ hent, neque gratiam sufficientem, propterea si peccatum sit omnino de suis salvandis; illi v. peccatum agnoscunt sine gratia ad n̄ peccandum, [illegible] gratiam prorsus sufficientem impulit [illegible] ad sibi persuadendum, [illegible] explicantium unus ex illis, duplex gratia; unum quod videtur [illegible] extrapraehensive [illegible], scilicet auxilium sufficiens ẽ, quod dat sufficientiam ad operandum, idẽ, quod dat habitum, s. potestatem positive [illegible] ad operandum requisitam praerequisitam operatis: si enim s. unum minimum ex requisitis ad operandum, nam deest habitus nec pote supositive, nec auxilium sufficiens, sed insufficiens, ut [illegible] explicabamus

Alterum principium, in quo [illegible] Thomistarum, gratiam sufficientem Thomistarum non dare quod requiritur simpliciter, nec pro eo positive quod antecedenter requiritur ad operandum: sed eidem non dat physicam praemotionem, quae simpliciter requiritur ad operandum, nec quomodo debet, seu tanquam principium efficiens operationis. Ex quo duplicem gratiam inferunt Janseniani, nempe Thomistarum auxilium sufficiens. Quare illud [illegible] bona sit ad argumentandum contra Thomistas eorum tanquam absurdissimam [illegible], in [illegible] compellendos; non tamen valet adversus ferentibus Thomistas, cum Jansenistis negantes gratiam sufficientem: sicut enim negarent Thomistae; hinc 1°: non [illegible]; et non ad hanc rationem auxilium sufficientium, tanquam absurdissimam vi argumentorum compellendi.

Probatur igitur

1°: quia gratia sufficiens est cogitatio ex parte intellectus, seu affectio ex parte voluntatis, qua tamen potest homo elicere actum salutarem, illum non eliciendo: sicut cogitationes, seu affectiones dantur in [illegible], repugnat esse non esse gratiam sufficientem; contradicant ipsimet de cogitationibus, seu affectionibus: sed dantur hujusmodi cogitationes et affectiones, in quibus peccant, quae et dantur gratiae sufficientes ad non peccandum. Probatur minor ex Proverbiorum 1°: vocavi, et renuistis, extendi manum meam, et non fuit qui aspiceret: despexistis omne consilium meum, et increpationes meas neglexistis. Ubi vocatio, extensio manus, consilium, et increpatio apposite sunt pro gratiis praevenientibus, operantibus, et excitantibus sufficientes, quae possunt hominem actus salutares elicere, quos de facto non eliciunt renuendo, non aspiciendo, despiciendo, et negligendo: ergo dantur hujusmodi cogitationes, in quibus peccant.

Confirmatur 1° ex Actorum 7° ubi Stephanus increpans Judaeos haec ait, vos Spiritui Sancto resistitis: ubi Spiritus Sanctus gratiam sufficientem significat, [illegible] causa [illegible] effectu; resistentia autem est ratio operandi, ad quam [illegible] sufficientem habebant gratiam sufficientem: quod Judaei peccaverunt resistendo Spiritui Sancto gratiam sufficientem habebant ad non resistendum, sive ad non peccandum; eandem quod gratiam hanc [illegible] [illegible].

Confirmatur 2°: quia si quicumque peccant, non haberent gratiam sufficientem ad non peccandum, interiori gratiae numquam resisteretur: solum enim resistitur gratiae praeparatae, non autem resistitur gratiae efficaci, alioquin non esset efficax, sed sufficiens. Atqui falsum est, interiori gratiae numquam resisti, tum enim ... propositio, interiori gratiae numquam resistitur, damnata ab duobus Pontificibus quam Jansenius; ergo quicumque peccant habent gratiam sufficientem ad non peccandum.

Probatur 3°, quia si quicumque peccant, non haberent gratiam sufficientem ad non peccandum, Deus praecipiens illis non peccare, impossibilia praeciperet, praeciperet enim non peccare, quod est impossibile sine gratia sufficienti: sed Deus impossibilia non praecipit, imo nec potest praecipere, non enim potest praecipere, ex terminis ... i.e. ... ; ergo quicumque peccant habent gratiam sufficientem ad non peccandum.

Confirmatur 1° ex Tridentino sessione 6a Canone 18. si quis dixerit Dei praecepta homini, etiam justificato et sub gratia constituto esse ad observandum impossibilia anathema sit. quibus ... deinde confirmarunt Gregorius 13 ... Innocentius et Alexander Pontifices contra Jansenium: ergo quicumque peccant, habent gratiam sufficientem ad non peccandum in hoc enim justus, et ... pares sunt quod scilicet non obligentur ad impossibile, nec possit illis praecipi.

Confirmatur 2°: quia si Deus hominibus impossibilia praeciperet, hos tenerentur, sive obligarentur ad impossibilia ponenda sic enim docent adversarii, praeceptum quod est impossibile ... praeceptis quae nullas parant obligationes: sed etiam non tenerentur, sive obligarentur: nemo enim tenetur ad sibi impossibile: sic enim non tenetur ad ... , qui est impotens ... ; neque ... ad jejunandum ... audiendum, et sic de aliis qui est impotens jejunare ... audire: ergo repugnat Deum praecipere impossibilia, si quidem tali praecepto homines obligaret, et non obligarent.

Dicet Jansenius

Deus absolute obligare ad observantiam divinorum praeceptorum, quae impossibilia

eorum, quae praecepta sunt, tamen non est, ut peccatum non possit, si vellent perficere contrahere: solum enim tum quando non obligat ad impossibile pro hoc impotentiae tamen, ut adhuc si aliquando perficere vellent, non superare non possit, nec ea fiant illis possibilia.

Sed dico 1o. Praeter tantum tenentur homines ad impossibilia, quae Deus praecepit, in quantum si quando perficere vellent, possunt superare impotentiam, utque ipsis possibilia: sed de facto sibi perficere vere, sine gratia sufficienti est ipsis impossibile; cuibus et deest gratia sufficiens ad perficere velle, ut est doctrina Jansenii quod hoc non tenentur divinis praeceptis: nemo enim tenetur praecepto praecipienti rem, quae solum est sibi possibilis sub conditione, quae sibi impossibilis, ut pratter imeo, cui praeciperes volare, qui hoc praecepto non tenetur, quod volare solum sit ei possibile sub conditione, quam habet alas quas habere est tibi impossibile: ergo scilicet Deus dat gratiam sufficientem ad ea, quae praecipit, scilicet eius praecepta non obligant.

Dico 2o. Quod Deus non solum praecipit obra, quae sit materia externa praecepti vel sui cultus praeceptum honoris, sed etiam ipsum perficere velle, hoc est, velle explicite obra, sive opera praecepta. imo illud praecipue praecipit, ut patet diversis et aquo ole pendet exclusio in externis, ad perficere velle est impossibile sine gratia sufficiente, ut certum est contra pelagianos; quod hujus impossibilitas non superat perficere velle: nulla enim impossibilitas superat se ipsa absque aliquo superadditio impotentiae chimae non superari posse minores; neque impossibilitas tamen aliquo superat in hoc. praeter tantum mo, quod est semper est hoc impossibile, ut deus ad finem omnes superiores perficere alios: ergo scilicet Deus dat gratias sufficientes, scilicet praecedentis impossibilia, quae ad hunc propter ipsum perficere velle nequeunt superari.

Arguunt Anto-
nius Jansenius, quod gratia in negotio salutis, sicut vitam aeternam solus Deus est, cuius omnes dispicit, sive dissexuit absolute, ut constat ex 1a. Corin-
thiorum 4o. quis enim te discernit. sed si quotquot sunt, haberent gratias sufficientes, a non pariter unus se posset discernere ab alio, in illis tos

Cooperando grā sufficienti duæ istæ eidē grā reddūt, p liberum arbitrium prando: ḡ nullus prat hēt grā sufficientē ad n prandum.

gelo maior, in negotio salutis Deus solus ē, qui discernit etiā ab usu liberi arbitrii determinare prīcipio, dato, inde puniēt ab illo, nō. Hīt Deus, quod si vno dederit auxilium A, pauli frē, quod si dederit auxilium B, n pati. ieiunū scit ideo, sub eisdē conditionibus dispaulo, dat illo minus pro auxilium A, quo scit patierum et paulo auxilium B quo scit n patierum, paulus in negotio salutis discernit a petro, discernit tn dependent ab usu liberi arbitrii pauli determinare prīcipio. quā distinctione facta, cū ea supponat in paulo usum liberum n pcella minorem, et in petro usum liberum pa minorem, ita petrus n potest n prando se discernere, in negotio salutis, ab his, qui prant.

Nego deinde maior: supposita em distinctione facta a Deo, qui hēt grā sufficientē, n potest n prando se discernere ab his, qui prant: quoniā ea distinctio Dīna supponit ipsius petri usum determinare prīcipium; nullus aut. ex se, quod peccat, potest n pare cont. ḡ, nec potest se discernere ab his, qui prant: itaq nec potest cooperari grā sufficienti. neq hinc sequitur, eum, qui prat, et resistit grā sufficienti n pare liberē: lt em nā peccet, adhuc liberē prat, ḡ necessitas, qua prat n ē absoluta, sed ex suppe, quod peccet, quæ necessitas n opponit libertati ut ēipsam evidentia.

2º arguit, pagra suffis ē grā politicus, quam admittebat Pelagius, et quā saepe impugnat Aug. nā nā lapsa docet, grā politicus fuisse in statu innocentiæ, qua poterat ho n pecare, in statu vero nā lapsæ n ē grā politicus, sed alia multo maior, qua n potest pare, verba Aug. libro de corr. et gra. c. 2, q. omnesque: ḡ qui lunt prant, n hunt grā sufficientē ad n pandum.

Mirabor quondam Thomas contendentes, totū ominatū Aug. cū Pelagio fuisse de grā ...

physice praedeterminantis, sed de gratia indifferenti, quae potest pro nutu liberi arbitrii voluntatis, ut sic DD. Jesuitas pelagianos fugitarum tanquam [illegible] ad mirationem gratiae refferunt thomistis, cum videant jansenistas eandem nobis omnibus Chatolicis obiicere, scilicet quod admittant gratiam probabilem seu indifferentem, quam Aug. reiicit in pelagianis, nec admittant gratiam efficacem physice praedeterminantem, ut volunt thomistae, sive necessitantem, ut jansenio placet, quae est de mente Augustini.

[illegible] nondum [illegible] gratia cum possibilitatis, quam admittebat Pelagius, omnes reiiciunt Augustinus ut insufficientem ad salutem. Erat gratia creationis, quam asserebat Pelagius, nam se sola tribuit possibilitatem ad salutem, non vero reiicit Aug. immo propugnat gratiam sufficientem, sive possibilitatem intra supernaturalem ex verbis Christi Domini: sine me nihil potestis facere; et ex Apostolo: omnis sufficientia nostra ex Deo est; quae gratia non negatur, sed asseritur in multis locis operum Augustini, ultra eam est alia scilicet efficax, quia natura debilis post peccatum [illegible] non potest, et ex se sola, quod non potest [illegible].

§ 2a

An Deus omnibus hominibus conferat gratiam sufficientem ad salutem;

sectio 1a

Praemissis suppositionibus aliquorum doctorum sententiis

1a est gratia sufficiens est duplex, alia proxima, alia remota, illa est quae hoc corrobo-ratur, ita ut nil desit ad actum salutarem proprie ipsius operationis quam ponere [illegible] et ambiguatur in ejus potestate. Gratia sufficiens remota est quae licet non sit proxima, et [illegible] in potestate voluntatis ponere actum salutarem vel in potestate ejus ponere actum ad quem jam ex natura Dei liberalitate nulla [illegible] exhibetur non praedicto actu erat merito congruo vel condigno, vel [illegible] infusio se jungat auxilium [illegible] proxime sufficientis ad actum salutarem.

2a ad- [illegible] de infidelibus [illegible], qui [illegible] ad eos [illegible] [illegible]-runt

runt. 3º aliqui si in Corpore existenti actus saluare, sicut tunc illis Deus conferret gratiam sufficientem ad actus salutares; 4º quia cum hi si damnentur, non propter propriam et personalem culpam damnentur, sed propter originem et originalem

quod si

saluentur non propter propriam industriam, sed propter industriam eorum qui eos Baptisant saluentur: sicut Deus conferret eis gratiam sufficientem ad propriam salutem. quintò quia Deus his dat omnibus media sufficientia ad salutem, siue proxima, siue remota, quia adultis proxime, scilicet remote possunt illis applicare Baptismum. Etiam infans qui filius infidelium, his dant proprias remotas per gratiam sufficientem remotam, ut fiant fideles, qua ratione etiam remote potest infantibus apparentibus remote applicari Baptismus; quod si infans moriatur in utero materno potest adhuc ea mors impediri, quod si non impediatur, dicitur non prouenit a malitia [illegible] vel contingentia aliqua quae lex quae non praecipit non impedit ad culpam; tunc tamen adhuc proxima remota ad ad [illegible], ut si subito ruat domus, et impediat matrem praegnantem occidat, vel ipsius fetum; potuit adhuc mater praecedentem euadere, si prius domo egrederetur. dico autem non impediatur, siue per merita vel vitia, vel [illegible], ad aggressus non habuisse propriam proximam, non vero non habuisse remotam.

quod si in deserto loco nascatur infans nec adsit aqua ad infantem Baptisandum, ideo statim moriatur, adhuc ei quintum est remedium sufficiens remotum ad salutem potuit enim mater aquam secum portare, scilicet ante infantem natum, in loco deserto [illegible] ne

primo praegnantem

fugientem Deo matrem praegnantem et fetum occidit, ut quidam fuit in veteri testamento; adhuc fetui non deest media sufficientia ad salutem cum quia poterant praegnantes se abscondere: tum quia poterant ab aliis defendi; tum denique quia ut ex supra, quod erat in loco et occisionem non [illegible] est [illegible], nisi infantem liberare, absolute poterant ibi esse, et infantem liberare, quae [illegible] habuerunt proprias salutem remotam ad applicandum infantibus remedium originalis [illegible] in omnibus ergo, et ideo est de propriis amentibus quae dicitur, et impluunt Deus media proxima scilicet remota quibus possint saluari

quae est [illegible]

[illegible] conferri a Deo gratiam sufficientem, qua possint omnia mandata [illegible]

fiant, ut potia, ut q[ui] eorum observant possint pervenire salutem ...
quia: sic enim Dettius c. ... cap. 6a c. 11 nemo tenetur ad
illa, et alii ... mathematice ... ut de ber: Deus praecepta
hoc ... in casu ... observandum, et impotia non aut ... e, qui
qui dabit, tenetur velle dare ... et qui dat ... natura
ad servandum ... si hoc sint ... praecepta, ideo Deus per gratias det [illegible]
... supernale, et ... ad ... sequitur gratia sufficiens; et ... servan-
tur eadem supernalis in tempore ... natura: ergo Deus omnibus ... eas ...

Nec obstat,

... aliquos videri ... ... quod Deus gratias, quod ... ut
videtur ... charitatem ... de Cajetano ..., nec enim ... suffici-
... non enim loquuntur de ... gratia sufficienti, ...
efficacis, sed solum de ... gratia efficaci: ubi notandum gratiam sufficientem ...
... in ... et ... tempus, ut experientia probat:
gratia enim sufficiens ... ... qui ... adsunt ...
et ..., quod dormiunt, ... agebant. ... gratia su-
fficiens tempore opportuno, ... urgente ... com-
... periculo: ... Deus ad ... ..., q ...
... sed aliquando ..., quas Deus scit, nos ... nescimus.

Notabis

primum, 1a et ... obstat, Deus omnibus hominibus confert gratias sufficientes ad
salutem, quas sequuntur ... qui videri possunt ... ... mi-
nus ... ... 2a ... nat, Deus gratias sufficientes
ad salutem confert omnibus hominibus, praeparando ... et ... ...,
quas tenent ... aliqui ..., ...

Sectio 2a.

Deus omnibus hominibus confert gratias sufficientem ad salutem—

Probatur 1o:

quia ut habet 1a ad Timotheum 2o: Deus vult omnes homines salvos fieri: sed non vellet
nisi omnibus gratiam ... sufficientem ad salutem conferret: non enim ... vult ...
qui non ... sufficientia ad ... ad salutem ... ...
... tempore naturae ... gratia, ... sufficiens, cum ... nullus
... salutaris ... ... salutaris ... salutem
... : ergo Deus omnibus hominibus confert gratias sufficientes ad salutem.

Confirmatur 1o; quia ...

Deus

Deus complacuit in salute et gloria, quam paraverunt, aliis in salutem omnium hominum, siquidem cum omnibus hominibus Filium misit in mundum, qui pro omnibus hominibus moreretur, et eos omnes redemit, quod non praestitit cum Angelis. Videtur discriminis ratio stare in eo, quod circa salutem Angelorum habuerit Deus meram complacentiam; circa salutem vero omnium hominum, verum, et serium desiderium: sed quia ipsa fuit mera complacentia quoad Angelorum salutem, nullum inhibuit medium sufficiens Angelis conferendum; quia vero fuit verum desiderium quoad salutem omnium hominum inferre omnibus medium sufficiens ad salutem, qualis est gratia sufficiens.

Confirmatur 2°: quia voluntas beneplaciti, qua Deus afficit omnes hypostaticas in omnibus naturis, tam Angelicis, quam humanis, diversa est a voluntate beneplaciti, qua Deus afficit quoad salutem omnium hominum: ista enim fuit simplex complacentia; ista vero verum desiderium; sed ista quia simplex complacentia nullum medium ponit in omnibus naturis ad omnes hypostaticas: ergo ista, quia desiderium in omnibus hominibus inferre medium sufficiens ad salutem qualis est gratia sufficiens.

Deinde probatur, ex vi voluntatis, qua vult Deus salutem omnium hominum, conferre, et parare omnibus auxilia sufficientia ad salutem; non vero conferre singulis, sed quibus vult: ideo quod non conferre parvulis, amentibus, infidelibus et parentibus obducatis, illis in peccato patri originali, hic vero in peccato patri actuali.

Sed dico 1°: quia licet Deus paret omnibus auxilia, sive gratias sufficientes ad salutem, ille ita parat, ut sit in potestate singulorum orando, et laborando illas obtinere, sive quod eiusdem conferat: sic ergo homines inveniuntur, sic Deus confert singulis auxilia remota, sic orationes illos et labores, per quos obtineant gratiam sufficientem proximam, illa ita parat, ut plerique nec eas obtineant, nisi per labores, et orationes sit in eorum potestate gratias proximas sufficientes obtinere.

Quod si sic parat, inutilis, et otiosus est talis apparatus gratiarum sufficientium proximarum, non minus, ac inutilis et otiosus esset apparatus ille, quo quis pararet nummos ad subveniendum pauperibus, quos non solum non conferret illis, verum etiam ita custodiret, et clauderet in ea

ut nec pauperes nec alii possent illos inde extrahere: ergo Deus non solum praestat in communi omnibus, sed etiam singulis adultis confert gratiam sufficientem proximam vel remotam ad salutem.

Confirmatur 2o: quia ea voluntate, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, singulis adultis fit possibilis salus: tum ea voluntas de obiecto possibili, et sub conditione possibili sit: si igitur deesset iis media gratia proxime, vel remote sufficiens sit in eorum potestate, salus nec eorum est impossibilis: impossibile est enim finem consequi, in cuius potestate aliqua non sunt media, si aliunde alius media non ponat: ergo Deus volens omnes homines salutem vel dat gratiam sufficientem, quae est medium simpliciter necessarium ad salutem ponere in potestate voluntatis, vel eam non solum ponere, sed etiam [illegible]

Confirmatur 3o: patet id, quod dicunt de infidelibus, et peccatoribus obduratis sit in poenam peccatorum praecedentium, Deus illis denegare gratiam sufficientem ad salutem, falsum est: alioquin non possent in [illegible] peccatorum propriorum [illegible], imo enim peccant non ponendo id, quod nec proxime, nec remote ponere possunt: praedicti autem nec proxime, nec remote possunt ponere opera praeceptorum sine gratia sufficienti proxima, vel remota, quam supponunt carere.

Quod si adhuc pon- Deus illos impossibilia praecepisse, quod valde absurdum apparet, nimirum quod faciunt Iansenistae docentes, Deum in natura lapsa omnibus quae praecepit denegare auxilia sufficientia in poenam peccati originalis, eiusque impossibilia praecipere: ergo nec absurda sunt, quae Iansenistae sequentes deberent dicere: dicendum est omnes homines habere gratiam sufficientem ad salutem, saltem remotam et ad observanda praecepta, quorum observantia possunt salvari.

2o probatur.

Quia [illegible] permittunt quidem omnes adultos ratione[?] qui damnantur, ita damnari, ut sit in eius potestate absolute non damnari: hoc enim et Christus[?] [illegible] qui damnatur, quod est in eius potestate non damnari, sed eo ipso etiam est in eius potestate absolute salvari.

libere enim non salvat: ideoque homo potestatem, ut salvetur, si non salvatur: quia habet gratiam sufficientem ad salutem: sine hac enim non esset absolute et omnino potestate salvari, licet liberum esset non esse, sed natura non salvaretur.

Confirmatur 1°.

quia omnis homo suo tempore habet gratiam sufficientem ad servandam legem naturalem, ut fatentur adversarii: ideoque omnis peccat eam non servando, si ex eo ipso, quod eam servet, Deus confert illi gratiam sufficientem, qua possit leges supernaturales servare, ut docet S. Thomas q. 14 de veritate articulo 11, si aliquis in sylvis nutritus ductum rationis naturalis sequeretur in appetitu boni, et fuga mali, certissime est credendum, quod Deus ei, vel per internam inspirationem revelaret medicina, vel ad eum praedicatorem dirigeret: quia fides mysteriorum, quae in nobis est fontem justificationis, et salutis; in cujusque potestate est, ad eam quoque confert Deus omnibus gratiam sufficientem proximam, vel saltem remotam, qualem confert omnibus gratiam sufficientem proximam ad servandas leges naturales ∴ Confirmatur 2°: quia omnis homo, cum primum ad annos discretionis pervenit, tenetur se ad Deum convertere, saltem ut authorem naturalem; sic enim docent Theologi cum S. Thoma ad quam conversionem habet gratiam sufficientem, alioquin non peccaret se non convertendo: ubi si se convertit, confert Deus illi gratiam sufficientem, ut etiam in Deum, tanquam in finem supernaturalem se convertat, ut communis Doctrina Theologica et communis, eaque conversio sufficiens est ad salutem: est enim actus supernaturalis, cui de congruo saltem de condigno debetur vita aeterna: quia Deus proxime vel remote omnibus hominibus confert gratiam sufficientem ad salutem

Sectio 3ª

Argumenta contra gratiam sufficientem omnibus hominibus collatam.

1°: quia Aug.

lib. de Correptione et gratia c. 11 docet Auxilium, sine adjutorium, sine quo, quod est gratia sufficiens, habuisse Angelum, et hominem ante casum; nunc vero cuibus deest, in poenam peccati esse. Idem ait S. Thomas 2.2 q. 2. articulo 5° ad 1um ubi docet auxilium quibus non datur, ex justitia non dari in poenam praecedentis peccati, saltem originalis.

Itaque ideo S. D. de veritate q. 24 articulo 15 ait in nullo convenimus cum Augustino, nisi in aliquo naturali, quod desumpsit ex illo Aug. commune est omnibus natura, non gratia: quod gratia sufficiens ad salutem non omnibus conferat; alioquin in eo convenirent, neque in poenam peccati aliquibus non daret.

Item Aug. loquitur de auxilio sufficienti supernaturali et proximo, quod Deus negat pluribus, in poenam peccati commissi, non servando legem naturalem, quam si servassent procul dubio Deus, ex sua benignitate et liberalitate, tribueret auxilia proxima supernaturalia. Et eodem modo intelligitur divus Thomas; ex quo multi dicunt nos, qui non asserimus, dari omnibus auxilia supernaturalia proxime sufficientia ad salutem; sed haec scilicet remota et naturalia, quibus si quis bene utitur, conferret Deus proxima, et supernaturalia.

Unde clare patet, in quo convenimus, quale est auxilium remote sufficiens, et quidem naturale: est commune omnibus, gratiam non supernaturalem, sed naturalem, quam non repugnat esse commune omnibus, ut patet in gratia creationis, quare dicimus gratiam sufficientem esse proxime, et remote, non. Nec obstat, in ea convenire quia ea est simpliciter naturalis, nec gratiam sufficientem aliquibus non dari in poenam peccati, quia ea, quae non datur est gratia sufficiens proxima et supernaturalis, non gratia sufficiens remota et naturalis.

Contra Augustinus: quia voluntas, qua Deus vult omnium salutem universalis est, comprehenditque parvulos, et amentes, sed his non confert Deus auxilia sufficientia; haec ergo sit illusoria ex parte intus, et prius motus ex parte voluntatis, qui non sit in parvulis: quia non obstante ea generali voluntate de salute adultorum potuit Deus non conferre illis auxilia ulla sufficientia ad salutem.

Item secundo medio malorum, et dicendo minus, his non confert Deus ulla formaliter dicendo, et aequivalenter, non. Conferret non his remedium aliquod peccati originalis, quod modo baptismus est; ante baptismum autem certum est remedium aliud constitisse, licet non constat quale illud fuerit: qualecumque autem fuerit, talem remote fuit illis possibile, non per propriam, sed alienam, ut supra dicebamus, quod satis erat his qui non propria, sed personali culpa

sed communi et originali exaine damnandi, i. non proprie, sed alterius industria erant salvandi, non vero salvi erant adulti, qui i. proprie meritis extra ebitates Christi sunt salvandi, i. proprie demeritis damnandi, quod impossibile est, nisi remedium, medium i. auxilium ad salutem sit aliquomodo sibi proximum, i. remote in eorum potestate

Dico 2°. quod fides supernaturalis est simpliciter necessaria ad salutem, ut communiter docent theologi [illegible] ex illo D. Pauli sine fide impossibile est placere Deo; sed plurimi infideles non habent auxilia sufficientia ad fidem, illi videlicet, qui sunt infideles negative, idest, qui non habent ignorantiam invincibilem fidei, et apud quos notitia fidei non pervenit: ergo his non confert Deus auxilia sufficientia ad salutem

Confirmatur 1°: quia ad credendum duo sunt necessaria simpliciter, tum sufficiens propositio ex parte intellectus, tum pia affectio ex parte voluntatis, sed utraque carent infideles, non enim habent praedicatores, qui eos doceant, nec Deus id praestat immediate, quia hoc esset miraculum; cum tamen miracula sint rara: ergo praedicti carent gratia sufficienti ad salutem

Confirmatur 2°: quia si huiusmodi infideles haberent auxilia saltem remotum ad fidem, eisdem imputaretur ad culpam omissio fidei: habenti enim potentiam remotam ad effectum et si non habeat proximam imputatur ad culpam omissio effectus, ut pluribus possem confirmari, sed eis non imputatur ad culpam omissio fidei: ergo quod adhuc non habent auxilium adhuc remotum.

Confirmatur 3°: quia auxilium primum in ordine supernaturali est auxilium fidei: dicitur enim a Tridentino sess. 6a C. 4 humanae salutis initium, fundamentum, et radix omnis iustificationis: ergo primum auxilium supernaturale est auxilium sufficiens ad fidem: ergo carentes hoc auxilio, carent omni auxilio supernaturali tam proximo, quam remoto ad salutem

Confirmatur 4°: quia si ante auxilium fidei et ad eius auxilium supernaturalem esset actus aliquis naturalis, sicut esse unus sit, sive plures cui annexum esset auxilium supernaturale fidei, inde iustificatio sumeret initium esset radix, et fundamentum iustificationis: siquidem praecederet in proposito sed hoc est falsum, tum quia hoc docet Tridentinum solum de fide, tum quia Tridentino consentiunt patres praesertim Augustinus, tum demum quia in re erant

Semipelagianorum est tribuentium omnibus sufficientes vires; quod quicumque carent auxilio supernaturali ad fidem, carent etiam auxilio remoto ad eandem, consequenter carent omni auxilio sufficienti ad salutem. Ad 2am respon-

sum dico maiorem, et distinguo minorem, plures infideles non habent auxilia sufficientia, et quidem proxima concedo: remota, nego. habent enim auxilia sufficientia proxima ad servandam legem naturalem, quibus si bene utantur, certissimum est ut superdiximus ex D. Thoma nº 253, Deum per internas inspirationes illis revelaturum fidei mysteria, vel ad eos praedicatores directurum, qua ratione habent auxilia proxima ad fidem et media fide ad salutem. Ubi notandum, quicumque deinde in disputationibus affectant dimicare oppugnare hanc S. Thomae doctrinam

Ad 1am

sensum distinguo maiorem: ad credendum duo sic simpliciter naturalia, et quidem proxime concedo, remote, nego. ad hoc enim sufficit servare legem naturalem ad quod habent auxilia sufficientia proxima. distinguo deinde minorem: utrumque carent et quidem proxime, concedo, remote nego: utrumque non habent remote in observantia legis naturalis. nec obstat carere praedicatore, quem Deus illis dirigit, ut inquit D. Thomas; nec ipsa obstant miracula et rara, quia licet omnes infideles habent auxilia sufficientia ad observandam legem naturalem rarum, vel nullus est, qui eam servet, mirandum non reputavit D. Thomas miraculorum raritatem, dum recurrit ad inspirationes internas ut praedicto infideli revelarent mysteria fidei.

Ad 2am consequentiam nomaiorem:

licet enim potentiam sive proximam, sive remotam ad effectum, solum imputatur ad culpam omissio effectus, quando non patitur ignorantiam obligationis ponendi effectum. sic qui haberet ignorantiam invincibilem obligationis non se inebriandi et non occidendi quamvis haberet potentiam proximam non se inebriandi, et remotam ad non occidendum in ebrietate non imputaretur ei ad culpam etsi poneret ebrietatem, sicut eam non omitteret, vel si in ebrietate poneret homicidium, sicut illud non omitteret. in infidelibus autem arguti supponitur ignorantia invincibilis ponendi actum fidei nullaque potentia ad omittendum hanc redderet illos culpabiles.

Ad 3am consequentiam

omitto antecedens, et concedo utrumque consequens: nos enim non asserimus Deum conferre omnibus auxilia sufficientia supernaturalia ad salutem, sed hoc vel auxilia sufficientia naturalia ad servandam legem naturalem, quibus si quis bene utatur ex mera Dei boni

tate

obtinendi aux. sufficia supernalia ad iustif., et salutem.

Ad 4. q. plures desiquo
marum n. ant. authores illi unde iustificatio sumeret initium per motum liberi
arbitrio: per motum meriti, scilicet dispositionem, non fides n. sola ea supernalis est ini=
tium, fundamentum, et radix iustificationis per modum dispositionis, et medium de congruo
qualiter non esset initium iustificationis actus naturalis, quo tota lex naturalis serva=
retur: quia quilibet actus naturalis vilissimus prorsus est, et absolutissimum
ex donorum supernalium.

Imo collectio actuum naturalium, quo tota lex naturalis
servaretur non est conditio sine qua non ad salutem scilicet iustificationem: neque ad plures
infideles excitandos per auxilia interiora Deus praeterea dirigit per quae dis=
ponuntur supernaliter et deinde iustificantur. Solum est ea collectio est occasio
qua Deus ob infinitam eius bonitatem utitur ad imminuendam hos eis auxilia
auxilia proxima et supernalia ad iustificationem. In eo autem quod occasionem
iustificationis incipiat ab actu naturali nulla est absurditas. Siquidem
ex quo fur eundem erat ad conversionem ibi qui invitat, et iustificet; iustificatio
eius occasionaliter sumit initium non solum ab actu naturali, verum
etiam a criminoso, quod longe abest ab errore semipelagianorum
qui actibus naturalibus non occasionaliter sed meritorie tribuebant
initium iustificationis, et per modum conditionis sine qua non, ne alioquin
Deus esset acceptor personarum.

Sectio 4a

Prosequitur ad alia argumenta

4o q. a patronis
obiectatis, et absolute. Deus negat aux. sufficientia ad salutem illis
cent docent SS. PP. sanctorum, quia ostendunt illos ex parte
intus nec affectiones ex parte voluntatis, hoc est in genere patrum
praeteritorum: ergo Deus non omnibus confert aux. sufficientia ad salutem.
quia magis dicitur hos existentes in peccato ipsius rari, quam patroni
aux. sufficientia ad salutem, si Deus illas denegat in genere ...

vt potest dari titulo ad mortem, vt eius lege

Rã no do arg, confirm-
atur ex obseruatõ patrum, videlicet hunt prorsus pro ximos scilicet remotos ad
in pandus, nec liceat hunt iuxta potestatem appellare, scilicet in petere
prindetus hunt auxilia tapsum ad in paindus, sit in ea auxilia minima ne-
missa et qq in nisi magna lapse potunt vti, et qq defuerit in
vtunt, sub qq in pare e illius moralis impone. videlicet si quid
illius nam auxilia suffra intelligendi sit de sufficientibus moralibus su-
ficientia, in de physica. nec agitur in sentire illustrans ex parte integris
aut efficiens ex parte voluntatis, qua saluz sentiunt dictamen rationis, allicians,
et arguens, cui si nos pondere rent illustrans sentirent.

Ad confirmationem
no maior: ille in. debet titulo morali exigentiis, in quo potest
Deus, salue de potentia absoluta dispensare; auxilia autem debent titulo fi-
delitatis, vt de nulla potentia potest Deus in stare, titulus autem fideli-
tatis in fieri fundatur in promisse illa nolle mortem patoris, sed ma
gis quod conuertatur et viuat cui Deus in stamet, sine subtraherent
auxilia suffra, quia sustinere in solus infabilis, sed eius raro mouent
patoris.

Sed qua patet mortale e mortis spiritualis animae, quo destruit vita
spiritualis gratiae, sed careant patio vite in debent conparia ad mortem vitalis
vt pet de in corpore mortuo: sed nec patoris ad patre carentis vita gratiae
debent auxilia, quoniam sit conparia ad actus salutares. Concedatur qua vt docet
D. Tho 3° contra Gentes. propter rerum ordinem et exigentias, Deus rato vbique
gratias tribuit. sed nullo e lex de infidelis collatione gratiae sufficientis ad patoris

Dist. cons ma-
ior et distinguo minorem; Carenti patio vite ella, tam natis, quam supernatis
nego: Carenti patio vita supernatis in debent conparia ad motus vitales
supernales sub aliquo debito fundato in exigentia vite supernatis, cedo;
debito fundato in bonitate et promisse Diuina no. ad confirmationem cedo ante, qua
mitti e in patore, quod exigat collationem gratiae, et nolo conseq. exigat in. ex
sanctitatis et fidelitatis Diuinae in illa de promisse nolle mortem patoris
ella

110

Igitur in Deo patent eo quod lamat gratia nihil debeat nec gratia; nec in his hominibus, qui nunc sunt salutem, et propterea nemine pereunte, si ad surgimus et mittere, ut si quis perit propria malitia pereat; et nec promissionis, quia id, hoc promisit ut ostat ex illo perditio tua ex te Israel, tantummodo auxilium tuum ex me: debet omnino patere auxilium salutis sufficiens ad salutem.

Bo. gratia donum perseverantiae est simpliciter necessarium ad salutem: sicut enim nemo potest salvari qui non habeat gratiam sufficientem ad actum salutarem, sic nec potest salvari, nisi habeat donum perseverantiae. Sed hoc nec Deus pluribus prebet omnibus electis: quod et pluribus nalit auxilium, sive gratiam sufficientem. Confirmatur: quia si omnes habent auxilium sufficientia ad salutem omnes habent id quod potestate potestate salutem: sed omnes non habent id quod potestate: non enim habent id hoc praedestinatum, quod est simpliciter necessaria ad salutem quod nec habent auxilia sufficientia ad salutem.

Resp. nego majorem, licet enim verum sit quod nemo salvabitur sine dono perseverantiae, cum hoc tamen consistit posse salvari sine perfecto dono quemadmodum licet nemo bene operatur sine gratia efficaci potest quilibet bene operari sine ea cum sola gratia sufficienti. Itaque ad hoc ut aliquis possit salvari, sufficit quod possit habere donum perseverantiae licet de facto illud non habeat: omnes autem possunt habere donum perseverantiae licet de facto non habeant illud, non defectu Dei conferentis omnibus auxilium sufficientia ad perseverandum, sed defectu hominum qui nolunt actu perseverare, quia actualis perseverantia est de ratione doni perseverantiae.

Ad confirmationem distinguo majorem si omnes electi omnes habent id quod potestate salutem ex parte voluntatis Dei conferentis auxilia sufficientia ad salutem, concedo, sive hac parte, nego. Et nego ex parte nimirum auxiliorum omnes habent id quod potestate praedestinatae sufficientis licet non habeant efficacia. Et enim dicitur ..ux praedestinatio alia efficax, quia definit Deus praescientia, et praeparatio beneficiorum quibus certissime liberantur quicumque liberantur, quod non est in omnibus potestate, sed alia potestate, quia Deus confert hominibus certissimo auxilio, et, inquam, omnium

proretate vno infra explando auxilij efax ee in proretate illius; cui conferenda alia praedestao e sufficiens ut praescientia, et praeparatio beneficiorum quae certissime possunt liberari, quicunque liberari possunt, quae e in cunctibus praestate ex parte quod Deus constituerit nobis auxilium sufficientia ac illius, ideo non eo homo ac auxiliorum sufficientium beneficio, quivis si bene vti vellent, possent certissime saluari ut non ideo praedestinati quia praedestinatos ita sufficiens.

Quaestio 3a

quid sit gratia efficax

sectio 1a

gratia efficax deffinitur —

gratia actualis, et specialis divinitus collata creaturae intellectuali, qua haec non solum proxime potens efficitur actus salutares, et insuper eos in actu vere elicit. verba illa desumpta principio explicata sunt, et indicant gratiam sufficientem praeter illud speciales et illa insuper eos in actu elicit, quae signat gratiam efficacem non esse quomodolibet gratiam, et illo communem, quin est gratia sufficiens, sed maiorem gratiam, et beneficium excelentius; ut qua confertur non solum posse salubriter operari verum etiam actu operari.

quae verba continentia differentiam gratiae efficacis a pura sufficienti et exequuntur gratiae efficacis, et quae actuales operationes desumpta sunt ex August. lib. de Corrupt. et gratia c. 11. vbi loquitur de gratia sufficienti Adami et de gratia efficaci praedestinatorum haec habet: Prima est qua fit vt habeat homo iustitiam si velit; 2a gratia plus potest, qua etiam fit, ut velit tanto ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentiae voluntate ipsum vincat: haec autem tanto maior est ut parum sit hoc gratia illam reparare perditam libertatem parum sit, denique non posse sine illa, sed apprehendere bonum, sed permanere in bono, si velit, nisi efficiatur ut velit

vbi duo

animadvertant, 1us gratiam efficacem esse gratiam maiorem gratia sufficienti; 2o gratiam efficacem non solum dare posse vt homo velit salubriter operari, sed etiam

dare velle, sive ipsum actum salutarem. Contra quod dicimus gratiam efficacem esse maiorem sufficiente, non est ita intelligendum, ut gratia efficax sit semper physica entitate sive alicuius generis, aut intensionis, quam pure sufficiens. Sed intelligendum est de aestimatione morali, quatenus gratia efficax, sive congrua, sive maior, sive minor, quam gratia sufficiens sit, secundum entitatem physicam et intensionem coniungitur cum actu salutari, cum quo non coniungitur gratia pure sufficiens.

Ratio autem est, quod ex comprehensione terminorum constat, se maiorem gratiam ferre homini extremo, et satagenti, si eidem dederis unum aureum solum, eo ita utentem ut millionem aureorum sit lucraturus, quam si mille aureos dederis desidioso et otioso, quem scis ita esse usurum male, ut eos dilapidet; sic quod praesertim ipsum pervenientem ad extremam inopiam: quod sibi Deus maiorem gratiam conferre est, cui gratiam efficacem confert, quam cui non confert tenuem, et remissam, sciens ea bene usurum, et consequenter ad vitam aeternam; quam illi cui confert gratiam sufficientem physice excellentiorem, et intensiorem, sciens illum gratia abusurum, nec cum ea operaturum consequenter ad vitam aeternam.

Hinc 1°
infertur de esse gratiae efficacis esse operationem actualem, sive absolutam, sive conditionatam actus salutaris. Probatur: quia id est de esse alicuius per cuius fictionem ablationem aufertur fictio rei: sic non est de esse hominis marcidum, nec non album, quia per cuius liberam fictionem ablationem aufert homo fictionem: sed per ablationem fictionem operationem actualis, tam conditionatae, quam absolutae actus salutaris aufertur fictionem gratia efficax: non enim est gratia efficax, quae nihil efficit, qualis est ea, a qua fictionem aufertur operatio actualis, tam conditionata, quam absoluta: ergo operatio actualis, sive absoluta, sive conditionata est de esse gratiae efficacis.

Dixi de esse gratiae ~~actualis~~ efficacis operationem actualem non determinate absolutam nec conditionatam, quia non utramque determinate, neque alteram, sed alternative indeterminate gratiam efficacem constituit quoad denominationem gratiae efficacis: quia non est efficax conditionate, qualis est ea, quam Deus scit fore efficacem, si eam conferret, de facto tamen non confert, ea est efficax per operationem conditionatam

quia non est efficax absolute gratia est ea, quam Deus de facto conferat per praedictionem efficaciae conditionatae talis est per operationem actualem absolutam.

Probatur quia constitutivis eo pacto et ratio est de esse rei, quo ipsa res est vel absolute, si res est absolute, et conditionate si res est conditionate, patet in hoc, quia Deus est conditionate in statu habitualis solum exigit [illegible] conditionate; Deus vero est absolute exigit maiorem [illegible] absolute; sed de ratione gratiae efficacis est operatio actualis: ergo de ratione gratiae quae est conditionate efficax est operatio actualis conditionata, et absoluta de esse illius, quae est absolute efficax.

Infertur 2o: de ratione gratiae efficacis esse scientiam, qua Deus cognoscit, quod si talis gratia conferretur ea esset [illegible] hoc est coniungeret eius operationem; cumque haec sit conditionata, sive media illa est scientia media esse de esse gratiae efficacis, quia illa, quamvis sequitur ad gratiam efficacem [illegible] in Deo scientiam mediam, est contra DD iesuitarum, hoc est insigne, et caracter nostrae scholae, mirabiliterque [illegible] a P. Molina ad conciliandam libertatem creatam cum efficacia divinae gratiae infallibilitate, et cum [illegible] praedestinationis, quam nostri omnes amplexi sunt, et alii extranei sine numero.

quamvis vero sic infert talem scientiam esse de esse gratiae efficacis, in quo solum dicimus est dissensio inter nostros DD. probatur quia est de esse rei [illegible] praecisa ab illa tollitur [illegible] res ut supra dicebamus: sed ex praecisa illa scientia media tollitur [illegible] a gratia efficaci, quod sit gratia efficax, ergo scientia media est de esse gratiae efficacis. probatur minor, quia gratia efficax est specialis Dei gratia ut constat ex dictis, et insuper maius beneficium, sive maior gratia quam gratia sufficiens, ut constat ex [illegible], sed ex praecisione illa [illegible] scientia media tollitur [illegible] a gratia efficaci, quod sit specialis gratia, et maius beneficium: tollitur namque [illegible] ab ea, quod conferatur a Deo praesciente, quod si ea conferretur, ea coniungeret eius operationem, hoc namque solum [illegible] praescit per scientiam mediam, qua praecisa praecise a [illegible] tollitur [illegible] ab ea, quod sit specialis gratia, et maius bene-

p̄s̄, n. ē specialī gra, nec maius beneficium, quod confert, a titulo non rantae Collatione ex operis, et specialitatem: quia ex praecisa ablatione medium tollit stabile. a gra efficaci, quod sit effax.

Infertur 3°: non solum operas actuales, conditionatas, et absolutas, et scientiam mediam, sed etiam voluntatem divinam conferendi gratiam ex intentione operandi actualiter salutarem esse de esse gratiae efficacis; illae haec hinc praecedenti, ideo in ea conveniunt mihi P.P. quomodo ad necessitatem praedicte voluntatis divinae, ut dividant de voce illa alii praeter voluntatem conferendi gratiam efficacem; alii vero docent eam esse connotatum, seu conditionem ad denominationem gratiae efficacis.

Probatur illa quoad 1ᵃ, quia ideo de esse sunt per cuius stabilem ablationem aufertur stabile res, sic n. ratio non auferuntur nisi per ablationem stabilem sui esse; et autem sunt stabiles esse ratio: sed praecisam ablationem praedicte voluntatis tollit stabile a gra efficaci, quod sit gra effax: tollit n. ab ea stabile, quod sit specialis gratia donata, quo tollit stabile, quod sit gra specialis, consequenter quod sit gra effax: repugnat gratiam effacem esse, quin sit specialis gra: quia praedicta voluntas est de esse gratiae efficacis.

Confirmatur, quia gratia, beneficium, et donum, intantum se talia sunt, quantum donantis praescientiam illius, quod donat, redit maius, vel minus beneficium donatarii, in quo paret in eo, quod praescius hostem ipse se defensurum esse ab hoste, illi confert ensem eo animo, et intentione ut se defendat quia confert dubio gratiam et minus beneficium confert, quam si praescius, non solum se defensurum, verum etiam insignem victoriam reportaturum, eam intendens et volens, conferat ensem, in quo maius beneficium; minimum vero, si praescius, quod ipse se posset defendere, illum conferat praescius intendendo quod se posset defendere.

Sed gra effax est innata gra, maius beneficium, et donum, quam gra pure sufficiens, ut diximus ex Aug. n°. 282 et excessus illius in ratione boni stat in eo, quod infallibiliter conjungat cum operatione actus salutaris; cum gra sufficiens solum impendet posse conjungi cum tali operatione ut constat ex eodem Aug.: ergo et maius

hoc bonum gratiae efficacis, magis gratia sit, maiusque beneficium, debet includere exaltationem voluntatis conferentis gratiam efficacem ex intentione operationis actus salutaris.

Infertur 4o: gratiam efficacem in his 4or consistere 1o in [illegible] tate illa, quae a gratia simpliciter sufficiente [illegible] 1a cogitatione, et pia affectione proxime potentibus elicere actum salutarem; in qua proxime potentia includuntur omnia quae [illegible], et conditiones requisitae ex parte potentiae ad operationem actus salutaris. 2o: consistit in operatione actus salutaris, qualis gratia efficax natura coniungitur non absolute, sed ex suppositione, quod cum illa coniungatur, sicut pars natura sedet, non absolute, sed ex suppositione quod sedeat, et ab hac coniunctione cum operatione gratia efficax dicitur congrua, quia non ponitur non congrua cum operatione gratia illa, quae natura coniungitur cum operatione. Et quoniam multoties haec coniunctio dependet a circumstantiis loci, temporis, et similibus circumstantiis, in quibus fit haec coniunctio, dicuntur circumstantiae congruae.

in scientia media, qua Deus cognoscit quod si pro deliberatione 3o consistit [illegible] eam voluerit illum ad poenitentiam in conclusione eo tempore, quo [illegible] conditiones, cognoscit inquam circumstantias has esse adeo opportunas et congruas conversioni, ut pars in illis vocatus sit infallibiliter consensurus. 4o denique consistit in voluntate conferendi gratiam in circumstantiis, quas Deus scit esse congruas, hoc est, scit, quod si in illis gratia conferatur, sit infallibiliter coniungenda cum operatione, quam voluntatem diximus habere ex intentione operis salutaris.

In his autem 4or adaequate consistere gratiam efficacem [illegible] quia in illo consistit adaequate gratia efficax, quo praesente ponitur [illegible] quod gratia efficax sit medium, quo praedestinatio, scilicet quaelibet efficax Dei intentio sit infallibiliter, et infrustrabiliter manutenere libero arbitrio creato cum integra sua libertate, et indifferentia, aliunde autem ad hoc nihil superfluum ponitur, quod patet ex dictis a parte quod praedestinatio est praescientia et praeparatio beneficiorum, quibus certissime liberantur quicumque liberantur. cum haec beneficia nihil aliud sint, quam gratia efficax, sequitur, eam esse efficacem, quae certissime, et infallibiliter ducunt in libertatem, sive salutem

Deus intendit per praedestinationem certam, et infallibilem, quam ut est de fide non tollit libertatem.

At quod praecise positis his 4or ponitur quod gratia efficax sit medium, quo Dei praedestinatio sit infallibilis; ideo non est ex suppositione quod sit, ratio et infallibilis est: aliunde autem, quod scientia Dei cognitio infallibilis est: ergo praedestinatio, et idem est de qualibet alia intentione efficaci Dei, innititur huiusmodi gratiam constitutivam efficaciae per modum operis naturae ex suppositione et illius scientiae, sive utrumque mandati, aut praesupponenti est infallibilis et infrustrabilis, talis non est ejus intentio, quae innititur medio infrustrabili et infallibili.

Deinde positis his 4 praecise, manet liberum arbitrium cum tota sua libertate et indifferentia: nulla enim necessitas, infallibilitas, sive infrustrabilitas, quae fundatur in usu liberi arbitrii, vel illum supponit, tollit ei ejus libertatem, vel indifferentiam, ut patet in scientia ex perimentali, qua experimur nos libere amare, quam etsi infallibilis sit natura, et infrustrabilis non tollit indifferentiam, et libertatem ad amorem, quia fundatur in amore libero, sive illum supponit. ergo efficacia gratiae et infrustrabilitas, et infallibilitas praedestinationis non tollunt libertatem, et indifferentiam liberi arbitrii.

Quod autem praecise positis horum 4 nihil superfluum ponatur, id solum id, quod requiritur ad constitutivum gratiae efficacis patet ex dictis: quia gratia intrinsece supernaturalis 1o sola allata dat simpliciter posse sine quo non stat libertas arbitrii ad actum salutarem; deinde operatio actualis confert efficaciam; ac tandem scientia media et voluntas intendens operationem salutarem conferunt qualitati intrinsece supernaturali rationem gratiae et mandati gratiae: ergo in his 4or adaequate consistit gratia efficax, nec praeter aliquid superfluum ponitur in gratia efficaci, cum de ratione gratiae efficacis sit dare posse simpliciter ad operationem actus salutaris; hunc efficere, sive esse efficaciam, ac tandem esse gratiam et mandatum gratiae.

Sectio = 2a

Arguitur contra constitutivum gratiae efficacis per operationem actualem.

1o. quia illa destrue

grã efficacis ꝓ operaç actualis ab absurda ẽ, et si P. a nostris a-
liquos habeat e societate vg P. Vasq. Henric et Bellarm., vt nobis ea
sit ꝯtrouersia; in litteris n. datis Romæ die 14 decembris anni 1613
P. Claudii Præpositi Generalis societatis, hæc habent, nostri in posterum
omnino doceant inter eam gratiam, quæ effectum reipsa habet, atque efficax dicitur
et eam, quam sufficientem nominant, non tantum discrimen esse in actu
2o: quia vna ex vsu liberi arbitrii etiam co operantis gratiæ habentis effectum
sortiatur, altera non item, sed in ipso actu 1o = quare semper in moralitate et in-
vae beneficii plus aliquid in efficaci, quam in sufficienti gratia etiam in
actu 1o contineri etc. Ergo dictum gratiam efficacis ꝓ operaç actualis non est ad
mittendo, tum quia ꝯtrouersia nobis, tum quia absurda, quia ꝯtrouersia.

Het nauel-

arg, nec ꝯtra vrget nos: vbi n. voce in actu 1o latissime sit
sed ut solum opponitur operationi actuali: asserunt n. gratiam efficacem non solum
distingui a gratia sufficienti ꝓ operationem, quam illa importat, hæc non; sed
etiam ꝓ scientiam mediam, et voluntatem conferendi gratiam in circumstantiis
ꝯgruis ex intentione operis salutaris; scientiam autem mediam et prædictam
voluntatem non se habere ex parte actus primi, nisi quam latissime, quatenus
sit non sit actualis operatio, et actus 1us manifestum est in nostris principiis.

Et quo-

niam ad penitiorem intelligentiam nostræ sententiæ et societatis ma-
xime iuvat, audiendus P. Mutius generalis etiam eiusdem societatis
in ipso præstans prædictum actum 1um gratiæ efficacis litteris datis Romæ
die 1 junii anni 1616 vbi declarat, non intendisse P. Claudium
suo decreto, Deum sua voluntate prædeterminasse, s. prædefinisse
aliquod nostrum bonum opus independenter a cognitione liberæ nostræ voluntatis
neque etiam, quod in gratia efficaci sit aliqua entitas realis, aut in
liberum nostro physicus in actu 1o: quæ non sit etiam in gratia sufficienti; sed hoc
tantum, quod Deus speciale beneficium sui dedisse ex parte ex ꝯparatio
boni in eo faciendi gratiam eo tempore, et loco, quo scientia conditionata præ-
sciuit, illum ea gratia bene vsurum quod beneficium non conferat alteri vel occasioni

cui

Cui dedit gratiam eo tempore, et loco, quo praevidit eum sua culpa eam non usurum. Ubi referentibus omnibus nostris, quibus in actu primo stricto, et rigoroso potest gratia efficax differre a sufficienti; consulto cum omnibus voces in actu primo: dixerunt, unam gratiam differre ab alia per rationem speciale beneficij, quod non, ut ibi explicat, includit scientiam mediam et voluntatem divinam, quam utraque gratia ex parte actus primi ad operationem ad illam conditionate subsequitur, nec potest dici actus primus nisi latissime, quamvis sit prior natura operatione actualis actu exercito etiam utraque tempore praecedit. Stat ergo, utramque gratiam efficacem per operationem actualem cum doctrinam conformis mentis societatis dummodo non per eam solam constituatur, sed ulterius per scientiam mediam et praefatam voluntatem. Dico arguitur

quia gratia efficax in actu primo: et ante suum actum secundum, differt a gratia sufficienti sive efficaci: ratio quia non est specialis Dei beneficium, quo discernit unum ab alio, et ideo discernit ut si sit cum praeservantibus in gratia, discernat praedestinatum a reprobo: sed haec differentia non est per operationem: est enim ante ad operationem, sive ad actum secundum: ergo gratia efficax non constituitur per operationem. Confirmatur primo: quia gratia efficax, ut efficax est causa operationis, sed causa non constituitur per operationem est enim prior illa: ergo neque gratia efficax constituitur per operationem. Confirmatur secundo: quia gratia ut efficax dicit ordinem, relationem, sive connotationem ad operationem, ut patet ex ejus definitione quae intelligi non potest sine operatione: sed ordo, relatio, sive connotatio non constituitur per terminum: ergo neque gratia efficax per operationem.

Resp. distinguendo majorem: gratia efficax in actu primo lato: concedo: in actu primo stricto, nego. Gratia efficax in actu primo stricto, et proprio solum dicit internam entitatem qualitatis supernaturalis potentis ponere operationem, quae qualitas est interna, quod dicit nullo modo distinguitur a gratia inefficaci non enim dicit intrinsece rem aliquam absolutam, sive modalem physice, sive metaphysice connexam cum operatione, alioquin non contingenter, et libere sed necessario coniungeretur cum illa —

Gratia efficax in

actu primo lato dicit quidquid in eo pro operatio et quocumque libet scilit tempore, s. in subsistendi consequentia ẽ prius operatione absolute existentis, qua ratione gratia efficax in actu primo differt a gratia sufficienti: quoniam gratia efficax in hoc actu primo dicit operationem conditionatam quam prior est in subsistendi consequentia, quam operatio actualis absoluta non enim valet consequentia ab operatione conditionata ad absolutam; cum tn valeat ab absoluta ad conditionatam, quod sufficit, ut hec sit prior illa in subsistendi consequentia =

Deinde gratia efficax in eodem actu primo lato, dicit scientiam conditionatam, sive mediam sub conditione collationis gratiae; et insuper divinam voluntatem conferendi talem gratiam ex intentione talis operationis salutaris; tam autem scientia media, quam predicta voluntas tempore et execuitate antecedunt operationem absolutam, que omnia cum non importentur a gratia sufficienti, sed potius carentia huius scientiae, et voluntatis, hinc oritur differentia unius gratiae ab alia, et quod una sit specialis beneficium ñ alia differentia (inquam) in actu primo lato ñ absoluto.

MI dessit

Ad 19 spaez—

Ad 1.3 confirmationem Ad 2um moralem: gratia efficax ut
efficax actu, id est ipsa physica causa est ro formalis operandi, credo, est
virtus operativa, nego. Et Ad 2um moralem, causa non constituitur actu tantum
quam per virtutem, credo, tamquam per rationem formalem operandi, nego. nihil obstat
causam esse priorem operatione: dum causa, verbi gratia quod dicitur ratio formalis
operandi non est prior operatione. dum quia prius in esse talis constituitur per
id, quod est posterius, ut patet in operante sit, quod in esse
principalis constituitur per instans Dei subsequens, et posterius. Ad 2um confirmationem
moralem: gratia enim ut efficax est ipsa operatio, quia non dicit ordinem
nisi connotat ad se ipsam; unde … non potest intelligi sine
operatione, sicut homo non potest intelligi sine ratione rationali, quia est essentia-
tale.

3o. Arguitur, quia gratia congrua, et efficax sit idem apud DD, et the-
ologos: sed gratia congrua ante ad operationem eligit a Deo in ordi-
ne ad operationem, quia congrua ad illam: ergo gratia efficax non constituitur per operationem sed
ante illam supposito constituta. confirmatur 1o: quia hic est vera causalis, ideo homo ve-
nit ad Deum, quia Deus illum trahit, sed Deus trahit per auxilium efficax:
per sufficiens enim licet possit trahere, non trahit; aliunde autem homo venit
per operationem: ergo gratia, sive auxilium efficax intelligitur constitutum ante operationem.
confirmatur 2o: quia hic causalis est falsa, ideo trahit hominem, quia homo venit ad Deum:
sed esset vera, si gratia efficax constitueretur per operationem: venit enim ex hoc, quod ponitur
operatio, quae constituit Deum trahere, quod est gratia efficax; constitutum autem ideo
est, quia est constitutivum: ergo gratia efficax non constituitur per operationem.

Resp. quid in de ma.
Omisso minori … confirmationem dico, eligitur a Deo in ordine ad
operationem, quia congrua est actu congruitate resultante ex operatione, et in pro-
gressu, credo; congruitate se tenente pure ex parte gratiae, nego. potest enim intelligi
aliquid, ut congruum sit alicui quin tota congruitas se teneat ante ex parte
illius quod congruum est, sed desumatur partim etiam ex eo, cui aliquid
congruum est: sic etiam causa est congrua ad effectum, congruitas tamen illius
non stat praecise in entitate causae, sed etiam in entitate aliorum …

effectus non repugnantibus praecedere a causa, tam autem actio quam effectus posterioris sit entitatis causae

Ad 3m respondeo distinguo maiorem, haec est vera causalis, ideo est, in vi propositionis causalis, nego, in vi impropositionis causalis, concedo. propositio causalis est, in qua antecedens est propria causa consequentis, ut ideo est lux, quia est sol, quae vero praedicta propositio requirit esse vera, quia tractio Dei et adventus hominis, sit eadem actio; nihil autem est causa sui ipsius; impropositio causalis est, in qua antecedens non est vera causa consequentis, sed tantum metaphorice inducit cum illo absque vera causalitate unionem in aliud, ut patet in his propositionibus, ideo hoc rationale est tale, quia est hoc animal, et ideo hoc animal est tale, quia est hoc rationale, quarum utraque est vera non quae causalis sed connexionis inter antecedens et consequens

Ad 4m respondeo distinguo maiorem, haec est falsa causalis ideo Deus trahit hominem est in vi propositionis causalis, concedo, quia adventus hominis non est causa divinae tractionis, in vi impropositionis causalis nego: cum autem adventus hominis sit ipsa tractio Dei, in vi connexionis metaphoricae, verum est dicere ideo Deus trahit hominem, quia homo venit ad Deum: minorem etiam posita gratia, homo veniret, Deus eum non traheret. nego consequentiam haec veram in vi propositionis causalis: quia licet verum sit, adventum hominis esse [illegible] auxilii efficacis; nihilominus tamen tractio Dei non est auxilium efficax, sed est ipse adventus hominis explicatus in ordine ad Deum, quia adventus [illegible] auxilium efficax ideoque in vi propositionis causalis haec est vera, ideo auxilium est efficax, quia Deus per illud hominem trahit, sive quia per illud venit homo ad Deum; haec vero falsa, ideo Deus trahit, quia homo venit.

40 Arguitur quia non est in potestate hominis auxilium efficax ad salutem: tum quia hoc est speciale Dei beneficium: tum quia si sit de perseverantia finali, ipsa non est in potestate hominis se determinare a seipso; imo et homo praedestinatus est in propria potestate, non est autem hoc quod praedestinatur, quam quod auxilium efficax ad perseverantiam finalem: sed si gratia efficax determinat per operationem, auxilium efficax est in potestate hominis: et et in eius potestate operatio: ergo auxilium efficax non datur

p operaoe.

Dicitur 1o: qd auxilium inefax ut tale, ē a nobis, natura-
liter, modo qd natio operationis p qm constituit ē a nobis: id est ig ē a nobis
operatio, p qm constituit auxilium efax: q efax ē a nobis q ē in nra
potestate; quod ex a nobis ē, in nra potestate ē; Dicitur 2o: qd auxilium
efax ē a solo Deo, et n a nobis, p auxilium n ē volentis, neq curren-
tis, sed Dei miserentis, sed n solum est a Deo, sed etiam a nobis, si au-
xilium efax constituet p actualem operationem per ex altera. constituim, quod
ē operatio est a nobis q n constituit p operationem.

Hic reducendo magis terminos
ex duobus auxiliis ex A, et B quibus hic potest praesumi ad ...
scilicet ad praeveniendum ingratia, A sit efax, qd si consentiat coniunget cum
operatione, et B sit inefax qd si consentiat n coniunget cum operatione, conter
potestate hominis, quod eius consentiat potius A, quam B, unde ē in eius
potestate n esse auxilium efax. nos deinde more; cum probare distinguo
ē in eius potestate operatio, ante ad operationem concedo, ex tunc operationem
scilicet negationis operationis, nego. hic ex absoluta praesente intra rationem auxilii
sit in potestate voluntatis ponere operationem; scilicet nationem operationis; tunc
aeque altera supposita, voluntas ad eandem ē necessitata ex suppositione
ante aeque ad operationem et pro distinguo n esse auxilium efax scilicet inefax
auxilium ex efax importat infallibilem nexum cum operatione; inefax
cum natione operationis; neutra aeque connexio dat ante operationem.

Ad 2am probationem
concedo magis reduplicative, sic quod ipsificatio sit a nobis, ideo
deinde more et distinguo consequentiam: q efax ē a nobis specificative,
nego. quod .n. gratia A quae efax ē, nobis tribuatur, n ē in nra po-
testate, sed in solo Deo; reduplicative efax ē a nobis sub distinguo
sicut cum gratia concedo; secundum illa nego: operatio .n. quae constituit auxilium
efax, ita ē a nobis, ut sicut sit agens supernaturalis, ex distinguo eius consequentiam
q est in nra potestate ē ante ad operationem, nego: ex suppositione operationis

salus conditionata, non tam ex supposito, operatio est naturae, neque enim importare natio operantis, sed importaret importare cum actu, sed conditio, quae non repugnat sine extatu operantis, sicut neque eadem repugnat necessitas conexio et exsuper.

Ad quae objicitur distinctio manens; auxilium efficax est a solo Deo specificative, et in quo efficit in recto, sed: sic non solum entatur integrant auxilium A vg. quod in actu conjungitur cum operatione quae unitur intra totum a Deo, et nullo modo a causa libere operante reduplicative, et in quo efficit in obliquo, non sic non est a Deo et a causa operante cum qua, hic non importat operans quae est a Deo et a causa. Paulus autem loquitur de auxilio efficaci specificative, et in quo efficit in recto sic quod auxilium A quod conjungitur cum operatione salutari non sit volentis, neque currentis, sed illius cuius Deus miseretur conferendo eidem Auxilium A.

Nego deinde manens ut ex parte altera constituta auxilii efficacis sit a nobis; cum enim ea parte solum efficiatur ab auxilio efficaci in obliquo, constans est ut dicatur auxilium efficax absolute esse a nobis; non enim dicitur effectus esse a causa, a qua solum est in parte alterae in obliquo, ut patet in eo qui cognoscit pariter, qui licet sit causa cognitionis, quae dicitur in obliquo partis cognitum; non tamen absolute dicitur causa partis cogniti. Auxilium autem est ex importare solum in obliquo operans, constabit rebellionis defectus quae efficacis traditae.

Sectio 3.a

Pro solutione argumentum contra conditionem quod efficaciam per scientiam mediam hic scientia exponit
scientia media est qua Deus cognoscit futura libera sub aliqua conditione ac contingens, Tyri et Sidonis si ibi fuerint victures, et miracula, quae facta sunt in Bethsaida, et Corozain; conversiones ad fidem plurimum Hispanorum, quae converti scit si charitas in Hispania praedicaretur pariter conversiones si ad hoc vocat.

Dixisset in Summatione non in senecta; e contra paulus si vixit in senectute Durandus, non vero in juventute.

Scientiam hanc, sive conditionatorum, sive mediam dicendum, vocabant antiquiores Thomistae; quamvis non illam admittunt sub nomine scientiae conditionatae non vero sub nomine scientiae mediae: eo quod dicunt huiusmodi scientiam esse scientiam visionis, quia Deus praedefinita futura videt in quodam decreto modo existente in Deo, quo ea decrevit, ex suppositione conditionis. ut modo decrevit Deus, ut vide efficaciter conversionem Tyriorum et Sydoniorum sub conditione quod ibi facta fuissent miracula, quae facta sunt in Bethsaida et Corozain, et idem est de omnibus aliis futuris conditionatis etc quae Deus actu hoc decrevit, efficax ex suppositione conditionis.

Hoc decretum multi graviter impugnant Doctores ad modum de scientia Dei, in qua ex professo de eo disputatur; nunc autem mihi satis sit unica impugnatio, quae ad rem praesentem conducit. Si decretum hoc esset illativum physice praemotivum, imo totam huius naturam esse liberatam a praedicto decreto ut Thomistarum ista fert physica praemotio tollit libertatem creatam, ut infra probabitur: ergo id decretum non est medium in quo Deus cognoscat scilicet proprie cognoscit futura libera conditionata; non enim est medium ad aliquid cognoscendum ut existens, scilicet futurum, quod aliquid scilicet futuritionem illius tollit, sed non est medium ad cognoscendum aliquem actum liberum, quod tollit eius libertatem.

Item quia futura conditionata libera sub conditione contingenti, cognita a Deo absque ullo decreto actu existente in Deo, quo efficaciter decernat actum liberum, si conditio poneretur quod decretum dicitur a Thomistis absolutum ex parte subjecti, quia vere et absolute datur in Deo, et conditionatum ex parte objecti, quia objectum, scilicet actus liberum decernit, sub conditione numquam ponenda. Dixi absque ullo decreto actu existente in Deo, quia decretum conditionatum existens in Deo, quod

conditionatum dico a decreto ex parte subjecti similiter necessariam esse hanc
scientiam.
Cognoscit enim Deus per hanc scientiam actus liberos futuros
sub conditione futuros cognoscendo decretum eorum futuritionis vel naturam futu-
ritionis, si voluntas creata haberet omnia requisita, et propria naturam
ad ponendum actum liberum: cum enim unum ex requisitis sit decretum
Divinum ... indifferens ... ad cooperandum cum voluntate creata
sequitur ex parte conditionis debere a Deo cognosci hujusmodi decretum;
ideoque scientia media in Deo se habet hoc modo, si voluntas Petri in
circumstantiis A, et B haberet omnia requisita creata ad concursus, et
insuper decretum meum de concurrendo indifferenter cum eo medio mea
[illegible] concurreret. ubi aperte constat scientiam hanc, et si independen-
tem a decreto Dei absoluto ex parte subjecti, esse tamen dependentem a decreto
conditionato ex parte subjecti.
Dixerunt autem PP nostri scientiam hanc conditio-
natam mediam et merito. quoniam cum in Deo sit scientia naturalis
simplicis intelligentiae, qua possibilia cognoscit et scientia libera visio-
nis, qua cognoscit absolute futura, scientia alia ponenda est, qua cog-
noscat conditionate futura, quam mediam dicit. tum quia cum sit neu-
tra praedictarum inter utramque media est. tum quia cum utraque convenit, et
ab utraque differt: convenit cum 1a quia antecedit omne decretum actuale
in Deo; differt ab ea, quoniam illa non dependet a decreto conditio-
nato existente in Deo; haec vero a tali decreto dependet: convenit
cum 2a quia utraque dependet a decreto libero Dei, differt ab eadem quia
scientia visionis pendet a decreto actu existenti in Deo conditionato vel a
decreto solum conditionato existente in Deo, sicut ut theologi loquuntur
a decreto conditionato ex parte subjecti
tandem haec scientia media dicitur, quia obiectum
ejus medium est inter obiectum scientiae naturalis simplicis intelligentiae et scientiae vi-
sionis liberae. obiectum enim ejus est possibile ut possibile, et futurum absolute ut

absolute futurum - obiectum non scientiae conditionatae est futurum sub conditione, ut futurum sub conditione, quod medium est inter absolute futurum, et absolute futurum, et possibile, ut possibile: merito ergo scientia haec dicitur media: sed de hoc ex professo ad materiam de scientia Dei.

Sectio 4.a

Arguitur contra nostram gratiam efficacem per scientiam mediam

1.o Gratia eo praecise, quod coniungatur cum operatione est efficax: distinguitur enim eo praecise ab insufficienti, quia non coniungitur cum operatione: sed coniungi cum operatione non includit scientiam mediam: ... ... alius est gratiam coniungi cum operatione, aliud cognoscere, quod si gratia conferatur coniungetur cum operatione, quod solum spectat ad scientiam mediam: ergo gratia efficax non constituitur per scientiam mediam; confirmatur: quia si a gratia efficaci tolleretur praecise scientia media, adhuc maneret efficax: gratia enim ... ... de facto coniungitur cum operatione, et si auferamus ab ea, quod Deus ... scierit si conferatur, coniungendam esse cum operatione, cum operatione coniungitur si re vera conferatur, quod est esse efficacem, sed id, quo praecise ablato aliud adhuc manet, non constituit aliud: ergo nec scientia media constituit gratiam efficacem.

2.o arguitur gratia futuritio conditionata actus liberi sub gratia ..., antecedit scientiam mediam: ideo enim Deus videt futuritionem conditionatam actus liberi si conferatur gratia ..., quia re vera ea futuritio erit sub gratia ... et gratia non ideo erit futuritio conditionata sub gratia ... quia ea praevidetur a Deo: sed eo praecise, quod sit re vera futuritio conditionata actus liberi sub gratia ... haec est efficax: sub gratia enim insufficienti non est futuritio conditionata actus liberi, sed potius eius futuritionis: ergo gratia efficax non constituitur per scientiam mediam: nihil enim constituitur per id, ad quod antecedit intelligendo constituta.

Confirmatur quia scientia media non est supponenda actus futuritionis conditionatae actus liberi sub gratia ... ut omnes nostri ... fatentur, sed e contra supponit eam, unde inferunt nec supponere omnino actum, et si aliquo modo antecedat futuritionem absolutam actus liberi, sed eo praecise, quod sub gratia ... sit futuritio conditionata actus

liberi, gratia quae est efficax: ergo autem ad scientiam mediam gratiae efficax dependet in sua efficacia non attendit per scientiam mediam

Pro argumentorum solutione notandum

duplicem esse efficaciam, aliam latam, et communem, quae solum importat actionem Causae: omnis n. Causa sicut ab actione dicitur agens et Causans, sic ab eadem actione, sive efficientia dicitur efficax, et non indiget superiori. est alia stricta efficacia, specifica propria gratiae, et beneficii, quae ultra actionem et efficientiam dicitur oriri a gratia ut gratia est, sive a beneficio ut beneficium est, et ad mensuram gratiae sive beneficii ut talis: cuius ratio hanc specialem conceptum importat specialis efficacia, sive attributive, sive connotative gratiam, sive beneficium ut tale, importat eadem attributiva gratiae, sive beneficii

beneficium autem proprie, et simpliciter tale, et idem est de gratia, 1° dicit quod sit bonum subiecto: si n. sit malum, non beneficium, sed maleficium erit. 2° dicit voluntatem conferendi tale beneficium: est n. de ratione beneficii quod liberaliter conferatur: quod n. coacte confertur, s. non ex intentione benefaciendi, quod est proprium beneficientiae, et si aliquando in se bonum sit, non est proprie beneficium sed aliquid quid, et improprie, ideoque bona collata ab inimico, ut tali, hoc est, stante inimicitia et odio, beneficia non sunt, quia s. coacte conferuntur, s. non ex animo benefaciendi, sed nocendi.

boni quod confertur, et quantitatis illius: 3° importat gratia, sive beneficium cognitionem [illegible] esse sine tali cognitione: nihil n. volitum, quin praecognitum: ratio quia liberalitas et liberalitas non stant sine cognitione, sine cognitione inquam, in quantum liberalitas exercetur liberaliter, et liberalitas, cuius beneficium sit a liberalitate ut tali, nec non a liberalitate ut tali, sequitur includere praedictam cognitionem.

His autem structis beneficium, sive gratiam [illegible], quia hic proprie sumitur intelliguntur per nomina gratia, et beneficium; quod n. requirit esse gratiam et beneficium bonum collatum subiecto ex praecognitione talis boni, et ex voluntate benefaciendi. Deinde quodlibet bonum praecognite oblato, non intelligitur gratia sive beneficium simpliciter: si n. non sit bonum subiecto, quod illi confertur, ut bonum apprehendatur et ut tale intendatur conferri, sed solum

intentionaliter et eo quod beneficium, ut si medicus venenum porrigat egroto paratum ut farmacum, non beneficium eidem confert, quia venenum non est bonum, sed malum egroto;

quod si a bono, quod sibi confert auferat quod sequitur exercitio benefaciendi, scilicet cognitionem conferentis bonum, iam vidimus deficere rationem beneficii et gratiae simpliciter: non ut sol illuminando, vel ignis calefaciendo, ut bonum nobis conferant, gratiam vel beneficium conferunt, defectu intentionis et cognitionis, ut maleficae res quidem nobis benefaciant, id est conferant bonum et magis apprime beneficium. Si conferret ex propria cognitione et intentione benefaciendi.

Quo praenotato facilis est, et propria argumentorum solutio: ad primum namque nec scilicet contra exercitio gratiae eo praecise quod iungatur cum operatione est efficax, efficacitate lata, et communi omni causae efficienti, secundo efficacitate stricta, et propria gratiae efficacis, nego: hinc enim est singularis gratia et speciale beneficium cuius ratio non subordinatur scientiae scientia benefactoris, qua ipse cognoscat an bene vel male futurum sit ipsi, sub materia eidem collata, quod non habet Deus nisi per scientiam mediam: ideoque hinc est tantum gratiae efficaciae.

Ad confirmationem, si a gratia praecise auferat etc. adhuc manet efficax, efficacia lata, et communi omni causae efficienti, concedo, efficacia stricta et propria gratiae, nego: gratia enim efficax est medium, et beneficium, quo certissime viventi quicumque viveret, ut ex Aug. saepe diximus; si autem certissime vocem hanc abuti velimus, solum sensus est proprius ideoque gratia efficax, ut potest certissimum medium viventionis, sine fallaciis claudi extra scientiam, quod autem non est ut vidimus, ministra.

Ad 2um, nec quolibet maneret et dicendo moneret, eo praecise etc. tunc est efficax, efficacia lata et communi, concedo, stricta et propria gratiae, nego: ad id, quod additur, sic sub gratia inefficaci non est futurum aliud vivere de quo, sub gratia inefficaci omnino, sic inefficaci stricte, et late sumpto, solum inefficaci stricte, nego. quia ut ponatur propria

et tollat ratio operandi, quilibet efficax, sive lata, sive stricta sufficit: ideoque sub gratia inefficaci stricte, dummodo ea late sit efficax promptu operatio: quia haec efficacia late solum dicit prom. operationem quomodolibet ea operetur; cum tamen efficacia stricta petat prom. operationem non quomodolibet, sed ex praescientia et intentione.

Ad efficacem conditionem ex dignitate morum, eo praedicta est gratia efficax efficacia condi, et latam condo, stricta, et propria gratiae, non. ut constat ex dictis. ubi notandum quod sit ad hoc ut gratia sit efficax efficacitate gratiae non requiratur scientia media: si n. Deus praevidet intelligat scientiam sub auxilio A prop. est primo operantem actum salutaris, et intelligat conferre tale auxilium ex beneplacentia [illegible] salutari, propterque intelligat cum illo operantem, auxilium id est gratia, et beneficium, est insuper efficax efficacia propria gratiae; quam omnia intelligunt absque scientia media.

Addunt tamen requiri scientiam mediam ad hoc ut gratia sit efficax efficacia specialis gratiae, et specialis beneficii sit ad hoc ut Deus conferat eam gratiam, qua prius non solum de facto elliciat actum salutarem verum etiam [illegible] illum elliciat, ut praesciat Deus illum ellicientem, haecque conferat talem est actum salutarem, ut infallibiliter conjungat cum tali actu: cum n. hoc speciale beneficium hancque specialem gratiam non possit Deus aliunde cognoscere, nisi per scientiam mediam, qua cognoscit futura conditionata, sequitur ad efficaciam propriam gratiae specialis requiri scientiam mediam.

Sectio 3a

Arguitur 3a necessitatem [illegible] scientiae in Deo ad gratiam efficacem

Parum videbatur sententiam cuidam scientiam mediam [illegible] gratiae efficacis, parum nasse illam necessitatem ad gratiam efficacem: ideoque ulterius progressi sunt ponendo necessitatem [illegible] scientiae, sive ut gratia sit efficax, sive ut Deus illam ut efficacem conferat: ideoque afferunt, gratiam efficacem, neque ex parte gratiae neque ex parte Dei indigere ulla scientia, praeterquam media.

Contra primum sic quod ut gratia sit efficax ex parte gratiae non requiratur scientia media probatur argumentis superioribus

subsequentis, ad quos ibi satis exponis esse. Quae vero, sit quod ex parte Dei non requi=
ratur proprijs probare, quia sit ex parte Dei requireretur ulla scientia, ad conferen=
dum auxilium efficax, maxime ut disponeret voluntatem, ne vellet conferens
auxilium sine directione scientiae, quod efficaciter conferret ineffax, i. e. Dei: sive
ne intenderet efficaciter actum liberum, exponatur frustrationi suae intentio=
nis; eo, quod ex parte obiecti non sit medium, sive auxilium, per quod liberè
sit ponendus actus liber: per hoc non sit causa unde requiratur scientia media.
Atqui ad
hanc directionem non requiritur. 1o quia Divina voluntas ex se rectissima est: ideoque
nulla indigens directione. 2o: quia sicut Divina voluntas absque illa
directione obiecti scientiae, non potest, ratione propriae rectitudinis, amare obiectum in=
honestum, nec odio prosequi honestum, ita ratione eiusdem rectitudinis, non po=
test intendere efficaciter actum liberum per auxilium effax, nisi quoties ex parte
obiecti verè est auxilium efficax, sive medium per quod liberè actus liber
ponatur: ergo Deus ex parte sui nulla indiget scientia, ad collationem auxilii effi=
cacis. Probatur 2o eadem non indigentia, quia Divina voluntas in ratione
voluntatis et prout distinguitur ab omni alio attributo Divino est perfectissima
in suo genere perfecta. Sed perfectior est voluntas in ratione voluntatis ita perfecta
ut nullo indigeat directione intrinseca, ad intendendum obiectum, quod
expedit illud intendere, quam voluntas, quae adhuc indiget direc=
tione scientiae: ergo talis est Divina voluntas: ergo non indiget ullius scientiae, ut
intendat actum liberum per auxilium effax: hoc non exigit, ut sit
perfectissima in ratione voluntatis.
Probatur 3o: quia non repugnat voluntas
impeccabilis cum obiecto, hoc est, tendens in obiectum, secundum dignitatem
et meritum obiecti, hocque absque ulla directione intrinseca, ut in obiectum ho=
nestum per amorem, solum quando revera honestum est; in obiectum inhonestum
per odium, solum quando revera inhonestum est: voluntas volens actum libe=
rum quando iste revera futurus est liber, superaturque media et auxilia
efficacia, quibus liberè fiat, quod si nec futurum sit liber, neque

ad hoc requirant auxilia efficacia illud non volleny: sed divina voluntas est hoc modo sympathica cum obiecto: haec enim sympathia est affectio sine imperfectione, qua defectus nequeunt divina voluntati: ergo haec ad volendum auxilium efficax, et per illud actum bonum, nulla indiget scientia.

Probatur 4o: quia prima regula, in quantum talis, nulla indiget directione: ex se enim est recta: ideoque ceterorum regula, et directio a nullo regulata nec directa: sed divina voluntas est prima regula in omni genere tam physico, quam morali, ut ex se patet: ergo ut in genere morali tendat per amorem, non nisi in obiectum honestum; et in physico per amorem efficacem, in actum bonum creaturae non nisi quando ipse futurus est bonus, nullius scientiae indiget directione. Confirmatur quia si per impossibile divina voluntas, nulla praecedente scientia in Deo tenderet per amorem in obiectum illud non posset esse inhonestum in nulla enim supponit divina voluntas, prout est inhonesta, qualis esset, si tenderet in obiectum inhonestum: ergo si nulla praecedente scientia, tendat in actum bonum per auxilium efficax non potest auxilium non esse efficax, nec actus potest non esse bonus.

Altera-guera tamen non sit ut ipsa ea recedendum sit a communi theologorum. Ita magistrandus divinus scientiam admittere, non solum ut Deus sese perfectissimum in cognoscendo, verum etiam, ut effugiamus, eo modo, quo sit ponant in rerum natura ad suum [illegible] majus, et non morum; cuius 1a gloria dixit quod, divina voluntas, ex se recta est et ordine quasi fundamentali seu radicali, non: tamen non directionem formalem accipiunt a scientia. sicut enim ex se illuminata non est, neque habet sufficientem proximum obiectum, sed solum quasi fundamentalem, quarum illuminationem et formalem exigit a scientia; sic ex se recta et directa est quasi fundamentalis et radicalis, quam tamen exigit suam directionem, et rectitudinem, ut sit formalis recta et directa.

* p. 3

Ad probationem eiusdem rationem, voluntatem divinam non esse suam rectitudinem formalem, quam

n

in hoc, sed quod rationalis voluntas, quam hoc, scilicet quod ex directione scientiae, non posse amare inhonestum, neque honestum, alium bruinum, s. natiuum, neque quidquid odio prosequi, nisi id amore, sive odio dignum sit: imo ex respectu radicis radicalis, sive fundalis quam hoc, specialiter exigit non prorumpere in amorem, s. odium odii, nisi praeluceate directione scientiae, ne se exponat periculo amandi inhonestum, odio prosequendi honestum intendendi bruinum per natiuo, natiuum per bruino, et aliis innumeris absurdis quare non etiam talis probatur. Ad 2um argumentum, concedo maiorem, et nego minorem: sicut non repugnat voluntas, quae ex se sine ulla praevia intus sit potens absolute tendere in obiectum, s. talis repugnat voluntas, quae cum hoc modo tendendi sit perfecta, ita et repugnat voluntas, quae sine directione possit tendere in obiectum, quae expedit, sit ex se determinata ad rectum tendendi modum, quod autem implet et repugnare, non est perfectius ipsa, et natiuo, qualis est divina voluntas exigens propositionem illuminatam, et directionem divinae scientiae. Ad 3um argumentum, respondeo negando maiorem. 1o. quia sicut repugnat voluntas saltem perfectissima, potens absolute tendere in obiectum, nisi hoc praecognoscat, sic repugnat potens tendere in bonum per amorem, et in malum per odium nisi praecedente directione intus, unam proponente ut bonum, et alterum ut malum. 2o. repugnat ea voluntas sympathica, quia est voluntas ut supponit, et haec voluntas: definitio voluntatis appetitus rationis, hoc est, tendens in obiectum praecedente scientia, s. ratione, qualis non est ea voluntas, quae nulla praecedente scientia, s. ratione tenderet in bonum vel malum ex eorum exigentia. 3o. repugnat, quia actus talis voluntatis est voluntarius, ut posse actum voluntatis et dici voluntarius, quia ut ex philo. docent fere omnes philosophi et theologi, voluntarium est actum, cuius est principio agente sciente singula circa quae est actum ipse. Talis autem non est actum praedic.

voluntas. non deinde minor, quia impossibile, et chimaera non est perfectio sine imperfectione, nec divina voluntas.

Ad 4um resp. concedendo maiorem, et distinguo minorem: divina voluntas est sibi regula, sub et ut nuncupata cum divina scientia quaedam, secundum et abeadem distincta, nego. Sic n. sicut solum quasi radicaliter et formaliter est recta, et distincta, sibi radicaliter est sua regula non formaliter, praeterquam deus intelligatur conformiter divinae scientiae, quatenus repugnat intelligi, non intra scientiam; ad confirmationem, nego antecedens, divina non suppe tenderet in obiectum honestum vel inhonestum, nec propterea esset divina voluntas inhonesta non. n. obiectum reddit inhonestam voluntatem nisi quando inhonestas cognoscitur, non cognita autem inhonestate sumitur in confirmatione. quare esset divina voluntas honesta quod non est, et si tenderet in obiectum honestum, quia honestas obiecti non refunditur in voluntatem, nisi etiam cognoscatur.

falsum deinde est, divinam voluntatem in suppe impossibili, qualis est ea, de qua in confirmatione non posse esse inhonestam: si n. supponamus per impossibile, eam tenere inhonestatem, inhonesta erit: potest ergo divina voluntas in aliqua suppe impossibili esse inhonesta quod si dicas, adhuc fore honestam, quia est divina voluntas, et repugnat eam non esse honestam: verum est, non in ad rem, quia in suppositionibus impossibilibus ut utiles sint, et non nugatoriae, non est attendendum id, quod sequitur ex parte subiecti, sed id quod sequitur ex parte praedicati quod supponitur, ideoque ex suppe, quod divina voluntas haberet inhonestatem, non est attendendum quid haberet ex se, sed ratione praedicati suppositi, ex parte cuius cum supponatur inhonestas, sequitur esse inhonestam.

quare ex suppe, quod in voluntate in Deo, sine scientia, illuminante, sive dirigente scientia, quas vocant nostri theologi in eadem signatione usurpant, sequitur voluntatem non posse tendere in obiectum, neque esse liberam sed necessariam in omnibus suis actibus, quod si deinde aliud impossibile supponat, sic adhuc erumperet in aliquem actum, sequitur actum ... voluntatis non esse honestum, neque inhonestum, non quia ... ...
Obiiciunt, quia omnes duo termini important vel connotant scientiam, quae

sequitur

supponit abs[olu]ta.

Quod si adhuc ut docet experientia in voluntate hominis [illegible] dies ha[bet] repugnantiam ad salutem, quod e[st] velle divino instinctu reluctari, et non velle, [illegible] supponit inutilis, et negatoria cum ex parte gratiae, et supponit sequatur unum et ex parte subiecti sequatur eius contradictorium, quod utrumque collective ad nullam veritatem [illegible] potest servire, semper n[on] inde inferent asserentes, [et] contradictoriam veritatem.

Sectio 6a

Insurgunt Thomistae 2a necessitate sententiam medii ad [illegible] consolationem 1° q[uia] in tantum praerequirit [illegible] haec scientia ad conferendum auxilium efficax ingressum cum cognitio Dei, sub qua auxilio sit futura libera voluntatis ad actum salutarem. Si non opponunt infallibilem auxilii consolationem, et liberam actum: sed ad hoc non [illegible] praerequirunt: sic n[on] aliquod initium fidei: [illegible] libero arbitrio dandum, et a voluntate, sine gratia, qui e[st] error semipelagianorum: ergo haec scientia non praerequirit ad auxilium efficax.

[illegible] concedendo maiorem, et negando minorem cuius [illegible] distinguo: liberae ad credendum: et ante sub gratia, concedo; et ante [illegible] a gratia, nego [illegible] fuisse hunc errorem semipelagianorum, qui in eo stetit, quod assererent initium fidei sive iustificationis, vel velle credere, velle poenitere [illegible] ad salutem [illegible] a sola natura, quae [illegible] tanquam [illegible] [illegible] infallibiliter annexa [illegible], quam doctrinam nos anathematizamus [illegible], nam sine gratia nil potest ad iustificationem [illegible] ordine ad eandem [illegible] cum gratia [illegible] [illegible] omnia possunt [illegible] [illegible] — 2° q[uia] si collatio auxilii efficacis praecederet scientia media [illegible] praedestinatio [illegible] praedestinatio ad gratiam, imo praedestinatio ad 1am gratiam [illegible] meritum: sed hoc e[st] falsum [illegible] [illegible] non cadit sub meritum, cum [illegible] non praecedant, nisi opera naturae, haec [illegible] merita [illegible], qui e[st] error Pelag. [et] semipelagianorum: ergo non praecedit scientia media collationem auxilii efficacis [illegible] max: quia ante voluntatem absolutam conferendi 1um auxilium, sive 1am gratiam efficacem praecederet scientia media meritorum ex supra, quae conferat talem gratiam, sed hoc e[st] praedestinatio ad gratiam, sive praedestinatio vel [illegible] merita: [illegible] ea merita supponit praevisa.

[illegible] in actu divino nulla e[st] [illegible], nisi [illegible]

[illegible]

Cuius merita conditionata sicut priora gratia actuali sequentur praedestinationem ad gratiam, sicut voluntatem conferendi talia auxilia in virtute merita praevisa: quia si collatum auxilium efficacis praecedat sua media, non solum praedestinatio ad gloriam, sed etiam ad gratiam erit post merita.

Et nando magis, quantum ad eam partem de 1a gratia: logodo non de alia gratia post legem. certissimum est de virtute merito, velim sic dictum auxiliandi gratiam, sicut praedestinatio ad augmentum gratiae est propter merita ad gloriam valde magis, et non minus: merita non conditionate futura: solum enim quod sit merita: ideoque propter ea si moveat Deus ad quidquam conferendum: stultum non est moveri ad aliquem coronandum s. praemiandum, propter ea, quae nec fecit, nec faciet, sed faceret sinalius sic ... ut si Deus divinum prius dignaret, eo quod si fuisset ... Cuius ... Cuius coronaret, sicut salvarent, eo quod si fuisset Christi apostolus natus, in ... ...

Nec obstat, ea merita supponi praevisa quae si fuerint, non ut moveant ad coronam, sed Deus ... et in ... ... nulla est ... ... quae sint ... hoc non omitto, ... praevidere ... merita conditionata et ... gratiam efficacem, ea ... non stat ... quod merita sint ... ... in eo, quod ... ... et ... ..., sicut ... Deus ... ... gratiam: ... Deus ... ... gratiam, quia merita conditionata illam merent, sed Deus ut merita absolute existant, confert ... gratiam efficacem.

3o: quia si ad collatum auxilii efficacis praesupponitur in Deo scientia media, tollit a Deo ... ... sed hoc est impossibile. sicut ... Deus est ... causa ... et ... est

est primum liberum: ergo talis scientia non praesupponitur. Probatur maior, quia antecedenter ad decretum liberum Dei, quo vult actum liberum creaturae, et auxilium efficax ad illum, praeintelligitur quod si ponatur in tali occasione voluntas se determinaret ad actum, si conferatur tale auxilium: sed hoc est tolli a Deo rationem primi liberi; siquidem est prius se determinare creaturam ad actum liberum, quam Deus se determinet: ergo consequenter omnino scientia media tollitur a Deo ratio primi liberi.

Confirmatur 1o: quia determinare primi liberi est, quod sit primum eligens et primum determinans: sicut enim est determinare liberi eligere, et determinare, ita est determinare primi liberi primo eligere, et primo determinare: sed praesupposita scientia media tollitur a Deo primo eligere, et primo determinare: hic enim praesentur? determinatam, et electum creaturae sub auxilio, si illi conferatur; ideoque Deus se determinat ad collationem auxilii efficacis: ergo ista scientia tollit a Deo rationem primi liberi.

Confirmatur 2o: quia illa causa prius eligit, et determinat ad effectum, quae in hoc genere primo attingit rationem prioris, et nobilioris, sed si ad auxilium efficax praesupponatur scientia media, creatura genere primo attingit in effectu [illegible] prioris et nobilioris, quam Deus. Cognoscit enim Deus per scientiam mediam creaturam se determinare ad [illegible] actum, si illi conferatur auxilium efficax, Deo solum determinante quantum [illegible], cum [illegible] prior, et nobilitate superior, quae [illegible]: ergo per scientiam mediam tollitur a Deo ratio primi liberi.

Respondeo negando maiorem; cuius probationem distinguo: antecedenter ad decretum liberum et absolute expressum in Deo, concedo; antecedenter ad decretum liberum conditionate expressum in Deo, nego: ideoque non tollitur a Deo ratio primi liberi, quoniam quomodolibet cognoscatur a Deo actus liber creaturae, semper a priori [illegible] cognoscitur decretum liberum Dei circa talem actum.

Sicut enim quando cognoscit actum liberum absolute futurum, a priori [illegible] cognoscitur decretum absolute expressum in Deo [illegible] futurum [illegible], sic quando per scientiam mediam cognoscit actum liberum conditionate futurum, si conferatur auxilium, cognoscit decretum

determinare exercitium, et offerens causas indifferentes: sive per media humana separat actum determinare futurum, si dedero pro auxilium ad determinationem cum illo indifferenter concurrere, prius elicit actum liberum; ubi manifeste cernitur quod prius tempore ad actum liberum creaturae separari decretum liberum determinare exercitium in Deo.

Ad 1am prob. dist. maj: dictatur se liberum e, quod sit sui eligens et sui determinans in determinationibus, et electionibus sibi immanere liberas concedo; in electionibus et determinationibus solum manere sibi liberas, nego: in his enim non solum sui, sed etiam alterius, et eodem modo electio et determinatio relinquunt creaturam, ut patet in malitia patris, cujus electio, et determinatio tota relinquit. Cum enim Deus non sit illius sed ullo modo eligens aut determinans: eo quod malitia patris non sit Deo immanere libera, sed solum manere, quamvis Deus libere se determinat ad illius permissionem.

Itaque duo sunt de ratione sui liberi, sui initium, quod sibi immanere libera sit a nullo determinari, sed se determinare, et esse sui eligens, hoc est, quod electio illius non sequatur adhuc infallibiliter prius aliquam electionem. Quod adeo stricte est dictatur sui liberum, ut sine hoc non solum non sit sui liberum, verum neque liberum. Unum est, dictatur sui liberum, per hoc dependentia a libero 2o, sive creato, est inquam, quod nulla electio, vel determinatio fiat independenter ab ejus electione, sive determinatione, hoc est, independenter ab ejus actu libero, quo decernit eam promovere per concursum indifferentem; cum potentia ad eandem impediendum, negando talem concursum.

Deus ergo est sui liberum et sui eligens, quia ad actus sibi immanere liberos, quales sunt actus propriae voluntatis, ita se determinat, et eligit, ut a nullo determinetur, nec sequatur electionem alterius. Et insuper, quia omnes actus liberi creati, seu quorum aliquis habet mediatam libertatem, non possunt fieri, nisi dependenter ab actu libero Dei, quo Deus eligit,

Et ad

et ad quam se dilatat

Unde patet ad 3am, cum maior, et minor omittit, et nam loca: quia si in esse erea attingeret nobiliores et priores substantias, quam Deus; cum in hoc non fiat independenter a libero actu Dei, non tollit a Deo eo quod liberi de cuius ratione non est dilatare ad priores et nobiliores substantias, id quod nulla dilatatio fiat independenter ab eius libero actu.

Omittuntur autem maior, et minor; quia in utraque supponit species actus esse priores, et nobiliores indiuatione quod solum est verum de prioritate, et nobilitate rationis, cum quidquid non sit de prioritate reali; et simpliciter: cum species et indiuatio actus solum ratione et secundum quid, non realiter, et simpliciter distinguantur: nec cuiusque ad se ipsum, ponitur esse prioritas simpliciter seu eius realis in nobilitate.

Sectio 7.a

Ulterius procedunt theses contra negantes scientiam mediam. 4o. quia sine sequeretur non posse Deum statuere seu promittere dependenter ab actibus liberis creaturis nisi dependenter a praescientia eorum actuum conditionate futurorum: ideoque nec potuisse Abrahae filios spirituales promittere, nisi conditionate praescita illorum fide, qua per eam tales filii erant constituendi. sed hoc falsum est: ergo et hanc scientiam praerequiri ad explicandam promissionem.

Maior est doctrina nostra, probatur minor: quia hoc derogat operi Divino, et gratiae, a quibus tanquam a sola radice oritur quod Abraham habeat spirituales filios, non vero quod sint credentes per fidem supernaturalem, non vero oritur a natura ut docet Augustinus. C. 10 de praedestinatione sanctorum. id quidem maior illam oritur a natura, cuius conditionis sine fide conditionate debet praescire: ergo hoc falsum est.

Confirmatur 1o. quia supposita scientia media de quacumque parte sub ijs circumstantijs, seu posita

Deus illam impedire, s. n. si posset: ergo scientia media non est infallibilis: siquidem obiectum eius posset impediri à Deo ab ipso, ac proinde scientiam reprobat si non posset: ergo diminuitur omnipotentia, et libertas Divina: siquidem neque hic posset ex libertate velle impedire, neque illa impedire determinationem proximi.

quia est aliquid liberum et impedibile à Deo, et idem non est liberum contractus. neque impedibile à Deo, derogat omnipotentiae et libertati Divinae. est enim creaturae à praecedentiam, et magis liberam in ordine ad id, quam sit Deus. Id determinatio proximi, quae ex supposito auxilio per scientiam mediam cognitum à Deo, est libera et impedibilis à Deo, ut talis .n. reprobat per scientiam mediam; non tamen est libera, neque impedibilis à Deo. tum quia est ante omne decretum liberum Dei antequod nihil est liberum Deo, neque ab ipso impedibile, tum etiam quia haec scientia non est libera Deo subiective, sed solum obiective. tum etiam quia si obiectum id adhuc posset à Deo impediri, scientia media posset reddi falsa: siquidem obiectum eius posset aliter se habere, ac proinde scientiam reprobat: ergo quia assertio praesupponens scientiam mediam derogat omnipotentiae, et libertati Divinae.

Haec secundo maior, et minor probanda: sed .n. ab omnipotentia omnia tanquam à sua radice oriuntur; et tamen sic actus liberi oriuntur à gratia: tum quia ipsa gratia oritur ab omnipotentia: tum quia actus liberi orientur à gratia, ut sub oriantur à natura et ab omnipotentia. neque hoc negat Augustinus. non agitur quia semipelagiani qui initium fidei tribuebant esse à solà natura, augmentum vero illius esse à gratia; cum tamen nos asserimus, omnem fidem, sive initialem, sive perfectam esse à Deo, et idem est de quolibet actu salutari tam esse à natura, ut sub sit à gratia, et tam esse à gratia ut sub sit à natura

Ad tertiam confirmationem respondetur, supposita scientia media de determinatione proximi, sub eisdem circumstantiis, et nulla facta mutatione in obiecto, non posse Deum impedire determinationem proximi: quia sub eis circumstantiis tali, vel ipso futura est, ut supponitur, quod autem est, ex suppositione, quod sit, necessario est. quod autem necessario est, à Deo non posset impediri: quin hoc sit contra omnipotentiam vel libertatem Dei cum contraria sit penitus ad invicem impossibilia et manifeste pateat

in

in quo Creatura cum ... tum cum non possit Deus impedire, l. est qui velle impedire ex suppositione quod iam sit.

Ad 2m. confirmationem distinguo maiorem, est aliquid liberum et impedibile absolute etiam independenter ab decreto Dei liberum tam absolute, quam conditionate existente in Deo, concedo; dependenter a decreto libero, saltem conditionate existente in Deo, nego; cum in hoc ~~casu~~ supponat in Deo voluntatem liberam, qua velit ipsum non impedire, et ideo illius impedimentum relinquere Creaturae, non est contra illius libertatem. Ad probationem quod iam liberum et impedibile tibi non est, est adhuc liberum et impedibile Creaturae.

Scientia autem media, qua cognoscit Deus conversiones liberas, et impedibiles Creaturae, non vero tibi, supponit decretum conditionate liberum in Deo. Siquidem cognoscit conversiones liberas Creaturae si Deus velit libere concurrere cum illa: a quo libero decreto tamen est dependens conversionis; ut eam non iam per scientiam mediam, sed per scientiam naturalem simplicis intel=ligentiae cognoscat Deus, quod si desit decretum illud, non quomodolibet, sed natura impediret conversio libera Creaturae, ita ut nec ipsa conversio, nec eius omissio sint liberae Creaturae. Quare distinguo maiorem argumenti adversariorum, ea conversio non est libera, nisi impedibilis Deo ex suppositione decreti liberi concurrendi indifferenter cum Creatura, concedo; haec suppositione non facta, nego; quia ea non facta posset Deus habere tale decretum, sed aliud absolute non concurrendi, vel concurrendi quidem non indifferenter, sed posset impedire liberam conversionem, ideoque haec sit libera Deo, deinde libera Creaturae, et natura Deo ex suppositione sui decreti, qua necessitate non tollit libertatem Dei.

Nec obstant probatio maioris, cum quod scientia media sit ante omne decretum liberum absolute existens in Deo, non tamen est ante omne decretum liberum conditionate existens in Deo ante quod decreto concipit Deus liber in actu, omnia posset impedire l.

ponere quod voluntas et decreta sint actu libera; quod autem haec tria non sint Deo libera subjective; sed tantum obiective, non est aliud: quia enim scientia id habet absque ullo praeiudicio libertatis divinae, ut patet in scientia simplicis intelligentiae et visionis, quarum subiectiva necessitas stat cum libertate divina, quia non exercet per actum suum, sed per actum voluntatis. Unde obiectatis scientiae non potest ipsum affecto impedire, nec scientiam reddi falsam, videmus non derogare libertati divinae, quia totum hoc provenit ex supposito decreti liberi rationi correspondens ex parte Dei in Deo.

5° probant Thomistae: quia auxilium per super[?] in Deo scientiam mediam ponit in Deo modum concurrendi caecum et vagum; sed hoc est imperfectio in Deo: ergo et auxilium affirmat per super scientiam mediam. Probant maiorem, quia tale auxilium rationem ponit in Deo decretum de concursu indifferenti absque scientia eventus talis concursus: scientia non media per quam cognoscit talis eventus est posterior tali decreto, et fundatur in illo, ideoque decretum id ponit in Deo ante ad cognoscendum eventum concursus oblati per tale decretum, convincit absque tali scientia, sed hoc est ponere in Deo modum concurrendi caecum et vagum: caeco enim et vago modo concurrit quicunque concurrit cum ignorantia eventus illius, quod designat, et ad quem praeparat concursum: ergo auxilium per super in Deo scientiam mediam etc.

Confirmatur 1°: quia per decretum non praeparatur a Deo concursus, sive ad bonum, sive ad malum, talis est concursus est indifferens; sed concursus ad bonum, sive ad malum est concursus vagus: ergo ponit in Deo per huiusmodi auxilium modum concurrendi vagum. Confirmatur 2°: quia modus concurrendi sine praescientia eventus talis concursus est fortuitus, et casualis: sed decretum hoc praeparat concursum sine tali praescientia: ergo modus concurrendi illius est fortuitus et casualis. Confirmatur 3°: quia praesupposito eo decreto, et auxilio solum cognoscit Deus actum liberum creaturae, quod actum ipsi determinat causa, sed causa solum se determinat ad speciem actus; Deus autem dirigit ad individuationem ut est omnibus notum: ergo Deus solum cognoscit actum liberum quoad speciem, atqui cognitio obiecti solum quoad speciem est confusa et imperfecta: ergo ista via ponit in Deo imperfectionem obscuritatis et confusionis.

Notando maiorem

maior, cuius cons. distinguo tali auxilium ponit in Deo libertatem etc. quia conditionare et nullomodo absolute, concedo; ponit in Deo libertatem aliquo modo absolute nego, et nego minorem cuius cons. distinguo; ex se modo concurrit qui cum concurrit cum ignorantia illius quod dicamus decreto absolute existente in signo, concedo; decreto pure conditionare existente in isto, nego.

Vg. prius

Cognoscens quod si asilarit libertatem liberum petere a paulo paulus habet, in se modo petit, nec vage concurrit ad donationem quamvis libertatem petitionis quod se habet ut conditio, et conditionare ponit in Petro, praecedat cognitionem de donatione libri, si prius petitionem decernat, in singulis ex se modo, et vage concurrit, quamvis decretum absolute non est in petro, nisi post scientiam donationis sub conditione quod petat. Sic Deus in se modo, nec vage concurrit ad actus liberos creatos, sed decretum eius et conditionare existens in Deo praecedat scientiam mediam, decretum ut absolute existens illos subsequatur ut re vera subsequitur.

Ad tertiam confirmationem concedo maiorem et distinguo minorem, sed concursus etc. Concursus vagus sumpta vaguitate pro indeterminatione in indifferentia obiectiva, concedo, sumpta pro confusione se tenente ex parte intus, nego. Vagum dupliciter accipitur, primo pro determinatione existentiae a parte rei, et ex parte obiecti, ex sua cognitione absoluta ut in hac propositione aliquis homo currit cuius suppositio est vaga eo quod sit ex parte obiecti et a parte rei prius sit, qui determinate currat, sed non solum ex suo cognitum ab eo, eo sensu talis propositio, si teologi, quia vaguitas ut pro imperfectione dicunt, repugnat Deo.

2o dicitur

Ad 2° accipit vaguum pro indeterm. et indif-
fra; quia re vera existit obiective, vel obiective, et a parte rei nunc
prius existere, vel non existere. Et sic de aliis. 3a distinctio; quamvis
in nunc est determinare, sed alterutrum indeterminate, quia eorum quodlibet est in-
differens et indeterminatum. quod genus vaguitatis non repugnat Deo, neque
ex parte intell., neque ex parte voluntatis, quia nullam importat imperfectionem,
sed solum indifferentiam obiectivam: ideoque cognoscit, alterum eorum indeterminate
necessario esse, potestque velle esse eo modo, quo est sic indeterminate pote-
rit quod Deus velle concurrere vagè, seu ut indifferenter, absque ulla sui
imperfectione.

Ad 3m conseq. distinguo maiorem; modus concurrendi dicta est fortuitus
et casualis, si sit, quod decretum absolute exeat in tali concursu, si sit
per decretum solum conditionate exeat, nego. et distinguo minorem decretum hoc
potest concurrere sine tali positione ut conditionale est in Deo concedo, ut
absolute est in Deo, nego. Solutio constat ex dictis ad argumentum.

Ad 3am conseq. nego maiorem: actus enim liber cognoscit a Deo, tum quod ad eum se deter-
minavit creatura, et tum quod ad eum Deus determinavit creaturam cum autem
creatura se determinat, quoad speciem actus, et Deus illum determinat, quoad individua-
tionem ut supra, et communem notionem illam, quod modo non dist. quero, cognoscit
Deus actum quoad speciem et individuationem, et non confuse, neque imperfecte
ut contendit argumentum

Sectio 4a.

Reliqua Argumenta Thomistarum

1° Argument. Thomistae probant scientiam mediam tollere libertatem, quia illa scientia tollit li-
bertatem, quia supponit res esse futuras ex vi oppositi conditionis: cum enim
opposito conditionis sit causa necessario fundata in pro necessarissimo
quodlibet est, si non est, futuritio illorum consequens non potest esse libera, sed
talis est scientia media: nam enim asseramus propter nos conditionatas, quam ab

solutas -

solutam, de futuris contingentibus hunc dictatam veritatem ex vi oppositi contradictoriae; scientia autem media est de oppositis conditionata de futuro contingenti ergo haec scientia tollit libertatem.

Resp. dist. majorem: illa scientia tollit libertatem illa si antecedat rerum futuritionem, concedo, si eam subsequatur non: scientia est quae supponit rem esse futuram existentem s. praeteritam et si haec ita supponit ex vi oppositi contradictoriae non tollit libertatem, nisi talis scientia sit aliqua causa talis rei ut patet in scientia, quam quis habet de rebus pro praesenti, praeterito, s. futuro, quae libertatem, sive contingentiam eorum non tollit, eo quod talis scientia ut causa non antecedat, sed subsequatur rerum eius scientia media non antecedat ut causa futuritionem rerum, et potius eam subsequatur, inde est non tollere libertatem.

Falsum insuper est, oppositum contradictoriam esse causam rationem sive. n. attendamus contradictionem obiectam, quae est inter amorem et eius rationem, haec neque causat amorem, neque eius rationem, oppositio autem contradictoria formalis, quae inter ipsas formales quarum una affirmat, et altera negat amorem, non tollit libertatem causatam nihil causat ex vi oppositionis contradictoriae. Quod autem oppositio contradictoria fundetur in jacto notissimo quodlibet est, s. non est, non probat oppositum esse causam, sed solum ex parte obiecti nihil posse praescindere ab existentia et eius ratione, sed unum ex istis cum alterutra deberet conjungi.

Dices: quia nullus actus bonus potest esse liber homini, qui sit liber Deo, semper. n. homo habet rationem libertatis, et Deus. R. sed supposita scientia media actus, qui est liber homini, non est liber Deo, in signo n. in quo scientia media cognoscit, non Deus intelligit actum aliquem liberum in Deo esse operantem libertatem Creatae talis n. actus a nobis asseritur subsequi scientiam mediam ergo scientia media non refert ut Deus operetur gratiam efficacem ad actum liberum salutarem, quin immo tollit ipsius rationem libertatis.

Contra 1°: quia si in eo signo in quo per scientiam mediam intelligit contingentia pro conditionate futura, ea intelligeret libera

Deo, sequitur scientiam mediam, obiective, et subiective esse liberam Deo; obiective; quia obiectum eius liberum est; subiective, quia Deo, qui subiectum est talis scientiae, quod obiectum liberum est; sed hoc est falsum: quia haec scientia ideo est media inter liberam et necessariam; quia obiective est libera, quatenus est scientia absolute libera et subiective est necessaria, quatenus est scientia absolute necessaria: ergo ea quatenus praecise non est libera Deo

Confirmatur.

quia illa scientia tollit libertatem, quae supponit obiectum sine illa indifferentia: sed talis est scientia media: supponit enim conditionatam [?] ad dictare futuram, idque ante ad ue liberum decretum Dei: ergo tollit libertatem Dei ad talem conditionem. Confirmatur quia quod ante se habet, et eo posito, non potest impediri effectum, tollit libertatem ad effectum; sed scientia media se habet ante ad libertatem divinam, et eo posito non potest Deus impedire conditionatam [?]: ergo ea scientia tollit libertatem divinam ad conditionatam [?].

Respondetur concedendo maiorem, et negando minorem; cuius probationem distinguo, in signo, in quo scientia media cognoscit, non datur intelligi actum aliquem liberum in Deo absolute existentem in eo, concedo; conditionate, nego: intelligitur enim quod si Deus voluerit libere concurrere cum creatura, haec erit libere operatura; non vero si Deus libere non voluerit. ubi igitur apparet decretum liberum Dei conditionate existens in Deo, a quo dependet operatio libera, et conditionata creaturae; actus autem liber divinus, qui a nobis afferetur subsequens scientiam mediam est actus absolute existens in Deo, et non mere conditionate, qui actus est obiectum scientiae mediae, et illam antecedit. Ad 1um confirmationem, quae plena est [?] ... [?] totam

no maiorem: nulla enim est scientia quae formaliter sit subiective libera, sed quod obiective solum est libera ab indifferentia, et libertate, quae est in obiecto, non in subiecto scientiae, quod subiectum est scientiae: hoc enim ex genere obiecti necessario illud sit; ut patet in scientia visionis, quae licet sit Deo liberrima, nihilominus Deo ut scienti per talem scientiam libera non est, nisi obiective, quatenus obiectum illius potest adesse per proprium actum liberum [?] ... s. non poni; ergo non est libera

subiective

subiectiva, cum Deus non possit illam impedire, ex suppositione, quod obiectum sit futurum.

Non[que] oportet scientiam conditionatam mediam dici, quae subiective est necessaria, et obiective libera, sed quia cum antecedat ac decretum liberum tam absolute quam conditionate existens in Deo, ut antecedit, sit necessaria, et non subsequatur ad decretum liberum absolute existens in Deo, qualiter subsequitur scientia absolute libera: solum enim subsequitur decretum conditionate existens in Deo, sequitur esse mediam inter utramque ut pote scientia quae neque simpliciter necessaria est, neque etiam simpliciter libera.

Nego itaque specialiter de scientia media, Deo eam esse subiective liberam, non enim tantum est, quae ex suppositione decreti liberi Dei conditionate existentis in Deo non est in Deo, propterea impedire talem scientiam; cuius obiectum dico quoad Deo, qui subiectum est talis scientiae, sed obiectum liberum est, nulla facta suppositione decreti conditionati existentis in Deo, dico, ea facta, non: cum enim haec scientia non sit, nisi ex suppositione talis decreti, et eo ablato non sit talis scientia: eo quod ad illud tendat, tanquam ad unum ex comprincipiis, scilicet conditionibus ad futuritionem, inde est, scientiam hanc esse subiective necessariam Deo, et solum obiective liberam, quatenus dicunt, quia etiam obiectum talis scientiae, adhuc ex suppositione decreti, futurum potest esse, seu non esse.

Unde patet quare haec scientia sit media inter simpliciter liberam, et simpliciter necessariam quia scilicet cum utraque convenit, et ab utraque differt, quod est mediam esse inter utramque. Convenit enim cum scientia necessaria simpliciter quia antecedit ac decretum liberum absolute existens in Deo, quatenus absolute subiective est necessaria Deo: non potest enim non esse necessarium subiecto, quod antecedit omnem actum liberum absolute existentem in ipso. Differt autem a scientia necessaria simpliciter, quia haec nullum decretum liberum, adhuc conditionate existens, supponit in Deo; cum tamen scientia media illud necessario supponat; et etiam differt, quia obiectum scientiae necessariae simpliciter nullo

mo ē contingens: verum n. est, quod obiectum sit scientiae naturae simpliciter nullum hunc contingentiae; cum tamen obiectum scientiae mediae sit conditionate liberum, et contingens;

Inter scientia media convenit cum scientia simpliciter libera, 1°: quia utriusque obiectum ē contingens: 2°: quia utraque praesupponit decretum liberum Dei: differt vero ab eadem, quia obiectum scientiae mediae ē contingens conditionate; obiectum vero scientiae simpliciter liberae ē absolute contingens. deinde quia scientia simpliciter sive absolute libera supponit in Deo decretum liberum absolute existens; media vero solum supponit decretum liberum conditionate existens in Deo.

Ad 2am confirmationem concedo maiorem, et nego minorem: licet n. scientia media praesupponat connexionem ut liberam futuram, cum ea libertas sit solum libertas creaturae, et nullo modo actus praesupponit eam futuritionem, ut liberam, et tamen ut indifferentem antecedenter ad eam; s. non ea. falsum enim supponitur, hanc praesupponi antecedenter ad omne decretum liberum Dei: licet n. sit ante omne decretum liberum Dei absolute existens in eo; non tamen ē ante omne decretum liberum conditionate existens.

Ad 3am confirmationem concedo maiorem, et distinguo minorem, scientia media antecedenter se habet ad libertatem divinam absolute existendam concedo; conditionate, nego. fundatur enim in decreto libero conditionate existente in Deo. nego deinde, quod posita scientia media, Deus non possit impedire eventum praevisum: posset n. illum impedire, non ponendo absolute decretum conditionate praevisum per scientiam mediam; s. non conferendo auxilium quod fore efficax praevidit.

Quaestio 4a

Utrum gratia efficax consistat in physica praedeterminatione, sive praemotione

Sectio 1a

Exponitur natura physicae praemotionis, sive praedeterminationis

Utraque vox tam, physica praemotio, quam praedeterminatio nota ē in scholis, in

eam

cujus inducto actus Thomistis; imo vox praedeterminatio, apud plures eorum male audit, proindeque illam rejiciunt, solum admittentes motionem physicam praemotionis: re tamen vera, cum idem sit utrumque significatum utriusque, merito concedunt, qui admittunt utramque.

Physica autem praemotio, sive praedeterminatio, ex Thomistarum principiis sic recte potest definiri, qualitas non intentionalis sed physica, et supernaturalis, loquimur de physica praemotione in ordine ad actum salutarem, a Deo creaturae infusa simpliciter necessaria et praerequisita ad actum salutarem, cum eodemque extra et ab intrinseco infallibiliter connexa. dicitur qualitas physica et non intentionalis, quia non est actus intellectus vel voluntatis, sive aliquid intentionaliter potentiae, sed admodum impulsus potentiae ad actum salutarem impellentis, seu trahentis. in qua parte non conveniunt Thomistae omnes: sunt enim aliqui, qui vellent, praemotionem esse actum intellectus et voluntatis; quod parum refert, licet P. Ripalda acriter inhaereat contra auxilium efficax in qualitate physica consistere.

A Deo creaturae infusa: tum quia simpliciter supernaturalis et nullo modo subjiciatur ad illum actum liberum creaturae. tum quia nec praemotionem se rumpere, nec sibi usurpare abducere est in potestate voluntatis. tum quia per eam sibi subjicit et subordinat Deus creaturam in operando. simpliciter necessaria quia sine ea creatura non potest ponere actum salutarem, sive quod idem est creaturae impulsus est actus salutaris. sicut enim creatura non potest ponere actum salutarem sine concursu, et voluntate efficaci Dei, sic neque eundem potest ponere sine praemotione, quae est virtus derelicta a concursu, et voluntate efficaci Dei, earumque instrumentum.

Et praerequisita, id est ante actum salutarem tum quia id importat particula prae, quam praefert praemotio, sive praedeterminatio: ea enim importat praecedentiam, sive antecedentiam, quae cum ipso actu non sit temporis, sequitur esse praecedentiam naturae sive causalitatis, cum

Dig qª proxime ut subsequuntur ad actum salutarem: est n. post motum et n. proximo; neq illum comitat: est n. comodo: restat q esse praeexquisitam, et antem ad actum salutarem.

Cum eodem ex se et ab intrio infalli connexa, hoc e, n exsupe, quod actus salutaris existat, si ordinis pelans ab hac suppe, et propria et intra praesentiam tales nam et conditiones, ut sit impossibile, proximam existere, et actum salutarem n existere: existeret n. ut supponit, et n existeret. qª infallibilis connexio cum alio n existit sine alio; alioquin ejusdem connexio, sine consensio cum alio, n infallibilis, quod falsum est: impossibile q e, existere proximam, et n existere actum salutarem.

Ubi notandum, immerito thomistas docere, connexionem infallibilem proximam cum actu salutari, nasci connexionem necessariam ejusdem cum eodem. q q n. infallibile e necessarium e: e n. necessarium, quod aliter se habere n potest: ideo et Deus necessarius e, qª n potest aliter se habere, sicut q n potest n esse. ideoq omnia quae necessario sunt posita, qª esse illud, quod habent, qualecumque id sit n potest n esse possibile, necessario omnia potuerunt aliter se habere.

infallibile autem, quatenus tale n potest aliter se habere: simpliciter aliter se habere, posset falli, ideoq n infallibile, sed falsum est. per [illegible] solo sole infallibile e, Deum existere, qª aiunt solum, et Deum existere, n potest aliter se habere. e.g. matrem diligere filium, n e infallibile, qª hoc potest aliter se habere; potest n. esse mater, nec tamen filium diligere. E qq infallibile, necessarium e. solum q stat differentia unum ab alio, quod necessarium ex parte imponat connotatum contingentiam, quam removeat; infallibile autem ex parte imponat connotatum solum quam n potest fallere.

Cum q thomistas doceant, infallibilem esse connexionem proximam cum actu salutari, immerito nasci connexionem necessariam ejusdem cum eodem. nec obstat, prius deum currit, infallibiliter currere, nec tamen necessario currere. insuper operationem salutarem esse infallibilem sub auxilio, sub quo praexistunt. et scientiam mediam, eam esse futuram; nec tamen talem operationem esse necessariam, sed omnino

liberam

libertas gratiae non infalli. n. in quantum obiectat, q.a eo modo, quo infalli.
e. praeq. currere, scilicet n. absolute, sed ex suppe quod currat, necessarie
praeq. currere, n. absolute, sed ex suppe, quod currat. insup. operari in-
fallibiliter praeiudicio q. scientia media necessario est, n. absolute, sed ex suppe quod
futura sit, subtrahit auxilio, adhuc tamen libera e., q.a necessitas orta ex
suppe operari, n. tollit libertatem eiusdem operari, ut supra dictum e.

Sectio 1.a
Exponitur Natura Libertatis

Cum multiplex
sit libertas, duplex solum ad praesens descriptionem spectat. 1.a libertas a coactione
sive libertas spontaneitatis, ea sit qua voluntas tendit in suum obiectum spontanee
hoc e., nulla vi ab extra illata, et licet sit in suo nativo et aeterno, et
absque ulla contingentia tendat, ut amor, quo Deus se amat nativo, et Beatus Deum
clare visum, libera e. a coactione, q.a ut nativus sit, nec potest aliter se habere spon-
taneus e., hoc e., nulla vi ab extra illata voluntas ad illum cogitur.

2.a libertas
e. a necessitate, sive libertas indiffer. sl. indiciaconis cuius notio ex sequ. veniet
explananda, e. autem libertas indiff., qua positis omnibus praerequisitis ad agendum potest
agere et n. agere, sive quod idem e. sit soluta per se ad actum, et ad nativitatem
actus, q. ita nec obstante a qua natura, sive n. libera a necessitate, qua positis
omnibus praerequisitis ad agendum ita agit, ut n. potest n. agere, ut e qua positis
omnibus praerequisitis ad appetendum cibum, ita illum appetit, ut n. potest illum n. appetere
et ideo n. libere, sed nativo appetit, e.d.a si ho positis omnibus praerequisitis ad
amandum bonum sui ita illud amat, ut potest n. amare, ideoque n. nativo, sed libere
amat.

Praerequisita autem ad agendum ea dico quae sit prior ad actum, s. notiones
se habentes ex parte potentiae, ut homo libere amat honestum, q.o posita notitia obi. ho-
nesti et iudicio indifferenti, et posita ex parte Dei applicatione concursus, positis
rebus indifferentibus, remoto quoque vi impediente mentem ad actum, ita amat honestum
ut potest illud n. amare, hoc e. ita amat ut licet amore, si n. iungatur actui
retinet tamen per se ad odium, ideoque posita libertate a necessitate potest amare
et n. amare salvata per se ad utrumque scilicet salvare utriusque, hoc e., actus
eiusdem nationis.

Dixi positis praerequisitis, q.a n. obest libertati per se, quod

potentiis Commensurabilibus, et subsequentibus actus, propter quam potest non agere cum
potentia complexa Dei in actu 2º non potest velle non agere, nec mi[nus] libertatem
illius liberi, quae datur compossibilis, seu est simul cum Deo, et illius immutabi-
litatem, quod potentia amare obiectum volens non potest illud odio prosequi, non
tollit libertatem voluntatis, quae hic importat indifferentiam, solum ergo ea incompossibilitas actus
et natura actus, quae est contra libertatem.

Imo addunt Thomistae nec
ea libertatem necessitate, quod potentia in sensu composito, sive ex suppositione
praerequisitorum ad actum non potest ponere naturam actus, cum non absolute, sive in
sensu diviso potest eam ponere. Praemotio vero physica est unum ex praerequisitis
ad actum, cum influat in illum, ut actus, et ipsum debent Thomistae asserere
sive ipsas, nec non ex suppositione illius, sive in sensu composito praemotione potest voluntas
ponere naturam actus, sed solum absolute et in sensu diviso.

Quod si illos obiicias quod
supposita connexione cum actu tollit libertatem actus, tollit etiam indifferentiam et
contingentiam actus; sed physica praemotio, et quodlibet praerequisitum ad actum ex suis
suppositis et in sensu composito voluntas negare ponere naturam actus, est suppositio
actus necessario connexa cum actu, et in implicantem talis suppositionis et sine actu: ergo
huiusmodi praerequisitum sive physica praemotio tollit libertatem actus.

Si hoc
argumentum obiicias dicet Ioannes a S. Thoma 1º 2º disputatione 6ª articulo 3 praedeterminationi
respondendo magis, et in argumento nº 134 respondet actum ex suppositione connexionis
liberum non voluntatis, non tollit libertatem, quia est signum et effectus libertatis,
ita est suppositio actus liber voluntatis, libertatem non tollit, quia est causa et principium
libertatis, ut gratia efficax et ipsa radice, et principio libertatis intrinseco
est, et dicitur actum et voluntatem efficaciam.

Sed contra est, quia si
eius suppositum ante naturaliter connexa cum actu, stat libertas actus. Ideo Thomistae
loquuntur in materia libertatis de re nulla est distinctio inter Thomistas et Calvinum
ex una parte, siquidem Calvinus Iansenius, et alii haeretici ex altera
asserunt in haeretici voluntate actum se non indifferentem aut suam ad eandem
et eius ad naturam, singulis sive per contingentiam cum natura actus substan-
tiali, stat etiam et in sensu composito eius natura Coniungatur cum actu
signum summum indifferentiae in voluntate actum se.

Deinde asserunt

quam

g̃ rāȝ eē supp. anteȝ ad actuȝ, et natiō cōmixtaȝ cū actu, in actus
simplex potentia, et excluiȝ supe n̄ pōt voluȝ ponere nativeȝ
actuȝ hr̃ illaȝ pont ponere actū; et in simpl. sensu ut nega
illuȝ pont. desinere pro, quȝ doctra ē thomistica et reijcos
catholica: deinde g̃ nulla ē controversia int. catholicos et hæreticos,
semel dato supp. anteȝ natio cōmixtaȝ cū actu, tñ cū libertate
actuȝ, siluȝ g̃ erit int. utrosq. controversia de voce, an hr̃ ne-
cessitas orta ex suppe ant̃i sit dicenda libertas indifferentiæ, nec
ne? quod quaȝ absurduȝ sit [illegible] potest.

2ª pars libertas, q̃m adstruunt
scriptura, patres et ratio in voluntate creata n̄ ē solum libertas a coactione
hoc ē, quod voluȝ n̄ vi aberrō illata agat in actuȝ salutares
verum etiā ē libertas a necessitate, hoc ē, quod voluȝ sit immunis
a libera a necessitate, ut ciipe loq. ē g̃ sit sub. 1ª vidimus 2ª jansenius
sed quȝ utraq. doctrina voluȝ n̄ ē libera a necessitate: g̃ ea ē 2ª scriptura
contra et alt.
Probat̃ mīor, q̄a ad necessitas ē anȝ, s. lēvis: sed utraq.
doctrina in ea voluȝ necessitatē lēvis ad actuȝ salutares, q̄a actuȝ
salutaris necessario sequit. sua operatiō. deinde hæc necessitas anteȝ
ad actuȝ salutarē: hæc vi physicæ præmot. anteȝ ad actuȝ salutarē et natio
cōmixtaȝ cū eo, quȝ ē necessitas anteȝ: sicut n̄ actuȝ, q̄a natio. deus operat̃
ē necessitas lēvis [illegible], ita et physica præmo, q̄a natio. mixta cū operat̃
et illaȝ anȝ, ē necessitas anȝ [illegible]: g̃ utraq. doctrina voluȝ n̄ ē libera
a necessitate: necessitas n. orta ex supe ant̃i, sr̃ n̄ tollat libertatē a coactione
quaȝ admittit jansenius, tollit tñ libertatē a necessitate, quaȝ adstruunt

Dicta est libertas in voluntate creata

Dico 3o: quod in nostra libertate pessime arguitur a necessitate suppositionis consequentis, ad necessitatem suppositionis antecedentis; ita ut sicut illa non tollit libertatem, ita nec haec eandem tollat: ex suppositione n. quod quis currat quia vult, libere currit, et movetur; sed ratio ex suppositione currat, et moveat: quia haec suppositio est de ipsa libertate; ex suppositione autem, quod currat quia ab extrinseco cogitur currere, vel ab aliqua intra vehementi apprehensione, aut passione rapitur in voluntatem currendi, ita ratio currendi ut libere non currat, nec libere moveat: ergo ex eo quod necessitas consequens eiusdem actus voluntatis non tollat libertatem non sequitur eandem non tollere necessitatem antecedentem eundem actum voluntatis, et ortam ex suppositione antecedentis.

Dico 4o: quod suppositionem antecedentem praemotionem oriri a prima radice, et principio libertatis insita sit divinae voluntatis efficacia si ea sit suppositio [illegible], et ratio mixta cum actu sit suppositio ut sit causa libertatis, illam et format, et non destruat: quaecumque n. qualitates possint oriri libertatem, quarum multae esse possunt, et de facto dantur non habent thomistae siquidem de facto apud voluntatem contingunt innatae rationes, et sub libertas, quaecumque inquam, illae qualitates oriuntur a prima radice et principio libertatis, insita sit divinae voluntatis efficacia: alia n. creata cum non ratio, sed contingenter sint, inde oriuntur: ergo necessitas orta ex suppositione antecedentis ratione mixta cum actu, unde cumque ea suppositio proveniat, non est causa libertatis, sed eius eversio.

Sectio 3a

Probant thomistae suppositionem antecedentem ratione mixtam cum actu non tollere libertatem.

1o quia id, quod ordine naturae praecedit actum liberum est suppositio antecedens actum liberum, sed etiam habet rationem mixtam cum actu libero: ergo suppositio antecedens ratione mixta cum actu non tollit libertatem. probatur minor quia inter ea quae ordine naturae praecedunt actum

[illegible] quare est aliquod, quod solum ordine [illegible] per [illegible]: cum [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] ut [illegible] ordine [illegible], [illegible] non [illegible], [illegible] [illegible] aliquod quod solum ordine [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] ordine [illegible] actus: [illegible] aliquam solum ordine [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ratio cum actu [illegible] solum ordine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus: quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible], agens in actu [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordine [illegible] [illegible], quod intelligi [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] claudat aliquid [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] agens in actu 2°, ratio [illegible] cum operari: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tantum [illegible] [illegible] tollat [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae ad [illegible] agentis [illegible] [illegible] effectum [illegible] [illegible] absoluta et [illegible] [illegible] effectum ex parte [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] absoluta rationis effectus ex parte [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ratio effectus sit impossibilis: mundus [illegible] et [illegible] effectus [illegible] [illegible] Deo [illegible] ex parte Dei est [illegible] absoluta non [illegible], et ex parte rationis mundi [illegible] absolute non repugnat: [illegible] ex [illegible] [illegible] mundi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mundi ratio sit impossibilis, et Deus non potest mundum [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] ratio [illegible] cum actu non tollit [illegible] actus [illegible] non tollit [illegible] agentis in ordine ad effectum. [illegible] 9° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] est [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] ratio actus: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] ratio [illegible] [illegible] [illegible] tollit [illegible] actus.

[illegible] 9ª De [illegible] [illegible] [illegible] solum [illegible] [illegible] [illegible]

ad utrumque aeque expeditus, ut ad amorem et odium, et utrumque potens absoluta, [illegible] ex [illegible] defectu solum est de facto in neutrum, quando

positis omnibus praerequisitis ad agendum potest agere vel non agere, omittere

de actum vel ponendo oppositum. Id adhuc [illegible] sit absoluta

[illegible] est [illegible] quod in sensu composito omnium praerequisitorum potest

omittere actum, vel ponere oppositum: posito in extra totum, quae extra

totum, [illegible] talis status, non est potentia praerequisitis componentibus

quod adhuc potest absolute componere, et ad quod componendum est absolute

[illegible] non est de [illegible] quod in sensu composito omnium

praerequisitorum, talis superius actus: potest ponere eius [illegible]

nationem vel actum oppositum, id [illegible], si sit potentia absoluta et [illegible]

[illegible].

[illegible] in sensu composito praedestinationis

[illegible] quod [illegible] isti absolute potest illum absolute [illegible]

ut [illegible] praedestinatum absolute posse damnari et [illegible] non dam-

nat [illegible] praevenientis, et ex suppositione [illegible] non posse

[illegible] quod [illegible] illi absolute est potentia [illegible] praevenientis [illegible]

potentia ad [illegible] absolute potest absolute non [illegible], et [illegible]

[illegible] non [illegible] ex suppositione [illegible] non potest [illegible] quod

[illegible] illi absolute est [illegible] absolute potentia ad [illegible]

absolute potest [illegible]; et [illegible] non [illegible] non est [illegible], [illegible]

eius potentia absolutum ad utrumque, eius [illegible] ex suppositione ad utrumque

[illegible] in instanti, in quo [illegible] ut loquitur ex suppositione

[illegible], [illegible] est eiusdem natio, [illegible] adhuc potentia [illegible]

si [illegible] non loqueretur, numquam [illegible] loqueretur: [illegible]

[illegible] ad [illegible] aliquo [illegible] et [illegible] ex suppositione [illegible]

impotens [illegible] absolute [illegible]

Sectio 4.

Resp. ad argumenta contraria

Ad primum respondeo maj., et nando min. cuius probatio nego. nec obstat, quod dicatur esse indifferens, ut procedat prioritate naturae s. non procedat: hoc indifferentia dicitur, quia quod sit, dicitur prior natura, non quod aliquid antecedat operationem ipsius, sed quod ipsas operationes posteriores: non q. quod est praerogativa dicitur in esse prioris per hoc aliquam prioris alio ut patet in die hodierno, qui prior est die crastino, nec non constituitur in esse prioris per hoc aliquam prioris die crastino, sed quia eundem diem crastinum posteriorem sicut quod potentia dicitur indifferens ad agendum, s. non agendum, dicitur ad agendum propter ipsas actiones, et ad non agendum propter negationem actionis: sic eadem potentia indifferens ad hoc ut sit prior natura, s. non sit prior natura quam actionem, dicitur ad esse priorem natura suae actionis, quia actio prior actu, ad esse autem prior suae actionis, dicitur per ipsas actiones sibi posteriores: quia ut dicebam, prius ut prius, quod dicitur per id, quod sibi posterius est.

Ad primam distinguo maj., prius dicitur agens in actu, vel specificative sumptus, reduplicative nego. sicut non tale prius non reduplicative, sed specificative solum praecedit prioritate naturae operationes, sic ipsum non reduplicative, sed specificative solum importat s. constituitur per aliquid praecedens prioritate naturae operationes. ipsum autem reduplicative non praecedere prioritate naturae operationes, manifestum est: reduplicative n. solum dicit operationes, quia nulla prioritate naturae praecedit operationes, praecedit autem specificative, quoniam enim prius dicitur naturae operationes sibi posterioribus, fit prior ipsa operatione sic in igne calidum reduplicative ut calidum non est prius calore, quia ut sic solum importat calorem, qui prior non est calore. ipse autem specificative prior est calore, quia producit calorem et quia per potentiam, constituitur in esse prioris, et denotat

tatis,

quod si solutio videat obnoxia formalitatis aliquibus fabilis desumptis a multiplici acceptione terminj, in sensu reduplicativo et specificativo, nat absolute maior consecutionis: sed n. tale prius quo videat videre eam operam n e ra, quod claudat aliquid sibi proxibus id quod dicat proprias entitas, et actiones sibi potestiones aquae talis entitas denotet prior.

Ad 2um, dico maior, ad liceitatem agentis etc. si ex aliqua suppositione ante natio effectus sit impossibilis, si ea suppositio actus sit actus liber ipsius agentis dato si n sit actus liber ipsius agentis, tho. mundus e, et quolibet effectus Deo ad extra liber e Deo, q suppositio actus nae cuius e impossibilis eius natio e actus liber Dei; quod si talis suppositio n est actus liber Dei, sed eius est actus naturalis, nec mundus, nec ullus effectus ad extra est liber Deo, quod propter quod ex his e evidens manifesto exemplo consequitur, ex vero homo sciens et sui potens occidat alium hoem, occisio haec libera e; alius autem ebrius, et sui impotens occidat hoem, haec occisio libera n e, id natia: utrumque occidit, nulla facta suppositione absolute potest occidere, et n occidere, et utriusque natio occisionis absolute possibilis e. in suppositione utriusque natia e occisio, ex suppositione quod velit occidere, et tamen ea occisio libera e, n vero 2a. at quod aliud discrimen n e, nisi quia occisionem esse naturalem ex suppositione actus liberi accidentis, alius vero ex suppositione actus naturalis accidentis: e nisi suppositione ante effectum sit actus liber agentis, et inde oriri dubitat tollit libertatem effectus.

Ad 3um. dico maior gra. 2am. e verus ex praesuppositis etc. specificative, concedo, 2am reduplicative, nego. gra 2am reduplicative e suppositione actus liber praecedens conditionata cognitione media, qui actus n e proprius sui ipsius, nec eius ex praesequitis ad se ipsum

videlicet nullo modo prosequitur ad actum: scientia itaque media, quae singulariter ostendit quae gratia non est ex divino prosequitur ad actum: sequitur non actum conditionate futurum. Et idem est de voluntate conferendi gratiam ex intentione actus, quam sequitur scientiam mediam.

Solum ergo gratia congrua specificative, sic enim intrinsece gratia est omnino ex simpliciter prosequitur ad actum quia ea solum est principium actus, non vero reliqua omnia, quae intelligit extrinsece est reduplicative, extrinsece adhuc ex supra illius, et in eius [illegible] compositio potest esse ratio actus, nec contra fallit scientia media, aut potest falli, quia hic non cognoscit, sub ea gratia specificative, et [illegible] illius est impossibilis ratio actus, sed cognoscit sub ea gratia ponendum esse actum, et ea supra facta, impossibile esse rationem actus, licet non hic supra sit fundata in existentia ignis actus sequitur esse supra demum: ideo quod impossibilitatem rationis actus fundatam in ea supra non tollere libertatem actus.

Ad 4um argumentum [illegible] de [illegible] proximum solum est potentia absoluta dicta, cum modo ea sit proxima, et completa [illegible], remota, et incompleta tantum nego, quod constat ex eius [illegible]: inde non dicitur, quod potentia omnibus requisitis [illegible] prosequitur ad actum potest agere, et non agere. [illegible] quia non [illegible] potest agere, [illegible] prosequitur omnia requisita ad actum constat esse potentiam proximam et completam non remotam, et incompletam tantum, ut [illegible] est, [illegible] in Physica [illegible].

Deinde nego minorem quia potentia quae ex supra [illegible] prosequitur ad actum non potest ponere rationem actus [illegible] actum oppositum, non est potentia proxima ad talem rationem [illegible] actum oppositum, sed remota et incompleta, quae est insufficiens ad [illegible] ut patet in voluntate, quae ex supra rationem [illegible] in [illegible], adhuc [illegible] absolute potentiam ad actum liberum, [illegible] alibi est actu potentia; nec non ea potentia et potentia sufficiunt ad liberum [illegible] voluntatis

ex supe, et in sensu compositto talis nationis, q^a in tali supe et sensu compositto ea pro e remota, et incompleta, n^o proxima et completa. nam exemplum gratia extra totum attingit, q^a eius pro in tali supe et sensu composito e incompleta et remota ad opposita totius, qualis n^o sufficiens ad libertatem dictat ex dictis.

Ad 3am confirmationem omissis aliis, et distinguo locum, n^o e de libertate alta, eiusdem necessitas ex supe ad omnium, sic a necessitas sit locum ducendo, si sit cum ante, nego. necessitas autem quam habet praedestinatus ad salutem et impossibilitas ad damnationem, et idem e de necessitate, quam habet ad perseverandum, et de impossibilitate ad non perseverandum, desumendo cum perseverantia, cuius necessitas, et impossibilitas e locum, et n^o cum ante. non praedestinat Deus illum ad gloriam ut coronam et mercedem, nisi ut ominimus ex supe scientia media, qua cognoscit illum, quem vult praedestinare ad gloriam ut coronam, infallibiliter positurum merita si sciret habere s. illa auxilia eidem dederit. nec ipsum illi vult efficaciter donum perseverantiae, sicut libere perseveret in gratia, nisi ex supe scientia media qua cognoscit, eum, cui voluerit conferre perseverantiam finalem et liberam in gratia infallibiliter cum ea perseveraturum si haec s. illa auxilia eidem dederit. quae scientia liberum praesupponit usum liberum voluntatis, eundemque praesupponit praedestinatio et donum perseverantiae, ideoque neutra tollit libertatem, q^a solum supponit cum ante, n^o locum ducendo, imo ex locum operatur, eiusdem libertatem tollit.

Q^a libertatem conservari in gratia, eiusdem quia ad probandum variant DD. alii eum sequare docent, conservationem in gratia liberam n^o parte, q^a dicit ex supe conservationis. n^o propter parte, conservatio e supe locum q^a conservatio in gratia nil aliud e, quam voleus conferendi alicui ea auxilia sub quibus per scientiam mediam Deus cognovit eum nunquam peccaturum. quam solum conservationem concedit Apostolis, alii quoque in gratia conservationi, proprie immaculatam virginem cum aliorum conservationem in gratia concedit per necessitatem antecedentem

ad non [illegible] et [illegible] quam [illegible].

Quod [illegible] [illegible] [illegible] plura differt, plana est [illegible] cum [illegible] differt de [illegible] ad

[illegible] [illegible] dato [illegible] magis [illegible] alius eo quod [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habuerunt [illegible] [illegible]

sub [illegible] [illegible] est, [illegible] [illegible] [illegible], aliquem aliquid [illegible]

[illegible] [illegible] habuerunt [illegible] in gratia [illegible] [illegible] est [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible].

[illegible] est [illegible] in gratia in gradibus aliquam [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] in gratia, [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] in ratione

[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible], quam ratio est [illegible] [illegible] ad

[illegible] [illegible], illud [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] sive qualitatis, sive

rationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] ad [illegible].

Quod [illegible] si vera sit [illegible]

[illegible] [illegible] differt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

cum [illegible] [illegible] in [illegible], quam differt [illegible] [illegible] [illegible] de

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] merita et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], in gratia [illegible] [illegible] est, [illegible]

in gratia et [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ideo [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]: [illegible] in [illegible] [illegible] non [illegible], sed [illegible] non [illegible], quoniam est

[illegible] ad non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

[illegible] est ad non [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

ex dictis supra, posita ipsius ingratitudine maxima erat ad salvandum
[illegible] quae poterat congrue antea illi non salvare: ideo
quod non ponatur, non erat [illegible] ad eius salvandum, s. non salvandum
erat tamen [illegible] ad eundem salvandum, quia sub specie qua erat in
[illegible] ad salvandum, [illegible] amoris [illegible], s. [illegible] amoris, propterea
pro alio misericordiae, vel alterius virtutis. Omnis autem [illegible]
[illegible], quod inter se, et tamen, et [illegible]
cum [illegible] praesentatione, et ipsius [illegible] omnia [illegible]
[illegible] salvandum, non [illegible] plerumque exsuperant [illegible]
ipsius, sibi [illegible] cadendo [illegible], et disparando [illegible], [illegible]
[illegible] ad actum [illegible] impossibile actum [illegible] exsuperat [illegible]
si [illegible]; [illegible] impossibilem [illegible] [illegible]
loquitur ea exsuperat [illegible] [illegible] volun-
tatis voluntas [illegible] legi.

Sectio 3a

Gratia efficax non consistit in physica praemotione

[illegible] et statuitur cum aliis in memoria D. Thomae [illegible] Prob. 1o: quia gratia
efficax ita est actum salutarem, et infallibiliter connectitur cum illo, ut re-
linquat in voluntate humana indifferentiam ad talem actum: sed physica praemo-
tio non relinquit in voluntate humana indifferentiam ad actum ad quem
praemovet. Ergo gratia efficax non consistit in physica praemotione, sed in aliqua
gratia efficaci, quod non relinquit in voluntate humana indifferentiam
ad actum salutarem.

Mar. 2 de [illegible], Vasq. 1a 2ae [illegible] ex
Trid. sess. 6 can. 4: si quis dixerit liberum hominis arbitrium a Deo
motum et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, neque
posse dissentire si velit, anathema sit. Item ex Gregorio 13 et
Pio 5o [illegible] in Baio damnantibus illa violenter impugna-

liberam

libertati hoc mali = Ho pat, etiam damnabilis in eo quod nat facit. 3°. ex innocentio 10, et Alexandro 7° hanc propositionem proscriptam esse
ab: dominantibus ad merendum, et demerendum in statu naturæ lapsæ
non requiritur in hoc libertas a necessitate sed sufficit a coactione, significat
de libertate, quæ in qua esset ita esse actum salutarem, et infallibiliter connexum cum illo, ut relinquat in voluntate libertatem indifferentiæ
ad talem actum: si n. talem indifferentiam non relinqueret, voluntas physice prædeterminata: nam ad meritum requiritur a necessitate, nec necessitas
repugnaret libertati prout hoc indicat quam natura facit: quam contra
doctrinas Ecclesiæ Sanctorum et Theologorum et Summorum Pontificum.

Probatur
maior si enim lingua verbi Vere Theologi questionis illud non relinquit
in voluntate libertatem indifferentiæ ad actum, quod necessitat ad actum.
libertas n. indifferentiæ est libertas a necessitate, et non solum a coactione: sed
physica prædeterminatio necessitat voluntatem ad actum, ut n. prædeterminat actum, ad quem
prædeterminat non potest aliter se habere, sicut n. potest nec; quod est actum esse
necessarium, et per consequens necessitatem ad illum: est n. natura, quod non potest aliter se habere.
Ergo prædeterminatio physica non relinquit in voluntate libertatem indifferentiæ ad actum,
ad quem prædeterminat.

Probatur 2a ut illius propositionis necessitatem ad actum, ut cum
per se est impossibilis natura actum: nihil n. magis necessitat potentiam ad unum, quam
id ut cum eidem potentia est impossibilis natura unius, sed ut prædeterminatio est impossibilis
voluntatis natura actum ad quem prædeterminat: non n. est pura contingentia; alioquin
non esset infallibiliter connexio physica prædeterminationis cum actu ad quem prædeterminat:
nihil n. infallibiliter connexum cum sibi contingentibus: ergo ut prædeterminatio voluntatem necessitat
ad actum.

Probatur deinde quod illud non est indifferentiam ad duo, quod est determinatum
ad unum tantum n. est opposito indifferentiæ cum determinato, ut sicut theologi, quia illum
repugnaret nobis esse indifferentiam et determinatum, etiam repugnet, a determi-
natione ut tali extrinsecam determinatam: id ergo ponunt prædeterminationem, sicut prædeterminam

ne a pose indifferenti ut tali oriatur actus detractus. et qui volens ut primus non solum est detracta ad actum, sed etiam predetracta ad illum ut faciat ipsi thesis: quod volens sub primus non est indifferens ad actum, et natus actus. quod si indifferens non sit, nec libera erit libertate indiff[erentie] quae est libertas a necessitate, sed solum erit libera absolute.

Tertia thesis

Ad argumentum et istam solutionem illa que dicit sensus compositi et divisi, dicuntur, actum, aliquo primo premuniat non posse alio sehaere, sicut non potest esse, cuius natus est impossibile voluntati, et tamen non est indifferens in sensu composito primus; potest tamen actum alio sehaere, cuius natus non est impossibile, sed contingens voluntati, et tamen est indifferens in sensu diviso primus, quod tamen fit ut actus non sit natus, sed tamen voluntas sit libera non solum absolute sed etiam sit libera necessitate, ideoque libera libertate indifferentie.

sed contra est quod

actus naturalis, et liber sunt contingens talis est, excepto quod in sensu composito a libertate, compositi, sunt [illegible]: primus non posse alio sehaere sicut non est, sed in sensu diviso potest non esse, ut calor in mea manu naturalis et non contingens est, in sensu composito a[pplicationis] ignis ad meam manum, quod in eo sensu composito non potest non esse, quam vero in sensu diviso applicationis potest non esse: sed actus voluntatis in sensu composito primus non potest non esse, sed potest in sensu diviso: ergo talis actus non est contingens et liber, sed naturalis.

Quarta quaestio. quid potest esse in voluntate necessitas, qua necessitatur ad aliquem actum, quod non libere sed naturaliter elliciat, hoc est taliter ut non possit illum non ellicere. de facto non in voluntate plures actus talis sit qui [illegible] non sit, quod non libere sed naturaliter elliciunt, hoc est taliter, ut non possint non ellici, ut patet in motibus primo primis qui [illegible] non sit sed in sensu diviso talis necessitatis, eos actus [illegible] voluntas non ellicere: in sensu vero diviso natus voluntas expers est necessitatis, et dicuntur libera a necessitate et potest non ellicere actum: quod in sensu diviso primus motus voluntas non elliciat actum sed non potest etiam in sensu

composito

compatibile cum sano est ad libertatem actus; siquidem quantumvis voluntas neces-
sitetur, in sensu diviso necessitatis potest praeeligere actum, quoniam hoc sit
satis ut in sensu composito necessitatis libera sit et libere eligat
actum.

Venit ad haec theoria intelligentiae sensus compositi et divisi, su-
perius in [illegible] a omnino alienam ab eorum mente, impositamque
ipsis a Molina, Suar. et aliis recentioribus, ut exosam facerent praemotionem
physicam: non ipsi docuerunt, voluntatem sub physica praemotione non habere potentiam
ad negationem actus, sive ad actum oppositum illi ad quem praemo praemovet;
et sine physica praemotione habere potentiam ad talem negationem, sive actum oppositum:
hoc enim falsum est et ridiculum contra Calvinum, et Lutherum.

Haec quidem
in sensu composito praemotionis potentiam proximam ad actum, ad quem praemo prae-
movet, et ad eius negationem, sive ad actum oppositum; habent enim negationem
sive actum oppositum ei, ad quem praemo praemovet, non potest voluntas compo-
nere cum praemotione, quia praemo efficaciter connectitur cum suo actu
quocum componi non potest eiusdem negatio, seu actus oppositus: voluntas enim est
libera; habet siquidem potentiam, idest, habet sub potentia et indifferentiam ad con-
traria; non tamen habet potentiam sub[illegible]; hoc est, sub ponendi et componendi
cum praemotione, negationem seu actum oppositum actui, ad quem praemo praemovet.
Quod sic
potest explicari, et [illegible], quia ignis liber est ad pendendum et non pendendum [illegible]
[illegible], nisi quia [illegible] non potest [illegible] in sensu composito gratiae, hoc est, non potest [illegible]
gratiam cum [illegible] adhuc tamen in sensu composito retinet potentiam ad pendendum, [illegible],
quia in sensu diviso gratiae potest [illegible], licet non possit adhuc in sensu composito
gratiae: eo quod [illegible] non habeat potentiam simultatis ad gratiam et [illegible], habet tamen simultatem
potentiae ad utrumque.

Sed contra est: et in his exemplis ignis non est ad rem, quia
gratiam abiicere et [illegible] dividere, in cuius sensu composito, ignis non potest [illegible]
est in potestate ignis, alioquin ignis non posset [illegible], sicut humanitas Christi
Domini non potest [illegible], quia in eius potestate non est abiicere unionem hy-
postaticam nec illam [illegible] dividere, in cuius sensu composito non potest
[illegible]: at qui physicam praemotionem abiicere, et [illegible] dividere, non est in potestate

voluntatis, et veniens sensu composito non potest ponere nullum eius actum ad quem praemovetur, ut Thomistae fatentur: est enim secundum ipsos physica praemotio instrumentum divinae voluntatis applicativum omnino cum voluntas sub ea non potest resistere praemotioni, nec eius instrumentum et virtutem, qua est praemota, abstinere et a se dividere: per exemplum quod est adaequate desumendum ex albo, quod est in potestate voluntatis, et eidem subiicitur, ad id quod non est omnino potestate, neque eidem subiicitur quod in natura habitualiter impossibilitantis est.

Confirmatur 2o: quia voluntas in sensu composito praemotionis ad amorem v.g. habet potentiam proximam ad odium, ut ipsi docent, alioquin inciderunt in errorem Calvini, et Lutheri, in eamque falsam intelligentiam sensus compositi et divisi, quam coniunxerunt amore Thomistae ipsis imponi: sed eo ipso potest in sensu composito praemotionis ad amorem ponere odium: ergo si in sensu composito non potest, neque in eodem sensu composito habet potentiam proximam ad odium: valet enim consequentia ab opposito consequentis ad oppositum antecedentis: ideoque si potentia proxima infert posse, a negatione posse valet consequentia ad negationem potentiae proximae. Probatur maior: ea ratione, qua subiectum habet potentiam proximam ad ponendum actum, potest, sicut est potens ponere actum, et non potens ad aliquid est habens potentiam proximam ad id: sed voluntas in sensu composito praemotionis ad amorem habet potentiam proximam ad odium: ergo in sensu composito praemotionis ad amorem eo ipso potest non ponere amorem, sicut potest ponere odium.

Confirmatur 3o, declaraturque vis instantiae superioris: voluntas praemota ad actum amoris non potest in sensu composito praemotionis ponere negationem amoris, sicut actum odii, ut est doctrina Thomistarum, sed eo ipso voluntas non habet in sensu composito praemotionis ad amorem potentiam proximam ad odium: ergo voluntas in sensu composito praemotionis ad amorem non habet potentiam proximam ad odium. Probatur minor: potentia proxima ad actum est talis, ut nihil requiratur illi ut possit statim ponere actum, seu desit potentia proxima: sed in sensu composito physicae praemotionis ad amorem voluntas non potest ponere odium: ergo in sensu composito praemotionis ad amorem habet potentiam proximam ad odium sicut ad negationem amoris.

Confirmatur 4o: quia potentia proxima ad actum est potentia omnino expedita ad illum, ideoque nullo impedimento affecta ad eundem, v.g. potentia combustiva ignis non applicati ligno non est potentia proxima ad combustionem ligni, quia defectu applicationis non est expedita; sed in sensu composito talis defectus impedita ad combustionem: atqui voluntas praemota ad amorem non est expedita ad odium, sed in illius sensu composito impedita; nihil enim magis impeditum ad odium

quam

quia subtus Deum sunt aequaliter impassibiles cum odio, quodlibet [illegible] est proxima ad amorem, quod nullum in tempore spatio proximior ad amorem, et hoc proxima ad odium naturae amoris

sectio 6a

Solutiones aliae eiusdem argumenti

superius solutio, quae desumitur ex [illegible] amor superadditur [illegible] a [illegible] ex [illegible] a [illegible] amare, necessitatem [illegible] ex tempore [illegible] proximam, quod tollitur libertatem voluntatis, quod proxima non se habet expediti actus [illegible] sive potentiae, quia solum necessitas tollit libertatem [illegible] non [illegible] ea quae [illegible] expediti actus [illegible] sive potentiae, quod [illegible] quod volens amare, non potest non amare, et natura ponit naturae odium, nihil [illegible] libere amat, et libere non odit, quod super amorem non est super se [illegible] expedite proxime, et actus [illegible] ad amorem et naturae odii

quod si rogas quare proxima non se habet expedite potentiae, sive actus [illegible], cum sit virtus vera influens in actum [illegible] voluntatis? [illegible] dixi potentiae, sive actus [illegible] est indifferens ad actum et naturae actus: hoc non denotat potentia et actus [illegible] [illegible] proximo non sit indifferens ad actum, et naturae actus, sed natura [illegible] cum [illegible], [illegible] est, proximam non se habere expedite potentiae, sive actus [illegible] [illegible] proximam se habere expedite actus [illegible] non [illegible] actus voluntatis, sed [illegible] [illegible]: non [illegible] se habet expedite actus [illegible], neque [illegible], sed est medium quoddam [illegible] voluntatis de potentia ad actum, sive de actu [illegible] ad actum [illegible]

[illegible]

[illegible] non est dixi actus [illegible], sive potentiae indifferens ad actum sive naturae actus [illegible] in [illegible] non [illegible] potentia [illegible], et [illegible] [illegible] theologi [illegible], cum sancto Thoma 1a p. q. 41 articulo [illegible] ubi [illegible], [illegible] dicentibus, quod [illegible] naturalis [illegible] [illegible], [illegible] est, [illegible] proprie [illegible] [illegible] actum cum [illegible]

nil aliud significat, quam primam alicuius actus — quia ipsa generatio significat id quo generans generat: et actus generans generat aliquid, unde indi generanti competit ponere prius generandi et in spirante prius spirandi; nec tamen ipsa generativa, et spirativa in divinis sunt indifferentes ad generandum, et non generandum, spirandum et non spirandum; natio non generant, et spirant: ergo pari passu primo non est indifferens ad actum, et negationem actus, ut solum se habet ex parte prior, sive actus sit, verum et cum ipsa prior eius non vere influat in actum, nam connexio cum actu, vel obiecto, nec sit prior sive causa sui, nec illius.

Dices 2o: quod voluntas in sensu composito primo ad amorem retinet prius et actus sui ad odium, ut docent theologi contra Lutherum, Calvinum, et Jansenium, in hoc deo se separant ab eis, maxime quod dolent, discrimen hoc a nostris DD non intelligi, vel intelligentiam dissimulari; sed voluntas in sensu composito primo ad amorem non retinet indifferentiam ad odium, nam non hoc competit ratione eius primo ad amorem ut est ipsorum doctrina.

Resp. quidem retinet indifferentiam ad id, quod est sibi impossibile: ergo licet primo non sit indifferens ad actum, et negationem actus, ad amorem et odium, cum non prior et actus sui se habent ex parte prior et actus sit, actus illius sit, ad quem praemovet.

Dices 3o quod dixerim dictae prius sive actus sit esse indifferentiam ad id quod est prior, nulla ratione probari, solumque est effugium excogitatum ad eludendam et obscurandam vim nostrorum argumentorum; immo est contra leges apprehensionis nostrarum; Deus enim Physice Deus ad extra natio operari; nec tamen potentia in Deo manet operans, nisi bene argueret contra illam, ex eo quod hac ratione tolleret actus operis, et prior, eo quod hac et habet prius indifferentiam ad volendum vel non volendum ad extra, id natio inveniret eum ibaisse

contribuere ad extra. deinde ex apprehensione tenuis [illegible]

seruitutis, physicas praemotiones summo physice, et non metaphysice trahentes

cum operatione liberae se ex parte actus sui, et potentiae, quae metaphysice est in-

differens ad oppositum, et negatiuo operandi, et hac ratione tollere libertatem

quae est supra omnem se habens ex parte potentiae. alioquin autem praemotiones metaphysice

connexas cum operatione non tollere illius libertatem, eo quod cum causent

in indifferentia ad natiuum operationis, non se habeat in [illegible] potentiae [illegible]

sui: quae ad actum potentiae, sicut autem sit indifferens est indifferentia actiua,

quod est actus sui, sicut prius. Solutio est non aliqui esse quod traditur

a Magistro Aluarez et aliis recentioribus Thomistis, sic praemotiones tolle-

re libertatem, quae dum causant voluntatem praemouent ad actum, tollunt

iudicium indifferens, quo iudicio indifferenti posito in intellectu, voluntas

tendit in obiectum, non ut necessario, sed ut libere. tota enim radix

libertatis consistit in iudicio indifferenti, quod sic arguitur, quia sicut

iudicium indifferens? nec enim iudicium proponens obiectum cum limitatione boni-

tatis illius, sed proponens obiectum, proponendo etiam bonitatem obiecti oppositi.

proponens obiectum simpliciter bonum, non in clare, sed obscure. Sed contra est 1°, quia licet

iudicium indifferens sit radix libertatis, non inde sequitur, voluntatem

sumere iudicium indifferens, statim esse liberam. grauitas enim est radix

motus deorsum, leuitas motus sursum, nec tamen ubicumque sint hae radices

statim sit motus illis certis pondentibus: saepe enim graue non solum diuinitus

sed etiam naturaliter impeditur, ne deorsum moueatur, ut lapis in manu, et

leue ne sursum, ut aer [illegible]: Ergo etc., quod licet praemotiones conferat

sub iudicio indifferenti, non statim sequitur actum a voluntate elicitum

esse liberum. Contra 2°, quia est [illegible] loquitur [illegible] de bonitate di-

uinitatis, et ideo [illegible] de qualibet obiecto creato, quod praemouet iudicium

indifferens, [illegible] volens non tendere ... [illegible] ... potest [illegible]
[illegible] indifferentia judicij non est sufficiens ad libertatem [illegible]
[illegible], [illegible] iudicio eo indifferenti non conferat auxilium ullum, neque
[illegible] neque sufficiens ad talem tendentiam, nil enim hoc confert [illegible]
potest [illegible] stante iudicio indifferenti [illegible], potest [illegible]
[illegible] ad actum [illegible] amandi Deum, at qui non collato auxilio sufficienti
[illegible] ad amorem [illegible], [illegible] non [illegible] non ten-
dere [illegible] : [illegible] potentiam proximam ad talem tenden-
tiam [illegible] cognoscat [illegible] de bonum [illegible] adhuc
[illegible] etc.

[illegible] 3° [illegible] libertatem, indifferentia obiectiva ex parte
[illegible], sic quod intellectus proponat obiectum indifferenter ad amari scilicet et amari, ad
odium, et [illegible] odij: et potentia proxima ex parte [illegible] ad utrumlibet.
[illegible] potest [illegible]: [illegible] iudicium indifferens [illegible] libertate: cum enim
[illegible] requiratur ad existentiam [illegible], [illegible] ut [illegible]
[illegible], ut patet in [illegible], qui [illegible] existat.

Proba-
tur quia stante iudicio indifferenti, potest Deus dare vol-
untati potentiam proximam ad amorem [illegible] qualitatem [illegible]
connexam cum amore, et exclusivam potentiae proximae ad [illegible]
[illegible] amoris scilicet ad odium: sicut enim [illegible] cognoscat [illegible] indifferenter
hoc est cognoscat et malum [illegible] ita malum, [illegible] bonitatem
[illegible] ad [illegible] et humilitatem, innumeras alias [illegible]
[illegible] potentiam proximam, [illegible] ad illud: [illegible]
[illegible] cognoscens indifferenter [illegible], [illegible] proxima ad
amandum [illegible]: [illegible] dicitur [illegible], [illegible] illam
[illegible] iudicium indifferens [illegible] proxima
ad utrumque [illegible] potest [illegible]

[illegible], voluntatem [illegible]

dictam volunt sub appetitum naturae sequitur determinatae: sed si sit sicut se
habet sub indifferentiam, actum voluntatis erit indifferentem et sicut si non
sunt circumstantiae in indifferentiam sub determinatam, actum voluntatis erit n
indifferentem et sicut sub determinatam, et necessarium consequentia quod si posito in intellectu
iudicio obiective indifferenti, voluntas operatur necessario, sequeretur quod
in illa operatione voluntas operaretur sine ulla cognitione; sed hoc est falsum; ergo etc.
non voluntas quam praecognitam: quod voluntas sub iudicio indifferenti non operatur
necessitate.

Probatur maior quia in illa operatione voluntas non operaretur secundum cog=
nitam per iudicium indifferens obiective: quia sicut in iudicio re=
perit indifferentia obiectiva ita operatione reperitur indifferentia specificationis
quia sicut iudicium est radicale liberum, operatio est formaliter libera
atqui non est alia cognitio per quam voluntas distinguat in illa operatione ut suppo=
nitur: ergo si posito in intellectu iudicio obiective indifferenti voluntas operatur, se=
queretur quod in illa operatione voluntas operaretur sine ulla cognitione.

Respon-
dendo maiorem, et minorem, et consequentiam cognitam, si ex sicut iudicium sit indifferens
esto et adsint reliqua requisita ad libertatem quando; sicut adsunt, neque=
cum stante iudicio indifferenti obiective potest ex parte voluntatis deficere
indifferentia scilicet defectu potentiae ad utrumque, scilicet ratione praedeterminationis ad unum, inde
est, quod sub iudicio indifferenti, potest voluntas necessitari ad unum, sicut
in electione mediorum sequitur intentionem efficacem finis, posita intentione
efficaci, neque non datur electio mediorum, sicut deficit hic et nunc
cognitio mediorum: ergo si quis intendat efficaciter sublevare pauperem
et hic et nunc ei sint pecuniae deficientes quae possunt sibi dare.

Adverten=
dum, quod licet voluntas sub iudicio indifferenti possit necessitari ut dictum
ex dictis voluntatem tamen sub iudicio non indifferenti non posse liberam operari
quia unum ex requisitis ad indifferentiam voluntatis, sicut tanquam conditionem
sine qua non et partialis radix, unde oritur, est indifferens iudicium, unde

bonum nullum hom. rationem mali sic comparitum, ut possit voluntas odio prosequi quod. si tale bonum summmare et clare cognoscat non potest voluntas ipsum non amare ut patet in Deo clare visto, qui cognito non solum non potest odio haberi a voluntate, verum etiam nec potest ab ea non amari. Ad confirmationem non maior; adducitur exempla, nec etiam maior, neque obstat, iudicium est obiective indifferens, quia hoc solum refundit indifferentiam formalem in actum voluntatis, quo voluntas est potens ad utrumque, et non predeterminata ad unum cumque sub iudicio indifferenti potest hoc desiderare voluntas, sub eodem potest necessitari. Neque in neque obstat vel iudicium est radicalis libertatis, quia solum est radicalis libertas in actu, quatenus sub eo potest ab illis actum liberi, si adsint reliqua requisita ad libertatem, non vero est radicalis libertatis in actu, nisi quod adsunt talia requisita, tum quia solum refundit libertatem formalem in actum voluntatis.

Sed instas, voluntas non alit amat obiectum, nisi ut id quod proponitur ab intellectu: sed non amat obiectum nisi ut cognitum: ideo si obiectum indifferenter proponitur ab intellectu amare necessario obiectum amaret, aliter ac illi proponitur, quandoquidem non ut proponitur amaret quia non indifferenter. Id necessario nego quod indifferenter proponitur est obiectum amare aliter, ac proponitur: quia voluntas non potest necessario amare obiectum indifferenter propositum, verumque nec potest necessitari sub iudicio obiective indifferenti.

Sed rursus instas, si non voluntas comparitur sibi duobus bonis, simul indifferenter inaequalibus in ordine ad finem, amaret minus bonum, cum tamen ab intellectu proponatur magis bonum, ut aliter amandum et ut magis amandum, nec ad non urget, cum solum demonstrat non posse voluntatem amare obiectum, nisi cognitum, non vero quod voluntas debeat sequi modum amandi ab intellectu praescriptum, a quo non est illo formaliter liberum, sed instas.

Lectio 7.a

Constituitur constitutio auxilii sufficientis in gratiae

q^a si efficatia auxilii non tolleret non praemo-
tolleret e medio auxilium sufficiens, sed hoc ē falsum, ergo oppositum
Desidero q^a si imponentium q efficatia auxilii non tollit non praemo-
tionē se quaestio praemo ē talis conditionis, ut sine ea sit im-
possibile ponere actum ad quem praemovet, sed ex ipso quicunq non habet
praemotionem non habet auxilium sufficiens ad actum: nam non habet auxilium sufficiens
ad actum ille, cui ē impossibile ponere actum; cum ad impossibile nulla
sit sufficientia, neq potentia; q tolleret e medio auxilium sufficiens si
quidem nullum ē sine praemotione, atq ea non ē auxilium praeve sufficiens
ad effectum.

[illegible] et [illegible] sicut manus, in qua propositum ē ambiguitas
q^a sine medio simpliciter necessario ad actum impossibile ē actum [illegible]-
tao sine equo, navigare sine navicella. sed praemo ē medium sim-
pliciter necessarium ad actum, ut docent thomistae: ē non cum ipsi dicunt
[illegible], quia deberet [illegible], qui [illegible] ut [illegible] indifferentiam re-
quirit determinationem ut ipsa se determinet ad actum [illegible]: quoniam ut [illegible]-
ne ē apud ipsos ab indifferenti ut tali, nequit effectum determinatum
oriri: q praemo ē talis conditionis, ut sine ea sit impossibile ponere actum
ad quem praemovet.

Dicunt thomistae, utrumq sine praemotione adhuc
auxilium sufficiens, q^a habet potentiam ad actum, dicere non auxilium sufficiens solum ē
[illegible] [illegible] non potentiam nisi obstare, actum ut impossibile actum, q^a hoc impo-
ssibile non oritur ex defectu potentiae sed ex defectu applicationis [illegible] sive ex defectu
[illegible] voluntatis de potentia ad actum. Sed q^a ē [illegible] q^a potentia non [illegible]
sine sufficiens ē potentia proxima ad actum, [illegible] sic docent thomistae, cum q^a
potentia quam dat ē potentia sufficiens ad liberatum. adhuc auxilium non [illegible] poten-
[illegible], ut patet in voluntate, quae [illegible] sine [illegible] habet potentiam proximam
ad actum, ē non ē sufficiens ad liberatum. atqui sine praemotione voluntas non habet
potentiam proximam ad actum, sive sine praemotione auxilium non dat potentiam

comproximam ad actum quod sine ea non est auxilium sufficiens ad actum.

Probatur minor quia non est proxima comproxima ad actum, quia si coniungatur cum actu infert contradictionem, ergo non proxima potius est proxima remota, quam proxima comproxima: sed si voluntas sine gratia coniungitur cum actu infert contradictionem sic coniungi voluntatem cum actu et sine gratia, et non coniungi sine gratia adeo est necessaria essentialiter ad actum ut sine illa voluntas non coniungatur cum actu: ergo sine gratia voluntas non habet proximam comproximam ad actum

2° [illegible], quia non dat virtutem sufficientem ad actum non dat proximam comproximam ad actum, sicut alia non quae requiruntur proxima comproxima, virtus est virtus sufficiens ad actum, sed auxilium sine gratia non dat virtutem sufficientem ad actum: voluntas non continuans proxima auxilia, nisi habeat gratiam, quae est virtus [illegible] ergo non habet virtutem sufficientem ad actum: non est enim virtus sufficiens ea, cui adhuc deest virtus simpliciter necessaria ad actum, qualis est voluntas sine gratia, quae est simpliciter necessaria ad actum: ergo auxilium sine gratia non dat proximam comproximam ad actum, et consequenter sine gratia non est auxilium sufficiens.

Haec autem adhuc theoria, est [illegible] eorum refugium, a quo difficile, et vix possunt dimoveri: [illegible], voluntatem sine gratia esse proximam comproximam ad actum quia id quod illi deest, scilicet gratia nec est proxima, nec se habet ex parte potentiae: quamvis sit gratia sit virtus simpliciter necessaria ad actum et in statu [illegible] cum actu quod est [illegible] ex parte [illegible] ea [illegible] distincta ab actu et natura actus, gratia non est proxima actum, sed medium [illegible] proxima ad actum, quod mediante sit, non efficit auxilium sufficiens adhuc [illegible] dicitur sufficiens, quia dat omnia sufficientia requisita ad actum, quae se tenent ex parte potentiae, sed dat sufficientiam, quae se tenent ex parte medij, sicut proxima et

et actum.

Ad 2am et 1o. qa ut vidimus supra 6o § ad 2am et 1o et § 2a 3o. non est de rat. pot. indiff. ad actum et nat. actus: et si pro- mo non habet praedictam indiff., adhuc erit pa, et se habet ex pte pot. Ad 2o qa ex omni philosophorum consensu, pa activa est principium activum, passiva vero subiectum patiens. ubi nec verbum de indiff. et agitur de recepta pot.

Ad 3o qa non repugnat qualitas operativa vel calorem- tiva calefactivum sui actu, sicut ignis nat. est calefactivum, et lux nat. illuminativa, nulla est repugnantia in eo, quod habeant effectus, et talis qualitas est pot. sui operantis: et non est secus pot. indiff. ad actum et non. actum: haec n. qualitas est effectus connexa cum suo actu, ideoque non indiff. ad illum, vel nat. illius; patet. Item: operatio talis qualitatis est actus sui qualitatis: per eam n. exercetur virtus talis qualitatis et simpliciter vi qualitatis operatur et exitum, quod est actus illius, sed et actus alicuius pot. est actus: actus n. ut actus dicitur et sit perfecti- vum, respicit pot. cuius est actus: et talis qualitas est pot. sui operantis.

Ad 4am qa ex doctrina solutionis sequitur quod si primo non haberet effectum connexum cum actu, sed solum nat. et adeo dispensabile, quale habet ignis cum calefactio sequitur, utique, in ea hypothesi deficiente ea primo deficeret auxilium sufficiens: ea n. deficiente, deficeret pa proxima qualis tamen est primo, ut pote indiff. ad actum et non actum; quam primo est adhuc simpliciter necessaria ad actum: haec n. maxima est dicenda primo, quod facit ut desit auxilium sufficiens; hoc n. non subsidit sine pot. proxima. Ut patet ex opposito casu, simpliciter deficeret auxilium suff. per defectum primae nat. connexae cum actu, et non deficeret per defectum primae effectus connexi cum actu: nam ad exitum n. defectus auxilium non potest ponere actum, ad quam simpliciter immediatum est defectu

qualitatem essentialiter connexam, i. solum natiue connexam cum actu, quae tota doctrina solutionum impossibilis et absurda est.

Quod magis urget et confirmatur confirmando praemotionem quam de facto dari cum praemotione ponis solum natiue connexam cum actu, quia non haberet naturalem connexionem cum actu, et si haberet ex parte praemotionis, et actum sit, ut ponere solum terminum, indifferentiam ad actum, et natiue actum, ideo quod tolleret libertatem, ut ponere supponitur, ergo tunc ex praemotione et actum sit, et aliunde natiue connexa cum actu. at qui ex his videtur implicatorium qualitatem solum natiue connexam cum actu, tollere illius indifferentiam, et libertatem, et eandem non tollere qualitatem essentialiter connexam cum eodem actu: est enim idem ac tollere indifferentiam et libertatem per maiorem necessitatem, non vero per minorem: quae tota solutio absurda est.

Forte dicent Thomistae nullam qualitatem tollere libertatem, quae quamvis connexa sit cum actu adiiciunt indifferentiam, deinde ad utrumque oppositum et eundem. sed hoc satis impugnatum manet, ideo confugiunt, ad nouandam praemotionem se tenere ex parte potentiae, et ambulant in circulo harum solutionum. sed refugium istud satis etiam a nobis impugnatum est.

Sectio 8a

In quo consistat auxilium efficax in praemotione.

Quod si auxilium efficax non addere ad actum salutarem, consisteret in praemotione etiam, consisteret in praemotione essentialiter connexa illius praedeterminante ex parte in potentia, tum quia est indifferens ad potentiam, i. omittitur potius, Deus nullam operam offert vagam et indifferentem, sed certam et determinatam, tum quia Deus est sibi liberum creare, de quo non est determinatum, non fit nisi per praemotionem; et si de praecipuis aliis rationibus Thomisticis, quae consistunt praemotionem se tenere ad bonum et ad malum. quam materialiter tradit, modo mox explicando, praemotio se tenet ad potentiam.

at

At quia efficacia decreti illius, quo Deus exhibet causam in potentia, non sistit in praemotione: ergo nec efficacia auxilii [illegible] ordinati ad actum salutarem. Probatur minor, quia Deus est causa peccati ideo, quia causa est causa peccati, quia se debet ad peccatum: unde Deus non solum debet, sed etiam praedebet causam ad peccatum erit causa peccati: sed repugnans est Deum esse causam peccati, eaque est haeresis Calvini damnata in Tridentino sessione 6a can. 6o ergo efficacia decreti illius, quo Deus exhibet causam in potentia, non sistit in praemotione.

Probatur quia determinantibus causis non esset uno modo causa alioqui dupliciter, potius est causa effectus, determinans dupliciter causam, quam determinans unico: determinans non est [illegible] praedeterminationis: videmus ad mensuram determinatae causae determinatio [illegible], et si Deus praemoveat causam ad peccatum, dupliciter causam determinat ad peccatum uno praevio praemotionis, et altero subtrahendo, quia est a causa et Deo media praemotione; cum non causa determinat ad peccatum unico solum, scilicet subtrahendo actu a praemotione; et causa ergo efficacia decreti, quo Deus determinat ad peccatum, non sistit in praemotione.

Item etiam Deus non est causa peccati quia non praemoveat ad peccatum, sed non praemovet ad illud quod est formale peccati, hoc est, deformitatem malitiam, sed solum quod materiale, hoc est, quod [illegible] et exhibens, cum malitia sit extra sphaeram activitatis originis divinae Deus non potest illam causare, nec ad illam praemovere: solum ergo malitia peccati est ab imperfectione causae, quae non sui imperfectione potest peccare, et deficere ab honestate.

Quod explicatur exemplo claudicantis, in quo duo sunt consideranda, scilicet motus ipse localis, [illegible] imperfectus motus: [illegible] a potentia progressiva, [illegible] ab imperfectione, inhabilitate, tibiae [illegible] tibiae, et nullo modo a [illegible] potentia. Sic in peccato modo illius, sit quod sit actus et quod sit [illegible] quatenus a Deo ad ipsum praemovente [illegible] illius malitia, tota est ab imperfectione causae, et nullo modo a Deo [illegible]

9

producitur ad peccandum.

Si dicatur 1°: quod facere peccare ut tale, scilicet ens et actus existens, scilicet habet se per productionem. Dicitur est absurdum, quia et ipsa solutio absurda est, probatur ratione proximum ad hoc pertinentem; si non facere peccare ut tale sit ens et actus existens, erit aliqua ut causa propria: a Deo non est ut a causa propria, quae est ens quod est ens et actus existens, absurdum autem est, facere peccare est a Deo ut a causa propria: probatur ratione proxima ad hanc pertinentem; quod si facere peccare, ut tale non est ens, neque actus existens, est non ens, et non ens non entis autem, et non existentis nulla est causa propria: ideo quia et si Deus non est, non ens, et non existens est, idcirco absque ulla causa propria: quia nec creatura erit causa propria peccati, neque facere illius: denique nec creatura posset peccando peccare: siquidem solus ponit propriam malitiam peccati, quod ponit Deus cum peccat: quia ex nullo datur proprium Dei ad male peccare, sive hoc neque facere sit actus existens, existens, sive non sit utrumque est absurdum: neque: quia non facere habet Deum causam propriam: neque quia si facere non habet creaturam causam propriam.

Dicatur 2°: quod sibi dato et posito proximo Dei ad male peccare, scilicet creatura manet libera ad facere peccare, scilicet non manet. Probatur, quia Deus non solum determinat ad male peccare, sed etiam ad facere eiusdem: siquidem ex proximo, quae est libertas Dei, creatura manet ad utrumque determinata, si creatura non manet libera ad facere peccare: quia autem non manet indifferens: quia ad non posset se determinare, neque facere peccare posset omnino a libertate: neque si non est indifferentis, ut talis requirit proximam determinationem oriri: neque indifferens ut tale, posset se determinare: quia proximo est omnino impossibile.

Dicatur 3°, quod ex dicto eius nascitur solutio, sequitur quod Deum praecipere, suadere, et abstrahere ad male peccare, ut ad mendacium, periurium et sui odium, quomodo sit causa propria peccati, neque facere peccare: sed hoc est absurdum: repugnat cum praeceptio, suasio, scilicet applicatio ad male peccare absque causalitate propria sine utroque facere, videlicet nullus possit proprie dicta acceptione, est male peccare quomodo peccat, et propria causa propria peccati, neque facere eiusdem: quia Deus non

posset

praeter praemovetur ad malum peccati, qui praemoveat ad materiale eiusdem peccati mali, quia Deus causa non causa per se effectus, nam illius praestatione quo affectus est extra sphaeram activitatis eius, sed quatenus Deus praecipiat, trahat, et alliciat ad malum peccati, materiale peccati est extra sphaeram activitatis Dei ut haec est data solutio: quoniam Deus licet omnia praestet non erit causa per se peccati, nam materiale huius.

Dices 4o: quod Deus creaturam praestat, tamen determinat ad materiale peccati, operatur, ut cum liberum: operatur non ut creatura deliberata est, et non Deus, sed cum liberum, sed determinatur non liberi, cum thomistas est operari non se determinando, sed cum determinatione, et praemotione proveniente a Deo libero, ideo sic: quod Deus non solum determinat, et praemovet creaturam ad malum, sed etiam ad materiale peccati. quod si dicas, bonum, ut operantem cum liberum ideoque, ut tale egere determinatione et praemotione Dei, non ut cum liberum, ut deficiens, sed Deus: ideoque non indigere ut tale praemotione scilicet determinatione ad materiale peccati, quod est alterum non ut ab efficiente, sed ut ad deficiente.

Non satisfacit 1o: quod creatura ut deficiens est ens creatum, non non est ens increatum, si non est: sed determinatio entis creati est, quod non sit Deus sed cum liberum est non determinatione entis creati operatio dependent ab ente increato et ei subordinatae ad illud quod est non est Deus liberum, sed cum subordinatum 1o: quod creatura ut deficiens indiget determinatione, et praemotione ad materiale peccati, quod ponit ut deficiens

Non satisfacit 2o, quod creatura ut deficiens est creatura, ut deficiens non peccat; subtrahas autem partes Deus non est, neque nihilum, tamen creatura est. sed creatura ut talis dependet in esse et in operari a determinatione, et praemotione Dei, ut docent thomistae: quod creatura ut deficiens dependet in esse et in operari a Deo, eiusque determinatione, et praemotione atqui ut deficiens operatur materiale peccati, est illius causa per se: quod ut deficiens determinatur, et praemovetur a Deo ad materiale peccati.

Non satisfacit 3o quod creatura cum quod in actu 1o est deficiens, non est ut necessario pace, dependet a Deo in esse, fieri, et conservari: cum quod alioqui in ratione deficientis esset a se

in lucata, et veri ipsa, ideoq. s. summum malum, s. summum bonum; quod utrumq. impleat, tum etiam q. in lumine formalitas essendi et formalitas dependendi sit idem realiter; ideoq. utraq. e. realiter dependens a Deo. at qui quod dependet ab alio in esse, fieri et operari, ab eodem eiusq. dictamine et promotione dependet in operari: tum q. nulla ratio est, ut esse dependeat a Deo primo, tum q. et thomistarum modus operandi sequitur modum essendi: ergo etiam ut dicitur ponendo formale pati, dependet a Deo, eiusq. dictamine, et promotione, contraq. Deus decernat et promoveat etiam ad formale pati.

Quando exemplum motus claudicantis infamant thomistae, q. realiter loquendo motus claudicantis totus e. ab eo perfectum quem dicant, quam est imperfectum, a potentia gressiva, quae cum se e. indifferens ad producendum motum rectum, perfectum, et claudum imperfectum, et bonum s. malum dispositione, quae eidem accidit, quae dispositio diversitatis a potentia gressiva mutata sit, forte sic, ut fortius designant in potentia formalitates perfectionis, et imperfectionis, singulisq. formalitatibus respondeant in effectu perfectio et imperfectio motus; non tamen tollit, realiter loquendo, totum motum, eiusq. perfectionem, et imperfectionem, esse a potentia gressiva. argumentum autem solum ostendit, quod non primario Deus realiter promoveat, et decernat ad formale peccati: hoc n. absurdissimum e., et si aliunde

et si aliunde dicant thomistae formaliter loquendo Deum ad formale pati, nec decernere, nec promovere.

Dixi et si aliunde dicant, quoniam si possitum arguere non pervenient quam formaliter debere contra Deo imperfectum pati, tum formale, quod malitia eius importat, quoniam cum hic malitia creaturae tribuatur, n. alia ratione, nisi quia ei decernat, utrumq. decernere ad male pati; potius debet Deo tribui, qui ut primum decernens dictat etiam ad ipsum male.

Neq. obstat, Deum esse causam deficientem imperfectionis: ideoq. n. quia ei tribui imperfectio malitiae pati, n. tamen

obstat

obstat; qa si n vera talis sit, n. in talis est si pmovenet et distraheret ad male pati, sed haberet imperfectionem, cui posset tribui imperfectio pati, quod absurdum e, quod argumentum ostendit quia ad meum n. si Deus mentiret, aut peiraret, haberet imperfectionem, cui tribuerent imperfectionem mendacij, et periurij: sed si pre-moueat, et predeterminet ad mendacium et periurium, necesse e, habere im-perfectionem, cui tribui debeant imperfectiones horum affectuum.

Sectio 9a

Quae assignatur in praemotione libera athomis ex subordinatione causae 2ae ad primam.

qa Ca libera n solum subordinatur Deo in essendo, sed etiam in Causando: e n. Deus n solum suum esse, sed etiam sua Causa: sed talis subordinatio nequit intelligi sine praemotione: g Ca libera dum Cat actus liberos praemoueri a Deo: g et dum Cat actus salutares: Cum g in n Causent nisi per gratiam efficacem, gratia efficax praemotionem claudit liberae motionis, qa ubi e sub-ordinatio unius ad aliud ibi e ordo unius ad aliud, ordo autem unius ad aliud sine prioritate unius ad aliud nequit intelligi: e n. ordo habitudo prioris ad posterius, sed sine praemotione nequit intelligi prioritas, et posterioritas in Causando inter Causam liberam et Deum: praeterea n praemotionem, substantiae solum Causat Deus, et Ca libera, n ille prius, et haec posterius g talis subordinatio nequit intelligi sine praemotione

Probatur sic

ex Sancto Thoma, qa ubicunque sit agentia ordinata, inferius moueri a superiori ut Corpus aliquod vires inferiores a... sed ex ordine 3o agentis motio mouentis praecedit motum mobilis Causalitate et natura, solum Ca libera se mouet ad actus liberos, praesertim salutares, mouetur a Deo ut a superiori mouent, vinculum, motio praecedentis, Causalitate, et na, motus Cae liberae; quid autem e praemotio, nisi motio praecedens prioritate Causalitatis, et ne motum mobilis.

Probatur 2º, quia ut causa 2ª subordinetur Deo in causando debet ab eo determinari in ratione principij actualis: at ita non causa in causando, et principium actuale operandi; sed hoc fieri nequit sine praemotione: quae hic simpliciter necessaria non solum ut causa libera operetur actum salutarem, verum etiam ut quaelibet causa 2ª operetur suum effectum. Probatur minor, quia posita praemotione, solum restat in potentia actuali, ultimum operandi, quum ut potentia indifferens ad principium actuale s. ejus mentionem, nequit determinari principium actuale, ut tale, et ut ultimam operationem habitualem. Restat igitur operatio actualis, quae etiam nequit determinare principium actuale operatio non omnino agit principio actuali ut tali; nil autem determinat id, a quo oritur, sed quod ab eo oritur, cum posterius non determinat prius ut tale: ergo sine praemotione nequit intelligi causam 2ªm determinari a Deo in ratione principij actualis.

Probatur 3º, quia de ratione subordinationis causae 2ae ad 1am est applicari causam ejus ab ea ad operandum: tum quia causa suprema sicut ultimus actionum causarum, eorumdem applicat ad operandum; Deus autem respicit se ipsum, quia est finis ultimus actionum causarum, tum etiam quia ratio hujus subordinationis, dux applicat milites ad operandum: voluntas rationem propriam et chordas citharae inferiores; sed haec applicatio nequit fieri sine praemotione: sine ea non solum restat concursus simultaneus, qui non potest esse applicatio: tum quia ille oritur a principio ut applicato: tum quia certe non applicatur ad scribendum per scriptionem, neque calamus ad scribendum per scriptionem; neque duo qui trahunt cymbam unus per alterum trahitur: ergo subordinatio causae 2ae ad 1am nequit intelligi sine praemotione.

Probatur 4º, quia causa 2ª ut talis subordinetur Deo, debet a Deo dependere in sua causalitate ut causalitas est: ipsa autem quae determinat in ratione causae, sed sublata praemotione, causa 2ª non dependet a Deo in sua causalitate ut causalitas est: ergo causa libera ut subordinetur Deo in causando actum salutarem eget praemotione. Minor probatur, quia causalitas causae efficientis, ut etiam causalitas est actio, sed sublata concursus ab ipsa ... non potest intelligi dependere a Deo, nisi quatenus ad eandem applicatur a Deo, et praemovetur, ideoque eam actionem dicimus trahendo cymbam, non potest dici causa conditionata absoluta, non potest dici causa conditionata, sed absoluta, quia alium non praemovent, neque applicat: ergo sublata praemotione, causa 2ª non dependet a Deo in sua causalitate ut causalitas est.

Hic etiam recte contra arguunt. Causa libera non solum subordinatur Deo in essendo, sed etiam in causando, subordinatione causalitatis causae liberae ad Deum,

Deum;

Deo; subordinatae Caritati et liberae ad Caritatem Dei; major: la-
libera, et ibi est de ea ca quae in agendo subordinat Deo, quae non est a Deo
et habet esse posterior Deo: cujus etiam Caritas et libera, quae hic aliud
in Caendo sit a Deo, et habet esse posterior Deo: hinc est, Caritatem liberam
subordinari Deo non solum in agendo, sed etiam in Caendo, non enim libera
in Caendo, sicut etiam Caritas subordinat Caritati Dei, quae cum sit eadem
Caritas Dei, et etiam libera; minus ipsi subordinet, utpote eamque; inde est,
Caritatem non subordinari Caritati Dei, consequenter, nec Deum esse primam
Causam Caritatem et liberam.

Quod argumentum attinet, ita solvendum est,
quia primo non solum in agendo, sed etiam in Caendo subordinat Deo, alioquin
aliquid Creatum in agendo vel in Caendo posset non subordinari Deo, et eo
ipso, [struck] diceret Deum magis Causam quam primo, et sic alia Caritas esset
primum, eiusdem non ad ipsum non dat subordinationem; quia ut primo tot
requirit alia primo, quae cum in Caendo etiam subordinet Deo, de qua est
eadem ratio, fundat in infinitum; ad quod solum potest esse Causa primum
subordinari Deo, quia primum adeo, non esse Caritati Dei, quae ipsa est Caritas Dei
nec dat Caritas Caritati, nec subordinatio eiusdem, quae solutio
ut potest optimo, eorum argumento etiam a nobis exhibuit.

Ad primum, quae
urgentissima est eorum, quae desumuntur possunt ab authoritate Divi Thomae,
et illa est, dubitando magis, et minus, tenendo unum locum, quae est ad eam partem
quam instituit, quid est autem primo, et etiam primo Thomae, et quam
ipsi sumus, motio praecedens Caritate et non motum mobilis, motio enim
qua mobile se movet, et quae dominatur motum ab extra motoris, praedicta
Caritate et non motum mobilis; a nobis ipsa Caritas, et prioritate naturae
quae motoris extrinsecus et mobile virtute Caritate ea natura prioris
motum, nec non talis motio est primo Thomae, quae non solum praecedit motum
mobilis sed etiam motio.

Pro cuius intelligentia notandum, duo mobile mobilet
duo in terminos, sicut motio, quae est actio et passio tenens ad finem, et quam

mobile moveat, casu quo praedicto carere [?] et non: e.n. Caritas, qua ratio sui
causat, intrinsece iniqua motus, qui aliud n[on] e[st], q[uam] m[otus] sua p[er] motu[m] causat[ionem]
ejus sui potentior e[st] Caritate et non, motive; quo Caritas, cum insufficiens sit
a motore extra, et a mobili; motio mobilis et motoris praedicunt Caritate
et non motum mobilis, at th[omis]tae praedicta motio non praemittunt, volunt
inducere motu[m] aliu[m] prium suprascripta motione, qua mobile n[on] solum prae
moveat ad motum, sed etiam ad motu[m], cujus nec leve vestigium habet
in s[ancto] thoma et Hyre

Ad 2am objectionem, dico maj[orem], et nego min[orem], ad cujus probationem
dico ante, quos ad 1am partem, nego illud quia ad 2am, sit operari n[on] po[ss]e
obtinere prius actualem; ppium q[uod] actuale nil aliud e[st], q[uam] m[otus] prius operans,
denomin[ati]o autem operantis constituit p[er] indubio f[orma] operans, sicut denominatio albi
p[er] albedinem, nec obstat operari omne a p[otenti]o actuali ut tali, q[uo]n[iam] sufficit
omne abeo ut tali speciem accipe, n[on] reduplicative, nec in intimo actus e[st]
primus distinct[us] p[er] potentiae ut supra dicebamus sec 4am q[uod] ad obj[ectionem]

Ad 3am objectionem nego
maj[orem]: de ratione q[uo]d subordinati ca[use] 2[ae] ad 1am, n[on] e[st], quod 1a applicet ad operandum
sed solum, quod 2a n[on] se applicat, sed applicet, nisi praevius penes operatione a se
et sub dependentia se, cum tn[tamen] Caus[a] possit se applicare ad suas operationes p[er] vir-
tutem impraticam [?], et finem ca[usa]e 2[ae]. nego deinde Caus[am] supremam finem
ultimum absolutum Causam eorum applicare ad operandum, ut patet exemplis ipsis
in exgo allatis, dux q[uod] n[on] aplat milites ad operandum, sed solum impetrat o-
perationem, ad quam ipsi per libere se applicant s[ive] n[on] applicant.

volitos insup[er] n[on] aplat
ullas potentias inferiores per solam motivam ad operandum, nutritiva sua opus exercet
videt oculus, audit auditus et sic de aliis ad praecedentem p[ro]prii [?] subiti, nulla
mediante applicatione voluntatis, denique Charitas p[er]se loquendo n[on] aplat reliquas
virtutes ad operandum, quinimo voluntas aplat charitatem ad operandum, charitas
enim e[st] habitus, habitibus autem ut e[st] commune axioma utimur cum volumus
hoc e[st] ex[em]plo utendo applicamus eos operationi, dicitur autem charitas applicare
ceteras virtutes ad suos actus, q[uia] tn[tamen] ut p[ro]ficiatur eviadant debent exire a
voluntate eis imperante p[er] actum charitatis, quod n[on] tollit eorundem
elicit[ionem]

alteri² ptoo n' prazcibus tali imperio

s mo et pount reliqua virtute pede mo applicare charitate ad operandu, vt per illos, qui in exulio mali nemo culpa lapsi, eliceret actus effica spei, amando beatitudin ut sibi bonam hic e veritate actus applicare ad elliciendu actu charitatis, ex hoc sic spem Deum summe dilectu, hic e e sum medium unicu ad beatitud, quod n' poss n' applicare stante intentione efficaci beatitud, qualem supremum ei actus spei. Alet q subordinat se e actus n' stare in eo quod ja Deo appli ad operandu, neq dicet etia subordinet sibi mediu quatenus ea imperat easde applicare ad operandu

Alterandu charitate sibi subordinare aliquos errare n' ratione applicari, sed ratione mali affectionis quis in eius actibus apparet, si ex imperio charitatis prodeunt. voluntas autem vix applicat subordinat sibi potentias inferiores, neq illas applicat ad operandu nisi indirecte, quatenus eas n' divertit a suis obiectis, ergo claudendo oculos ne videant, et sic deahit, s. quatenus sint, capi s. applicari eos ab obiectis; potest aut loco motiva applicat ad operandu, qua hic e n'a huius, ut in applicare ad operandu subiiciat voluntati, sicut eidem subiiciat integ quantitas sui ptione poo, in pluribus actibus, quibus si fieri e opinione

Ad 4am dis quo mag, ut Cara ut talis. ettc debet a Deo dependere in sua talitate ut Talitas e, talis identice et realit, dico, sua realit, nego, n. n. requirit ut Talitas se e intelligat subordinata Deo, quod ipsa mater Deum tenem prius, a quo sua realit et immate affluit, quod e dependere a Deo Talitas ut sua Caritas e, si tant e, talis Talitas sua realit aequal a Caro, qui n' operat, nisi p virtutem participatam a Deo, ideoq nec operat, nisi cooperante Deo; quod e talis Talitas realit dependere a Deo, et ei adhuc realit subordinari. magna q subordinatio e ad Deum, sua realit mate virtute participata a Deo et realit immate prodire a Deo.

Neq semper mag ad eius probatio dicendo mag et nego mo, pote q ut dicta sua talitate intelligi, ut mate dependet a Deo, neq tam q sua talitate mote virtutes se e participata a Deo, ideoq et aequ nisi dici Caratione subordinatio

gmiumm alium adiubet, prept tn Deus dicit Causationem, q(uo)q(ue) generalis q(uo)d huic (con)ferat virtutem ad actum, (et) gratiam eq(ui)d n(on) (con)ferat eq(ui)d ad trahens Ergo n(on) dicit Causationem pure ab alio eq(ui)d

Sectio 1°

Idem probant thomistae expeditum liberi Creati et inclinati

q(uia) decreta libera Creata e(st) motio et detractio Dei ut constat ex S. thoma p. p(art)e q. 19 articulo 3o ad 3um ubi ait, voluntas Divina se determinat, q(uia) ratio e(st), cuius determinatio ingeneretur determinari ab aliquo extra, sed nisi efficacia gratiae consistat in praemotione, cuius liberis, n(on) detrahebant ab aliquo extra, n(on) n(on) apparet quale illud sit, praeter quam, si haec detractio conveniat cum libertate potentiae iusta, haec convenit cum praemotione, q(uia) efficacia gratiae consistit in praemotione.

Confirmatur: q(uia) haec motio, et detractio Dei n(on) tollit, quod creatura se moveat, et detrahat: ut ex inquit S. thomas q. 3o de malo, cum aliquid movet se ipsum n(on) excludit, q(uo)d ab alio moveatur, et sic n(on) repugnat libertati, quod Deus e(st) Causa actus liberi, sed stante praemotione, adhuc creatura libere se movet et detrahat ad actum: effectus movetur et detrahatur Causae, licet n(on) efficiat actum q(uia) efficacia gratiae in praemotione consistens n(on) repugnat cum libera Creatae.

Confirmatur 2o q(uia) voluntas Creata habet quod se detrahat ad suos actus ratione dominii, quod habet in eos, sed id dominium n(on) impedit perfectius Dei dominium in eosdem, quod praeter quam lumine fidei notum e(st), ipse docet a D. Aug. et D. thoma: q(uia) Deus per gratiam efficacem detrahat voluntatem Creatam ad actus salutares, cuius haec detractio n(on) potest esse nisi per praemotionem in qua consistit gratiae efficacia

Confirmatur 3o q(uia) ... detractio Creaturae sit liberum, sed ut ens e(st) suum esse, et ut ens a sua Causa, ita ut ens liberi, eiusdem detractio e(st) sua libertas, sed nisi a praemotione Causetur detractio Creaturae, ut talis n(on) erit sua liberum, praesentia praemotione solum spectat dominium Dei saltem, per quod Deus n(on) e(st) sui liberum

Tra

nec determinat creaturam, tunc quia talis concursus est ipsa determinatio creaturae, atque adeo non est determinatio creaturae, neque est prior illa, tum quia concursus simultaneus exprimitur determinatio creaturae: quod ut non sit liberum in isto subiectum, efficaciam per impressione [illegible]. Praeterea

magis quam ad rem parum, sic quam ad determinationem, nec probari potest, quia ibi Sanctus Doctor loquitur de determinatione lata, quatenus recurrit cum dependentia, et motio, ideoque idest, ac si diceret, voluntatem humanam operari suos actus independenter ab alio extra moventem, quia Deus est necessario est, causae vero contingentes, quae causae sunt non operantur, nisi dependenter ab aliquo extra movente, sicut dico, quia explicatio desumitur ex eodem Doctore 1a parte quaestione 105 articulo 5, ubi loquitur de efficacia causarum causae a Deo, quae est determinatio, ut denotet seu loqui de determinatione, seu efficaciae stricta, sed solum de lata proponit parabolam quatenus ubi 3 inquit Deus movet res ad operandum quasi applicando formas et virtutes rerum ad operationem, ubi cum motionem sine limitatione tribuat Deo, efficaciam [illegible] concedit, nisi limitatione parabola quasi cum exclusione ab stricta efficaciae et determinatione.

Ad secundum confirmationem nego

maiorem, quam et bene probat ex S. Thoma, quia ibi nihil dicit de praemotione physica, sed tantum quod Deus et creatura ponit substantiae ad actum et per hunc potest moveri creatura salva eius libertate. Ad tertiam dico maiorem voluntatem creatam esse rationem dominii imperfecti exponendum, concedo, rationem dominii ex tunc, nego, sicut ex quo habet dominium utile fundi, utitur fructibus eius, quia utitur in ratione dominii. Ut tunc dominium a fundo, dico hic, quia hic dominus dicitur quia potest uti fructibus quae vult, sic ratione dominii utilis et imperfecti: sicut voluntas creata habet, quod se determinet ad suos actus

rae dominij imperfecti et quasi utilis, quod hec in eo non
rae dominij est cuius
Concedo deinde maiorem, sed non dominium
utile non impedit dicatur dominium et effectiuum in alio;
ita nec dominium parte creaturae in suis actibus, non impedit
in Deo dominium utile effectiuum in eorundem actibus, et nego
conseq.; nam quamuis propter creaturae dominij [illegible], propter
Deum rae utilis, propter creaturae rae dominij, quod habet in
suis actibus [illegible], [illegible] patet, nec in Deo rae do-
minij utilis, quod habet in eorundem actibus, [illegible] [illegible] pe-
cleatum
Ad 3um resp. Concedo maiorem et nego minorem, cuius probatio-
quo solum repugnat concursus Dei sufficiens in actu 1o et in actu 2o
concedo; tamen in actu 2o, nego. Concursus Dei sufficiens in actu
1o est decretum voluntatis Diuinae, quo offert creaturae et parat illi con-
cursum indifferentem in actu 2o, sive in creaturae determinatione, [illegible] non
est ipsa determinatio creaturae, sed causa talis determinationis, causa in qua est
abinitio non inferiora determinatione creaturae, sed indifferens sequens ad illam
quod non est [illegible] rae creaturae
Per hoc autem decretum [illegible] Deus rae
determinationem creaturae exercet rae suae liberi, siquidem sine hoc decreto creatura
non potest ponere suam determinationem, et Deus ut habet id decretum non
indiget determinatione creaturae nec dependet ab illa, quod solum est de
rae suae liberi dicebamus supra q. 3a seu in solutione [illegible]
eiusque [illegible]. Item concursus sufficiens in actu 1o non est decretum
creaturae, neque talis concursus [illegible] determinationem creaturae, et non eius [illegible] [illegible]
sed abinitio cum ea, et indifferens ut coniungatur cum determinatione [illegible]
[illegible]
Sic et superioribus est aliud argumentum theoricum [illegible]: applicare causas
ad operandum est illas praedeterminare, sed non [illegible] propter praeconcursum [illegible]
[illegible] ut per exemplum terrae, calami, et equi, quae non applicant ad

ad operandum per scientiam, per inscriptionem, et traditionem quam non dirigunt a decursu sublunario, sed Deus applicat creaturas ad operandum et proveniunt ad eius salvationem: quia hic applicatio fit per praedeterminationes physicas praemotionem quia Deus habet perfectum dominium eius, ut experientia videmus, sed habere hunc perfectum dominium rei, est applicare ad operandum, dicere est dominium est res ut, usus autem rei, nihil aliud est, quam applicatio rei ad operationem ergo Deus applicat creaturas ad operandum

Confirmatur 1o quia in Deo voluntas applicat potentias inferiores ad operandum, quia habet earum dominium, sed Deus habet perfectum dominium voluntatis creatae: ergo eam applicat ad operandum, cumque hic applicatio non fit per decursum sublunarem ut vidimus, sequitur esse per decursum praevium praemotionis. Confirmatur 2o ex S. Thoma de veritate quaestione 22 articulo 8: sic voluntas potest immutare actum suum in aliud, sicut multo amplius Deus, unde Augustinus in enchiridione capitulo 98 quando ex damnatione decipiat, ut dicat Deus malos homines voluntates, quos voluerit, quando voluerit, ubi voluerit in bonum non posse transferre, atqui haec fieri nequiunt, nisi applicet Deus voluntates creatas ad operandum ergo eas sic applicat

Confirmatur 3o quia dominium Dei in nostras voluntates necessarie hoc est, dependenter ab eis, sed monarchicum, et independenter, sed talem est nisi applicaret ad operandum eas, ut quando exequuntur earum actus dependeret ab eo, quod ipsae se applicarent ad operandum; ergo Deus eas applicat per praemotionem

Respondetur ad argumentum, omittendo maiorem, et negando maiorem, ad cuius probationem dico maiorem et nego minorem, cuius probationem distinguo, dicere dominium est res ut, quando usus est possibilis, concedo, quando est impossibilis, nego. sic dominus pallii habet dominium, non utitur pallio, si ipse est hispanus, et pallium gallicum, quia tunc usus est impossibilis, similiter dominus fundi, dum tempestas impedit fructus ad operandum eorum non applicat fundum, nec utitur fundo, eius applicando ad fructuum lationem quia huius modi usus est domino impossibilis; cum ergo applicare Deum voluntates ad actus liberum, et hoc tale uti voluntate praeviis per medios praemotionis ... sit possibile, inde est, Deus non applicare, nec posse applicare voluntates ad actus non ...

Nisi autem maior, quod an applicare sit praedeterminare quod de utraque in qua thomistae intelligi procedunt, ut quod ipsi fatentur, et supra vidimus deus applicat multis ad operandum, nec tamen eos praedeterminat charitatem religionem virtutem et voluntatem per interiorem applicat, nec tamen ullam primam formam charitatem in religionem virtutibus, nec voluntatem in potentiis inferioribus non ergo applicare est praedeterminare, quod ergo urgentissimum est, voluntas ita applicat et praedeterminat affectio ad operandum, ut ipsa se determinet et applicet ad operandum quem doctrina est thomistarum ut videre licet infra quaestione de auxiliis [illegible] sed voluntas non se praedeterminat ad operandum ut certum est, ergo applicare non est determinare.

Ad primam confirmationem nego maiorem, voluntas enim non habet dominium potentiarum inferiorum, non enim potest dicitur disponere pro libito destruendo vel per virtutes scilicet auditivam, et sic de aliis, sicut potest disponere de pannis et [illegible] quorum dominium habet, neque in suo ullam potest per sese motivam, applicat ad operandum, nisi ad summum inducere, ut dictum est supra sed quod ad secundam confirmationem sequitur quod per applicat ad operandum, non eos applicat ratione dominii, quod non habet ideo quia haec est natura talium potentiarum, ut exigant applicari a voluntate, qualem exigentiam cum sit non habet voluntas in ordine ad actus liberos, cum talis applicatio destruat actus liberum.

Ad tertiam confirmationem concedo maiorem et nego minorem ut quod sicut voluntas potest immutare suum actum, immutabiliter potest et deus, non est necesse deus applicare per primam voluntatem ad actum, ut per insitam voluntatem, qua actum suum immutat quin ipsa antea se applicet per primam: potest ergo deus immutare non applicando per primam, ut si deus velit actum peccatorum, offerat illi eos velatos et illustratos sub quo et scilicet mediante cognoscit creatam omnium actuum peccaminosum et illicitum actuum salutarem; his ergo collatis creata infallibiliter mutabit actum suum, deus ergo [illegible] illum immutabit ut pote auctor gratiae, qua tunc bene mutat actum suum. Deinde, ut deus malos huius voluntatis quod voluerit et ubi voluerit in bonum potest convertere, non est necesse quod applicet per primam voluntatem ad bonum, sed satis est quod non velle, nisi quando et ubi potest

Quon

concurrere, igitur ad veritatem praedictae propositionis sit nec, quod semper sequatur id poni, ut ex ea propositione sit vera; etenim dum Deus vult sub conditione pati requirit ponere naturam pati, neque ideo semper propositio sequitur in bonum concurrere malum homini volente, est ergo vera, quia numquam vellet nisi in sic dicendo pati, ipsius verum est, ponendum quod Deus efficaciter vult, non tamen inde sequitur ponendum impossibile. Si Deus id vellet efficaciter ~~velle~~ poni, sed tamen sequitur Deum non voliturum efficaciter, nisi id, quod est possibile, ideoque semper ponendum id, quod Deus efficaciter vult. Ad 3um quaeres distinguo maiorem dominium Dei est iurisdictionis, et etiam proprietatis, nego; et nego suppositum sub dominium proprietatis. Dividi in monarchicum et civile: dominium iurisdictionis est potestas regendi subditos per praecepta et prohibitiones quae potestas si sit in uno, potest exerceri ~~[illegible]~~ per totum dicitur dominium monarchicum, et hoc habet Deus in altum quod solus potest regere praecipiendo et prohibendo, quia si haec potestas sit in pluribus neque in solidum potest exerceri, nisi ab eis collective, dicitur dominium civile, quod proprium est rerum publicarum, ut Venetae, Genuensis et aliarum, quale Deus non habet in altum, sed omnino independens a potestate alterius ideoque purum monarchicum. Dominium autem proprietatis est potestas disponendi de re pro libito in omnem usum possibilem, et lege non prohibitum, quod non dividitur in monarchicum et civile, sed in alia membra, quae non sunt ad rem, et hoc habet Deus in altum, ideoque potest uti creaturis pro libito deinde etiam sibi possibilis, cuiusque creaturae applicando liberam ad operandum pro praemio vel poena impossibili inde est Deus [illegible] habet dominium in se pro praemio operare liberam ad operandum, sed natura est quod ipse se applicet.

Sectio 11.

Inrustrent theologi ex regula indifferentiae et determinationis

tunc et vindictam non sequitur actio libera nisi prius detur ab aliquo quod sit in actu, instrum[entum] ex, circa libertatem, et libertatem [illegible]

ut ignisque, qui calidum et frigidum, et sicut a calido ut tali nequeunt oriri frigiditas, ita neque a bonitate ut tali potest oriri actio detestativa seu voluntas sive primae est indifferens ad actum salutarem s[cilicet] ex natura, aliunde actum actum salutarem et quod detestativum: ergo non auxilium efficacia deberet in primae, et praedicta, non potest oriri a voluntate actus salutaris.

Confirmatur 1o quia id, quod est ad utrumlibet est sicut ens in potentia, ens autem in potentia non est principium agendi, sed ens in actu ut est doctrina Divi Thomae, sed voluntas ex se est indifferens ad utrumlibet sc. ad actum salutarem s[cilicet] ex natura, ut nos fatemur: ergo nisi principium praedeterminetur a Deo non erit principium actus salutaris. Confirmatur 2o quia nisi voluntas praedeterminetur ad actum salutarem a Deo non determinatur ad illum ex sua [illegible] determinatur, sicut de [illegible] causa primum est in aliquo genere est quod in illo aliunde non supponit, sed voluntas non est 1a determinans, neque 1a causa determinat; hoc est principium Divi, quia sicut est 1um ens, ita est 1a causa, et 1um determinans ergo voluntas ut eliciat actum salutarem praedeterminatur a Deo.

Confirmatur 3o quia 1a causa, quae non dicitur sequi in causa se determinat ad speciem actus determinat et applicatio, quoad individuationem, sed in hac determinatione divina retorquent contra sua omnia argumenta quae ipsi torquent contra praemotionem quod s[cilicet] Deus determinat causam quoad speciem actus s[cilicet] non determinat quoad individuationem; probatur minor, quia causa libere operatur individuationem actus [illegible] a Deo determinatur. Deinde causa sine hac determinatione non potest actum ponere, ac tamen individuatio actus peccaminosi est mala et peccaminosa, ergo [illegible] fit a Deo: sed hic sunt argumenta nostra contra Thomistas quae in determinatione divina quoad individuationem retorquent, et nos omnia argumenta quae in thomistas torsimus.

Resp. ad argumentum negando minorem, cuius probatio dicens indifferens in actu 2o, et determinatum in actu 1o opponuntur omitto, indifferens in actu 1o et determinatum in actu 1o opponuntur, nego; sicut enim amor et odium in actu 2o opponuntur, non tamen opponuntur amor in actu

2o, et odium in actu 1o, sic n. opponunt determinatum in natura, qualis e actus salutaris, et indifferens in actu 1o, qualis e voluntas sine praemotione

Calidi impotentia producendi frigidum e actus, qa ea impotentia n. oritur ex oppe calidi cum frigido, sed ex natura propria calidi, quam sequitur haec impotentia, n. est de mat. opp. calidi cum frigido, quam perfecti cum imperfecto, cum in perfecto ut perfectum e, potius sit imperfectum, ut imperfectum e, ut patet in potentia, qua ut talis perfecta e, et in habeo [illegible] quae ut talis imperfecta e. Neque exemplum

Ad mat. autem indifferens, sive indeterminata in actu 2o et determinatum in actu 1o opponi, qa re vera indifferens et determinatum in actu 2o n. opponunt, ut patet in [illegible] libero qui quidem determinatus e et n. [illegible] s. ille, et in indifferens e sive indeterminatus actus n. indifferens, et liber a necessitate, [illegible] [illegible] in [illegible] libet g. indeterminatum, quae dicit vagueitatem et confusionem opponi determinato n. v. quae dicit indifferentiam. Ad 1am confirmationem distinguo maj., id, quod e ad utrumlibet e sicut ens in potentia, in aliquo concedo, in omnibus nego, quod e g. ad utrumlibet, e sicut ens in potentia, quatenus sicut ens in potentia neque potest n. dicit determinare existentiam, neque naturam, sed utrumlibet indeterminate, sic, quod e ad utrumlibet, neutrum dicit determinare, at quod e ad utrumlibet, ut voluntas, n. e sicut ens in potentia quatenus ad actum existentiae s. eius naturae, dicit determinare actum existentiae. Dicit enim determinare actum existentiae, ideoque perfectae [illegible] principium agendi, solumque ens in potentia ad actum existentiae mat. S. Thomas e principium agendi, quare distinguo maj., voluntas e ex se indifferens ad utrumlibet importando actum existentiae, concedo illum excludendo, s. ab illo praescindendo, nego, et nego consequentiam, qa cum voluntas sit ens in actu perfectae principium agendi absque praemotione. Ad 2am confirmationem distinguo maj. nisi voluntas esset formaliter determinata cum dependentia ab alio in esse fieri et servari, concedo, sine hac dependentia, nego, ideo et nego [illegible] formaliter [illegible] determinationem, solum quae e [illegible]

lae determinationis, quae est illius causa sine dependentia ab alio in eo fieri et conservari, causa vero quod haec sit causa suae determinationis dependet in actu in esse fieri et conservari, inde est, quod licet posit dici suae determinationis quatenus ab alio non determinatur, non tamen potest dici sola causa determinationis,
quo admisso
et Creaturae visum operae primis etiam in actu secundo posse dici per se
quatenus per talem virtutem nullus alius prior exsistit, non tamen posse dici
sola causa suae virtutis in actu secundo, quia ipsa in esse, fieri et conservari
dependet a Deo: similiter vero haec sit suae determinationis posse dici suae
determinationis quatenus ab alio prius non determinatur, non tamen posse dici sola
determinationis sui dependens, quia ipsa habet a Deo
concedo, Creaturam
non posse esse solam causam suae determinationis, nego vero non posse esse suae determinationis
sive affirmative in moralibus, ad cuius probationem concedo, esse proprium, esse solam
suam determinationem, nego esse proprium illius, esse suae determinationis sive hoc ex-
tendatur ad suae determinationis, quod determinat dependenter ab alio in esse,
fieri et conservari, hoc enim est proprium Creaturae liberae, Deus autem est suae determinationis
quatenus determinationis illius a nullo, extra ipsum, tamquam a causa depen-
dens et insuper extra ipsum nulla sit determinatio independenter ab
ipso
Ad primam probationem, quae saepe saepius magis insultant Thomistae,
est minimum robur, cadens ex prava intelligentia doctrinae
suae. Respondeo distinguo maiorem si Creatura se determinat ad determinationem in exemplari
a Deo quoad indeterminatio negative, concedo, positive, nego, et non morale
ad cuius probationem distinguo maiorem Creatura libere operatur etc., et si a Deo determinatur
negative, concedo, positive, nego; nego deinde sine hac determinatione
negativa Creaturam non posse operari, ut ex statim dicam, haec determinatio
nil aliud est, quam negatio concursus ad alios actus in individuo, praeter eum
quem producit, quae negatio nil confert ad actum quem producit, et
tandem determinatio actus per minorem sit malo, cum tamen non sit a Deo
de

determinare positive, sed tantum negative, in tali determinatione nulla est absurditas. quare nego minorem: argumentum ergo supra in forma, neque procedunt de determinationibus negativis, quae vera determinatio non est, sed solum rerum generandi, sed de determinationibus positivis praevius, quas explicatur authoritas.

Pro cuius intelligentia sciendum, duplicem esse determinationem ad actum, unam positivam et alteram negativam; positiva est, quod apparere praevium ponit aliquam naturae connexionem cum actu, ut quod Deus infundit intuitione per visionem quia haec visio se habet apparere praevium, et aliunde natura connectitur cum amore Dei, haec visio est determinatio positiva ad amorem, ideoque aufert rerum huius indifferentiam et libertatem, talisque esse praemotiones contendunt Thomistae cum sua, ideoque tollere libertatem actus ad quem praemovent.

Alia est determinatio negativa, quae solum consistit in natura concursus ad aliquos actus praeter eum, quem producit, ex qua natura concursus non sequitur natura actus liberi, quia adeo adhuc Deus paratus concursum indifferentem et subiectum potestati voluntatis quo praeter ut: si non producto adhuc explicandum determinationis negativae ad illum, sive naturaliter concursus ad alios.

Unde explicatur determinatio Dei negativa ad individuationem actus, solum sequitur voluntatem naturae non producere infinitos actus, quos directive praeter producere defectu divini concursus ad illos, non vero sequitur ipsum, quem producunt naturae producere cum producat per concursum indifferentem ad illum, cum potestate eundem non producendi, et absque ulla praedeterminatione positiva, unde patet quantum distat determinatio negativa Dei ad individuationem actus a determinatione positiva Thomistarum quam ad individuationem et speciem actus.

Sed Rogas, cum Deus et creatura sint causae determinationis creaturae liberae, cur potius dicatur creaturam se determinare per illas quas Deus se determinare est? imo quare potius dicatur Deum determinari a creatura libera, quam creaturam a Deo? Respondeo in primis quod esse debere

ideoq. n. magni momenti, propterea plures exponunt credere Creaturam
detrahi a Deo ad actum bonum n. solum naturae, sed etiam potius, quatenus
per auxilia gratiae moraliter alliciat Creaturam ad actum salutarem, dummodo
haec detractio n. sit per aliquid ante natura connexum cum actu, qualis
est primo impulsu, alioquin immediate possit concedi Creaturam detractionem physicam
ideoq. sic dicat ad sua.

Sed cum minus recte detractionis sit nomen legi-
tur ut possit relinquere omnem indifferentiam in Creatura, venit ad interro-
gandum, quando duo concurrunt ad actum illum detrahere se, et praeextrahere
alterum, sicut eundem detrahere, qui concurrit ad actum cum potestate
proxima, et immediata n. ponendi actum, ut voluntas; et habitus supernaturalis
concurrunt ad actum salutarem, sicut ad hanc actum, voluntas tamen concurrit
ut potens proxime, et immediate n. ponere actum quia libere illum ponit:
habitus n. habet talem potestatem, nec ponit actum, nisi ad nutum voluntatis
ipse quia liber n. est, sed subditur voluntati, tamquam instrumento, quam in natura
operationis, ideoq. voluntas se detrahit ad actum et habitum detrahit n.
vero habitus se detrahit s. voluntatem detrahit.

Quando ergo Deus et Creatura
simul concurrunt ad actum salutarem, sicut ad hanc actum, Creatura concurrit
cum potestate proxima et immediata ponendi actum illum s. n. ponendi
quia concurrit ut immediate, et formaliter libera; Deus autem n. cum po-
testate immediata et proxima actum illum ponendi s. n. ponendi
quia ex suppositione quod efficiat eam concursum indifferentem, id est ipsa gratia
et immediate nihil potest circa talem actum, neque circa illum est immediate
et proxime libera, sed solum remote, quatenus liberam voluit concursus indifferentem
illumque subiecit potestati sui: propterea Creatura detrahit se, et Deum
ad actum salutarem, n. vero Deus se detrahit, neque Creaturam, et detractionis minus
sit a Deo quam a creatura quemadmodum est haec vita in actu quae Creatura
vivit n. minus sit a Deo, quam a Creatura, Creatura n. vivit per illam n. vero Deus
sic haec detractio, qua Creatura se detrahit n. minus sit a Deo quam a Creatura.

haec

hic tn per illam se delectat, non ut Deus.

Sectio 12ª

Arguunt adhuc Thomistae contra praemotionem ex distinctione gratiae sufficientis

Contra. Nisi efficaciae gratiae constat in praemotione voluntas elicieret actum salutarem quin ad illum haberet auxilium adhuc sufficiens; sed hoc est absurdum; ergo efficacia gratiae consistit in praemotione. Probatur maior, quia ut voluntas habeat auxilium sufficiens ad actum debet principium necessarium, quod operatur est physica gratiae potentia ad illum eliciendum non ex solum moraliter, sed etiam physice illum producit; sed hoc non sit sine praemotione, hac ergo sublata solum restant illustrationes ex parte intellectus et pie affectiones ex parte voluntatis, quae non dant virtutem physicam: restat insufficiens

...

constat in praemotione etc. Dices 1º, quia per illustrationes, et inspirationes sint naturales non dabunt potentiam supernaturalem, si vero sint supernaturales per eas erit naturalis qualitas supernaturalis, quae est physica praemotio; ergo tamen in hac distinctione gratiae efficacias, nec sit satis dicendo actus indeliberatos illustrationis et affectiones physice influere in actus deliberatos, non, inquam, sit satis 1º quia hi actus sunt imperfectiores actibus deliberatis, non ergo dabunt virtutem physicam sufficientem ad actus deliberatos. 2º quia adhuc restat difficultas quo modo voluntas habeat gratiae potentiam ad actus indeliberatos supernaturales; illum ergo hoc debeat fieri per qualitatem virtutis et supernaturalis, quae erit praemotio: ergo haec est simpliciter necessaria ad actum salutarem.

Dices 2º quia non potest fieri virtute potentiae ad actum salutarem per operationem supernaturalem voluntatem nisi homine deriberet aliqua virtute vitalis in natura, impossibile est in ... potentiam ad aliquid fieri virtute potentiae ad id, nisi ... habeat indebite, quam non habebat, sed haec virtus debebat praemotio physicae: ergo in hac distinctione tam gratia efficacior quam sufficientior. Dices 3º quia id quo voluntas de impotenti fit gratiae potentia debet esse prima operatio ...

ex effectu probari ē supra poenas, sed Deus in ee entitativo non potest hunc ...
... :ergo nec ... facere voluntatem supra potentias

... 4°: ...
quoniamcumque aliqua potentia elicientia actus alterius ordinis ...
... elicient, ut patet in habitibus supernalibus, qui habent ...
... infunduntur pro actibus supernalibus: ergo ... non ... voluntas supra
potens elicere actus salutares. ... 5° ex S. Thoma, quia si aliqua duo
fuerint non unita et postea uniantur, oportet, quod hoc fiat per mutationem
utriusque vel alterius tantum, sed Deus ... substantiae cui voluit
uniri eidem ... : ergo cum Deus non mutet, debet voluntas mutari
per qualitatem intrinsecam, quae ē physica primo

Ad ... ad argumentum ...
... ad cuius ... dando maius, et nego minorem, illustratam ...
... et ... affectionem ex parte voluntatis non solum dant virtutem
moralem, sed etiam physicam ad actus salutares, ut constat ex dictis ...
tet 6°: ad ... quod dicitur de ... nihil aliud ... , quam ... voluntas ... , quae ... se
tenet ... priori ... ad actus salutares

Ad ... negando ... ad
ultimam ... physicam primam non ... ē, ... necessaria
ad actus indeliberatos: cum hi ... absoluta possint fieri ...
extrinsecus, ... etiam quia ... supernale ponimus nos, ut ...
ante actus indeliberatos cum non habeant aliud prius intrinsecum supernale, a quo possint
elici, non vero ponimus pro actibus deliberatis, quia habent sufficiens prius intrinsecum
supernale in ipsis actibus indeliberatis, a quo diximus non solum moraliter, sed etiam
physice produci

Nec obstat actus indeliberatos ēē minus perfectos, quam sint actus deliberati, ... , quod minus perfectum ē dat virtutem ad magis perfectum, ut patet
in specie impressa, quae cum minus perfecta, quam intellectio, dat ei virtutem intrinsecam ad
illam. Ita ergo actus indeliberatus sit minus perfectus quam deliberatus.

quia

qa tn afferet voltati supernalitate voltatis, quo ipsa Caum, ofert eidem virtutem ad actus deliberatos qa voltas corroborata supernalitate indeliberata, n solum ggua, sd magis gfera e, qm actus salutaris deliberatus: ideoq hic propt inde physica gealere facta deinde actus indeliberatos supernales fieri aequalitate intra supernali: ut n. constanter fiant, sic debent fieri, nec vo hanc ee proximos ut iam vidimus ss. de ee proximos, inde ml qa nos, sd potius p nobis: tales n actus st natij: ideoq etit n. repugnat gealere a proximae, at actus de qo e q, et p gg quando efficaria prox st actus tali, gg quod repugnat proximo physico, ut late a nobis ostensum e. Reliquas ostes duo probant, sequ actus salutares n fieri, nisi media aliqua qualitate supernali intra voltati, quod verum e, qa actus deliberati fiunt ab actib indeliberatis intra supernalibus, hi autem aequalitate traversanti ex fusa a Deo, et dicimenti cum actu indeliberato, qm qualitatem non ee proximos salutis physicalem iam vidimus. Quis probant actus supernales n posse ad huc de pote absoluta, fieri p auxilium extrinsecum, sine virtute supernali intra voltati, quod falsum e, ut probavi hic dicitur, disputatione 8a q 3a seu 2a ubi adhuc, et similis ostes satis exposita e. quam invenies ad eg n st; sed ad huc de pote absoluta voltas n posset operari actum salutarem sine qualitate intra supernali, n sequit ee eam proximos: si quidem n eo ipso deberet afficit simul cum actu qui requirit ad proximos. Sed quoniam dicta quam maxime probant, sequitur tenere actus indeliberatos supernales morali solum influere in actus deliberatos: ideoq in potentia voltatis supplevi p auxilium extrinsecum ipsam, reduci e ad ostes, quarum probant hoc ee impossibile ad contrarias rest, nando supositum matit sbi nam in hypothesi illiberati extrinsec fieri intra potentiam ad actus salutarem: n n. tota sed mist extra ipsa n intra, et ipse potius e potentiam n ex totalis, sd partialis, quam

extra adiuvando ipsa, reddit proxime, et absolute potentem; sicut n. equus intra impotens ad trahendam navim, impotens, inquam, impotentia totali: potest extra et intra potentia partiali, fit proxime et absolute potens per assistentiam extrinsecam alterius equi: sic vero non fit proxima et absolute potens per assistentiam ipsius.

Ad 3m confirmationem distinguo maiorem, id, quo voluntas elicita debet esse potentia operativa stabilis, vel aequivalenter, concedo; stabilis tantum nego. nec potest contra ipsam stabilis esse stabilis, sed solum quod est actu, quae tantum est stabilis, quod autem est actu aequivalenter solum est esse stabilis aequivalenter, ut patet in equo contra praecedenti trahere navim ab assistentia extra alterius equi, cuius potentia proxima solum est esse stabilis aequivalenter, cum unus equus non sit vera potentia alterius equi, sed ad summum aequivalenter, quatenus in ordine ad potentiam contra tantum valet ac si esset vera potentia.

Ad 4m confirmationem, dato toto eam: eam. sed minorem, sic de facto nostram salutem non fieri dicitur, nisi gratiam internam supernaturalem nego vero de potentia absoluta non posse fieri per solum auxilium externum. ad 2am distinguo maiorem, si aliqua duo essent, oporteret quod hoc fiat per mutationem stabilem s. aequivalentem concedo, tantum stabilem nego. Deus autem quod omne bonum per summum operari mutare aequivalenter, quatenus vult per ipsam potentiam attribuere omnem cum independenter ab hac voluntate non attribueret: inquam divina et aequivalenti mutatio non est specialis differentia propter eam, quam solum affert actus divinus liber, qui in praesenti impossibilis est.

Sectio 4a

Arguunt deinde ex decreto gratiae praevenientis

Quod praevenientes vere, et proprie afferunt in nobis actum salutarem, siquidem n. nil possumus in ordine ad ipsam. et sic dicitur contra Pelagium, Collat. late Aug. sed eos vere et proprie non afferet, nisi ostendatur in proximo quod hac ratione efficacia gratiae. quare minor quod solum proxima gratia praeveniente, solum excitat, hanc enim illustrationem explicat intrinsece, et proprie efficaciam

inde

indeliberatam ex parte voluntatis, sed hi vere, et proprie non influunt actus salutares: solum non moraliter concurrunt ad illos: ergo nisi gratia praeveniens constituat in primo motu, ea vere et proprie non efficiet actus salutares.

Confirmatur 1o:

quia causa quae solum moraliter causat effectum vere et proprie illum non causat, nam si vere et proprie causa illius, peccatum exaratum vere et proprie non causat motus voluntatis, neque diabolus est vere et proprie causa peccati, neque denique homines dum movent puerum ad currendum est vere et proprie causa cursus: sed solum primo motu gratia praeveniens solum moraliter causat actus salutares ergo vere et proprie illum non causat. Confirmatur 2o: quia causa effectus, ut S. Thomas est ad quam infallibiliter sequitur effectus: sed sic non sequitur ad causam moralem ut constat ex praedictis exemplis, ergo ea non est causa effectus.

Confirmatur 3o quia

quod non existit non potest vere causare: sed motus indeliberati tempore non existunt, dum causant actus salutares, ut patet in parvulo, qui eo tempore illos non sentit: ergo tales motus vere non sunt causa actus salutaris. Confirmatur 4o quia deliberatum, et indeliberatum sibi contrario opponuntur ergo unum non potest esse causa alterius: unum contrarium non est causa alterius. Confirmatur 5o: quia gratia praeveniens est causa principalis actus salutaris: sed talis non potest esse actus indeliberatus aut deliberati: causa non principalis debet esse ut minimum aeque perfecta, ac effectus; cum enim indeliberatum non sit tam perfectum quam deliberatum: ergo gratia praeveniens non consistit in talibus motibus, sive actibus: solum quae reputat consistere in primo motu.

Ad argumentum et confirmationes facile

patet ex dictis dissertatione 1a quaestione 3a sectione 6a concedendo maiorem, et negando minorem ut non solo relato videmus illustrationes et pias affectiones physice influunt in actus salutares. ad 1am confirmationem concedo maiorem, et nego minorem. ad 2am confirmationem omitto eam totam: cum non defendamus influxum physicum primi praevenientis in actus salutares nihil refert, an ad causam moralem infallibiliter sequatur effectus aut non sequatur: solum quae animadvertendum, neque ad causam physicam, neque ad moralem in actu primo infallibiliter sequi effectum; et ad utramque in actu 2o infallibiliter sequi proprietatem ex ipsa causa non apparet discrimen unius ab alia.—

Ad 2um concedo maj; et nego min: nam plures possunt
patere, licet sit contritio, quae est actus salutaris, respondent huic volenti
et excitanti, non sentire illustrationes, et pios affectus, neque volare, et
excitare contritionem. ad 4um nego ant: sicut non contingens et naturale dare non
opponuntur: idemque contingens potest esse a natura ut patet in bruto, quae est ab
ipsis deliberatis, et indeliberatis in opposita parte, sic ita opponunt
ut non possint identificari; sicut nec contingens, et naturale possunt iden-
tificari, quia hoc tollit, unum per aliud excludere.

Ad 3um concedo maj,
et nego min; licet plures contingat complexiones etc, adaequate, concedo,
inadaequate, nego: cum g actus indeliberati sint cum voluntate, et reliquis
complexis constituentibus causam adaequatam actus deliberati sint non solum quae
sed magis complexi, quam actus deliberatus, hinc est, quod ea [?] causam
complexam. [illegible] ut dicebam in physicis, complexio et [?] non
diguunt a materia [?] instrumenti collati cum effectu; sed obiter quod
instrumentum agit virtute generis alterius, et tamen illius virtus, non ut ipsa
sic non certo tenditur impulsu a corpore a tendinibus [?], et virtute huius im-
pulsus idemque virtute generis impellentis, species intentionalis concurrunt expres-
tamen virtute obiecti, et virtute illius gratiae nunc non semen producit virtute
virtute generis alterius viventis, et tamen virtute illius, cuius semen est

Sectio 14a

Tandem instant ex impossibilitate Concursus indifferentis

Contra indifferentiam quia Deus per decretum absolutum et efficax, si per decretum concursum
conditionatum: sed neutrum dici potest: si non decretum hoc sit absolutum et
efficax, cum sit supra omnia, et alioquin natura inferior operae, tollit
libertatem. quod si id decretum sit conditionatum, debet condicio assignari conditio
sub qua decernat talem concursum; ea autem conditio non est assignabilis: quia re-
pugnat talis concursus indifferens.

Respondeo 1o, quod conditio, sub qua Deus decer-
nit concursum indifferentem, non est alia praeter determinationem: vult non Deus
indifferentem concurrere cum creatura ad actum si ipsa ad eum se determinaverit: sed

be

dictamen creaturae non potest esse conditio ad concursum indifferentem: dictamen non creaturae et concursus indifferens sit omnino idem; cum non nihil possit esse conditio ad se ipsum: ergo decretum hoc non potest esse conditionatum.

Confirmatur 2°, quia stultum est Deum velle decernere cum creatura, si cum creatura concurrat: si stultum esset Deum decernere prius videre, si prius videat: sed Deum decernere concursum creaturae, si ipsa se determinaverit, est Deum decernere concurrere cum creatura, si cum creatura concurrat: dictamen non creaturae, et concursus Dei non idem; ergo huiusmodi decretum stultum est.

Ad argumentum nando maius: Non parat Deus concursum ... per decretum efficax absolutum: neque per decretum efficax conditionatum, sed ad summum per decretum quasi conditionatum ut loquitur P. Suar., s. ut aliis placet, per decretum virtualiter conditionatum, quod decretum absolute et simpliciter non est nisi decretum sufficiens, absolutum tamen, quia re vera et formaliter nullam expectat conditionem expresse creaturae, ut vi illius concurrat cum creatura ut bene ponitur in argumento. Dicendum ergo est decretum sufficiens, quia vi illius ita mittitur concursus cum creatura, ut ex ipso modo tendendi determinari in creaturam, et in illius effectum, creatura habeat quidquid expresse Dei requiritur ad producendum effectum.

Vult ergo Deus per hoc decretum concursum creaturae, naturalem si creatura sit causa naturalis; indifferentem si causa sit libera, approbative si effectus sit bonus et dignus approbari, permissive si effectus sit malus seu peccaminosus, et indignus divina approbatione; non tamen vult esse efficacem effectus Dei per hoc decretum, quia ipse effectus non ponitur: neque esse inefficacem, quia ipse ponitur effectus; neque esse inefficacem, quia ipse ponitur. Vult ergo Deus effectum sufficientem, hoc est, talem ut relinquat potestati creaturae reddere decretum efficax per positionem effectus, seu inefficax per non positionem, sive negationem eiusdem effectus.

Neque huiusmodi voluntas in Deo ex solo sufficiens, non vero efficax, neque inefficax nova, et inaudita est in Deo: plures non in illo tales voluntates sunt ut patet ex praeceptis, prohibitionibus, et consiliis: hae non voluntates in Deo neque efficaces sunt, neque inefficaces ex se re obiectum, cum hae posteriores ponantur a creatura, quo non solum sunt sufficientes, quatenus creatura operans per conformitatem seu difformitatem ad illas modo bene, modo male operatur.

Sit ergo huiusmodi voluntas ex solo modo tendendi in sua obiecta, in eadem

refundunt bonitatem, et malitiam; sibi volo Divina ex me tendendo ind=
cursum sublatum, et Cas. creatam, refundit in hanc potentiam primam, in prioris
esse, adhuc illi mittit o. potentiam, et quasi subdit, minimus quam mittit voluntati
naturali supernali, quod hanc infusiz cordis subdit voluntati in ordine ad actus
salutares

Unde pet. ad 1o ... liberum mar. nat., n. n. Deus decrevit decursum
sub aliqua ... , id omnino absolute non tam efficacit, neque inefficacit, sed solum
ex se suspensiv. ideoque falsa est gratia moralis, sumpta parla 1a in n. supplic.
cabit, solumque est vera, si 1a denotatione dictam decursum Divini se tenere ex parte
creaturae, non vero ex parte Dei, in quo solum sensu admittit auctor ...

Ad 2am resolvo majorem
et distinguo minorem, Deus decrevit decursum brevi 1a est pta se dictam ... ... , sumpto
1a in n. causali, sive reditionis, nego, sumpto pro denotatione solum dictam se
tenere ex parte creaturae, nego ... 1a sic explicat, ex me volo decursum,
et placuit ca illius, ideoque annuo illi meam o. potentiam, et quasi subdo, ut
ea bona posit ... , et pravum dicat meam indifferentiam. quod si actus ... pora
minorem sic explicat, displicet decursum, et ex me illum nolo, adhuc
creaturae annuo meam o. potentiam, et eidem quasi subdo, ut pravum ejusdem
tere indifferentiam: sic n. ... munem ... et ... .

Questio 2a

Utrum gratia efficax consistat in gratia dictae moralis.

Sectio 1a

Gratia efficax non consistit in gratia dicta morali

Ad aliqui, ut
medium inter nostros et thomistas tenerent ... , viam mediam ingressi sic definiunt
tenere efficaciam gratiae per gratiam dictam moralem, hoc est per auxilium non metaphysice
sed tantum moraliter connexum cum operatione, ideoque inferunt illam, non metaphysica
necessitate, quam libertatem euerit, sed morali, quam cum libertate componitur

est autem mo=
ralis necessitas in ... ... ad esse ut sumptis illis ponat
ut ponit absolute eundem non ponere, ut famulicus sibi apponi cibum
gratia

contrarius mod, necessitatem hanc moralem eundem urgendi, quod licet absolute possit abstinere, et abstinebit, semper tamen eo urget; et idem est de sitiente ardentissime, qui licet possit absolute, oblatam sibi aquam frigidam non bibere, semper tamen bibet. Ergo quod efficacia residet in illa tanta et sua efficacia, sicut in qualibet alia qualitate inclinante adeo vehementer voluntatem ad actum, ut licet haec possit absolute illum non ponere, semper non ponat.

Sed tamen [illegible] displicet, ideoque impugnat 1º quia auxilium efficax habet connexionem cum operatione, non solum moralem, sed etiam metaphysicam; sed necessitas moralis ad actum non habet connexionem metaphysicam cum operatione, ut constat ex explicatione huius sententiae; prout quam posita tali connexione, iam ea necessitas erit metaphysica, qualis est contrarius modus theologis: ergo efficacia gratiae non residet in praedicta morali. Maior est recepta ab omnibus theologis, ut constat ex eo quod auxilium efficax id, sive beneficium quo certissime ponitur actus; ideoque quod est aliud praedestinatio distinctum ab illo .. praescientia, et praeparatio beneficiorum quibus certissime liberantur quicunque liberantur: id solum per auxilium efficax metaphysice connexum cum operatione, certissime ponitur actus: sola enim certitudo metaphysica est vere maxima, sive certissima; haec autem solum fundatur in connexione metaphysica: ergo auxilium efficax habet connexionem non solum moralem, sed etiam metaphysicam cum operatione.

Probatur 2º: quia magis certum est sub auxilio efficaci ponendam operationem, quam ponendam consensionem sub inclinatione famelici ad comedendum; ex eo enim, quod non ponatur consensio sub ea inclinatione nulla sequitur contradictio et ideo oppositum hoc contra vehementissimam inclinationem, ut ostendit comprobat experientia in victoria tentationum, et omnino plurium ad quem vehementissime inclinantur, at vero ex eo quod sub auxilio efficaci non ponatur operatio sequitur contradictio scilicet auxilium esse efficax ut supponitur et non esse efficax: non enim est auxilium efficax, quod cum operatione non coniungitur.

At quia certitudo famellitri ad Compositionem est moralis, nu-
llumque involvunt 2a dictum, si non coniungatur cum operatione: ideo
solum fundata in connexione, sicut necessitate morali quod certitudo
auxilij, ut potentiae mae moralis, eaque fundata in connexione me-
thaphysica inferente 2a dictum nisi coniungatur cum operatione erit
necessitas non moralis, sed methaphysica.

Confirmatur 2o: quia in predeterminatione morali quae se habet ex parte actus sui, est inclinatio ad actum
virtutis, s. Cognoscit infalibiter methaphysice futuras esse operationes,
vel id non Cognoscit. si primum: quod connexio predeterminationis moralis
cum operatione methaphysica est, et non moralis: solum enim in medio
methaphysice connexo cum illo, hic infalibiter methaphysice cognoscit. si
secundum: quod in predeterminatione morali non consistit efficacia auxilij: consequens
enim Deus auxilium efficax Cognoscendo in eo infalibiter methaphysice operationem
ex cuius intentione auxilium efficax confert, tanquam speciale benef-
ficium: nihil enim Deus Cognoscit, quod non Cognoscat infalibiter methaphysice: quod
auxilij efficacia non consistit in predeterminatione morali.

Deinde 2o im-
impugnatur predicta sententia, quia operatio salutaris nunquam fit sine auxilio
efficaci: auxilium enim quod cum operatione coniungitur, cum non sit pure
sufficiens, necesse est, esse efficax: sed saepe operatio salutaris fit
sine vehementi inclinatione ad illam: sic enim saepe quis audit
sacrum, paenitentiam confert et sic de alijs absque inclinatione antiqua ad has
operationes, imo cum summa repugnantia et renitentia, ut patet
in ieiunio, silentio, et in iniurijs, quas ut plurimum non sine
magna repugnantia patienter sustinent: quod in hac vehementi inclinatione
non consistit efficacia auxilij.

quod si reges, necessitatem moralem non solum importare
inclinationem vehementem ex parte principij, verum etiam actualem ipsius operationem, ita ut
hac

1. illa prorsus tollat praedeterminationem moralem: idemque praedeterminationem moralem praedefinire conantur metaphoricam actionem, sive operationem, quae quidem est ex parte quod sit, metaphorice extra esse, et

quia 1°. quia iam vidimus stare auxilium efficax sine hac inclinatione, locum consentientis efficaciae non mittere in praedeterminatione morali. quia 2°. quia si praesertim, sive moralis nunquam in voluntate actualis operationem, non poterit Deus conferre auxilium ut efficax, quin cognoscat actualem operationem, nisi volitum quin per cognitionem, cuius hic cognitio non sit scientia-tionis, hinc ex sequitur actualis operatio et locum extra auxilium.

Negamus

sit logice scientia simplicis intelligentiae, hinc ex trahit ad operationem non actualis sed ut possibilem: sequitur ex ea logica ~~simplicis intelligentiae~~ scientia media secernit auxilium illud coniungendum cum operatione, si sub illa voluntas inclinet et alia quaedam similiter efferat, quamvis illa ratio Dei auxilii efficacis dicitur, ad quam omnino impertinent talem nexum moralem quomodolibet explicant.

Et sic non potest non audiendos eos, qui dicunt auxilium efficax reddere inter auxilii cum ea actionem operationem, ut auxilium infallibiliter inferat operationem, sive, quod securius est, auxilium efficax reddere ideo, quod auxilium quod sit moralis, quin secundum non inordinate ad operationem salutarem, quia eo ipso gratia efficax infallibiliter infert operationem, potest nunquam non audiendos, quae quomodolibet explicant efficaciam auxilii. Similiter nexus auxilii cum operatione, quem diximus et de ratione auxilii efficacis ponunt ante ad operationem, sic incidunt in nostram thesim a nobis satis impugnatam

Vel hanc melius nexus ponunt ex parte operationis, sic Suarius [illegible] operatio ex [illegible] se non [illegible] efficax auxilium? sed ut

n. quo moveri, h. e. per talia media ut operetur a nobis explicatum ejus valor ... sup. per totam qua 3a ... tunc ... supra vocibus va... ... aliorum et ...

Atque ita patet auxilii efficacia per moralem praedictam ad duo capita revocari, quod in pluribus auxiliis ea vehementer inclinatio in actum salutarem experientia probet, ubi tamen ... inveniatur, sed quae in pluribus ea vehementer inclinatio n. ... ut a nobis ... sed ... quae ea inclinatio sine ... ejus operari ... ad efficaciam auxilii, ... inclinatio ... n. efficiat, alioqui tolleret libertatem, sequitur ... n. posse efficaciam auxilii ...

Cum Col. e n. posse aliter explicari efficaciam auxilii nisi per hanc moralem ... , ubi hoc salvatur ... ex ... quae 3a, ubi sine ea, et sine ... pag. ... sine ... auxilii et ... ratio a nobis explicata e. efficacia ...

Sectio 2a

Ex duobus hominibus aequali gratia praeventis contingere, unum consentire, alterum dissentire

Sic D. Thomas ... Jesuitae 1a Thomistae, faventes ... innumeri exteriorum interpretum ut Alvarez, Thomistae, et Suarez, Salmanticenses, et ... genuin... ... Cap. 1o, ... 1o, qua Matthaei 11, inquit Christus: Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida, quia si in Tyro et Sidone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio et cinere poenitentiam egissent ... verbis explicat Christus ... eorum impoenitentiam. —

Ut quia infidelis erat ex [illegible] Christi [illegible] eius
aequalis est gratia, tum externa miraculorum, tum interna
illuminationum et piae affectionum; infidelis est etiam ex parte aliorum
quod non essent tales, quod essent alii virtutibus superioribus et inae-
qualibus, ergo non ex parte [illegible] in malitia, scilicet [illegible] quod
non [illegible] gentes veteranae et emeritae. [illegible] aequali
gratia praeveniente [illegible] [illegible] [illegible] alterae [illegible]
[illegible] [illegible] gratia qualem non [illegible] Iudaei, [illegible]
Tyrii et Sidonii.
[illegible] [illegible] infidelis adhuc ex parte Iudaeorum
quia [illegible] impedimentis [illegible] gratiae [illegible] internis
quae non impedirent [illegible] Tyrii et Sidonii. [illegible]
[illegible] hoc impedimentum infidelis ex parte Iudaeorum [illegible]
[illegible] erant ad ponendum hoc impedimentum ad quod non [illegible]
[illegible] Tyrii et Sidonii ut [illegible] in [illegible] [illegible], quia
[illegible] infidelis ex [illegible] [illegible] infidelis ex parte [illegible] [illegible] o
quod [illegible] apponerent [illegible], quod non [illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] gratia [illegible] aequalis, fuerunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aequalis [illegible] ex [illegible] manet infidelis.
Unde etiam
[illegible] [illegible] alia [illegible] [illegible] Iudaeis infidelis ex [illegible] eo,
quod non se disposuerint ad gratiam [illegible], ad quam Tyrii se dispo-
suerunt, [illegible] [illegible], quia ad [illegible] [illegible] non fuerunt [illegible] infideli
Iudaei, [illegible] [illegible] Tyrii [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] est infidelis: [illegible] est infidelis, [illegible] ille, qui [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible] et [illegible]

n̄ sit prox: ītrahit ex aliter exp..., quod ante lulam splen-
dorībus ardeuerit, quod alia videt mediāte... : q̄ ut prædicto
exemplo ... adinuenit ludos ... , ut minimus
gr̄a internā et quæcunq̄ simplex merito sit ad pœnitentiam
debent cū ꝗ̄ quibus in ludis grātis et ꝑdonibus

Quo ꝓbat ꝑ̄m

Respondeo ꝗ̄ quali gr̄a ꝓxime inducibus, potest unus consen-
tire n̄ c̄ ... alius ... dissentire, q̄ ꝗ̄ ... ad aliquam
gr̄a, nec semper ... , ... et co mo, quod ... ,
contingentia c̄ ut ... parte : ꝗ̄ e duobus ꝗ̄ quali gr̄a ꝓueniunt
contingens ē unum consentire alterum n̄ consentire, sive dissentire

Probat ꝗ̄
quod liberum c̄ libertate indifferentiæ contingens ē; ... contingentibus ꝓbat
liberum indiffer., ... n̄ ... liberum ... ꝓnunciabilis,
ideo duo ꝗ̄ quali gr̄a ꝓueniunt uterque consensus et dissensus
liber c̄ libertate indiffer. q̄ potest uterque consentire, contingens c̄ alte-
rius dissensus : aliter uterque liber erat : ꝗ̄ assentiente uno con-
tingens ē alium dissentire

Quo ꝓbat n̄ solum c̄ duobus ꝗ̄ quali
gr̄a ꝓueniunt posse unum assentire alterum dissentire, verum
etiam ꝓueniunt minori gr̄a posse assentire dissentire eo qui
maiori ꝓueniunt, adhuc ꝗ̄ ... consensus illius qui ꝓueniunt mai-
ori, liber c̄ et contingens consensus illius qui ꝓueniunt maiori gr̄a,
contingens ꝗ̄ adhuc ē ꝓueniens maiori gr̄a n̄ consentire

[illegible]
uterque ... , ... consensus ... liberum ... contingens absolute
sive

sicut sine sensu credendo, non est expressum, sicut sine sensu sponsio, ideoque
in simplici assensu unius, et dissensu alterius, sine sensu sponsa
gratia in utroque, s. major in eo, quod [illegible] gratiae
quam male operatur cum libertate [illegible] assensus, et impedimentis
dissensus sine sensu sponsio gratia ante ad assensum, et dissensum [illegible]
in involvendo in actu, satis a nobis ostensum est [illegible] 4a [illegible]
[illegible] [illegible] assensus, et dissensus, ad hoc sine
sponsio [illegible] s. major gratia in eodem sensu sponsio [illegible] unius
assensu alterius dissensus [illegible], quod [illegible], [illegible]
non [illegible] et [illegible] uno [illegible] alterius [illegible].

Arguitur 2° contra illa

[illegible] 2a illa
[illegible] hic gratia [illegible], quia non [illegible] [illegible] gratia solum [illegible]
sola gratia [illegible] est major [illegible]: quod repugnat [illegible] gratia
unius [illegible] alteri dissentiente. Probatur: quia ille qui [illegible]
non solum hic gratia [illegible] excitantem, sicut [illegible], sed
etiam gratiam subsequentem adjuvantem, sicut cooperantem, ille vero
[illegible] non [illegible] solum hic gratia [illegible], sed major est gratia
[illegible] [illegible] subsequentis, adjuvantis, et cooperantis, quam
sola gratia [illegible] quod qui [illegible] [illegible] hic major gratia. —
[illegible] arguitur
quia major gratia et majus beneficium [illegible] [illegible], sed [illegible]
[illegible] majus beneficium non [illegible]: ergo et major gratia: quod
repugnat gratiae et aequalis in duobus, uniusque [illegible], et alterius
non [illegible] quia gratia [illegible] voluntatis est major gratia illa quae
[illegible] talem sponsionem ut ipse [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]

e illa, quae quid. sentit: ea ex hoc exaequit firm. esse inter-

terz, tum oppositis; gra vero non oppositas e illa quae se gerit

positi differentia sentire non sentit: ergo gra sentiendo e semper

maior gra, illius quae non sentit.

3º gª complementum praeeundo

adeo gra affectus, quae sentimus, quam feruens, quae possumus

sentire et quia illa maior pars fit. Deo referendo, quam quidam

fit homo, quia illa diligis se et absentes e maior, quam ille, huius

diligis se et absentes non est maior quam plus contra Cognos. frustra

impensis pertinet adeo et frustra quia illa pro maior referens-

ente, frustra impensa pertinet, quod e imaginaria volunt, et

frustra gerit vilis referri pro: ergo gra, quae magis sentit semper

maior illa, quibus alter non sentit.

4º gª vel si fuerint aequales

effectus quos sit aequales: effectus mensurant naturalis ipsi

e duabus aequalibus gra propterea sentiret unus, alterum non sen-

tiente, vel si sint aequalibus effectus aequalis non erunt, sicut alias aequa-

libus exigunt effectus inaequalis, ipsius enim sentientis exigunt

gratius vel inaequales a volitibus, propter aequali gra, quae sit

si aequalis: ergo repugnat e duabus aequali gra propterea unum

sentire alterum non sentiente.

Sectio 4ª

An ex proportione Valarguba

Respondendo

maior et dicendo maior gra affectus e maior gra illa, aequaliter

sentit. in aiu fo et eo sive, deinde; diligis, quod propter aliud in natura

ſo dicendo nego. Quia hoc quod solum dicitur entitatem intrinsecam gratiae, ille illustrationibus et piis affectionibus, quae possint esse aequalis in gratia efficaci et pure sufficienti, immo maior in hac quam in illa, licet gratia efficax semper sit maior, quatenus importat actum cum operationibus, quas talis gratia sufficiens non dicit.

Ad confirmationem concedo maiorem et minorem distinguo consequens, quod sit semper haec maior gratia ex parte actus secundi concedo, ex parte actus primi nego, quia circumstantiae subsequentes adiutoris et cooperationis solum superaddunt gratiae praevenienti excitanti et operanti actuales operationes, quae non habent se ex parte actus primi.

Ad secundam distinguo maiorem. Maior gratia est ... entitatem intrinsecam et physicam gratiae nego, quae extrinseca et moralis, concedo, concedo deinde minorem et distinguo consequens, maior gratia moraliter concedo, physice nego, gratia moralis enim ratione beneficii importat ultra entitatem physicam et intrinsecam gratiae circumstantias congruas operationi, cum proxime utilitatem et peculiarem amorem Dei erga talem operationem, quae omnia cum non importet gratia pure sufficiens, sequitur moraliter gratiam efficacem semper esse maiorem sufficienti, quamvis physice possit esse illi aequalis, immo et maior pure sufficiens, unde patet ad confirmationem, conceditur maior distinguitur, gratia congrua est maior moraliter concedo, physice nego, gratia quae cum proportione est gratia efficax non cum proportione est pure sufficiens, illa autem solum moraliter est maior licet.

Ad 3um concedo maiorem, et nego minorem, nego deinde gratiam efficacem esse solum maiorem a nostra cooperatione, licet ab intrinseco maior non sit, est tamen maior ab extrinseco ratione circumstantiarum, quae reddunt illam congruam operationi et voluntati divinae conformatae talem gratiam ex speciali intentione nostrae cooperationis, quae omnia non sunt in nostra potestate, ideoque petitur a Deo, quod det gratiam in circumstantiis

operari, eam velit, quantumvis physice minimas ex propendali
amore suae salutis, quam narrantis in gratia, illius quicquid operationibus
salutaribus, quae omnia cum non sint in nostra potestate et aliunde consti-
tuant gratiam efficacem, hinc est hanc ipsam impensius precandam a Deo, et
eam uti maxime gratiam referendam.

Sed instas, semper est in nostra
potestate gratiam reddere efficacem, id est eam relinquere pure sufficientem
semper enim est in nostra potestate sub gratia operari, quo reddit gratia
efficax, et non operari, quo relinquatur pure sufficiens; hoc est de ratione
libertatis, quae semper manet sub gratia: ergo frustra petitur a Deo gratia efficax
prae pure sufficienti.

Haec objectio omnis, semper est in nostra potestate
ante ad operandum istam absolutam, quam conditionatam concedo, ex suppositione operantis
sensu conditionato nego, ex suppositione enim illius impossibile est voluntati impotentia
gratiam efficacem relinquere pure sufficientem, id est, operari: petitur ergo probabiliter
a Deo dum petitur gratia efficax prae sufficienti, quod det gratiam illam
sub qua infallibiliter operaturi sumus nostras operationes, quae gratia non est absolute
in nostra potestate, immo nostra negatio operandi ex suppositione operandi conditionata
illius est contradictoria, quod si huiusmodi gratia datur, maxime gratiae Deo
referri debent, quia maius continet beneficium ut constat ex dictis.

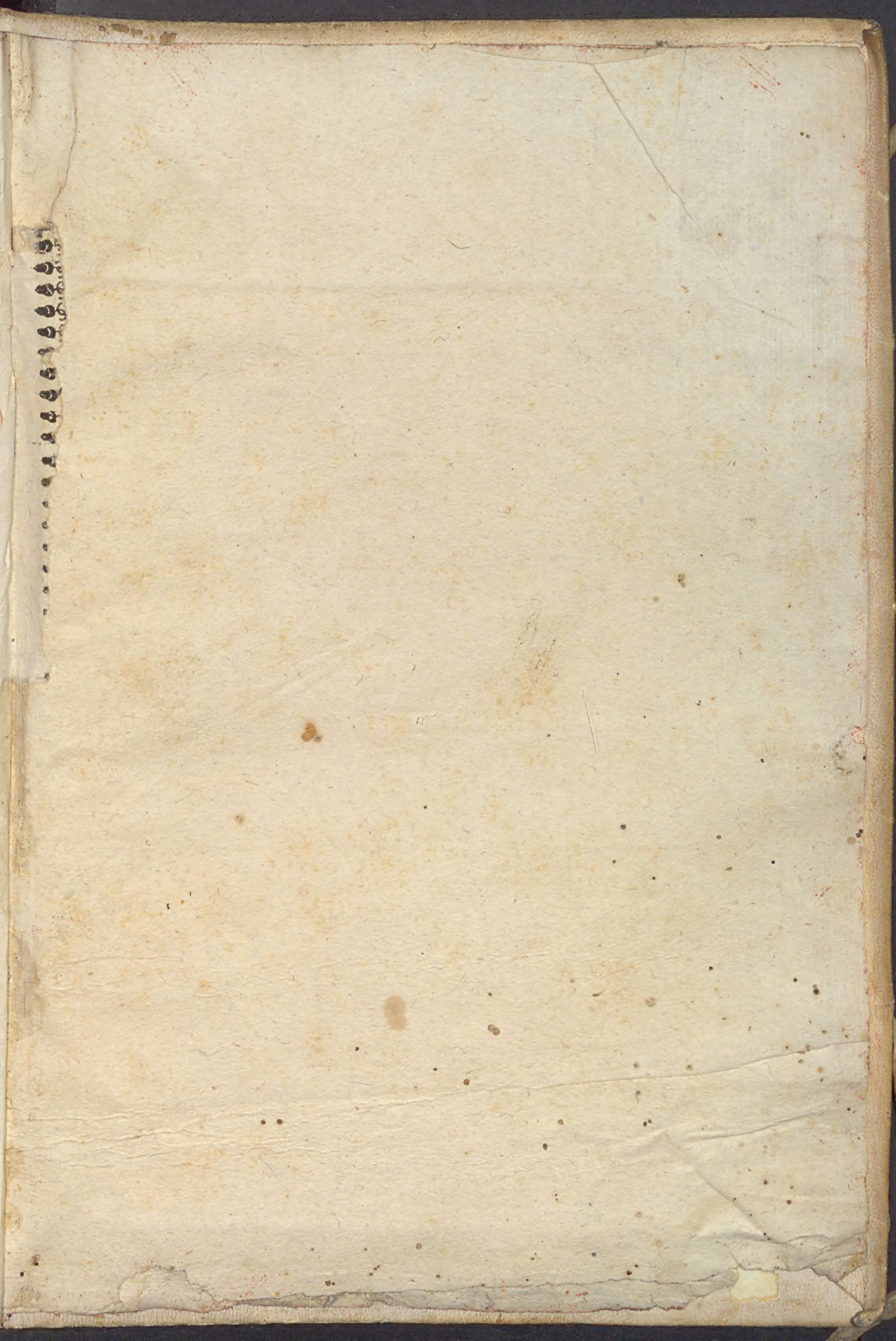
Addetur

Dicitur magis utiles sequentes etc., si operentur circa totam virtutem
adeptam; concedo, si circa totam adeptam non operentur, nego: effectus enim commen-
surantur virtuti, sed quando haec operatur circa totam virtutem adeptam
non vero quando non operatur circa totam virtutem adeptam, id est ab eadem
intentione apprehensionis, vero iudicium, id est discursus procedunt.

Eam

tas et si tunc esset inequalis, abeatque voluntas [illegible] eadem
s. equali gratia posset equaliter modo assentire, modo dissentire, quod vol-
untas ut potentia libera modo applicat suas vires ad assensum, modo
easdem applicat ad dissensum.

Atque haec de gratia divina actuali
eiusque effectibus ad ipsius gratiae eiusque effectuum auctoris
et largitoris maiorem gloriam

Guer. de Granada